

สัญญาเลขที่ RDC5640008

รายงานฉบับสมบูรณ์

ระหว่าง 1 สิงหาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2557

เครือข่ายวิจัยและขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก

เยาวชนและการศึกษา พ.ศ.2556-2557

เสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่าย 4

โดย

ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ สถาบันรามจิตติ

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทที่ 1 บทนำ	3
บทที่ 2 ความเคลื่อนไหวและผลการดำเนินงาน	13
บทที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน และแผนการดำเนินงานระยะต่อไป	176
ภาคผนวก	187

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ “เครือข่ายวิจัยและขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชนและ การศึกษา พ.ศ. 2556-2557” โดย ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ สถาบันรามจิตติ สำนักประสานงาน ด้านเด็กเยาวชนและการศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประสานงาน และบริหารจัดการงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษา ทั้งงานต้นน้ำ กลางน้ำ และปลาย น้ำ ให้การเกิดพลังในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการปฏิรูปการเรียนรู้ และเพื่อเกิดการระดมทรัพยากร และสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนความร่วมมือที่ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และ การศึกษาเพื่อหนุนช่วยและผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์ต่อยอด และขยายผลจากงานวิจัยในกลุ่มเด็ก เยาวชน และการศึกษาของ สกว. รวมถึงการสังเคราะห์ในกลุ่มและประเด็นที่มีความสำคัญ

ทั้งนี้ในระยะ 14 เดือนที่ผ่านมาโครงการได้ดำเนินงานในการประสานให้เกิดการทำงานทั้ง

1) งานบริหารจัดการเครือข่ายและโครงการวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาในเชิง ประเด็นที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง โดยเฉพาะงานที่ สกว.ได้ให้ทุนสนับสนุนไปแล้วใน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการวิจัยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาใน รอบสามทศวรรษใน 6 ประเทศโครงการวิจัยเครื่องมือวัดและประเมินผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้มีการ ปิดโครงการไปตามลำดับ นอกจากนี้ในระยะที่ 1 นี้ได้การพัฒนาโจทย์วิจัยโดยผ่านการทำงานสนับสนุน แผนงานวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ (คณะที่ 1) คอบช. ภายใต้โครงการ ความร่วมมือระหว่าง สกว.กับ วช.

2) งานประสาน บริหารจัดการชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยได้พัฒนาโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจังหวัดปัตตานี และ นราธิวาสที่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการอ่านและการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านเครื่องมือจัดการความรู้ และการสร้างชุมชนครูนักปฏิบัติ ซึ่งได้ดำเนินการใน 30 โรงเรียนใน 2 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้จัด เวทีปิดโครงการและขยายผลโครงการเรียบร้อยแล้ว

3) งานประสาน ติดตามชุดโครงการวิจัยการปฏิวัติการเรียนรู้ด้วยไอซีที มีการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานโครงการวิจัย 8 โครงการในชุดดังกล่าวที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว. ได้จัด เวทีรายงานความก้าวหน้างานวิจัยฉบับสมบูรณ์สำหรับโครงการที่แล้วเสร็จจำนวน 4 โครงการ และการ ดำเนินโครงการวิจัยระยะ 12 เดือนสำหรับโครงการวิจัยที่ขอขยายเวลาและมีระยะดำเนินโครงการ 15 เดือนอีกจำนวน 4 โครงการ

4) งานพัฒนาชุดโครงการวิจัยการจัดการศึกษามหาพื้นที่ (Area-based Education) ในจังหวัดน่านรอง มีการพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ใน 4 จังหวัด โดยจังหวัดยะลามีโจทย์วิจัยที่จะพัฒนา คุณภาพการอ่านและการเรียนรู้ ด้านภาษา ของผู้เรียน จังหวัดสุโขทัยมุ่งพัฒนาการอ่านของผู้เรียนทั้ง จังหวัด จังหวัดลำปางมีโจทย์วิจัยด้านการลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพในสถานศึกษา และจังหวัด

จันทบุรีมีโจทย์วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะอาชีพภายในจังหวัด ซึ่งทั้ง 4 โครงการได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจาก สกว. ครบทั้ง 4 โครงการ

5) **งานประสาน เชื่อมต่อ จัด Platform และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตามและหนุนเสริมกิจกรรมวิจัย ฝ่าย 4 และที่เกี่ยวข้อง** ทีมสถาบันรามจิตติได้เข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานโครงการสำคัญๆ 2 ชุดโครงการคือโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาภายใต้ความร่วมมือระหว่างธนาคารกสิกรและ สกว. และโครงการ Teacher Coaching ที่ร่วมมือระหว่าง สกว. กับ ศท.

นอกจากนี้ยังได้จัดเวทีประมวลความรู้จากโครงการ Intrend สังเคราะห์ข้อความรู้เสนอยุทธศาสตร์สำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อคณะกรรมการการศึกษาความสงบแห่งชาติ(คสช.) และกระทรวงศึกษาธิการถึงประเด็นแนวโน้มการศึกษาโลกที่มีนัยต่อการศึกษาของประเทศไทย

โดยสรุปการดำเนินงานในรอบปี พ.ศ. 2556-2557 ได้ประสานให้เกิดเครือข่ายวิจัยและขับเคลื่อนการศึกษาและการวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา ทั้งที่เป็นเครือข่ายนักวิชาการและนักวิจัยรุ่นใหม่เครือข่ายโรงเรียนและเครือข่ายครูและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในโครงการวิจัย รวมถึงเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนเองที่เข้ามาร่วมในการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในโครงการ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนการเชื่อมต่อเครือข่ายสื่อสารและเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง

รวมไปถึงการเปิดโจทย์วิจัยและพัฒนาสำคัญที่เน้นการทำงานบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดน่านอง บนฐานข้อค้นพบจากการวิจัยที่ว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สูงสุดของคนในพื้นที่คือการจัดกาตนเองด้วยข้อมูลที่เป็นระบบอัติกลไกการจัดการ ความรู้ และศักยภาพของคนในพื้นที่ ความร่วมมือจากหน่วยงานภาคี และการเสริมพลังความรู้จากหน่วยงานวิชาการ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมร้อยการทำงานในพื้นที่โดยมีเป้าหมายเพื่อการค้นหาข้อความรู้ในการจัดการ กลไกพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สถาบันรามจิตติได้ทำหน้าที่สำนักประสานงานการวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาให้แก่ สกว. นอกจากงานประสานติดตามและสร้างผลกระทบจากงานวิจัยของ สกว.ให้เกิดขึ้นแก่การพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษาแล้ว สถาบันได้เริ่มขยายงานเชื่อมต่อกับภาคีต่างๆ ทำให้เห็นโอกาสในส่วนการ พัฒนางานประสานต่างๆ ของสกว.

สถาบันรามจิตติได้มีส่วนสำคัญในการช่วย สกว.ริเริ่มชุดโครงการวิจัยที่มีผลกระทบสูงอีกหลาย เรื่อง อาทิ ชุดโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เริ่มนำร่องที่จังหวัดลำปางและสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ และต่อมาได้ขยายไปยังพื้นที่กว่า 40 จังหวัด เกิดเครือข่ายยุววิจัยที่มีศักยภาพสามารถสานต่อ งานมาจนถึงปัจจุบัน และการขยายผลต่อทั้งในพื้นที่และพื้นที่อื่นๆ ตลอดจนโครงการสำคัญๆที่สร้าง ผลกระทบสูงต่อการศึกษา อาทิ **โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัด การศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน(INTREND)** และ **โครงการพัฒนาตัวแบบการเรียนรู้นอกรู้นอกฐาน โรงเรียนผ่านกระบวนการผลิตสื่อของเยาวชน(Non- traditional Learning)**รวมถึงโครงการวิจัยเชิง เปรียบเทียบพัฒนาการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในนานาประเทศ : กรณีประเทศกลุ่ม เอเชียกลาง ไต้หวัน เกาหลี ญี่ปุ่นโครงการวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ ทางการศึกษาในนานาประเทศ : กรณีประเทศอาเซียน เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย โครงการวิจัย และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินการเรียนรู้ในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้ ทางสถาบันยังมีบทบาทหนุนเสริมการทำงานด้านการศึกษา สกว.อีกหลายด้าน อาทิ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในโครงการเพาะพันธุ์ปัญญาภายใต้ความร่วมมือระหว่างสกว.กับธนาคาร กสิกรไทย การเข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะต่อโครงการต่างๆ และยังได้ใช้สื่อสารคดีหนุนงานสกว.ในอีกหลาย เรื่อง เช่น โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา โครงการ Teacher Coaching โครงการวิจัยใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่

กล่าวโดยสรุป ในการทำงานของสถาบันรามจิตติให้แก่ สกว.ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา กว่า 8 ปีนั้น ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในระดับหนึ่งทั้งงานริเริ่มและประสานการวิจัย ไปจนถึงงานสร้าง เครือข่ายและผลกระทบจากฐานงานของสกว.นั้น ที่มาจากการวางระบบการประสานบริหารจัดการ งานวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์ของสกว.ที่มุ่ง **“ขับเคลื่อนความรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงบนฐานการ วิจัย”** ตั้งแต่งาน 1) **“ต้นน้ำ”** ที่ออกแบบภายใต้กรอบคิดการใช้ **“พลังวิจัยเป็นฐาน”** โดยการพัฒนา โจทย์วิจัยใหม่ๆ เช่น ชุดโครงการไอซีทีเพื่อปฏิวัติการเรียนรู้ ชุดโครงการวิจัยพัฒนาการศึกษาจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ จนไปถึง 2) งาน “กลางน้ำ” ที่มุ่ง “ประสานเครือข่าย” แบบเพื่อนทางวิชาการที่ช่วยให้สามารถสร้างและรักษาเครือข่ายคนทำงานและภาคีไว้ได้มาก และก่อประโยชน์ทั้งทางตรงทางอ้อมต่อความสำเร็จในงานหลายๆ เรื่องของสกว.รวมถึงการ “ขยายงานใหม่” ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมและสภาพการณ์ด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาเพื่อให้งานสกว.สามารถตอบโจทย์สังคมได้อย่างทันการณ์ ตลอดจน 3) งาน “ปลายน้ำ” ที่เน้นการ “พาวิจัยเชื่อมระบบ” เพื่อผลักดันการขับเคลื่อนงานวิจัยสู่ภาคนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ รวมถึงการสร้าง “พลังสมทบภาคี” ที่เน้นการนำทรัพยากรและงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาต่อยอดงานของสกว. ซึ่งมีกระดุมทุนในรอบ 8 ปีได้กว่า 700 ล้านบาทตั้งที่กล่าวไปแล้ว และยังมีภารกิจริเริ่มความร่วมมือในโครงการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และการใช้ “สื่อสารคดีขับเคลื่อน” เป็นเครื่องมือสำคัญทั้งในการสื่อสารการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายและเพื่อการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์การวิจัยของสกว.

จากขอบเขตงานและผลการดำเนินงานที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า งานที่ทางสถาบันรามจิตติ ทำให้กับทางสกว.นั้นนอกจากจะมุ่งทำงานด้านการจัดการ Downstream โดยมีงานจัดการต้นทางบางส่วนในการริเริ่มชุดโครงการ/โครงการใหม่ๆ ปัจจุบันยังเคลื่อนไปสู่การทำงานสร้างองค์ความรู้เพื่อขับเคลื่อนงานเชิงนโยบายสำคัญๆ ด้วยดังเช่นตัวอย่างโครงการ INTREND ที่ตลอดระยะเวลาดำเนินการ 2 ปีได้สร้างผลกระทบนำไปสู่การต่อยอดโจทย์วิจัยใหม่ๆ และยุทธศาสตร์ด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาให้สกว. ที่ยังถูกผลักดันสู่นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติผ่านเวทีสมัชชาปฏิรูปประเทศในเรื่องพลเมืองขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนกับผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงศึกษาธิการ เช่น การพัฒนาครู การปฏิรูประบบการศึกษา ในเรื่องเด็กเปลี่ยนโลกหรือการใช้พลังเยาวชนขับเคลื่อนการพัฒนา เป็นต้น ทั้งนี้ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่างานของสถาบันรามจิตติครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาโครงการและประสานการดำเนินงานโครงการและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องไปจนถึงการดำเนินการให้เกิดผลกระทบจากงานสกว.และการเชื่อมต่อกับองค์กรภาคีต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประสานงานและบริหารจัดการงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาให้เกิดพลังในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการปฏิรูปการเรียนรู้ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักของสกว.ในด้านการปฏิรูปการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาทั้งงานต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
2. เพื่อระดมทรัพยากร และสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนความร่วมมือที่ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา
3. เพื่อหนุนช่วยและผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์ ต่อยอด และขยายผลจากงานวิจัยในกลุ่มเด็ก เยาวชน และการศึกษาของ สกว. รวมถึงการสังเคราะห์ในกลุ่มและประเด็นที่มีความสำคัญ

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในการทำงานให้ สกว.

1. ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยใหม่/ชุดโครงการวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาในเชิงประเด็นเชิงระบบและเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สกว.
2. บริหารจัดการเครือข่ายโครงการ/ชุดโครงการวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาของ สกว. ให้มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายในการสนับสนุนทุนวิจัยของสกว. รวมถึงเสริมพลังและหนุนเสริมเครือข่ายวิจัยสกว. ในรูปแบบต่างๆ อาทิ ยุทธศาสตร์ เครือข่ายครูวิจัย เครือข่ายวิจัยการเรียนรู้ทั้งในเชิงประเด็น เชิงระบบ/กลไก เชิงพื้นที่และเชิงนโยบาย
3. ผลักดันให้เกิดความร่วมมือระดับหน่วยงานต่างๆ ระหว่างหน่วยงานภาคีต่างๆ บนฐานการวิจัยของสกว. เพื่อการเข้ามาร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา ซึ่งอาจเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานระดับชาติหรือระดับพื้นที่ท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมรวมถึงการบูรณาการความร่วมมือไปกับงานของ สกว. ที่เกี่ยวข้อง และการระดมสรรพกำลังจากองค์กรภาคีต่างๆ มาสมทบเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขยายผลกระทบในการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาของ สกว.
4. เพื่อการจัดการให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และเพื่อสร้างผลกระทบเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา

การดำเนินงานและขอบข่าย

สถาบันรามจิตติได้แบ่งขอบข่ายการดำเนินงานในปี 2556-2557 โดยมีภารกิจในขอบเขตงานดังนี้

1. งานบริหารจัดการเครือข่ายและโครงการวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาในเชิงประเด็นที่ได้รับทุนสนับสนุนของสกว. รวมถึงขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงประเด็นที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง โดยเน้นการประสานติดตามโครงการวิจัยที่สถาบันรามจิตติพัฒนาโจทย์และดูแลโดยตรง ทั้งงานในโครงการวิจัยเชิงประเด็น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ทีมวิจัยดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงการที่ต้องประสานดูแลสนับสนุนดังนี้

- 1.1) โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษา (INTREND)
- 1.2) โครงการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในรอบ 3 ทศวรรษของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก : เกาหลีใต้ ใต้หวัน และญี่ปุ่น
- 1.3) โครงการการวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียนในรอบ 3 ทศวรรษ: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

1.4)โครงการวิจัยการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด : นวัตกรรมสำหรับการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1.5)โครงการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 กรณีศึกษาโรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนเพลินพัฒนา และโรงเรียนตรุณสิกขาลัย

2. งานประสานบริหารจัดการชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นเป็นหน่วยประสาน พัฒนาให้เกิดชุดโครงการวิจัยสำคัญๆ ที่มีผลกระทบสูงต่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และติดตามและขับเคลื่อนดำเนินงานในชุดโครงการต่างๆ รวมถึงทำงานประสานความร่วมมือกับภาคีสำคัญ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชนเพื่อร่วมเกื้อหนุนการดำเนินงานยุทธศาสตร์วิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้แบบพหุภาคีโดยการพัฒนาชุดโครงการที่คาดว่าจะเกิดภายใต้ยุทธศาสตร์สำคัญๆ ดังนี้

2.1)ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่ในโครงการ **“พัฒนาเครือข่ายครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : บัตตานีและนราธิวาส”** ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2.2)ยุทธศาสตร์การพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัยในโครงการ **“พัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ปฐมวัยในจังหวัดยะลา”** ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2.3)ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายยุววิจัยและครู/พี่เลี้ยงวิจัยในชุดโครงการ **“พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้นอกฐานโรงเรียนด้วยกระบวนการวิจัยและการผลิตสื่อสารคดี”** ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2.4)ยุทธศาสตร์การจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา ในชุดโครงการ **“การจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาเด็กโดยกระบวนการชูรอ”** โดย ศอ.บต. ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

นอกจากนี้ยังขับเคลื่อนการส่งเสริมการวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสกว.ไปเชื่อมต่อกับงานยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กด้วยโอกาสเพื่อพัฒนาคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)

3. งานประสานบริหารจัดการชุดโครงการวิจัยการปฏิวัติการเรียนรู้ด้วยไอซีที มุ่งประสานติดตามและหนุนเสริมการทำงานของเครือข่ายวิจัยในโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการไอซีทีเพื่อปฏิวัติการเรียนรู้ และผลักดันให้การดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงการที่ต้องรับผิดชอบภายใต้ชุดโครงการดังกล่าว ดังนี้

รายชื่อโครงการวิจัยการปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยไอซีที

เลขที่	ข้อเสนอโครงการวิจัย	หัวหน้าโครงการ	ต้นสังกัด
1	ผลของการใช้เฟสบุ๊คที่มีต่อสมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร	ผศ.ดร.วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2	รูปแบบการใช้ ICT สร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์จากแหล่งเรียนรู้เอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ และต่อยอดสิ่งประดิษฐ์ทางอาหาร	นายปราโมทย์ ธรรมรัตน์	สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	การสำรวจรูปแบบการใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา	นางสาวรัชฎีณัฐ บุษบงค์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
4	โครงการ “การพัฒนาชุมชนออนไลน์เครือข่ายครูไทยหัวใจไอซีที”	อ.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5	การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์	ดร.ศิริชัย นามบุรี	คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6	การปฏิบัติการเรียนรู้ทักษะการอ่านด้วยหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์ (e-book)	ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร	คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
7	การศึกษาและพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้การใช้งานโปรแกรมประยุกต์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน	ดร.สุธา เหลือลมัย	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
8	การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติไอซีทีในการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ดร.ศยามน อินสะอาด	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. งานพัฒนาชุดโครงการวิจัยการจัดการศึกษาบนฐานพื้นที่ (Area-based Education)

โดยพัฒนากรอบความคิดการวิจัย ประสานเครือข่ายวิจัย สกว. และภาคีในพื้นที่จัดกิจกรรมให้เกิดการตั้งโจทย์วิจัยและพัฒนาชุดโครงการ/โครงการ วิจัยการจัดการศึกษาบนฐานพื้นที่ ในพื้นที่ ABC ของสกว. หรือพื้นที่ที่มีศักยภาพนำร่องร่วมกับเครือข่ายวิจัยของสกว. และภาคีที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่โครงการนำร่องจังหวัด ABC

ภาค	จังหวัด ABC สกว./พื้นที่ที่มีต้นทุนวิจัยสกว.	พื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ในการนำร่องในปีที่ 1
ภาคเหนือ	ลำปาง สุโขทัย น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย อุตรดิตถ์	ลำปาง สุโขทัย น่าน
ภาคอีสาน	กาฬสินธุ์ นครราชสีมา ชัยภูมิ ยโสธร	สกลนคร หนองบัวลำภู นครราชสีมา
ภาคกลาง	ฉะเชิงเทรา นครปฐม ชัยนาท อุทัยธานี ระยอง ตราด	ฉะเชิงเทรา ระยองตราด
ภาคใต้	พัทลุง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา ยะลา	ยะลาสุราษฎร์ธานี พัทลุง

5. งานประสาน เชื่อมต่อ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม ร่วมจัด platform และหนุนเสริมกิจกรรมวิจัยฝ่าย 4 และที่เกี่ยวข้องโดยเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรม ติดตามผลและเรียนรู้ ร่วมถอดความรู้ มอการต่อยอดจัด Platform แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายวิจัยเด็ก เยาวชนและการศึกษาที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว.และภาคีที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- โครงการ “กระบวนการ พัฒนาครูด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง”(Teacher Coaching) ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น

- โครงการ “เพาะพันธุ์ปัญญา ” โดยความร่วมมือระหว่างธนาคารกสิกรไทยกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมติดตามความเคลื่อนไหวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- โครงการ “ศูนย์ไอซีทีชุมชน” ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยเข้าร่วมกิจกรรมงานหนุนเสริมงานความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

นอกจากนี้ยังรวมถึงงานติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โครงการยุววิจัยอาเซียนที่ สกว.ริเริ่มเช่น ยุววิจัยไทย-กัมพูชา เป็นต้น และงาน ABC ของสกว.กับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น

สรุปภาพรวมแผนงาน และกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ในแผนงานต่างๆ ไว้ดังนี้

สรุปภาพรวมแผนการทำงานแต่ละด้านตั้งแต่ต้นน้ำ-ปลายน้ำ

งาน/ขอบข่าย	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	ผลลัพธ์	ผู้รับผิดชอบ
1. งานบริหารจัดการเครือข่ายและโครงการวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาในเชิงประเด็นที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง	-	<ul style="list-style-type: none"> ประสาน ติดตาม เป็นพี่เลี้ยงวิชาการดูแลโครงการที่ได้รับทุนสกว. ให้บรรลุแผนโครงการย่อยเชิงประเด็นและโครงการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ในพื้นที่นำร่องที่ได้รับทุนสกว. จัดกิจกรรมเสริมพลัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้เพื่อหนุนการขับเคลื่อนโครงการวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> จัดเวทีและเปิดพื้นที่เรียนรู้งานและพื้นที่แลกเปลี่ยนทางสังคมการเรียนรู้รวมถึงสังคมออนไลน์เพื่อหนุนเสริมโครงการต่างๆ การสื่อสารให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อสร้างผลกระทบ 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานโครงการวิจัยเชิงประเด็น 5 โครงการแล้วเสร็จ สรุปผลการบริหารจัดการประสานโครงการหลักที่ได้รับทุนสนับสนุนสกว. 	<p>ดร. จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ (ผู้บริหารจัดการ)</p> <p>นายเก็นศักดิ์ ศรีสวย (ผู้รับผิดชอบแผนหลัก)</p> <p>นางสาวกมลทิพย์ นิ่มมชาวุธ</p>
2. งานประสาน บริหารจัดการชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาโจทย์วิจัยในชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 	<ul style="list-style-type: none"> ประสาน ติดตาม เป็นพี่เลี้ยงวิชาการและร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการวิจัยต่างๆ ร่วมจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักวิจัยและเครือข่ายวิจัย ลงพื้นที่ติดตามความเคลื่อนไหวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> จัดเวทีเผยแพร่ผลงานและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อสร้างผลกระทบ จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานวิจัยระยะที่ 1 ในโครงการวิจัยอย่างน้อย 3 โครงการ รายงานสรุปความก้าวหน้าการดำเนินโครงการในภาพรวมทุก 6 เดือน 	<p>ดร. จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ (ผู้บริหารจัดการ)</p> <p>นายพุมพิพัฒน์ สีลาวณะกุล (ผู้รับผิดชอบแผนหลัก)</p>
3. งานประสาน ติดตามชุดโครงการวิจัยการปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยไอซีที	<ul style="list-style-type: none"> ประสานสกว. ให้มีการจัดทำและเซ็นสัญญาครบในโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุน 	<ul style="list-style-type: none"> ประสาน ติดตาม เป็นพี่เลี้ยงวิชาการดูแลโครงการที่ได้รับทุนสกว. ให้บรรลุแผนโครงการย่อยเชิงประเด็นและโครงการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ในพื้นที่นำร่องที่ได้รับทุนสกว. จัดกิจกรรมเสริมพลัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้เพื่อหนุนการขับเคลื่อนโครงการวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> จัดเวทีรีวิวกความก้าวหน้าและสรุปผลการวิจัย เผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์สาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานวิจัยระยะที่ 1 ในโครงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน้อย 3 โครงการ รายงานสรุปความก้าวหน้าการดำเนินโครงการในภาพรวมทุก 6 เดือน 	<p>ดร. จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ (ผู้บริหารจัดการ)</p> <p>ดร. นันธิดา จันทรางศู (ผู้รับผิดชอบแผนหลัก)</p> <p>นางสาวกมลทิพย์ นิ่มมชาวุธ* (ประสานและติดตาม)</p> <p>**ฝ่ายธุรการทุกแผน</p>
4. งานพัฒนาชุดโครงการวิจัยการจัดการศึกษาบนฐานพื้นที่(Area-based Education) ในจังหวัดน่าน	<ul style="list-style-type: none"> ทบทวนสถานการณ์และองค์ความรู้และต้นทุนการทำงานการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อพัฒนากรอบความคิดชุดโครงการวิจัยโดยร่วมกับสกว. และภาคีในพื้นที่คาดว่าจะนำร่อง ประสานความร่วมมือร่วมเป็นทีมวิจัยระดับจังหวัดและพัฒนาโครงการวิจัยย่อยระดับจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาโจทย์และนำร่องในพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ 	-	<ul style="list-style-type: none"> ข้อเสนอชุดโครงการวิจัยการจัดการศึกษาบนฐานพื้นที่(Area-based Education) ในจังหวัดน่าน 	<p>ดร. จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ (ผู้บริหารจัดการ)</p> <p>คัมภีร์ วชิรเชื้อนขันธุ์ (ผู้รับผิดชอบแผนหลัก)</p>

งาน/ขอบข่าย	ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ	ผลลัพธ์	ผู้รับผิดชอบ
<p>5. งานประสาน เชื่อมต่อ จัด Platform และจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ติดตามและ หนุนเสริมกิจกรรม วิจัย ฝ่าย 4 และที่ เกี่ยวข้อง รวมถึงการ ประสานงานเพื่อการ จัดการปลายทางเพื่อ สร้างผลกระทบและ ระดมทุนภาคีที่ เกี่ยวข้อง</p>	-	<ul style="list-style-type: none"> ● ร่วมกิจกรรม ติดตามผลและเรียนรู้ ร่วม ถอดความรู้ มองการต่อยอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเครือข่ายวิจัยเด็ก เยาวชนและ การศึกษาที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว.และ ภาคีที่เกี่ยวข้อง ● โครงการวิจัย “กระบวนการ พัฒนาครู ด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง” (Teacher Coaching) ภายใต้ MOU ระหว่าง สกว.และสพฐ. และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ● โครงการ “เพาะพันธุ์ปัญญา” ภายใต้งาน MOU ธนาคารกสิกรไทยกับ สกว. ● งานติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โครงการ ยูววิจัยอาเซียนที่สกว.ริเริ่มเช่น ยูววิจัยไทย- กัมพูชา เป็นต้น ● งานร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ABC ของ สกว.ในงานMOU มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ● งานประสานให้เกิดความร่วมมือระหว่าง สกว.กับหน่วยงานภาคี ในการขับเคลื่อนการ พัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาโดยเฉพาะ การระดมทรัพยากรและทุนสมทบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ร่วมกับทีมวิจัยหลักหนุนเสริม การจัดเวทีใช้ประโยชน์จาก งานวิจัย /เวที Platform แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย วิจัยเด็ก เยาวชนและการศึกษาที่ ได้รับทุนสนับสนุนจากสกว.และ ภาคีที่เกี่ยวข้อง ● งานผลักดันให้เกิดการจัดการ ปลายทางในระดับนโยบายและการ หนุนเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ จากงานวิจัยของสกว.และเวที วิชาระดมทุนวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> ● การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ กำกับทิศในโครงการ ● จำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วมอย่าง น้อย 3 โครงการหลัก ● บันทึกการติดตาม และให้ ข้อเสนอแนะต่อสกว. ● สรุปภาพรวมความเคลื่อนไหว เพื่อหนุนเสริมและร่วมพัฒนา โครงการและกิจกรรมฝ่าย 4 เพื่อ ส่งต่อการจัดการปลายน้ำ ● ความร่วมมือ/บันทึกข้อตกลง ความร่วมมือ ● สรุปข้อมูลและการประมวลองค์ ความรู้ในแผนงานต่างๆ เพื่อใช้ ประโยชน์ 	<p>ดร. จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์</p> <p>นายเก็นศักดิ์ ศรีสวย (ผู้รับผิดชอบแผนหลัก)</p>

กิจกรรมและระยะเวลาในการดำเนินการ 12 เดือน

แผนการดำเนินงาน	ระยะเวลา											
	2556						2557					
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
1. งานบริหารจัดการเครือข่ายและโครงการวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาใน เชิงประเด็นที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง												
1.1 งานประสานและติดตามโครงการด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา เวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมพลังทีมวิจัย	ประสานติดตาม → สนับสนุนทีมวิจัย→ ถอด						เผยแพร่ผลงาน					
1.2 รีวิวกความก้าวหน้า-ปิดโครงการ							รีวิว					
2. งานประสาน บริหารจัดการชุดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้												
2.1 งานพัฒนาโจทย์วิจัยการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสานและจัดเวทีให้เกิดการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยด้านการศึกษาใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2 ครั้ง	พัฒนาข้อเสนอ และรีวิวโครงการ											
2.2 งานประสานและติดตามชุดโครงการวิจัยการพัฒนาการศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ลงพื้นที่ติดตามงาน จัดเวที							ประสานติดตาม → สนับสนุนทีมวิจัย→					
2.3 งานติดตามประเมินและสรุปผล											ติดตามถอดบทเรียน	
3. งานประสาน ติดตามชุดโครงการวิจัยการปฏิวัติการเรียนรู้ด้วยไอซีที												
2.2 งานประสานและติดตามชุดโครงการวิจัยการพัฒนาการศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ลงพื้นที่ติดตามงาน จัดเวที							ประสานติดตาม → สนับสนุนทีมวิจัย→					
2.3 งานติดตามประเมินและสรุปผล											ติดตามถอดบทเรียน	
4. งานพัฒนาชุดโครงการวิจัยการจัดการศึกษามูลฐานพื้นที่(Area-based Education) ในจังหวัดน่าน												
4.1 พัฒนาการรอบความคิดและข้อเสนอชุดโครงการ	พัฒนารอบความคิด สำรวจพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ →											
4.2 พัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่และโครงการย่อย							พัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่และโครงการย่อย และรีวิว→					
5. งานประสาน เชื่อมต่อ จัด Platform และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม และหนุนเสริมกิจกรรมวิจัย ฝ่าย 4 และที่เกี่ยวข้องการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้												
5.1งานประสาน เชื่อมต่อ เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตามและหนุนเสริม กิจกรรมวิจัย ฝ่าย 4 และที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุดโครงการ Teacher Coaching โครงการเพาะพันธุ์ปัญญาและกิจกรรมติดตามงานอย่างน้อย 10 ครั้ง	---->			ประสานติดตาม → สนับสนุนทีมวิจัย→						ติดตามถอดบทเรียน →		
5.2 งานประสานให้เกิดความร่วมมือระหว่างสกว.กับหน่วยงานภาคีในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและทุนสมทบ	---->						ประสานความร่วมมือกับภาคี จัดทำ MOU กับภาคี (1 ครั้ง)→					
5.3 งานผลักดันให้เกิดการจัดการปลายทางในระดับนโยบายและการหนุนเสริม ให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของสกว.และเวทีวิชาการเผยแพร่ ผลงานวิจัย	---->						ส่งต่อข้อมูลผลักดันการใช้ประโยชน์งานวิจัย RE→					

แนวโน้มแผนการต่อยอดงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาของ สกว.

องค์กรภาคี	แผนงาน/โครงการ/ลักษณะงาน	ระยะเวลา	จำนวนเงิน
สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	โครงการติดตามและขับเคลื่อนงานวิจัยภายใต้ความร่วมมือแบบพหุภาคีเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	2551-2558	1,500,000 บาท
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สกว.และ สพฐ. ABE	2556-2558	3,000,000 - 5,000,000 บาท
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / เทศบาล	ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สกว.และ สพฐ. ABE	2555-2558	10,000,000 บาท
กรมสุขภาพจิตและและ สถาบันราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข	โครงการศึกษาและขับเคลื่อนการพัฒนา IQ-EQ เด็กไทย	2556-2557	3,000,000 บาท

สรุปผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้

1. โจทย์วิจัยและชุดโครงการใหม่อย่างน้อย 3 เรื่อง / 1 ชุดโครงการ
2. ข้อเสนอโครงการวิจัยการศึกษาเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ 4 เรื่อง
3. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเวทีติดตามการทำงาน 6เวที
4. การเข้าร่วมกิจกรรมหนุนเสริมการทำงานในโครงการฝ่าย 4 สกว. ในโครงการต่างๆ อย่างน้อย 10 ครั้ง
5. เวที Platform แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมต่อโครงการ 2 ครั้ง
6. รายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 12 โครงการ ที่สกว.ให้ทุนสนับสนุนผ่านสถาบันรามจิตติ
7. บทความ RE เพื่อขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 10 เรื่อง
8. กิจกรรม เวทีเพื่อขยายผลการทำงานอย่างน้อย 1 ครั้ง
9. บันทึกความร่วมมือระหว่าง สกว. กับองค์กรทุน/ภาคีร่วมอย่างน้อย 1 MOU

บทที่ 2

ความเคลื่อนไหวและผลการดำเนินงาน

สถาบันรามจิตติได้แบ่งขอบข่ายตามแผนงานในปี 2556-2557 โดยกระบวนการดำเนินงานใน
ระยะที่ 1 ความเคลื่อนไหวและผลการดำเนินงานดังนี้

1. งานพัฒนาโจทย์วิจัย (ABE)

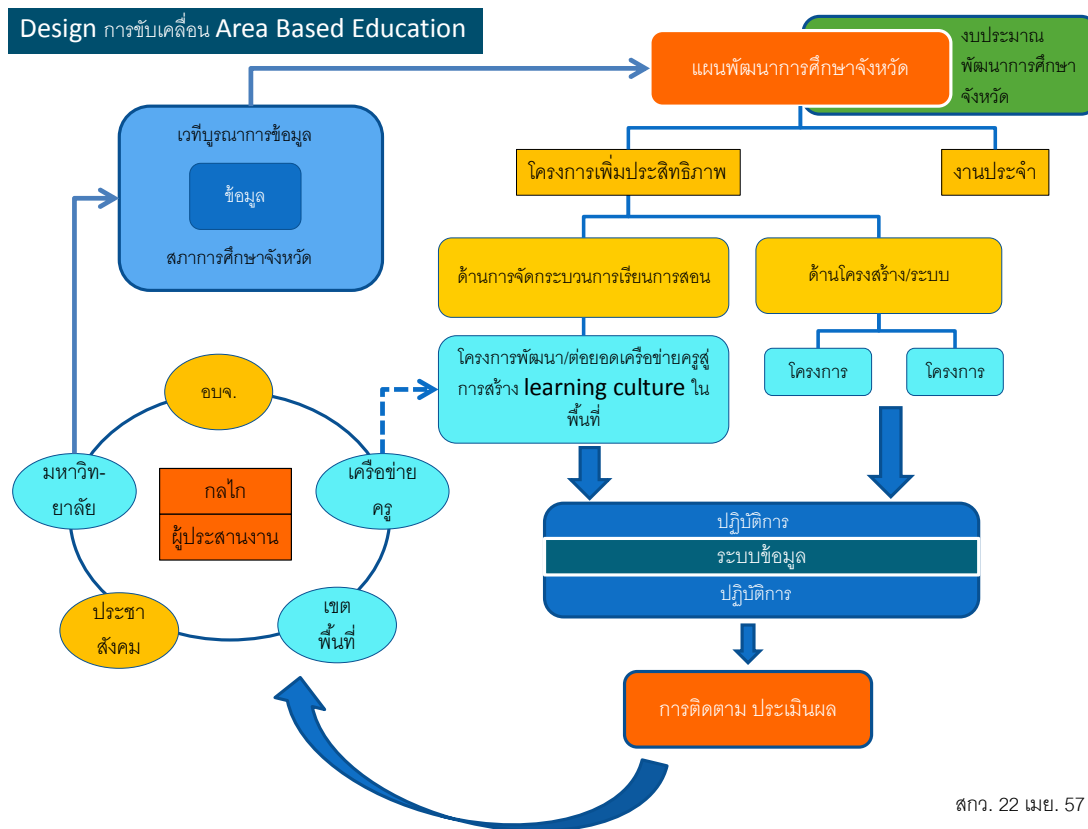
1.1)งานพัฒนาโจทย์วิจัยการจัดการศึกษานานพื้นที่ (Area-based Education)

สำนักประสานงานสถาบันรามจิตติ ได้มีการจัดประชุมวางกรอบการดำเนินงานวิจัยเชิงพื้นที่
บูรณาการเครือข่ายวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาโดยมีกรอบแนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน
ดังนี้ หลักคิดจากงานวิจัยเชิงพื้นที่ ABC ของ สกว. คือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการเชิงพื้นที่
และกลไกสนับสนุน (Area-based management & Support mechanism) เพื่อให้กลไกภาคท้องถิ่นหรือ
ภาคประชาสังคมต่าง ๆ ได้มีบทบาทเป็นผู้ตัดสินใจและแก้ปัญหาหรือพัฒนางานให้ตอบโจทย์สภาพ
ความต้องการของพื้นที่นั้นๆ มีส่วนในการดึงพลังภาคีสำคัญที่กำลังนำร่องขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิง
พื้นที่เพื่อ ประสานความร่วมมือวางทิศทางการจัดการศึกษานานพื้นที่ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญของการ
ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและพื้นที่นำร่องภายใต้กรอบ แนวคิดในการพัฒนาโจทย์
วิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่(Area-based Education- ABE)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สืบเนื่องจากที่มประสานงานสถาบันรามจิตติ โดย ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ ได้ศึกษา
ทบทวนแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเชิงพื้นที่ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
การศึกษาเชิงพื้นที่ที่ร่วมกับการนำแนวแนวคิดบทเรียนการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่(Area Based
Collabortion-ABC) โดยมี ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย คุณเบญจมาศ ตีระมาศวณิช คุณเบญญาภา มารินทร์
จาก สกว. สังเคราะห์ความรู้จนได้เป็นกรอบแนวคิดยุทธศาสตร์การทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงพื้นที่
สำหรับการขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา

ในการนี้ที่มประสานงานได้ร่วมกับ สกว. จัดประชุมทำความเข้าใจคณะทำงานและภาคีระดับ
พื้นที่วางแนวทางการดำเนินงานวิจัยเพื่อการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ 4 จังหวัดนำร่องได้แก่ จังหวัด
ลำปาง จังหวัดสุโขทัย จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดยะลา เพื่อตั้งโจทย์ร่วม วางระบบกลไกการเคลื่อนงาน
เพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผลการขับเคลื่อนโดยกระบวนการ การมีส่วนร่วมของหลายภาค
ส่วนเพื่อพัฒนารอบแนวคิดสู่การออกแบบโครงการวิจัย จนมีความชัดเจนระดับหนึ่งนำไปสู่การพัฒนา
ข้อเสนอโครงการ การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการและกลไกของแต่ละพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา ตามโจทย์ความต้องการของแต่ละบริบท ภายใต้กรอบแนวคิด Design การขับเคลื่อน Area

Based Education ดั้งแผนภาพของดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ที่พัฒนาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงาน ABE ดังนี้

สกว. 22 เมย. 57

โดยมีแนวคิดหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ดังนี้

จากการทบทวนความรู้ความเคลื่อนไหวการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่พบว่า นัยของคำว่า การจัดการศึกษาเชิง “พื้นที่” ในที่นี้อาจหมายถึงได้ตั้งแต่ชุมชนหมู่บ้านไปจนถึงจังหวัดหรือมณฑลหรือมลรัฐในต่างประเทศ ทั้งนี้ไม่ว่า “หน่วย” พื้นที่จะเป็นเช่นใด ความเหมือนที่สำคัญคือการทำ พื้นที่เหล่านี้ไม่ว่าขนาดใดบริบทใดมีอิสระและความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษาของตนเอง เพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่ของตนเองโดยมีการคลี่คลายพันธนาการจากการสอนหรือการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง ทั้งในมิติการบริหารจัดการทรัพยากรไปจนถึงมิติวิชาการ เช่น การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การวัดประเมินผล ตลอดจนการเชื่อมโยงภาคส่วนต่างๆ นอกกระบวนการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่อาจเป็นไปเพื่อตอบโจทย์ที่หลากหลายตามสภาพพื้นที่ อาทิ

- การใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ตลอดจนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในพื้นที่ยากจนหรือขาดแคลน

ทรัพยากรที่พอเพียง ประสบการณ์ในหลายประเทศแม้แต่กลุ่ม G20 ก็ยังคงใช้ยุทธศาสตร์พื้นที่ในการแก้ปัญหาการศึกษาในเขตยากจนเช่นกัน

- **การใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ**

โดยปลดล็อกการพัฒนาหลักสูตร ครู การวัดประเมินผล เพื่อมุ่งเข้าหาการผลิตคนให้มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของพื้นที่ โดยเฉพาะภาคการผลิตต่างๆ ทั้งภาคเกษตรภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ตัวอย่างการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ลักษณะนี้มีให้เห็นชัดเจนในหลายประเทศเช่นกัน โดยเฉพาะในเมืองหรือโซนที่เป็นศูนย์กลางการผลิตหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- **การใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม** โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีชนกลุ่มน้อยที่ยังคงยึดมั่นการธำรงรักษาตัวตนและคุณค่าของวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าของตนเอง ซึ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสูง การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในหลายประเทศได้กลายมาเป็นการตอบโจทย์สังคม **“พหุวัฒนธรรม”** และในขณะเดียวกันก็อาจตอบโจทย์ทางสังคมอื่นๆ ของพื้นที่ เช่น ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสบริการสาธารณะของชนกลุ่มน้อยต่างๆ อย่างเท่าเทียม เป็นต้น

ทั้งนี้การสังเคราะห์บทเรียนการทำงานยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในประเทศต่างๆ ในเอกสาร *How Schools Can Successfully Partner with Local Businesses* (2013) ชี้ว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ได้แก่ 1)การมีโจทย์หรือเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนบนฐานข้อมูลความรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2)การมีกลไกในการทำงานที่ดีร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในระดับพื้นที่ 3)การเห็นภาพรวม (Grand Design) ร่วมกันแต่อาจเริ่มด้วยงานนำร่องขนาดเล็กที่ประณีต 4)การมุ่งผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (outcome-oriented) 5)การให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและ ผู้เรียน 6)การให้ความยืดหยุ่นกับภาคีที่เข้ามาร่วมงานกัน 7)การทำให้เป็นเรื่องสาธารณะของสังคมในพื้นที่ผ่านสื่อท้องถิ่นดังนั้นไม่ว่าการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของพื้นที่ในมิติใดก็ตาม ประเด็นสำคัญของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ยังคงเน้นถึงควมมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาตามเป้าหมาย บริบทและศักยภาพของพื้นที่ โดยที่ยังคงสามารถตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาโดยรวมของชาติ หากเพียงมีอิสระจากกรอบและกฎเกณฑ์ของการจัดการศึกษาจากส่วนกลางเพื่อขอ **“พื้นที่”** ในการจัด **“การเรียนรู้ที่มีความหมาย”** กับคนในพื้นที่ตามสภาพความจำเป็นของพื้นที่ ภายใต้ข้อเท็จจริงที่ภาครัฐส่วนกลางคงไม่อาจตอบโจทย์คนในพื้นที่ได้ดีเท่ากับคนในพื้นที่เองอันดูจะเป็นทั้งทิศทางการจัดการศึกษาทั่วโลกในปัจจุบัน

แนวทางการพิจารณาพื้นที่นำร่อง เป็นพื้นที่ที่มีองค์ประกอบความร่วมมือของกลไกหลักๆ ดังนี้

- 1) มีกลไกการทำงานร่วมจากหน่วยงานของท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการจังหวัด/ องค์การบริหารส่วนจังหวัด /เทศบาล /องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมดำเนินการ

- 2) มีกลไกการทำงานร่วมจากหน่วยงานการศึกษา ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา (สพป./สพม.) ร่วมดำเนินการ
- 3) มีผู้ประสานงาน และนักวิชาการที่จะเป็นทีมวิจัยหลักรับผิดชอบโครงการวิจัยนำร่องร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องต่างๆ
- 4) มีกลไกภาคธุรกิจเอกชนหรือสถานประกอบการ และภาคประชาสังคมในพื้นที่เข้าร่วมดำเนินการ โดยให้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่
- 5) มีโรงเรียนเครือข่ายหรือพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน (Area/Zone) ที่จะดำเนินการในรอบแรก
- 6) มีโอกาสการพัฒนาการศึกษาและผลลัพธ์ที่คาดหวังเป็นรูปธรรม

แนวทางดำเนินงาน

- 1) ทบทวนกรอบความคิด ประเมินความเป็นไปได้ ประสานข้อมูลและกลไกพื้นที่ที่สนใจและพร้อมเข้าร่วมโครงการ
- 2) จัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยระดับพื้นที่ในจังหวัดต่างๆ ที่คาดว่าจะเป็นจังหวัดหรือพื้นที่นำร่องร่วมกับสกว.และภาคีในพื้นที่นำร่อง
- 3) พัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อเสนอต่อสกว. และจัดรีวิวจำลองโครงการ
- 4) ประสานเรื่องการให้ทุนสนับสนุนและการออกสัญญาตามระบบของ สกว.
- 5) ติดตามและหนุนเสริมการทำงานระดับพื้นที่วิจัยที่ได้รับการสนับสนุนแล้ว

ตาราง 2.1 ผลการประสานงานโครงการ ABE ในพื้นที่จังหวัดนำร่อง

จังหวัด	ความพร้อม/กลไกที่สนใจ	พื้นที่นำร่อง	แกนประสาน	เวทีพัฒนาโจทย์ ABE
1) สุโขทัย	เขตพื้นที่การศึกษา และเครือข่ายโรงเรียน และ อปท.	โรงเรียนประถมศึกษาทั้งจังหวัด	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุโขทัย เขต 2	5 มี.ค. 57 23 เม.ย. 57 20 พ.ค. 57
2) ลำปาง	มรภ.ลำปาง อปท. ประชาสังคมและเครือข่ายโรงเรียน	โรงเรียนมัธยมขนาดกลาง จ.ลำปาง	มรภ.ลำปาง	21 พ.ค. 57 12 มิ.ย. 57
3) จันทบุรี	มรภ.รำไพพรรณี อปท. ประชาสังคม เขตพื้นที่การศึกษา และเครือข่ายโรงเรียน	เครือข่ายโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา /รร.โนส้งกั๊ด อปท..	มรภ.รำไพพรรณี	6 มิ.ย. 57
4) ยะลา	อบจ.ยะลา เทศบาลนครยะลา มรภ.ยะลา	โรงเรียนในเขตเทศบาลนครยะลา ทุกสังกัด	อบจ.ยะลา, มรภ.ยะลา	16 พ.ย. 56 4 ก.พ. 57 16 มิ.ย. 57 21 มิ.ย. 57

ผลจากการประชุมเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัดได้ผลลัพธ์และแนวทางการขับเคลื่อนงานวิจัยของแต่ละพื้นที่ใน 5 ประเด็นหลักได้แก่1)ข้อมูลเบื้องต้น2)ทุนในพื้นที่ 3)โจทย์วิจัยที่พื้นที่สนใจ 4)ข้อเสนอโครงการ 5)ความคิดเห็นประกอบการอนุมัติโครงการวิจัย ABE ดังนี้

จังหวัดสุโขทัย

1. ข้อมูลเบื้องต้น

สติปัญญาและการศึกษา

IQ เฉลี่ย 99.36 (2554) *(ข้อมูลจาก กรมสุขภาพจิต)

O-NET ค่าเฉลี่ยรวม 5 สาระวิชา 30.55 คะแนน คิดเป็นลำดับที่ 46 ของประเทศ (2555) *(ข้อมูลจาก สทศ.)

การประเมิน สมศ. รอบ 2 (ปี 2555)

ร.ร.ที่สอนระดับปฐมวัยไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 92 โรง จาก 286 โรง

ร.ร.ขนาดเล็กระดับประถม-มัธยมไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 83 โรง จาก 290 โรง

สภาวะการณ์ด้านการศึกษาที่น่าสนใจ (ปี 2556)

เด็กร้อยละ 60.6 เคยลอกหรือให้ลอกข้อสอบในปีการศึกษาที่ผ่านมา

เด็กร้อยละ 38.7 ทำการบ้านด้วยการ copy/paste จากเว็บไซต์

เด็กร้อยละ 78.1 มีความสุขกับการเรียนในสถานศึกษาของตน

เด็กร้อยละ 59.1 มีครูที่เป็นที่ปรึกษาพูดคุยได้อย่างสนิทใจ

เด็กร้อยละ 83.4 คิดว่าการสอนในสถานศึกษาของตนเองช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์และใช้

เหตุผล

2. ทุนในพื้นที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ได้สร้างเป้าหมายในการกำหนดให้นักเรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งสร้างความตระหนักให้ครู และผู้บริหารได้เข้าใจว่า การอ่านเป็นพื้นฐานและหัวใจหลักของการเรียนในทุกวิชา และเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ประกอบกับ จังหวัดสุโขทัยเป็นเมืองที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์อักษรไทย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จึงเชิญชวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการ ทุกรูปแบบเพื่อให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ โดยใช้พันธสัญญาที่ว่า “ลูกพ่อขุนราม ลายมืองามจบ ป.3 ต้องอ่านออก เขียนได้ทุกคนจบ ป.6 และม.3 ต้องมีทักษะการคิด การอ่าน สื่อสารได้สองภาษา” กำหนดเป็นนโยบายหลักให้โรงเรียนต้องทำให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ทุกคนเมื่อจบชั้น ป.3 โดยใช้มาตรการร่วมหลายด้าน อาทิเช่น 1) เน้นการอ่านออกเขียนตั้งแต่ ชั้น ป.1 2) จัดทำบัญชีคำพื้นฐาน 3) ให้โรงเรียนปรับการสอนอ่านเป็นแจกลูกประสมคำ 4) ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน 5) ประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนทุกคน 6) มอบรางวัลให้แก่โรงเรียนที่มีนักเรียนอ่านออกเขียนได้ 100% 7) นิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร ผลจากการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานรอบสอง วันที่ 5 มีนาคม 2557

พบว่า นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สามารถอ่านออก เขียนได้ 100 %

3. โจทย์วิจัยที่พื้นที่สนใจ

“การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย” ที่มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นผู้รับผิดชอบที่มุ่งให้หน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันทบทวนประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายและกลไกการจัดการระดับพื้นที่ที่ยั่งยืนที่จะนำไปสู่การก้าวข้ามการไม่รู้หนังสืออย่างเป็นระบบร่วมกันและเพื่อให้เกิดบทเรียนหรือองค์ความรู้ขยายผลสู่การปฏิบัติเต็มพื้นที่จังหวัดสุโขทัย

4. ข้อเสนอโครงการ

ผลจากการประชุมพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยนำมาสู่ข้อเสนอโครงการวิจัย **“การวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย”** โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญ

“จากคำขวัญของจังหวัดสุโขทัยที่ว่า “มรดกโลกล้ำเลิศ กำเนิดลายสือไทย เล่นไฟลอยกระทง ดำรงพุทธศาสนา งามตาผ้าตีนจก สังคโลกทองโบราณ สักการแม่ย่าพ่อขุน รุ่งอรุณแห่งความสุข” คำขวัญที่แสดงให้เห็นภาพของสุโขทัยที่เป็นอดีตมหานครอันรุ่งเรือง เมืองต้นกำเนิดศิลปวัฒนธรรมที่บอวลไปด้วยกลิ่นอายของความหลากหลายทางศิลปะ ทั้งงานหัตถศิลป์ หัตถกรรม พุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม อั้งตงาม ที่ยังคงทรงคุณค่า เป็นทั้งมรดกโลก และเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวอันสำคัญของเมืองไทย แม้วันเวลาจะผ่านมากกว่า 700 ปีแต่ร่องรอยอดีตอันยิ่งใหญ่ และความงดงามของดินแดนแห่งนี้ยังปรากฏให้คนรุ่นหลังเห็นกันอยู่ทั่วไป สิ่งสำคัญที่ภาคภูมิใจสิ่งหนึ่ง คือ สุโขทัยเป็นจุดกำเนิดของอักษรไทย ซึ่งถูกประดิษฐ์ขึ้นครั้งแรก โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อปีพุทธศักราช 1826 และยังคงเป็นอักษรไทยที่ใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเราชาวจังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นยุวชนรุ่นหลัง ในนามลูกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทุกคน พึงระลึกอยู่เสมอว่าต้องร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ให้คงอยู่ และคงความเป็นเมืองสุโขทัย ให้ยั่งยืนสืบไป

ภาษาไทยที่ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญทางวัฒนธรรมของชาติและยังเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทยทุกคน แต่ปัญหาที่พบ คือนักเรียนในระดับประถมศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ยังมีปัญหาด้านการอ่านเขียนภาษาไทย ซึ่งมีทั้งที่อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ส่วนชั้นที่รุนแรงอย่างน่าวิตก คือ “อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้” ก็ยังมีอีกจำนวนหนึ่ง และเชื่อว่าทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญของการอ่านเขียนภาษาไทย เพราะถือเป็นพื้นฐานความรู้สำคัญที่จะส่งผลกระทบไปถึงการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ เป็นอย่างมาก นักเรียน อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ก็จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่น ๆ ตกต่ำตามไปด้วย

การอ่านและการเขียนภาษาไทยเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยทุกคน กล่าวคือ คนที่มีทักษะในด้าน การอ่านและการเขียนอยู่ในเกณฑ์ดี ก็จะสามารถใช้ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ดี และสามารถสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล จากความสำคัญและความจำเป็นของการอ่านและการเขียนดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้มีการรณรงค์ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยให้อ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในระดับชั้นที่เรียนและในระดับชั้นที่สูงขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ได้สร้างเป้าหมายในการกำหนดให้นักเรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งสร้าง

ความตระหนักให้ครู และผู้บริหารได้เข้าใจว่า การอ่านเป็นพื้นฐานและหัวใจหลักของการเรียนในทุกวิชา และเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ประกอบกับ จังหวัดสุโขทัยเป็นเมืองที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์อักษรไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จึงเชิญชวนผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการ ทุกรูปแบบเพื่อให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ โดยใช้พันธสัญญาที่ว่า

“ลูกพ่อขุนราม ลายเมืองามจบ ป.3 ต้องอ่านออก เขียนได้ทุกคนจบ ป.6และม.3 ต้องมีทักษะการคิด การอ่าน สื่อสารได้สองภาษา” กำหนดเป็นนโยบายหลักให้โรงเรียนต้องทำให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ทุกคน เมื่อจบชั้น ป.3 โดยใช้มาตรการต่าง ๆ อาทิ

1) เน้นการอ่านออกเขียนตั้งแต่ ชั้น ป.1 ไม่ปล่อยให้ให้นักเรียนที่มีปัญหาการอ่าน และการเขียนไม่ได้ตาม คำพื้นฐานของชั้นเรียนได้เลื่อนไปเรียนในชั้นสูงขึ้น ถ้าครูผู้สอนพบว่านักเรียนมีปัญหาการอ่าน ต้องสอนซ่อมเสริม หรือปรับชั่วโมงการเรียนภาษาไทยให้มากกว่าที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนวันละ 1 ชั่วโมงหรือบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ในแต่ละวัน

2) จัดทำบัญชีคำพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ได้จัดทำบัญชีคำพื้นฐานที่นักเรียนต้องอ่านได้ในแต่ละชั้นเรียน/ภาคเรียน โดยแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำบัญชีคำพื้นฐาน และพัฒนานวัตกรรมที่นักเรียนต้องอ่านได้ในชั้น ป.1 ถึง ป.6 เพื่อเป็นเครื่องมือให้ครูในการจัดการเรียนการสอนและประเมินผลการอ่านเป็นการลดภาระและเวลาการปฏิบัติงานของครูไม่ต้องจัดทำบัญชีคำในชั้นพื้นฐานที่ตนเองรับผิดชอบ สะดวกต่อการใช้ของครูทำให้ครูสามารถคัดกรองได้ว่านักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบมีความสามารถในการอ่านกี่คนและต้องสอนซ่อมเสริมกี่คน

3) ให้โรงเรียนปรับการสอนอ่านเป็นแจกลูกประสมคำและปรับชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทยในชั้น ป.1-3รวมทั้งให้อิสระโรงเรียนในการคิดวิธีสอนหรือนวัตกรรมอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ได้ซึ่งข้อดีของการสอบอ่านแบบแจกลูกผสมคำ คือ นักเรียนจะสะกดคำได้ เมื่อนักเรียนสะกดคำได้ จะส่งผลให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้

4) ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนและจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ การจัดมุมหนังสือ หรือจัดห้องสมุดมีชีวิต และจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

5) ประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนทุกคน ทุกชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ภาคเรียนที่ 1 ประเมินในเดือนกรกฎาคม ภาคเรียนที่ 2 ประเมินในเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีคณะกรรมการประเมินจากต่างโรงเรียนและแจ้งผลการประเมินให้โรงเรียนทราบเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการแก้ไขให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ทุกคน เป็นการเฝ้าระวังเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถ ด้านการอ่าน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนนักเรียนได้ตระหนักว่า การอ่านมีความสำคัญและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ให้ความสำคัญ ต่อการออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นพิเศษ

6) มอบรางวัลให้แก่โรงเรียนที่มีนักเรียนอ่านออกเขียนได้ 100 % ในทุกชั้นเรียนและใช้ผลการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณาความดีความชอบ การย้ายของครู ผู้บริหารโรงเรียนเป็นการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานวิชาการและการบริหารงานบุคคลให้ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูที่ปฏิบัติงานยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องการได้รับการพิจารณาความดีความชอบพิเศษ หรือรับโล่รางวัลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7) นิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร การนิเทศโรงเรียนมี 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 นิเทศแบบเป็นคณะประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ และศึกษานิเทศก์ และรูปแบบที่ 2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศติดตามและประเมินการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนด้วยตนเอง โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าเพื่อประเมินเชิงประจักษ์และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวางแผนดำเนินการในปีการศึกษาต่อไป

จากการดำเนินงานภายใต้นโยบายอย่างต่อเนื่อง พบว่าในปีการศึกษา 2554 มีนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เหลือเพียง 448 คนคิดเป็นร้อยละ 2.75 ปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนที่ยังอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

จำนวน 204 คนคิดเป็นร้อยละ 1.48 ซึ่งจากผลการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียน ในสังกัดมีพัฒนาการการอ่านได้ สูงขึ้น เป็นลำดับ ซึ่งคณะผู้บริหารและคณะครูทุกโรงเรียนจึงได้ตั้งปณิธานร่วมกันที่จะแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มที่มี ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ให้หมดไปจนกระทั่งสามารถพัฒนาให้อ่านออก เขียนได้ 100 % และ มี ความเห็นร่วมกันที่จะในวันที่ 17 มกราคม 2557 ซึ่งเป็นวันพืชมงคลคำแหงมหาราชเป็นวันประกาศเกียรติยศแห่ง ความสำเร็จของการพัฒนาให้นักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ 100%

รวมถึงตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศมาตรการเร่งรัดคุณภาพการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ ลงวันที่ 5 กันยายน 2556 โดยให้มีการคัดกรองนักเรียนเพื่อหาเด็กที่ยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ นั้น สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีแผนงานการดำเนินงานตรวจสอบวัดความสามารถในการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งในภาคเรียนที่ 1 ดำเนินการเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2556 และใน ภาคเรียนที่ 2 ได้กำหนดให้ตรวจสอบในวันที่ 5 มีนาคม 2557 พร้อมกันทั่วประเทศ โดยส่วนกลางจะจัดทำ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับการอ่านของนักเรียน ผลจากการ Scan เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านไม่ได้ตามเกณฑ์ จำนวน 26 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 อ่านไม่ได้ตามเกณฑ์ จำนวน 5 คน ทำให้มีผลการอ่านได้ตามเกณฑ์มากที่สุดทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ใน ลำดับที่ 6 ของประเทศและขณะเดียวกัน ผลจากการ Scan รอบสอง วันที่ 5 มีนาคม 2557 พบว่า นักเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สามารถอ่านออก เขียนได้ 100 %

อนึ่งภาพความสำเร็จที่ปรากฏและเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชนทั่วไป นั้น อาจเนื่องมาจากกระบวนการ ทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตามกระบวนการที่เป็นไปอย่างมีระบบ ที่เริ่มต้น จากการสร้างเป้าหมายร่วมกัน โดยสำนักงานได้ทำการประชุมชี้แจงนโยบายและเป้าหมายในการ พัฒนาคุณภาพและ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ทุกโรงเรียนได้รับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย หลัก คือ นักเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเพิ่มขึ้นโดยผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 7 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออกเขียนได้คิดเลขเป็นและชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่องเขียนคล่องคิดเลขคล่องและมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งถือเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด โดยเน้นที่มุ่งพัฒนาให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคมนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในทุกฝ่ายในพื้นที่เข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาโดยใช้หลักของการทำงานเป็นทีมและมุ่งผลสัมฤทธิ์ซึ่งที่ผ่านมารองเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาได้ร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามนโยบายดังเห็นได้จากภาพ การทำงานภายใต้โครงการที่หลากหลาย ทั้งโครงการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาขึ้น อาทิ โครงการลูกพืชมงคล ลายมืองาม จบ ป.3 ต้องอ่านออก เขียนได้ทุกคน จบ ป.6 อ่านคล่อง เขียนคล่องคิดเลขเป็น โครงการ ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาโดยใช้เครือข่ายโรงเรียนเป็นฐาน โครงการนิเทศเติมพิกัด “สุโขทัย เขต 2 รวมพลังร่วม สร้างคุณภาพการศึกษา” ตลอดจนโครงการที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของเครือข่ายโรงเรียน โรงเรียน เองก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเป็นปัจจัยสำคัญ

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย มีดังนี้

แนวคิดในการพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่

แนวคิดในการพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับ

ชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยนั้น ใช้แนวคิดทฤษฎีและหลักการบริหาร ประกอบด้วย 1) การพัฒนาเชิงพื้นที่ Area based 2) ระบบการบริหาร (การบริหารคุณภาพ(PDCA)และ System Approach) 3) การพัฒนาระบบ

ข้อมูลสนับสนุน 4) การสร้างภาคีเครือข่าย และกลไกการมีส่วนร่วมการจัดการเชิงพื้นที่

1) แนวคิดในการพัฒนาเชิงพื้นที่:แนวคิดในการพัฒนาเชิงพื้นที่สีลาภรณ์ บัวสาย ได้กล่าวว่า

การพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นเรื่องของ **ความร่วมมือ** และ **การเรียนรู้ร่วมกัน** เน้นการทำงานแบบเสริมแรงกันระหว่างคนที่มีความแข็งแตกต่างกัน ... ในการสร้างให้เกิดการทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นระบบนั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะส่งสัญญาณให้ทุกฝ่ายรู้ว่าจะต้องทำอะไรเมื่อไร ... ดังนั้นการสร้างเครื่องมือส่งสัญญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก สกว. ได้ค้นพบว่า แผนอันเกิดจากข้อมูลที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน เป็นเครื่องมือส่งสัญญาณที่สำคัญ"นอกจากนี้แล้ว สีลาภรณ์ บัวสาย ได้กล่าวถึง เครื่องมือที่สำคัญ 4 อย่าง ที่เป็นเครื่องมือในการสร้างระบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย 1) **เป้าหมายร่วมกัน** การกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันของภาคีพัฒนาเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกที่ต้องทำให้พบจึงจะสามารถสร้าง **ความร่วมมือ** ได้อย่างมีพลัง ... 2) **กลไก** หมายถึง กลไกการพัฒนาหรือจัดการตนเองของคนในพื้นที่ ซึ่งมีหลายฝ่ายสิ่งสำคัญที่สุดคือ ต้องกำหนด **ตัวหลัก**ที่จะเป็นแกนการขับเคลื่อนการสร้างการเปลี่ยนแปลง ซึ่งควรเป็นเจ้าของปัญหาหรือเป็นคนที่มีความตั้งใจและสามารถให้การแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนตัวรอง ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนนั้นมีหลากหลาย ทั้งในด้านวิชาการ ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการบูรณาการหน่วยต่างๆ เข้าทำงานร่วมกันนี้จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ว่าปัญหาที่ต้องการแก้ไขนั้นเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดบ้าง แล้วออกแบบการทำงานให้ไปเชื่อมโยงคนเหล่านั้นเข้ามาร่วมคิดร่วมทำด้วยกัน 3) **ข้อมูล** เป็นกุญแจสำคัญในการปรับคลื่น และจังหวะการทำงานของฝ่ายต่างๆ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นภาพตรงกันว่า ปัญหาอยู่ที่ไหน ลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร สาเหตุมาจากอะไร ... 4) **กระบวนการ** หมายถึง การสร้างกระบวนการเพื่อเปลี่ยนแปลงการรับรู้และเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างภาคีพัฒนาฝ่ายต่างๆ กระบวนการที่สำคัญ มี 2 กระบวนการคือ (1) กระบวนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ และ (2) กระบวนการจัดการความสัมพันธ์"

2) ระบบการบริหาร

2.1 แนวคิด ทฤษฎี ในการบริหารคุณภาพ

(PDCA)การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ(PDCA) ตามแนวคิด

ของเดมมิ่งจัดเป็นกระบวนกรสากล และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลายหน่วยงานเดียวกัน เดมมิ่ง

(Deming Mycoted, 2004) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการ การที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ(PDCA)หรือวงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนการปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าการบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ผิดพลาดหรือผิดที่ผิดที่รู้หรือรู้แล้วมาแล้วบ้าง

Act คือยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

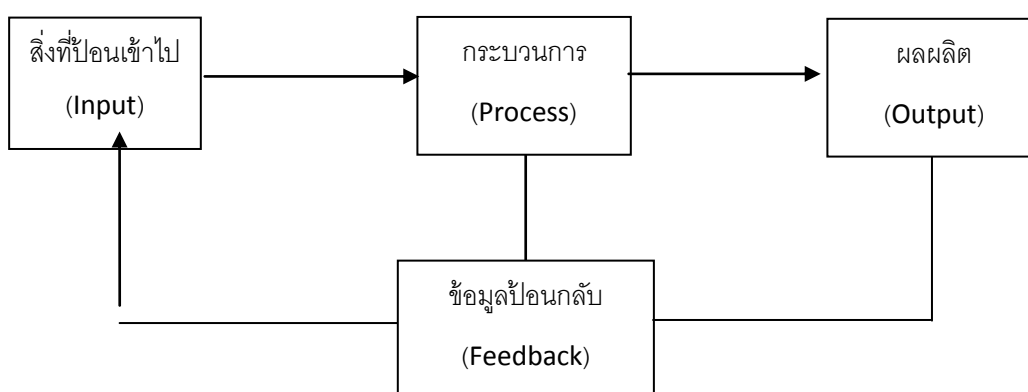
แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการ เปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นแนวคิดการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย โดยใช้กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) อย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบและมีการปรับปรุงแก้ไข

2.2 แนวคิดวิธีการเชิงระบบ System Approach Allen, Joseh and Lientz, Benret p.

1978 กล่าวว่า วิธีระบบหรือวิธีการเชิงระบบ (System Approach) เป็นกระบวนการที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อผลลัพธ์ที่กำหนดซึ่งอยู่บนพื้นฐานหลักการความต้องการเป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ปัญหาเชิงตรรกวิทยา โดยมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) สิ่งที่ป้อนเข้าไป 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต 4) ข้อมูลย้อนกลับ

ทิสนา แชมมณี (2547, หน้า 199) ได้ให้ความหมายของ วิธีการเชิงระบบ (System Approach) หมายถึง แนวคิดที่ใช้ในการจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้น การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ เหล่านั้น ให้ส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบโดยที่มองว่าระบบควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) ตัวป้อน (Input) 2) กระบวนการ(Process) 3) ผลผลิต(Output) และควรมีส่วนสำคัญเพิ่มขึ้นอีก 2 ส่วน คือ กลไกควบคุม(Control) และข้อมูลป้อนกลับ(Feedback)

ระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ ข้อมูลวัตถุดิบ (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และการตรวจผลย้อนกลับ (Feedback) องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้ จะมีความสัมพันธ์ต่อกันดังภาพ

ภาพประกอบ แผนภูมิองค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์ (ทิสนา แชมมณี, 547)

วิธีการจัดระบบที่ดีจะต้องเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างประหยัดและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ถ้าระบบใดมีผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมากกว่าข้อมูลวัตถุดิบที่ป้อนเข้าไป ก็ถือได้ว่าเป็นระบบที่มีคุณภาพ ในทางตรงข้ามถ้าระบบมีผลผลิตที่ต่ำกว่าข้อมูลวัตถุดิบที่ใช้ไปก็ถือว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพต่ำ ดังนั้น การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ได้นำวิธีการเชิงระบบมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

3) การพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน

การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการพัฒนาฐานข้อมูลเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความต้องการต่าง ๆ ของผู้ใช้งาน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบงานใหม่ หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับปรุงระบบงานเดิม 2) การออกแบบระบบ (System Design) หลังจากวิเคราะห์ระบบแล้ว ก็จะเป็นการออกแบบระบบ ซึ่งเป็นการออกแบบองค์ประกอบของฐานข้อมูล ได้แก่ hardware software ข้อมูล บุคลากร และขั้นตอนการดำเนินงาน 3) การพัฒนาระบบ (System Development) 4) การติดตั้งระบบ (Implementation) เป็นการนำโปรแกรมที่ผ่านการตรวจสอบอย่างดีแล้วมาติดตั้งเพื่อใช้งาน 5) การบำรุงรักษาระบบ (Maintenance) เพื่อให้ระบบสามารถทำงานได้

อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการข้อมูลเบื้องต้น การจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยควรมีรายการข้อมูลที่เข้าสู่การพัฒนาระบบเพื่อให้มีการใช้งานได้มีประสิทธิภาพ สีสลาภรณ์ บัวสาย ได้กล่าวว่า ข้อมูลที่จัดเก็บในฐานะข้อมูล ควรจะประกอบด้วย

- 1) ร้อยละเด็กที่เข้าถึงการศึกษาระดับชั้น ป.1 ป.4
- 2) จำนวนเด็กหลุดออกจากระบบก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3)
- 3) จำนวนเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน
- 4) ความสามารถในการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของเด็กที่โรงเรียน/ที่บ้าน
- 5) พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กเล็ก (เตรียมอนุบาล -อนุบาล)
- 6) จำนวน เด็ก ป.3 ที่ยังอ่านหนังสือ/ทำเลขไม่ได้ตามเกณฑ์ (ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์)
- 7) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา
- 8) ร้อยละของเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง
- 9) จำนวนเด็กที่จบม.3 แล้วประกอบอาชีพในท้องถิ่น/นอกท้องถิ่น
- 10) จำนวนเด็กที่เกรดเฉลี่ยอยู่ต่ำกว่า 2.00
- 11) จำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านการเรียนรู้ (LD) ที่ได้รับ/ไม่ได้รับการคัดกรองข้อมูลและดูแล

4) การสร้างภาคีเครือข่าย และกลไกการมีส่วนร่วมการจัดการเชิงพื้นที่

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory)

พิณสุตาสิริรังศรี (2554 หน้า 97) กล่าวถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบเครือข่ายความร่วมมือดังนี้

1. การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเป็นการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันของสถานศึกษาที่มีสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาธรรมชาติความเชื่อค่านิยมคล้ายคลึงกันและสามารถช่วยเหลือและพึ่งพากันและกันได้ในลักษณะของพันธมิตรเพื่อเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน

2. การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างรู้เท่าทันทันโลกทันเหตุการณ์ผู้เรียนมีความรู้ทักษะเจตคติคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีสามารถดำรงตนอยู่ในชุมชนและสังคมทั้งสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุขมีความรักเพื่อนมนุษย์ท้องถิ่นความเป็นไทยและประเทศชาติมีสุขภาพะทั้งด้านกายจิตสังคมและสติปัญญาเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory)

เครือข่าย (ออนไลน์, 2554) หมายถึง การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงโยการทำงานของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรหลายองค์กรซึ่งมีทรัพยากรมีเป้าหมายมีกลุ่มสมาชิกของตนเองที่มีความคิดปัญหาความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกันหรือคล้ายกันมาติดต่อประสานงานหรือร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการในเรื่องนั้นๆโดยยึดหลักการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันเคารพซึ่งกันและกันมากกว่าการเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้มีอำนาจสั่งการ

เครือข่าย (ออนไลน์, 2555) หมายถึงรูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรการเพื่อแลกเปลี่ยนการสร้างความเชื่อมั่นอันหนึ่งอันเดียวกันและการร่วมกันทำงานโดยมีฐานะเท่าเทียมกัน

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือที่ปัจจุบันหลายสถานศึกษามีความพยายามในการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ เนื่องจากการกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษา

มีพลังในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางการศึกษาร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน ”

สถานศึกษาที่มีความประสงค์ที่จะการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม นั้นมีแนวทางสู่การปฏิบัติงาน การบริหารงาน โดยเริ่มจากเครือข่าย ซึ่งมีรูปแบบเครือข่าย 4 ขั้นตอนหลัก โดยมีขั้นตอนการประสานงานเครือข่ายดังต่อไปนี้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่าย การประเมินความพร้อมของเครือข่าย การดำเนินงานปฏิบัติการด้วยเครือข่าย และการตรวจติดตามและประเมินผลงานของเครือข่าย

กระบวนการดำเนินการผ่านระบบเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงาน อาศัยเครือข่ายมีกระบวนการที่สำคัญของการดำเนินการผ่านระบบเครือข่าย ที่ประสบความสำเร็จ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กระบวนการหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการเริ่มประสานงานเครือข่าย (Initiation Process)
- 2) กระบวนการสร้างการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (Sustainability)
- 3) กระบวนการพัฒนากระบวนการทำงานและเครือข่าย (Development)
- 4) กระบวนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ

กระบวนการการมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดระบบการบริหารการศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่มีรูปแบบเช่นนี้เพราะในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนาและการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม จำเป็นต้องเน้นการเพิ่มศักยภาพของการพัฒนาในมิติพื้นที่ (Area) ซึ่งจำเป็นต้องจัดระเบียบความสัมพันธ์ของการบริหารในพื้นที่ให้เป็นอย่างดีเหมาะสม มีเอกภาพ และสามารถบูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานในระหว่างมิติและภาคส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในการบริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและพัฒนาในแต่ละพื้นที่ คุณภาพและความสามารถของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เขตพื้นที่การศึกษาที่สะท้อนความต้องการและนำไปสู่ประโยชน์สุขของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ตลอดจนการควบคุมให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนงานต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effective Strategic Plan Executive and Control) ดังนั้นในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เขตพื้นที่ศึกษานี้ หัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่การบริหาร เพื่อประโยชน์สุขของผู้เรียนอย่างแท้จริง จึงอยู่ที่กระบวนการนำภาคประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับเขตพื้นที่ศึกษามี 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน เป็นการตรวจติดตามถึงผลงานที่ได้ทำ หรือปฏิบัติไปแล้ว เพื่อหาข้อสรุป

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ ผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า เครือข่ายเป็นการร่วมมือระหว่างบุคคลกลุ่มองค์กรประเภทเดียวกันหรือเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มองค์กรต่างประเภทกันดำเนินงานภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่าง

เป็นระบบหรือเราอาจเรียกว่า ระบบเครือข่าย การเกิดเครือข่ายและการทำงานของเครือข่ายจึงเป็นภาพรวมว่า “ภาคีเครือข่ายและกลไกความร่วมมือ” และเครือข่ายมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างเช่นมีวิสัยทัศน์จุดมุ่งหมายร่วมกันมีความสนใจร่วมกันมีส่วนร่วมและมีการแลกเปลี่ยน

จากกระบวนการทำงานที่กล่าวมาโดยสังเขปข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีทุนองค์ความรู้ ทุนรูปแบบการทำงาน ตลอดจนทุนเครือข่ายความร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ ในพื้นที่อยู่ระดับหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวข้ามความไม่รู้หนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างมีระบบ หากมีการต่อยอดทุนการทำงานนี้ผ่านการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงระบบ ที่เอาพื้นที่เป็นฐาน (Area-Based) ที่ประสานความร่วมมือทุกฝ่ายมากกว่าการทำงานแยกส่วนตามบทบาทหน้าที่ (Function-Based) ของหน่วยงานต่างสังกัด และมีการขยายผลตัวแบบการจัดการระดับพื้นที่ดังกล่าวออกไปให้เต็ม พื้นที่จังหวัดสุโขทัย ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของจังหวัดและทั้งต่อการสร้างตัว แบบการจัดการเชิงพื้นที่บนความร่วมมือพหุภาคีที่จะเป็นแบบอย่างในการปฏิรูปการศึกษาต่อไปในอนาคต นี่จึงเป็นที่มาของข้อเสนอโครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการ อ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย” ที่มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 เป็นผู้รับผิดชอบที่มุ่งให้หน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันทบทวนประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ สร้างเครือข่ายและกลไกการจัดการระดับพื้นที่ที่ยั่งยืนที่จะนำไปสู่การก้าวข้ามการไม่รู้หนังสืออย่างเป็นระบบร่วมกัน และเพื่อให้เกิดบทเรียนหรือองค์ความรู้ขยายผลสู่การปฏิบัติในหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากลไก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. เพื่อพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียน ระดับประถมศึกษา อาทิ แผนพัฒนาคุณภาพการอ่าน แผนการบริหารงานบุคคล แผนการนิเทศติดตาม แผนการจัดการด้านระบบข้อมูล
4. เพื่อสร้างกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือเพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
5. เพื่อพัฒนา ระบบข้อมูลสนับสนุน ในการวางแผนและติดตาม การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
6. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการทำงานให้เป็นตัวแบบ (Model) การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย

คำถามวิจัย

- 1) รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่ผ่านมาเป็นอย่างไร มีปัจจัยเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง
- 2) กลไกการจัดการเชิงพื้นที่และสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย เข้ามามีส่วนร่วมควรเป็นอย่างไร
- 3) แผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ควรประกอบด้วยแผนด้านใดบ้าง อาทิ แผนการพัฒนาคุณภาพการอ่าน แผนการบริหารงานบุคคล แผนการนิเทศ

ติดตาม แผนการจัดการด้านระบบข้อมูล และแต่ละแผนย่อยควรมีเนื้อหาอย่างไร

4) องค์ประกอบของกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือ เพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

5) ระบบข้อมูลสนับสนุน ในการวางแผนและติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง

6) กระบวนการทำงานให้เป็นตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ควรมีลักษณะและ นำไปขยายผลได้อย่างไร
นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเชิงพื้นที่ หมายถึง การบริหารจัดการที่นำกระบวนการสู่พื้นที่เป้าหมาย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาควิชาการและสังคมร่วมกับเครือข่ายครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคม และสถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในเรื่องการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ที่เห็นว่าต้องแก้ไข และจะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของคนในพื้นที่ ในลักษณะทำไป ปรับไป เรียนรู้ไป เพื่อพัฒนารูปแบบและกลไกการทำงานที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา

สมรรถนะการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมรรถนะการอ่าน หมายถึงความสามารถในการอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักการอ่านภายในเวลาที่กำหนดและเข้าใจเรื่องที่อ่าน

หลักการอ่าน หมายถึงการอ่านออกเสียงตามหลักเกณฑ์การอ่านออกเสียงได้ตามอักขรวิธีโดยอ่านกลุ่มคำที่ไม่มีตัวสะกดกลุ่มคำที่มีตัวสะกดตรงมาตรงกลุ่มคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรงกลุ่มคำที่มีสระลดรูปกลุ่มคำที่มีสระเปลี่ยนรูปกลุ่มคำที่มีคำควบกล้ำกลุ่มคำที่มีอักษรนำกลุ่มคำที่มีรูปวรรณยุกต์กลุ่มคำที่มีตัวกรันต์

ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึงความสามารถของนักเรียนในการบอกความหมายของคำประโยคเครื่องหมายสัญลักษณ์สื่อสารความรู้ความเข้าใจบอกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะของแบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยกระบวนการสร้างตามหลักการวัดผลประเมินผลและผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลและวัดผลประเมินผลด้วยข้อสอบที่มีลักษณะของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเป็นบทอ่านที่มีความยาวไม่เกิน 10 บรรทัดจำนวน 5 บทแต่ละบทอ่านประกอบด้วยคำพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนนและแบบบันทึกคะแนนการสอบภาคปฏิบัติการอ่านที่เป็นเครื่องมือสำหรับกรรมการดำเนินการสอบ 2 ส่วนคือส่วนที่ 1 เป็นแบบบันทึกผลคะแนนการอ่านออกเสียงส่วนที่ 2 เป็นแบบบันทึกผลคะแนนความเข้าใจในการอ่านที่ได้จากการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านโดยคะแนนที่ได้นำมาคิดเป็นร้อยละจัดระดับสมรรถนะการอ่านออกเป็น 4 ระดับดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับดี

คะแนนร้อยละ 65-79 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับพอใช้

คะแนนร้อยละ 50-64 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับปรับปรุง

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับอ่านไม่ออก

สมรรถนะการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมรรถนะการอ่าน หมายถึง ความสามารถการอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักการอ่านภายในเวลาที่กำหนดและเข้าใจเรื่องที่อ่าน

หลักการอ่าน หมายถึงการอ่านออกเสียงตามหลักเกณฑ์การอ่านออกเสียงได้ตามอักขรวิธีโดยอ่านออกเสียงสะกดคำไม่ผิดไม่อ่านข้ามคำไม่อ่านเพิ่มคำไม่อ่านซ้ำคำไม่อ่านตะกุกตะกักและสามารถแบ่งวรรคตอนการอ่านได้ถูกต้อง

ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึงความสามารถของนักเรียนในการอธิบายความหมายจากสิ่งที่อ่านโดยตรง โดยเน้นจับใจความสำคัญสรุปเรื่องราววิเคราะห์ข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นเชื่อมโยงคาดคะเนเรื่องราวอย่างมีเหตุผลสื่อสาร และนำความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสร้างสรรค์

ลักษณะของแบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัยด้วยกระบวนการสร้างตามหลักการวัดผลประเมินผลและผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลและวัดผลประเมินผลด้วย เป็นข้อสอบที่มีบทอ่านคำถามเกี่ยวกับบทอ่านเป็นบทอ่านที่มีความยาวประมาณ 200 คำจำนวน 5 บทแต่ละบทเป็นบทอ่านที่นำมาจากสื่อที่หลากหลายมีความยากง่ายเหมาะสมตามระดับชั้นและวัยของนักเรียนมีเกณฑ์การให้คะแนนและแบบบันทึกคะแนนการสอบการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับกรรมการดำเนินการสอบแบ่งเป็น 2 ส่วนคือส่วนที่ 1 แบบบันทึกผลคะแนนการอ่านออกเสียงส่วนที่ 2 แบบบันทึกผลคะแนนความเข้าใจในการอ่านที่ได้จากการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านโดยคะแนนที่ได้นำมาคิดเป็นร้อยละจัดระดับสมรรถนะการอ่านออกเป็น 4 ระดับคือ

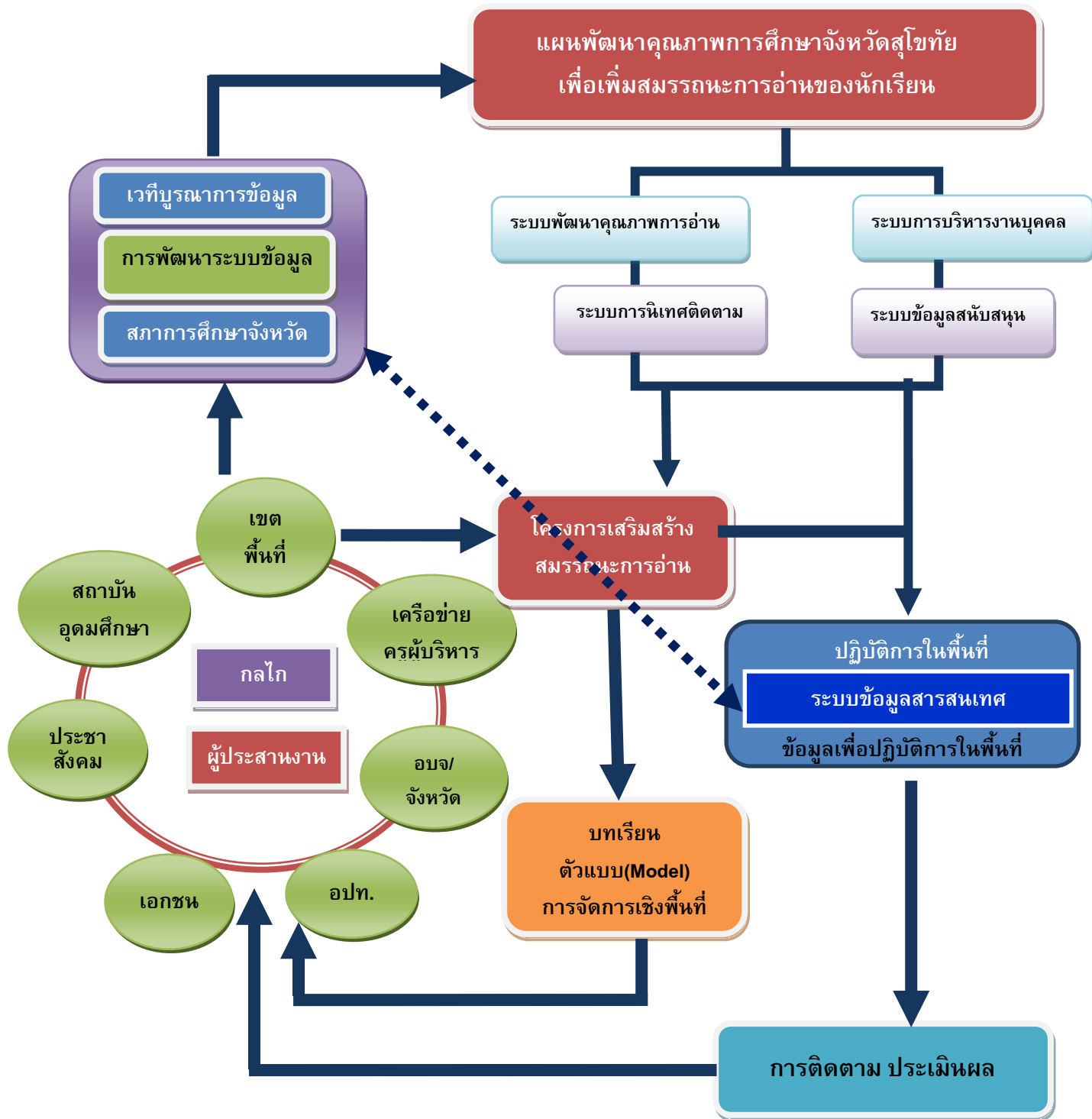
- คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับดีมาก
- คะแนนร้อยละ 65-79 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับพอใช้
- คะแนนร้อยละ 50-64 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับปรับปรุง
- คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับอ่านไม่ออก

กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน หมายถึงการจัดกิจกรรมใดๆที่คณะผู้วิจัยร่วมกับเครือข่ายจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือจัดให้กับนักเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

ภาคีเครือข่ายหมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 , โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 , โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนสังกัดเอกชน

กรอบแนวคิด

การวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

กิจกรรมการดำเนินงาน

1. แผนกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งผลลัพธ์ (Output) ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
1. เพื่อศึกษากลไก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2	<p>กิจกรรมที่ 1 ศึกษากลไก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2</p> <p>1. ผู้ให้ข้อมูล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารการศึกษา / ศึกษาในเทศก์ / ผู้บริหารสถานศึกษา / ครู / คณะกรรมการสถานศึกษา / นักเรียนชั้น ป.3 และ ป.6 (สังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2) <p>2. แต่งตั้งคณะดำเนินการร่วมในพื้นที่</p> <p>3. จัดเวทีทบทวน กลไก วิธีการทำงาน การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2”</p> <p>3. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิของ สกว. มาเติมเต็มการพัฒนาไกล การจัดการเชิงพื้นที่</p> <p>4. จัดสนทนากลุ่มย่อยถอดบทเรียน การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2” โดยมีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมถอดบทเรียน</p> <p>5. ประชุมสรุปจากการจัดเวทีทบทวนไกล การทำงานและจากการสนทนากลุ่มย่อย</p> <p>6. จัดเวทีนำเสนอตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2”</p> <p>กิจกรรมที่ 2 การศึกษากลไก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย</p> <p>1. ผู้ให้ข้อมูล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาคีเครือข่าย - ตัวแทน สพป.สุโขทัย เขต 1 - ตัวแทนโรงเรียนเอกชน , ตัวแทน อปท. <p>2. จัดเวทีสรุป ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย</p> <p>3. สรุป ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัย</p>	<p>กันยายน ถึงตุลาคม 2557</p>	<p>ผอ.เขตฯ และ คณะทำงานร่วมในพื้นที่</p> <p>คณะดำเนินการร่วมในพื้นที่ ทีมนักวิจัย</p>
2. เพื่อพัฒนากลไก การจัดการเชิงพื้นที่ และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับ	<p>กิจกรรมที่ 1 การสร้างและขยายภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนตามโครงการ</p> <p>1.1 ประชุมภาคีเครือข่ายสร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนัก ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย และวางแผน</p>	<p>พฤศจิกายน 2557 ถึงกุมภาพันธ์ 2558</p> <p>พฤศจิกายน 2557</p>	<p>ผอ.เขตฯ และ คณะทำงาน ภาคีเครือข่าย</p>

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
<p>ประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย</p>	<p>การทำงานร่วมกัน</p> <p>1.2.แต่งตั้งภาคีเครือข่ายร่วมเป็นคณะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยเพื่อพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย</p> <p>1.3 จัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของโรงเรียนที่เข้าร่วมในภาคีเครือข่าย เกี่ยวกับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6</p>	<p>พฤศจิกายน 2557</p> <p>ธันวาคม 2557 ถึง กุมภาพันธ์ 2558</p>	
	<p>2.การจัดกิจกรรมหนุนเสริม เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ครูภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียน</p> <p>2.1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามกิจกรรมการจัดการความรู้: จัดการเรียนรู้อย่างไร จึงอ่านออก เขียนได้ 100% , การพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา</p> <p>2.2 จัดกิจกรรมหนุนเสริมความรู้และทักษะให้กับครูที่สอนภาษาไทยในกิจกรรมต่าง ๆ</p>	<p>กุมภาพันธ์ 2558</p>	
<p>3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา</p>	<p>กิจกรรม</p> <p>1. ประชุมวางแผนการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีคณะดำเนินการร่วมในพื้นที่และทีมวิจัย</p> <p>2. ประชุมปฏิบัติการ(Workshop) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่</p> <p>ทีมผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ - รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ - ตัวแทนศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ สพป.สุโขทัย 1,2 , เอกชนและอปท. - ตัวแทนภาคีเครือข่าย - ตัวแทนผู้บริหารท้องถิ่น - ภาคสื่อ สำนักข่าวหรือสำนักพิมพ์ - ภาคประชาสังคม - เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง - ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดสุโขทัย - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยจากมหาวิทยาลัย <p>3. ประชุมสรุปแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ คณะดำเนินการร่วมในพื้นที่ และทีมวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง</p>	<p>มีนาคม ถึง เมษายน 2558</p> <p>มีนาคม 2558</p> <p>มีนาคม 2558</p> <p>มีนาคม 2558</p>	

วัตถุประสงค์	กิจกรรมหลัก	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
	4. รายงานแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา ต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.	2 เมษายน 2558	
4. เพื่อสร้างกระบวนการและ เครื่องมือในการสร้างความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของ นักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัด สุโขทัย	1.การสร้างกระบวนการ กลไก ความร่วมมือ เพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย - การวางแผน - การสร้างเครื่องมือดังนี้ 1. สร้างความร่วมมือ เดิมพลังใจ นิเทศติดตาม 2. ภาาีเครือข่ายร่วมยกย่อง เชิดชูเกียรติ 3. การสร้างขวัญกำลังใจ โดยภาาีเครือข่าย 2. การนำเครื่องมือปฏิบัติการจริงที่โรงเรียน	เมษายน ถึง สิงหาคม 2558 3-6 เมษายน 2558 8-30 เมษายน 2558 18 พฤษภาคม 2558 ถึง 30 สิงหาคม 2558	ผอ.เขตฯ และ คณะทำงาน ภาาีเครือข่าย
5. เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน ในการวางแผนและติดตามการ เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของ นักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัด สุโขทัย	1. แต่งตั้งตัวแทนภาาีเครือข่ายเป็นคณะทำงาน 2. วางแผนการจัดเก็บข้อมูล <u>ด้านนักเรียน</u> 2.1 การอ่าน การเขียน 2.2 O-NET 2.3 NT <u>ด้านครู</u> 2.4 จำนวนร้อยละครูที่สอนไม่ตรงสาขา 2.5 จำนวนครูขาดแคลนสอนไม่ครบชั้น 3. การจัดเก็บข้อมูลที่ร่วมกับโรงเรียน ต่าง ๆ ดำเนินการจัดการข้อมูลของกลุ่มภาาีเครือข่าย ความร่วมมือ 4. เชื่อมโยงและขยายข้อมูลสนับสนุน ไปยังภาาีเครือข่าย	กันยายน 2558 ถึง กุมภาพันธ์ 2559	ผอ.เขตฯ และ คณะทำงาน ภาาีเครือข่าย
6. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการทำงาน ให้เป็นตัวแบบ (Model) การเสริมสร้างสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาของ จังหวัดสุโขทัย	1. จัดมหกรรม การจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัย โดยมีภาาีเครือข่ายที่เข้าร่วม ดังนี้ โรงเรียนในสังกัด สพป.สุโขทัย เขต 1, โรงเรียนในสังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2 , โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น , โรงเรียนสังกัดเอกชน 1.1 จัดการประชุม Focus Group แต่ละเครือข่าย 1.2 จัดเวทีการอ่าน Best Practice ของแต่ละโรงเรียน 1.3 สรุปสังเคราะห์ จากประชุม Focus Group และจัด เวทีการอ่าน Best Practice ตัวแบบ (Model)รูปแบบ กลไก ความร่วมมือและบทบาทของภาาีเครือข่ายในการ เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย 2. รายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอาทิ กระทรวงศึกษาธิการ , สพฐ. , สพป. สพม ฯลฯ	มีนาคม 2559 ถึงสิงหาคม 2559	ผอ.เขตฯ และ คณะทำงาน ภาาีเครือข่าย

ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา

เดือนที่	กิจกรรม	ผลงานที่คาดว่าจะได้รับ
6 เดือนที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างทีมงาน - ถอดบทเรียน - สร้างความเข้าใจกับภาคีเครือข่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้ตัวแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 2. นำตัวแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา <p>ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ไปขยายผลต่อในโรงเรียนจังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โรงเรียนสังกัดเอกชน และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับเป็น Model การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย</p> <p>3. มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และกลไกการทำงาน</p> <p>ในพื้นที่ ระหว่างภาควิชาการและสังคมร่วมกับเครือข่ายครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคม สถาบันอุดมศึกษา และสถานศึกษา</p> <p>เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย</p>
6 เดือนที่ 2	<p><u>ระยะแรก</u> การวางแผนกระบวนการจัดการเชิงพื้นที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างเครื่องมือ - นำเครื่องมือสู่การปฏิบัติจริงที่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย <p><u>ระยะที่สอง</u> จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. ได้รูปแบบ กระบวนการ เครื่องมือ และกลไก <p>ในการสร้างความร่วมมือเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย</p> <p>5. ได้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มีแผนพัฒนา อาทิ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แผนพัฒนาคุณภาพการอ่านจังหวัดสุโขทัย 2) แผนพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล 3) แผนพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม 4) แผนพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน
6 เดือนที่ 3	<p>การจัดระบบเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลสนับสนุน และการจัดการข้อมูลสนับสนุน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. ได้ระบบข้อมูลสนับสนุน เครื่องมือ และกระบวนการในการจัดเก็บข้อมูล ตัวบ่งชี้สำคัญ จนถึงการใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวางแผนและติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
6 เดือนที่ 4	<p>จัดมหกรรม พร้อมทั้งติดตามผลสรุปสังเคราะห์ โมเดล (Model) การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยโดยมีภาคีเครือข่าย</p> <p>ที่เข้าร่วม ดังนี้ โรงเรียนในสังกัด สพป.สุโขทัย เขต 1, โรงเรียนในสังกัด สพป.สุโขทัย เขต 2 , โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น , โรงเรียนสังกัดเอกชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. ได้ “ตัวแบบ (Model)” ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย

แนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสมมุติฐานการวิจัย พื้นที่ที่ศึกษาและวิธีการวางแผนการดำเนินงานรวมทั้งวิธีดำเนินการวิจัย (**Research Methodology**) วิธีการเก็บข้อมูลระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทั่วโลก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาทั่วโลก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1.1 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทย และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

1.2 วิธีดำเนินการ

ศึกษาทั่วโลก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมสร้างความเข้าใจ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและคัดเลือกคณะดำเนินการร่วมในพื้นที่ โดยมีผู้เข้าร่วมให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวนอย่างน้อยกลุ่มละ 10 คน
2. ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีคณะดำเนินการร่วมในพื้นที่และทีมวิจัย
3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดเวทีศึกษาทั่วโลก วิธีการทำงานการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
4. จัดเวทีทบทวนกลไกและวิธีการทำงาน การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่ประสบผลสำเร็จด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
5. จัดเวทีย่อย ถอดบทเรียน การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

6. ประชุมสรุปบทเรียนการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ คณะดำเนินการร่วมในพื้นที่และทีมวิจัย

7. จัดเวทีนำเสนอ ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาและร่วมกันตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 คณะดำเนินการร่วมในพื้นที่และทีมวิจัย

กิจกรรมที่ 2 การศึกษากลไก วิธีการทำงานและถอดบทเรียนตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.1 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายตัวแทนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตัวแทนโรงเรียนเอกชน และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. จัดเวทีสรุป ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัย โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ คณะดำเนินการร่วมในพื้นที่ และทีมวิจัย

2. สรุป ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมหลัก ดังนี้ 1) ประชุมสร้างความเข้าใจและวางแผนการดำเนินงาน และร่วมกันสรุปบทเรียนการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2) สืบค้นกลไก วิธีการทำงาน การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) จัดเวที ทบทวนกลไกและวิธีการทำงานการจัดการเชิงพื้นที่เพิ่มเติม ถอดบทเรียน

การจัดการเชิงพื้นที่นำเสนอและตรวจสอบความสมบูรณ์ของตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่และร่วมกันสรุปหาแนวทางการขยายผลสู่การปฏิบัติในพื้นที่อื่น ๆ

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบข้อมูลโดย จัดเวทีนำเสนอ ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยคณะดำเนินการในพื้นที่ร่วมกันตรวจสอบความสมบูรณ์และให้ข้อเสนอเพื่อความสมบูรณ์ ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา สรุปจากข้อมูลจากการจัดกิจกรรมตามโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา
2. ตัวแทนศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ สพป.สุโขทัย 1,2 ,เอกชน และอปท.
3. ทีมนักวิจัย
4. ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา สพป.สุโขทัย 1,2
5. ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเอกชน และ อปท.
6. ตัวแทนครูผู้สอนภาษาไทย ป.3,6 สพป.สุโขทัย 1,2
7. ตัวแทนครูผู้สอนภาษาไทย สังกัดเอกชน และ อปท.

8. ภาคสื่อ สำนักข่าวหรือสำนักพิมพ์ท้องถิ่น
9. ภาคประชาสังคมเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
10. ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดสุโขทัย
11. ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย (อาจารย์เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย)

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

การพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสร้างและขยายภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

1) ประชุมสร้างความเข้าใจ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้กับภาคีเครือข่าย และวางแผนการทำงานร่วมกันในรูปแบบการทำงาน

2) แต่งตั้งภาคีเครือข่ายร่วมเป็นคณะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยเพื่อพัฒนาการจัดการเชิงพื้นที่ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย โดยภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วม(ทุกโรงเรียน) ได้แก่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 135 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 177 โรงเรียน

สังกัดเอกชนจำนวน 9 โรงเรียน

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 28 โรงเรียน

3) จัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของโรงเรียนที่เข้าร่วมในภาคีเครือข่าย เกี่ยวกับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โดยภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วม ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 , เอกชน , องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) คณะผู้วิจัย ดำเนินการติดตาม ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำของโรงเรียนในแต่ละสังกัด

5) สื่อสารให้ภาคีเครือข่ายรับทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และเชิญมาร่วมงานหรือขอรับความช่วยเหลือสนับสนุนในแต่ละกิจกรรมที่จะจัดขึ้น

กิจกรรมที่ 2 การจัดกิจกรรมหนุนเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ครูภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

2.1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามกิจกรรมการจัดการความรู้ : จัดการเรียนรู้อย่างไร จึงอ่านออกได้ 100% , การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน โดยคัดสรรครูแกนนำที่มีทักษะหรือเทคนิคด้านการสอนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนให้กับครูที่เข้าร่วมโครงการ ได้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับนักเรียนของตน

2.2 จัดกิจกรรมหนุนเสริมความรู้และทักษะให้กับครูที่สอนภาษาไทยตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เช่น กิจกรรมค่ายพัฒนาองค์ความรู้ครูภาษาไทย กิจกรรมพัฒนาครูด้านเทคนิคการสอน การวัดและประเมินผลชั้นเรียน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครูชวนอ่านกิจกรรมมหกรรมการอ่าน กิจกรรมนิเทศเยี่ยมเยียนครูและผู้บริหาร เพื่อเสริมกำลังใจ แนะนำช่วยเหลือกิจกรรมศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

2.3 นำสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียนตามรูปแบบที่กำหนดไว้

2.4 ประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โดยคณะกรรมการที่ภาคีเครือข่ายแต่งตั้ง ประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมหลัก ดังนี้ กิจกรรมการสร้างและขยายภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมสร้างเสริมสมรรถนะการอ่าน เก็บรวบรวมข้อมูลจาก

- 1) ประชุมสร้างความเข้าใจให้กับภาคีเครือข่าย และวางแผนการทำงานร่วมกัน
- 2) จัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของโรงเรียนที่เข้าร่วมในภาคีเครือข่าย
- 3) จัดประชุมร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายกับโรงเรียนในแต่ละสังกัด เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงวัตถุประสงค์ของโครงการและให้กับภาคีเครือข่าย และการจัดกิจกรรมหนุนเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ครูภาคีเก็บรวบรวมข้อมูล จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการสอน หรือเทคนิคการสอนให้กับครู และจัดกิจกรรมหนุนเสริมความรู้และทักษะให้กับครูที่สอนภาษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ใช้การวิจัยเชิงลึก (การถอดบทเรียน) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา และภาคีเครือข่ายวิเคราะห์ตามประเด็นนำเสนอลักษณะพรรณนาความ
- 2) ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ การสัมภาษณ์ สทนหาอย่างไม่เป็นทางการการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมการจดบันทึกสรุปถ้อยคำจากการปะทะสังสรรค์ระหว่างผู้ร่วมวิจัยและการบันทึกภาพกิจกรรมต่าง ๆ
- 3) แบบทดสอบสมรรถนะการอ่าน สร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยกระบวนการ สร้างตามหลักการวัดผล ประเมินผล และผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลและวัดผล ประเมินผลด้วยข้อสอบที่มีบทอ่านคำถามเกี่ยวกับบทอ่านโดยคะแนนที่ได้นำมาคิดเป็น ร้อยละจัดระดับสมรรถนะ การอ่านออกเป็น 4 ระดับดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับดี
 คะแนนร้อยละ 65-79 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับพอใช้
 คะแนนร้อยละ 50-64 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับปรับปรุง
 คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่า มีสมรรถนะการอ่านระดับอ่านไม่ออก

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา
2. ตัวแทนศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ สพป.สุโขทัย 1,2 ,เอกชน และอปท.
3. ทีมนักวิจัย
4. ตัวแทน ภาคีเครือข่าย ๆ
5. ภาคสื่อ สำนักข่าวหรือสำนักพิมพ์ท้องถิ่น
6. ภาคประชาสังคมเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
7. ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดสุโขทัย
8. ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย (อาจารย์เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย)

3.2 วิธีดำเนินการ

1. ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีคณะดำเนินการร่วมในพื้นที่และทีมวิจัย

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3. ประชุมปฏิบัติการ(Workshop) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ ทีมผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ ,รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ ตัวแทนศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ สพป.สุโขทัย 1,2 ,เอกชน และอปท. ตัวแทนภาคีเครือข่าย , ภาคสื่อ สำนักข่าวหรือสำนักพิมพ์ท้องถิ่น ภาคประชาสังคม เครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยจากมหาวิทยาลัย โดยกำหนดขอบเขตการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย ดังนี้

3.1 ขอบเขตแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย

- 1) แผนพัฒนาคุณภาพการอ่านจังหวัดสุโขทัย
- 2) แผนพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล
- 3) แผนพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม
- 4) แผนพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน

3.2 ขอบเขตหัวข้อเรื่องที่บรรจุตามแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย จะกำหนดความชัดเจน ความเป็นเหตุเป็นผลของแผนที่สอดคล้อง เชื่อมโยงตั้งแต่วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์หลัก ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ จนถึงแผนงาน/โครงการ (Logical Framework) โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) กำหนดประเด็นปัญหาและโอกาสการพัฒนาชัดเจนทั้งในเชิงของขนาดและพื้นที่พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและโอกาสการพัฒนา
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในเชิงปริมาณและคุณภาพที่ชัดเจนสะท้อนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาและการใช้โอกาสในการพัฒนาการศึกษาจังหวัด
- 3) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนโดยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ให้มีการหาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อยืนยันประเด็นยุทธศาสตร์และเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน
- 4) จัดลำดับความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์
- 5) จัดทำแผนงาน/โครงการตอบสนองกับแนวทางพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญ

4. ประชุมสรุปแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ คณะดำเนินการร่วมในพื้นที่และทีมวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง

5. รายงานแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมหลัก ดังนี้

- 1) ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย
- 2) ประชุมปฏิบัติการ(Workshop)
- 3) ประชุมสรุปแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบข้อมูลโดย จัดประชุมสรุปแผนการพัฒนาการศึกษาจังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยคณะดำเนินการในพื้นที่ร่วมกันตรวจสอบความสมบูรณ์ และให้ข้อเสนอ เพื่อความสมบูรณ์ ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา สรุปจากข้อมูลจากการจัดกิจกรรมตามโครงการและสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว. โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างกระบวนการ กลไกความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

การสร้างกระบวนการ กลไก ความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาใน จังหวัดสุโขทัย มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 สร้างความร่วมมือ เต็มพลังใจ นิเทศติดตาม

1) ประชุมกลุ่มย่อยระหว่าง “เครือข่ายกับโรงเรียน” และ “โรงเรียนกับโรงเรียน” ในแต่ละเครือข่ายในพื้นที่ เดียวกัน เพื่อระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการอ่านของนักเรียน และวางแผนการ นิเทศ ติดตามร่วมกัน

2) นิเทศติดตามครูและโรงเรียนโดยเครือข่าย หลังจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา

3) นิเทศติดตามครูและโรงเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา หลังจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการอ่านของ นักเรียนระดับประถมศึกษา

กิจกรรมที่ 2 ภาควิชาเครือข่ายร่วมยกย่องเชิดชูเกียรติ

การมอบรางวัล / ใบประกาศเกียรติคุณ / การมอบทุนการศึกษา ฯลฯ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย

กิจกรรมที่ 3 การสร้างขวัญกำลังใจ โดยภาคีเครือข่าย

การสร้างเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบ และ การย้าย ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของจังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน ในการวางแผนและติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

ดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน ในการวางแผนและติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ขั้นตอนที่ 2 เป็นต้นไปดังนี้

1. แต่งตั้งตัวแทนภาคีเครือข่ายเป็นคณะทำงานดำเนินการ ประกอบด้วย ตัวแทนศึกษานิเทศก์ด้านการวัด และประเมินผล สพป.สท.1 , สพป.สท. 2 / ตัวแทนจากกองการศึกษาของ อปท. และ ตัวแทนจากกลุ่มโรงเรียนเอกชน ตัวแทนจากโรงเรียนภาคีเครือข่าย เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกันพัฒนาชุดข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บ และข้อมูล ที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินผลและนำเสนอสู่สาธารณะ เพื่ออธิบายถึงผลการดำเนินงานพัฒนาสมรรถนะ ด้านการอ่านของนักเรียน
2. วางแผนจัดเก็บระบบข้อมูลเช่น ข้อมูลด้านการอ่านออกเขียนได้ / O-Net / NT ปัจจุบันต่างๆที่เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาฯลฯ
- 3.การจัดเก็บข้อมูลร่วมกับโรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินการโดยจัดการข้อมูลของกลุ่มภาคีเครือข่าย ความร่วมมือ
4. เชื่อมโยงและขยายข้อมูลสนับสนุนไปยังภาคีเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 6 การสังเคราะห์กระบวนการทำงานให้เป็นตัวแบบ (Model) การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน

ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย

การสังเคราะห์กระบวนการทำงานให้เป็นตัวแบบ (Model) การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดมหกรรม“การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาใน
จังหวัดสุโขทัย”

1) จัดการประชุมสนทนากลุ่มเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยน นำเสนอตัวแบบ (Model) ในการเสริมสร้าง
สมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของแต่ละเครือข่าย

2) จัดเวทีการอ่าน ซึ่งมาจาก Best Practice ของแต่ละโรงเรียนนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้าง
สมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา

3) สรุปสังเคราะห์ ตัวแบบ (Model) รูปแบบ กลไก ความร่วมมือและบทบาทของภาคีเครือข่าย
ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย

2. เผยแพร่ต่อสาธารณชนรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัด ต้นสังกัด สพฐ. /อปท./ เอกชน ฯลฯ

แผนการทำงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน การดำเนินงาน	ปีที่ 1 (กันยายน 2557 ถึง สิงหาคม 2558)											
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากลไก วิธีการทำงานและ ถอดบทเรียนตัวแบบ การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2	←→											
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลไก การจัดการเชิง พื้นที่และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย			←→									
ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ จังหวัดสุโขทัย เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนระดับประถมศึกษา							←→					
ขั้นตอนที่ 4 การสร้างกระบวนการและเครื่องมือ ในการสร้างความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัด สุโขทัย - การวางแผน และสร้างเครื่องมือ - การปฏิบัติจริงที่โรงเรียน								←→				
ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน ใน การวางแผนและติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัด สุโขทัย	←→											

กิจกรรม/ขั้นตอน การดำเนินงาน	ปีที่ 1 (กันยายน 2557 ถึง สิงหาคม 2558)												
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	
<p>ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์กระบวนการทำงานให้เป็นตัวแบบ (Model) การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย</p> <p>- สรุปสังเคราะห์ ตัวแบบ (Model) ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย</p>													

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ได้ตัวแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. นำตัวแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ไปขยายผลต่อในโรงเรียนจังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โรงเรียนสังกัดเอกชน และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับเป็น Model การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย
3. ได้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดสุโขทัย อาทิ 1) แผนพัฒนาคุณภาพการอ่านจังหวัดสุโขทัย 2) แผนพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล 3) แผนพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม 4) แผนพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน
4. มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และกลไกการทำงานในพื้นที่ ระหว่างภาควิชาการและสังคมร่วมกับเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคม และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
5. ได้รูปแบบ กระบวนการ เครื่องมือ และกลไก ในการสร้างความร่วมมือเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
6. ได้ระบบข้อมูลสนับสนุน เครื่องมือ และกระบวนการในการจัดเก็บข้อมูล ตัวบ่งชี้สำคัญ จนถึงการใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวางแผนและติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
7. ได้ "ตัวแบบ (Model)" การจัดการเชิงพื้นที่ ในการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดสุโขทัย

กระบวนการผลิตภัณฑ์ผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

1. จัดเผยแพร่ผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย"แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ผ่านรูปแบบ เวปเพจ
2. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย"แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ (โดยจัดร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)
3. จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ผลการศึกษาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา(โดยจัดร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)
4. การนำผลการศึกษาไปต่อยอดงานวิจัย โดยการจัดทำโครงการ ต่อในระยะที่ 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะแรกไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างยั่งยืน

ผลงานที่ส่งต่อ สกว. (ผลงานสมบูรณ์ที่ใช้ในการตรวจรับงาน)

งานวิจัยโครงการวิจัย"การวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย"

ผลงานที่ส่งต่อ สกว. กำหนดผลงานที่สมบูรณ์ ตามระยะดำเนินการ ดังนี้

1. ระยะ 3 เดือนแรก

- 1) รายงานแผนการดำเนินงาน ระยะ 3 ปี ที่ผ่านการหารือร่วมกับกลไกภาคีที่มีความชัดเจนในประเด็นภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วม
- 2) รายงานแนวทางการพัฒนาคุณภาพการอ่านจังหวัดสุโขทัย

ส่งให้กับ สกว.ภายในวันที่ 2 เดือน ธันวาคม พ.ศ.2557

2.ระยะ 6 เดือน รายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 1 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย

- 1) รายงานผลการถอดบทเรียน ตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
- 2) รายงานผลการพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่ และสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย
 - รายงานการสร้างและขยายภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมเสริมสร้างสมรรถนะการอ่าน
 - รายงานการจัดกิจกรรมหนุนเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคีเครือข่าย
- 3) รายงานสรุปการเงิน ระยะที่ 1 และ/หรือเอกสารอื่น ๆ

ส่งให้กับ สกว.ภายในวันที่ 2 เดือน มีนาคม พ.ศ.2558

3. ระยะ 12 เดือน รายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 2 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย

- 1) รายงานผลการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ แผนพัฒนาคุณภาพการอ่านจังหวัดสุโขทัย แผนพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล แผนพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม แผนพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน
- 2) รายงานการสร้างกระบวนการ กลไก ความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
- 3) รายงานสรุปการเงิน ระยะ 1 ปี และ/หรือเอกสารอื่น ๆ

ส่งให้กับ สกว.ภายในวันที่ 2 เดือน กันยายน พ.ศ. 2558

4. ระยะ 18 เดือน รายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 2 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย

- 1) รายงานผลการพัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุน ในการวางแผนนิเทศติดตามการเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
- 2) รายงานสรุปการเงินระยะที่ 3 และ/หรือเอกสารอื่น ๆ

ส่งให้กับ สกว.ภายในวันที่ 2 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2559

5. ระยะ 24 เดือน รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย

- 1) รายงานการสังเคราะห์กระบวนการทำงานให้เป็นตัวแบบ(Model) การเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย
- 2) รายงานการวิจัยและพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยฉบับสมบูรณ์
- 3) รายงานสรุปการเงิน ระยะ 2 ปี และ/หรือเอกสารอื่น ๆ

ส่งให้กับ สกว.ภายในวันที่ 2 เดือน กันยายน พ.ศ. 2559

5.ความคิดเห็นประกอบการอนุมัติโครงการวิจัย ABE จังหวัดสุโขทัย

กระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ

โครงการ	กิจกรรมพัฒนาโครงการ	วันที่
ABE จ.สุโขทัย	-ประชุมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : จังหวัดสุโขทัยครั้งที่ 1	5 มี.ค. 57
	-ประชุมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : จังหวัดสุโขทัยครั้งที่ 2	23 เม.ย. 57
	-ประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จ.สุโขทัย	20 พ.ค. 57
	- ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	25 ก.ค. 57
	- ประชุมปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการวิจัย ABE-สกว. “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	26 ก.ค. 57

คุณภาพข้อเสนอโครงการ

กรอบคุณภาพ	ข้อสังเกต	เกณฑ์*
วัตถุประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อยกระดับการอ่านออกเขียนได้ทั้ง จ.สุโขทัย โดยขยายผลบทเรียนที่ทำสำเร็จแล้วใน สพป.เขต 2 วัตถุประสงค์ขยายให้เต็มพื้นที่ทั้งจังหวัดรวมเขต 1 และโรงเรียนสังกัดอื่น ด้วยการใช้ระบบการบริหารบุคคลมาสร้างแรงจูงใจ ผอ.โรงเรียน และครูเพื่อไปสร้าง สมรรถนะการอ่านให้กับผู้เรียน - นำหนักของงานจึงต้องวางให้ดีระหว่างการถอดบทเรียนเพื่อขยายผลความรู้เรื่องการ สร้างสมรรถนะการอ่านออก และการศึกษาระบบบริหารงานบุคคลว่ามีปัจจัยด้านใดบ้าง และจะไปขยายผลได้อย่างไร 	ดีมาก
บทบาทกลไกภาคีเครือข่าย	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มภาคีที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการอ่านออกเป็นวาระเพิ่มเติมจากทีม สพป.เขต 2 จ.สุโขทัย อาทิ สพป.เขต 1 อบจ. โรงเรียนเอกชน คณะกรรมการที่มีส่วนในการพิจารณา ความดีความชอบของ ผอ. และครูในเขตพื้นที่ - เพิ่มภาคีเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร เพราะถือว่าเป็นผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียหลักอีก 1 ภาคีที่ควรจะมีช่องทางให้เข้ามามีส่วนร่วมหรือรับรู้ 	ดีมาก
กรอบแนวคิดการวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับกรอบแนวคิดการวิจัยให้เห็นตัวแปรที่ต้องการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูล เชิง ปริมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพการอ่าน ตัวแปรการพัฒนาระบบงานบริหารบุคคล และการ นิเทศติดตามผลเพื่อสร้างแรงจูงใจ - เพิ่มกรอบการวิเคราะห์เชิงระบบ ล้อตามแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่หลัก วิเคราะห์ครบ ทุกมิติที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือ และกลไกการทำงานในพื้นที่ ระหว่างภาควิชาการและ สังคมร่วมกับเครือข่ายครู เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชา สังคม และสถาบันอุดมศึกษา 	ดี
แผนการดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรเพิ่มตัวชี้วัดเกี่ยวกับการอ่านในแต่ละระดับ เช่น การอ่านเพื่อจับใจความ การอ่าน เพื่อวิเคราะห์ ทำให้เห็นความก้าวหน้าของสมรรถภาพการอ่านมากกว่าการอ่านออกเพียง อย่างเดียว - ในช่วง 3 เดือนแรกให้ความสำคัญในการวางแผนการดึงภาคีที่เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่ว่า มีบทบาทและหน้าที่อย่างไร วางกรอบการทำงานด้านข้อมูลให้ชัดเจนขึ้น 	ดี
ความยั่งยืนในพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบงานการบริหารบุคคลทำอะไรจึงจะเป็นแผนสำหรับการสร้างแรงจูงใจให้กับ ครูในปีต่อไป หลังจากที่ ผอ.มานพ ไม่ได้อยู่ในพื้นที่แล้ว - วิธีการสอนของครูเพื่อเพิ่มสมรรถนะการอ่านของผู้เรียนจะถูกรวบรวมหรือส่งต่อความรู ชุดนี้เผยแพร่ต่อไปในวงกว้างได้อย่างไร 	ดี

*หมายเหตุ: เกณฑ์คุณภาพข้อเสนอโครงการมี 3 ระดับ ดีมาก ดี ควรปรับปรุง ประเมินจากคุณภาพข้อเสนอโครงการ

ฉบับสมบูรณ์ประกอบกับข้อการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมประสานงาน

ที่มประสานงานส่งข้อเสนอโครงการ ABE จ.สุโขทัยและเอกสารประกอบ เพื่อขออนุมัติ
งบประมาณสนับสนุนโครงการวิจัยจาก สกว. เริ่มต้นดำเนินโครงการ 15 สิงหาคม 2557

จังหวัดลำปาง

1. ข้อมูลเบื้องต้น

สติปัญญาและการศึกษา

IQ เฉลี่ย 106.62 (ที่ 3 ของประเทศ รองจาก นนทบุรี และระยอง) (2554) *(ข้อมูลจาก กรม
สุขภาพจิต)

O-NETค่าเฉลี่ยรวม 5 สาระวิชา 33.20 คะแนน คิดเป็นลำดับที่ **15**ของประเทศ (2555) *
(ข้อมูลจาก สทศ.)

โรงเรียนนพวุฒาทยวิทยาลัย จ.ลำปาง ได้อันดับที่ 6 ของโรงเรียนที่มีคุณภาพดีที่สุดในประเทศ
ไทย ปี 2556

โครงการในพื้นที่ อาทิ การจัดการศึกษาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ (สพป) CMU(สสค.) ABC(สกว.)
 ฯลฯ

การประเมินสมศ. รอบ 2 (ปี 2555)

ร.ร.ที่สอนระดับปฐมวัย **ไม่ผ่านการประเมิน** มีจำนวน 48 โรงเรียน จาก 420 โรงเรียน

ร.ร.ขนาดเล็กระดับประถม **-มัธยมไม่ผ่านการประเมิน** มีจำนวน 38 โรงเรียน จาก 384 โรงเรียน (ร.ร.

ขนาดเล็กนร.ไม่เกิน300 คน ตามเกณฑ์สมศ.)

อาชีวศึกษา 9 จาก 10 แห่ง **ผ่านเกณฑ์**อยู่ในระดับดี-ดีมาก

มหาวิทยาลัย **ผ่านเกณฑ์** ทุกแห่งอยู่ในระดับดี

สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก *(ข้อมูลจาก สนย.สธ. และสสจ.ลำปาง) (ปี 2555)

อัตรา **เกิดไร้ชีพ** 4.93 : 1,000 ประชากร (ประเทศ6.50 : 1,000 ประชากร)

อัตรา **ตายแรกเกิด** (28 วัน) 8.67: 1,000 ประชากร (ประเทศ4.00 : 1,000 ประชากร)

เด็กอายุ **ต่ำกว่า 5 ปี**ตาย 6.62 : 1,000 ประชากร (ประเทศ1.70 : 1,000 ประชากร)

การบริโภค *(ข้อมูลจาก โครงการ Child Watch) (ปี 2556)

ร้อยละ 47.15 **ไม่ได้ทานอาหาร**เข้าก่อนมาเรียนในทุกๆ วัน

ร้อยละ 42.26 สามารถเข้าถึงเครื่อง**ดื่มแอลกอฮอล์** (ร้อยละ 9.6 อยู่ในภาวะเสี่ยง)

ร้อยละ 13.65 สามารถเข้าถึง**สูบบุหรี่**หรือยาเส้นชนิดอื่นๆ

สังคม (ปี 2556)

คดี รวม 281 คดี จำแนกเป็น *(ข้อมูลจาก กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

เกี่ยวกับทรัพย์สิน 49 คดี/ ร่างกาย 22 คดี/ เพศ 9 คดี/ความสงบสุขเสรีภาพ 15 คดี/ ยาเสพติด

154 คดี/ อาวุธ 6 คดี/ อื่นๆ 26 คดี

ร้อยละ 35.21 **ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่** *(ข้อมูลจาก โครงการ Child Watch)

2. ทูทในพื้นที่

ภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาพื้นจังหวัดลำปางที่ผ่านมามีทุนเดิมของการการทำงานขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปางในด้านการศึกษาก่อตั้งขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของภาคประชาสังคม ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาควิชาการอาทิเช่น กรณีการขับเคลื่อนงานของสมัชชาจังหวัดลำปาง (จังหวัดจัดการตนเอง) นั้นได้มีการจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นภาคประชาสังคมเพื่อการปฏิรูปต่อเนื่องกันมาหลายครั้ง จนมีข้อสรุปของเวทีสมัชชาจังหวัดลำปาง เพื่อการปฏิรูป รวม 6 ประเด็น โดย 1 ใน 6 ประเด็นนั้น คือ ประเด็น “การปฏิรูปการศึกษา : ปรับทิศทางการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม”กรณีของภาคเอกชน เช่น กฟผ. แม่เมาะและ SCG ลำปาง สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ภาคส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดลำปางนั้น ได้มีบทบาทพัฒนาด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ อาทิ การอุดหนุนงบประมาณสนับสนุนการศึกษา การรับถ่ายโอนสถานศึกษาและจัดตั้งโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการร่วมมือกับภาคีขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ยังมีประสบการณ์สำคัญในการจัดการโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง (ABC) ได้พัฒนานักวิจัยและงานวิจัยเชิงพื้นที่ รวม 12 โครงการ และมี 8 โครงการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างเครือข่ายเด็กเยาวชนในการสืบทอดวัฒนธรรม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมการพัฒนาเด็กเยาวชนผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจและแก้ไขปัญหาสังคม การพัฒนาเด็กเยาวชนสู่การประกอบอาชีพ และยังมีโครงการวิจัยอื่นๆ ที่เป็นทุนในการพัฒนาการเรียนรู้อของ จ.ลำปาง เช่น โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา โครงการ Teacher Coaching โครงการ Child Watch โครงการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์พิสัยระดับภาคและระดับจังหวัดเพื่อช่วยเหลือจังหวัดและท้องถิ่นนำร่องการพัฒนาหน่วยจัดการดูแลรายกรณี (Case Management Unit) เป็นต้น

3. โจทย์วิจัยที่พื้นที่สนใจ

เป้าหมายร่วมจากการประชุมหารือเพื่อพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยคือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพโรงเรียน และการมีงานทำของเยาวชน โดยมีกลไกการทำงานในพื้นที่ 2 กลุ่ม

- กลุ่มที่ทำระดับประถม-มัธยม เน้นเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพโรงเรียน
- กลุ่มที่ทำเรื่องการมีงานทำของเยาวชน

ภายหลังการประชุมรับฟังข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วทีมวิจัยจึงตัดสินใจเรื่องประเด็นนำร่องเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาไกลความร่วมมือเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาในจังหวัดลำปางเนื่องจากประเด็นเรื่องอาชีพและการมีงานทำ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับตลาดแรงงานในพื้นที่ไม่มากพอต่อการรองรับแรงงานที่ผลิตได้ในลำปาง

4.ข้อเสนอโครงการ

ผลจากการประชุมเพื่อพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย และการปรับแก้ไขตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒินำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอ “โครงการวิจัยและพัฒนากลไก กระบวนการ ข้อมูล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง” The development of mechanisms, process and information to reduce the disparity of quality of the medium schools in Lampang โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.หลักการและเหตุผล

จังหวัดลำปางตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน มีเนื้อที่ประมาณ 12,533,961 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลำปาง อำเภอเกาะคาอำเภองาว อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเถิน อำเภอแม่ทะ อำเภอแม่พริก อำเภอแม่เมาะ อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ อำเภอสบปราบ อำเภอเสริมงาม และอำเภอห้างฉัตร

ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จังหวัดลำปางมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 104 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 39 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 61 แห่ง¹

จำนวนประชากร ของจังหวัดลำปาง ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556รวมทั้งสิ้น 754,862 คน แยกเป็นเพศชาย 371,269 คน เพศหญิง 383,593 คน² จากข้อมูลพบว่าประชากรช่วงอายุ 0 – 23 ปี มีจำนวน191,308 คน

เมื่อพิจารณาจำนวนประชากรตามวัยเรียนในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา พบว่า

ช่วงอายุ 2-5 ปี (ระดับปฐมวัย) มีจำนวน	24,218 คน
ช่วงอายุ 6-18 ปี (ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) มีจำนวน	102,208 คน
ช่วงอายุ 19-23 ปี (ระดับอุดมศึกษา) มีจำนวน	53,213 คน

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปางแต่ละระดับดังกล่าวนี้มีจำนวนสถานศึกษาแตกต่างกันตามสังกัดและระดับการศึกษาดังนี้

ประเภท สถานศึกษา/ระดับ	สังกัด	จำนวน
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท)	298
2. โรงเรียน (อนุบาล - ม.ต้น)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท)	17
3. โรงเรียน (อนุบาล - ม.ต้น)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เขต 1	137
4. โรงเรียน (อนุบาล - ม.ต้น)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เขต 2	159
5. โรงเรียน (อนุบาล - ม.ต้น)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เขต 3	93
6. โรงเรียน (ม.ต้น – ม.ปลาย)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.35)	31
7. โรงเรียน(อนุบาล – ม.ปลาย)	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.)	1
8. วิทยาลัยเทคนิค/อาชีวศึกษา/การอาชีว/สารพัดช่าง	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	6
9. มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)	10

¹ สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำปาง

² เว็บไซต์กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย | <http://www.dopa.go.th/index.php>

ประเภท สถานศึกษา/ระดับ	สังกัด	จำนวน
นอกจากนี้ในลำปางยังมี โรงเรียนวิทยาลัยของเอกชนระดับ อนุบาล – ม.ปลาย 31 แห่ง และระดับ ปวช.-ปวส. อีก 3 แห่ง		

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนั้นอยู่ในความดูแลของ สพป. และของ อปท. ซึ่งมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นชั้นอนุบาล 1-2 รับเด็กอายุ 4-5 ปี อยู่ในสังกัดของ สพป. กลุ่มที่สองเป็นชั้นอนุบาล 1-3 รับเด็กอายุ 3-5 ปี อยู่ในสังกัดของ อปท. และกลุ่มที่สามเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในสังกัดของ อปท. ที่รับเด็กตั้งแต่อายุ 2 ขวบ (หลายแห่งก็รับเด็กตั้งอายุ 1 ปี 6 เดือนขึ้นไป)

เมื่อพิจารณาจำนวนเด็กปฐมวัย พบว่า ในปี 2557 เด็กปฐมวัยที่อยู่ในความดูแลของ อปท. มีจำนวนมากถึง 9,930 คน อยู่ในโรงเรียนของ สพฐ.(สพป.,สศศ.)จำนวน 6,950 คน และของเอกชน อีก 4,666 คน ดังตาราง

จำนวนเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาของ อปท. สพฐ.(สพป.,สศศ.)และเอกชนในลำปาง *

สถานศึกษา/สังกัด	จำนวนเด็กปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อปท.)	8,280
โรงเรียนอนุบาล /อนุบาล1-3 (อปท.)	1,650
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1	3,005
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 2	2,409
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3	1,522
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.)	14
เอกชน	4,666
รวม	21,546

* ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำปางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เขต 2 เขต 3 และ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตตอารีย์ฯ

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ในปี 2556 ในสังกัดของ สพป.เขต 1 เขต 2 เขต 3 และ สพม. เขต 35 ลำปางมีจำนวนนักเรียนรวม 63,345 คน ครู 4,250 คน และจำนวนนักเรียนต่อครู แตกต่างกันตามเขตพื้นที่ ดังนี้

สพป.เขต 1 จำนวนนักเรียน 16,892 คน จำนวนครู 1,097 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 15 : 1

สพป.เขต 2 จำนวนนักเรียน 13,937 คน จำนวนครู 1,147 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 12 : 1

สพป.เขต 3 จำนวนนักเรียน 7,751 คน จำนวนครู 638 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 12 : 1

สพม.เขต 35 จำนวนนักเรียน 24,765 คน จำนวนครู 1,368 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 18 : 1 จากข้อมูล

ในปี 2557 พบว่าจำนวนนักเรียนลดลง มีจำนวน 55,919 คน

หากพิจารณาจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาและจำนวนสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาของรัฐ ในปี 2557 ทั้งในสังกัด ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต35 (สพม.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา(สพป.) เขต 1 เขต 2 เขต 3 และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.)แล้ว จังหวัดลำปางมีจำนวนนักเรียนรวมกันทั้งสิ้น66,318 คนและสถานศึกษารวม 439 แห่ง ดังตารางต่อไปนี้

จำนวนนักเรียนและจำนวนสถานศึกษาจังหวัดลำปางระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

สถานศึกษา/สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	จำนวนนักเรียนประถมฯ	จำนวนนักเรียนม.ต้น	จำนวนนักเรียนม.ปลาย
อปท.	17	4,538	2,243	645	0
สพป.เขต 1	136	16,526	12,222	1,299	0
สพป.เขต 2	159	13,463	9,374	1,680	0
สพป.เขต 3	95	7,593	5,465	605	0
สพม.เขต 35	31	23,208	0	11,531	11,677
สศศ.	1	991	342	440	195
รวม	439	66,318	29,646	16,200	11,872

ที่มา :สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำปางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เขต 2 เขต 3 และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตอารีย์

เมื่อพิจารณาขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์การจำแนกของ สพฐ. ซึ่งได้จำแนกขนาดสถานศึกษาตามจำนวนนักเรียน ออกเป็น 7 ขนาด ได้แก่ ขนาดที่ 1 นักเรียน 1 – 120 คน ขนาดที่ 2 นักเรียน 121- 200 คนขนาดที่ 3 นักเรียน 201 – 300 คนขนาดที่ 4 นักเรียน 301 – 499 คน ขนาดที่ 5 นักเรียน 500 – 1,499 คน ขนาดที่ 6 นักเรียน 1,500 – 2,499 คน และขนาดที่ 7 นักเรียนมากกว่า 2,500 แล้ว จากข้อมูลในปี 2557 สถานศึกษาในสังกัดของ สพป. สพม. สศศ. และ อปท.ในจังหวัดลำปาง ดังรายละเอียดตารางต่อไปนี้

สังกัด	จำนวนโรงเรียนตามขนาดของ สพฐ. ในจังหวัดลำปาง						
	1 – 120	121- 200	201 – 300	301 – 499	500 – 1,499	1,500 – 2,499	มากกว่า 2,500
สพป.เขต 1	107	17	6	2	3	0	1
สพป.เขต 2	121	30	5	0	3	0	0
สพป.เขต 3	84	5	4	2	0	0	0
สพม.เขต35	1	7	6	6	7	2	2
สศศ.	0	0	0	0	1	0	0
อปท.	7	3	0	4	3	0	0
รวม	236	62	21	14	17	2	3

จากข้อมูลในตารางดังกล่าว จังหวัดลำปางมีสถานศึกษาขนาดที่ 1 (นักเรียนต่ำกว่า 120 คน) มากถึง 236 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 53.75 และสถานศึกษาขนาด 7 (มากกว่า 2,500 คน) มีเพียง 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.68 และพบว่า สถานศึกษาในพื้นที่ สพป. เขต 3 นั้นมีแต่สถานศึกษาขนาดต่ำกว่า 500 คน

ในสภาพปัจจุบันสถานศึกษาเหล่านี้มีได้แตกต่างกันเฉพาะขนาดของสถานศึกษาเท่านั้นแต่ยังมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ จำนวนครู วัสดุการศึกษาของครู ครูไม่ตรงสาระวิชา จำนวนนักเรียนต่อครู จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน เด็กนักเรียนที่เป็นตัวบ่อนของสถานศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณของท้องถิ่น เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามการจัดขนาดสถานศึกษาของแต่ละสังกัดมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง กล่าวคือ จากเอกสารข้อมูลสารสนเทศและสถิติเพื่อการบริหาร สพป.เขต 2 ปี 2556 และเอกสารสรุปสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2556 สพป.เขต 3 จัดขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์ข้างต้น แต่ ในเอกสารสถิติข้อมูลทางการศึกษา สพป. เขต 1 ปีการศึกษา 2556 ได้จัดขนาดสถานศึกษาออกเป็น 4 ขนาด คือ ขนาดเล็กนักเรียน 0-120 คนขนาดกลางนักเรียน 121-

600 คน ขนาดใหญ่นักเรียน 601-1,500 คนขนาดใหญ่นักเรียนพิเศษนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป ส่วนในเอกสารสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2556 สพม.เขต 35 ได้จัดขนาดสถานศึกษาแตกต่างออกไป คือ มี 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก นักเรียนน้อยกว่า 500 คน ขนาดกลางนักเรียน 500-1499 คน ขนาดใหญ่นักเรียน 1,500-2499 คนขนาดใหญ่นักเรียนพิเศษนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

ในขณะที่สำนักงานสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)ได้นำข้อมูลจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในสังกัด สพฐ. มาพิจารณาจัดขนาดโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนแตกต่างออกไปจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และได้จัดขนาดสถานศึกษาเป็น 4 ขนาด คือ ขนาด L : (ใหญ่) นักเรียนมากกว่า 2,000 คน ขนาด M : (กลาง) นักเรียน 500-2,000 คน ขนาด S : (เล็ก) นักเรียน 120-500 คน และ ขนาด SS : (เล็กพิเศษ) นักเรียนน้อยกว่า 120 คน ดังตารางต่อไปนี้

ขนาดโรงเรียน และจำนวนนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สพฐ.*

		จำนวนนักเรียน							
ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	%	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	%	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	ประถม	ก่อนประถม	
L	มากกว่า 2,000	485	1.55%	1,381,636	18.16%	659,931	542,060	147,508	32,137
M	500-2,000	2,428	7.77%	2,111,765	27.76%	750,579	448,625	162,773	731,626
S	120-500	13,704	43.85%	3,112,966	40.91%	612,092	107,288	1,834,008	559,578
SS	น้อยกว่า 120	14,638	46.83%	1,002,176	13.17%	14,261	1,640	748,225	238,050
รวม		31,255		7,608,543					

* ที่มา : สำนักงานสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)

จากการจัดขนาดสถานศึกษาของ สสค. ดังตารางข้างต้นทำให้เห็นว่าในสถานศึกษาขนาด M แม้มีจำนวนโรงเรียนเพียง 7.77% แต่มีจำนวนนักเรียนมากถึง 27.76% เมื่อเทียบกับขนาด SS ที่มีจำนวนสถานศึกษามากกว่า คือ มีมากถึง 46.83% แต่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า คือมีเพียง 13.17% เท่านั้น

ดังนั้นการเลือกสถานศึกษาขนาดกลาง (M:500-2000) จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เพราะว่าการขับเคลื่อนงานพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลางซึ่งมีจำนวนไม่กัแห่งแต่จะเกิดผลกระทบต่อจำนวนผู้เรียนได้มากเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาด S หรือ SS ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนงานในพื้นที่น้อยแห่งแต่จะมีผลสู่นักเรียนจำนวนมาก

เมื่อนำเกณฑ์การจัดขนาดสถานศึกษาของ สสค. ดังกล่าวมาจัดขนาดสถานศึกษาของรัฐ(สพป. 1, สพป.2, สพป.3, สพม.35, สศศ.และ อปท.) ในจังหวัดลำปางก็พบประเด็นที่น่าสนใจของสถานศึกษาขนาดกลางที่สอดคล้องกับที่กล่าวแล้วข้างต้น คือ สถานศึกษาของรัฐในจังหวัดลำปาง ขนาดกลาง มีจำนวนสถานศึกษาเพียง 4.33% (19 แห่ง) แต่มีจำนวนนักเรียนมากถึง 28.97% (19,211 คน)ในขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็ก (S) มีจำนวน 22.55% (99 แห่ง) แต่มีจำนวนนักเรียนแค่ 30.44 % (20,189 คน) และสถานศึกษาขนาดเล็กพิเศษ (SS) มีจำนวนมากถึง 72.44% (318แห่ง) แต่มีจำนวนนักเรียนเพียง 24.55% (16,281คน) ดูรายละเอียดตารางต่อไปนี้

ขนาดโรงเรียนและจำนวนนักเรียนสังกัด สพฐ. (สพป.1, สพป.2, สพป.3,สพม.35, สศศ.)และ อปท.ในจังหวัด
ลำปาง

ขนาดโรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	%	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	%	จำนวนนักเรียนระดับ			
					ม.ต้น	ม.ปลาย	ประถม	* ก่อน ประถม
L : มากกว่า 2,000	3	0.68	10,637	16.04	3,805	3,624	2,581	627
M :500 -2,000	19	4.33	19,211	28.97	6,490	5,834	5,517	1,370
S :120 - 499	99	22.55	20,189	30.44	5,252	2,393	9,344	3,200
SS : น้อยกว่า 120	318	72.44	16,281	24.55	653	21	12,204	3,403
รวม	439		66,318		16,200	11,872	29,646	8,600

หมายเหตุ *ก่อนประถมไม่รวมจำนวนเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หากจัดกลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง (M: นักเรียน 500-2000 คน) ทั้ง 19 แห่ง(ในตารางข้างบนนี้) โดยพิจารณาตามระดับชั้นเรียนแล้ว จำแนกได้ 4 กลุ่ม คือ

1) **กลุ่มประถมศึกษา** (ระดับก่อนประถมศึกษา-ประถมศึกษา) รวมทั้งสิ้น 4 แห่ง สังกัด สพป. เขต 1 จำนวน 2 แห่งและสพป. เขต 2 จำนวน 2 แห่ง

2) **กลุ่มประถมศึกษาขยายโอกาส** (ระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น) รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง สังกัด สพป. เขต 1 จำนวน 1 แห่ง สพป. เขต 2 จำนวน 1 แห่ง และสังกัด อปท. (เทศบาลนครลำปาง) จำนวน 3 แห่ง

3) **กลุ่มมัธยมศึกษา** (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย) รวมทั้งสิ้น 9 แห่งอยู่ในสังกัด สพม.เขต 35 ทั้ง 9 แห่ง เป็นสถานศึกษาระดับอำเภอ 8 แห่ง และระดับตำบล 1 แห่ง

4) **กลุ่มศึกษาสงเคราะห์** (ระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนปลาย) มีเพียง 1 แห่ง คือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตอารีย์ฯ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนประจำพักในหอพักของโรงเรียนและมีความเป็นพหุวัฒนธรรม

สถานศึกษาขนาดกลางทั้ง 4 กลุ่ม เหล่านี้ มีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น อยู่ในสังกัดต่างกันทำให้การจัดสรรงบประมาณต่างกัน อยู่ในพื้นที่ตั้งต่างกัน มีทั้งเขตเมืองเขตชนบท และนักเรียนมาจากครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมแตกต่างกันเป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาและความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษา เช่น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษากลุ่มประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าเฉลี่ยคะแนน O-NET (ปี2555-2556) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยคะแนน O-NET ของสถานศึกษากลุ่มมัธยมศึกษา เป็นต้น

และหากจัดขนาดสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดลำปางตามเกณฑ์ดังกล่าวพบว่า มีสถานศึกษาขนาดกลาง รวม 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.48 และมีจำนวนนักเรียน อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางรวมกันถึงร้อยละ 56.17 (12,420 คน) ดูรายละเอียดในตาราง

ขนาดโรงเรียนและจำนวนนักเรียนสังกัด เอกชน ในจังหวัดลำปาง

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	%	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	%	จำนวนนักเรียนระดับ			
					ม.ต้น	ม.ปลาย	ประถม	ก่อนประถม
L : มากกว่า 2,000	2	6.45	6,174	27.92	1,225	1,573	2,371	1,005
M : 500 -2,000	11	35.48	12,420	56.17	2,129	1,348	6,105	2,838
S : 120 - 499	12	38.71	3,288	14.87	755	598	1,287	648
SS : น้อยกว่า 120	6	19.35	230	1.04	21	19	15	175
รวม	31		22,112		4,130	3,538	9,778	4,666

สถานศึกษาขนาดกลางของเอกชน ทั้ง 11 แห่งนี้ อาจจำแนกกลุ่ม ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นสถานศึกษาที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ กลุ่มที่สองเป็นสถานศึกษาที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สูงเท่ากลุ่มแรก สถานศึกษาขนาดกลางของเอกชนก็มีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาแตกต่างกันไป เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ อาทิ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

ดังนั้นการเลือกสถานศึกษาขนาดกลางจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดลำปาง เพราะว่าการเลือกสถานศึกษาขนาดกลางซึ่งมีจำนวนน้อยแห่งแต่จะมีผลจากการขับเคลื่อนถึงนักเรียนในจำนวนมาก นอกจากนี้แล้วการเลือกขับเคลื่อนงานพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลางนี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพของสถานศึกษาขนาดกลางทำให้สามารถเป็นภาคีเครือข่ายในการช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กต่อไปได้

แต่อย่างไรก็ตามในการขับเคลื่อนงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดลำปาง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในพื้นที่โดยการจัดการเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามามีบทบาทสนับสนุนและดำเนินการทั้งในระดับจังหวัด ระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ และในระดับสถานศึกษา

ภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง

ที่ผ่านมาจังหวัดลำปางมีทุนเดิมของการการทำงานขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปางในด้านการศึกษาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของภาคประชาสังคม ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาควิชาการ

บทบาทสำคัญที่ **ภาคประชาสังคม** ได้ดำเนินการในพื้นที่ที่ผ่านมา คือ การผลักดันให้เกิดเวทีต่าง ๆ สร้างความตระหนักในการจัดการตนเองของคนในพื้นที่จังหวัดลำปาง การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกำหนดประเด็นเชิงนโยบายสาธารณะเพื่อการขับเคลื่อนงานพัฒนาจังหวัดร่วมกัน ตลอดจนการเข้ามามีบทบาทสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาการศึกษาและเยาวชนร่วมกับสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดลำปาง อาทิ

กรณีการขับเคลื่อนงานของสมัชชาจังหวัดลำปาง (จังหวัดจัดการตนเอง) นั้นได้มีการจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นภาคประชาสังคมเพื่อการปฏิรูปต่อเนื่องกันมาหลายครั้ง จนมีข้อสรุปของเวทีสมัชชาจังหวัดลำปาง เพื่อการปฏิรูป รวม 6 ประเด็น โดย 1 ใน 6 ประเด็นนั้น คือ ประเด็น “การปฏิรูปการศึกษา : ปรับทิศทางการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม” (อีก 5 ประเด็นนั้น ได้แก่ (1) การปฏิรูประบบแรงงานและสวัสดิการ : การเพิ่มอำนาจต่อรองของแรงงาน การปรับโครงสร้างค่าจ้างการเพิ่มผลิตภาพและการคุ้มครองแรงงาน (2) ปฏิรูประบบเกษตรกรรม : เพื่อความเป็นธรรมและความมั่นคงทางอาหาร (3) ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจสู่การปรับดุลอำนาจที่

เหมาะสมระหว่างรัฐบาลกับชุมชนท้องถิ่น (4) การปฏิรูประบบการเมือง : พัฒนาความเข้มแข็งของพลเมืองเพื่อปฏิรูปประเทศไทย (5) การปฏิรูปโครงสร้างและกฎหมายด้านที่ดิน : การบริหารจัดการที่ดิน)

กรณีสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง ก็ได้ข้อสรุปจากการประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2556 ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งภิกษุและฆราวาส จากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 480 รูป/คน คือ ที่ประชุมได้ดำเนินการร่วมกันพิจารณาถ้อยแถลงและมติรับรองประเด็นสุขภาพเพื่อขับเคลื่อนเชิงนโยบายสาธารณะรวม 3 ประเด็น ประเด็นแรก คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนและครอบครัวคนลำปาง ส่วนอีกสองประเด็นคือ ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลำปาง และประเด็น ความมั่นคงและความปลอดภัยทางอาหาร

กรณีสภาพพัฒนาการเมืองภาคประชาชนจังหวัดลำปาง ก็เช่นกันได้มีการขับเคลื่อนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกับสถานศึกษาของจังหวัดลำปางหลายกิจกรรม เช่น การขับเคลื่อนโครงการสร้างเสริมสำนักพลเมือง ร่วมกับโรงเรียนต่าง ๆ ในเครือข่าย “กลุ่มอนันตยศ” เป็นต้น

กรณีของภาคเอกชนหลายแห่ง ได้เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่ เช่น กฟผ. แม่เมาะ ได้สนับสนุนการดำเนินงานของ วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ กฟผ. แม่เมาะ และ SCG ลำปาง สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนบ้านสามขา เป็นต้น

นอกจากนี้การขับเคลื่อนภาคประชาสังคมกลุ่มเครือข่ายการศึกษาทางเลือก โดยมูลนิธิ ชมรม ต่าง ๆ เช่น มูลนิธิปัทมเสวีจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ปัทมเสวีในชุมชนกาดกอต้า เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

ภาคส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดลำปางนั้น ได้มีบทบาทพัฒนาด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ อาทิ การอุดหนุนงบประมาณสนับสนุนการศึกษาการรับถ่ายโอนสถานศึกษาและจัดตั้งโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนการร่วมมือกับภาคีในพื้นที่และการร่วมมือกับภาคีขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เป็นต้น

ในปี 2556 สพป.เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ได้รับงบประมาณจาก อปท. รวมกันจำนวน 30,851,897 บาท วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ กฟผ.แม่เมาะ ได้รับงบประมาณจาก อปท. 25,589,229 บาท และในปีงบประมาณ 2557 องค์กรบริหารส่วนจังหวัดลำปางได้จัดสรรงบรายจ่ายตามแผนงานการศึกษารวม 22,851,720 บาท (เป็นงบลงทุน 1,326.870 บาท งบเงินอุดหนุนงานระดับก่อนปฐมวัยและประถมศึกษา 1,900.000 บาท ระดับมัธยมศึกษา 500,000 บาท) เป็นต้น

นอกจากการรับถ่ายโอนสถานศึกษาแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ยังได้จัดตั้งโรงเรียนของ อปท. เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ในปี 2557 มีโรงเรียนในสังกัด อปท.รวมทั้งสิ้น 17 โรงเรียน คือระดับชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 โรงเรียน (อบจ.ลำปาง 1 โรงเรียน เทศบาลนครลำปาง 6 โรงเรียน) ระดับอนุบาล – ประถมศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน (อบต.ร่องเคาะ 2 โรงเรียน ทต.สบปราบ 1 โรงเรียน ทต.ป่าต้นนาคร้ว 1 โรงเรียน) และระดับอนุบาล 5 โรงเรียน (ทต.บ่อแก้ว ทต.นาคร้ว ทต.สิริราช ทต.แม่เมาะ อบต.วังทรายคำ)

อปท. ได้สนับสนุนการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์ (ท้องฟ้าจำลอง) ของ อบจ.ลำปาง การร่วมผลักดันสร้างพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้เมืองลำปาง (ลำปางมิวเซียม) ของ เทศบาลนครลำปาง เป็นต้น รวมทั้งการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา และเด็กเยาวชนในพื้นที่

นอกจากนี้แล้ว อปท. ในจังหวัดลำปาง ยังเป็นพื้นที่การขับเคลื่อนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กด้อยโอกาส โดยการสนับสนุนของ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ภายใต้โครงการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์พี่เลี้ยงระดับภาคและระดับจังหวัดเพื่อช่วยเหลือจังหวัดและท้องถิ่นนำร่องการพัฒนาหน่วยจัดการดูแลรายกรณี (Case Management Unit) เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กด้อยโอกาสนอกระบบการศึกษาและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา : ภาคเหนือ ได้ดำเนินงานบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่ มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีก 5 แห่ง คือ เทศบาลนครลำปาง เทศบาลเมืองเขลางค์นคร เทศบาลตำบลบ่อแก้ว เทศบาลตำบลเกาะคา และองค์การบริหารส่วนตำบลพิชัย ร่วมกับสถานศึกษา 4 แห่ง คือ โรงเรียนเขลางค์นคร โรงเรียนปงแสนทอง โรงเรียนเทศบาล 4 และโรงเรียนอนุบาลเกาะคา โดยมีทีมงานเป็นทีมสหวิชาชีพดูแลช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสนอกระบบการศึกษาและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา จำนวนรวม 77คน มีเด็ก 9 ประเภท คือ เด็กไร้สัญชาติ เด็กแม่วิัยรุ่น เด็กยากจนพิเศษ เด็กพิการ เด็ก LD ADHD Autistic เด็กจากสถานพินิจเด็กติดเกม ก้าวร้าว เด็กกำพร้า ถูกทิ้ง ครอบครัวย่ำแย่ และเด็กติดยาเสพติด ทำให้ได้บทเรียน และตัวแบบการจัดการดูแลช่วยเหลือกลุ่มเด็กดังกล่าว³

อปท. อีกหลายแห่งได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เช่น กรณีเทศบาลตำบลนาแก้ว ได้ร่วมมือกับ สสค. และเครือข่ายในพื้นที่ ส่งเสริมศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของ อปท. เพื่อเป็นศูนย์ต้นแบบเกิดการขยายผลไปสู่ อปท.ใกล้เคียง รวม 10 แห่ง และกรณีของ เทศบาลตำบลบ่อแก้ว และ อบต.บ่อแก้ว ก็มีการขับเคลื่อนงานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับชุมชนในพื้นที่และภาคีหุ้นส่วนต่าง ๆ เป็นต้น

ด้านการทำงานภาควิชาการในระยะเวลา 5-6 ปี ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยในพื้นที่ได้ทำหน้าที่เป็นแกนประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ครู นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและองค์กรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผ่านการวิจัยและการขับเคลื่อนทางวิชาการเพื่อพัฒนาด้านการศึกษา เด็กและเยาวชน หลายโครงการ อาทิ

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง โครงการวิจัย “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดและการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง” โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4-6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง (LLEN) โครงการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปางด้วยกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher Coaching) โครงการ “ความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง” โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ศูนย์พี่เลี้ยงมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ บมจ.ธนาคารกสิกรไทย รวมทั้งโครงการ Child Watch ภาคเหนือโดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

การดำเนินการโครงการดังกล่าวมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เป็นหน่วยงานประสานงานโครงการวิจัยและมีอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นนักวิจัย การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวนี้ก่อเกิดผลจากการดำเนินการที่จะเป็นต้นทุนการทำงานเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาหรือการปฏิรูปการเรียนรู้ของจังหวัดลำปางกล่าวคือ

โครงการยววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ได้พัฒนาให้เกิดการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น คณะครู นักเรียนผู้บริหารโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

³ นงนุช สุวิทย์วงศ์ และคณะ, โครงการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์พี่เลี้ยงระดับภาคและระดับจังหวัดเพื่อช่วยเหลือจังหวัดและท้องถิ่นนำร่องการพัฒนาหน่วยจัดการดูแลรายกรณี (Case Management Unit) เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กด้อยโอกาสนอกระบบการศึกษาและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา : ภาคเหนือ,สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557.

ประกอบด้วยเครือข่ายกัลยาณมิตรโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดลำปาง 25 โรงเรียน ใน 11 อำเภอของจังหวัดลำปาง ทำให้ได้รับชุดการเรียนรู้ด้วยการวิจัยแบบประวัติศาสตร์ท้องถิ่น⁴ ส่วนโครงการวิจัย “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดและการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง” ได้เกิดการทบทวนเครือข่ายครูและโรงเรียนในจังหวัดลำปางและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับลำปางศึกษา สามารถสังเคราะห์ความรู้ต้นทุนการเรียนรู้ท้องถิ่นและหลักสูตรท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง นอกจากนี้ยังได้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ท้องถิ่นร่วมกับสถาบันการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา ประชาชน ชุมชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน และมูลนิธิในพื้นที่⁵

โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง (LLEN) ได้ดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดลำปางเพื่อหนุนเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน 20 โรงเรียนและการหนุนเสริมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น มูลนิธิศุภนิมิต บริษัทปูนซีเมนต์ลำปาง กฟผ. แม่เมาะ อบต.หรือเทศบาลที่โรงเรียนในโครงการตั้งอยู่โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นแกนประสาน ผลที่เกิดขึ้นคือ ได้รูปแบบเครือข่ายการร่วมมือกันของหน่วยงานในพื้นที่ และเกิดผลต่อการพัฒนาสมรรถนะ การอ่านของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น⁶ จากโครงการดังกล่าวได้นำไปสู่การขับเคลื่อนเชิงพื้นที่โดยอาศัยเครือข่ายเดิมและขยายเครือข่ายเพิ่ม มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียนในจังหวัดลำปางผ่านโครงการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปางด้วยกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher Coaching) โดยการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายคือ สพฐ. สกอ.และสกว.กับหน่วยงานระดับพื้นที่ คือ สพป. สพม. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และโรงเรียน 20 โรงเรียน ทำให้เกิดการ Peer Coaching ระหว่างเครือข่ายโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างครูกับครู ในโรงเรียนเป้าหมายเกิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL)⁷

โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง (ABC) ได้พัฒนานักวิจัยและงานวิจัยเชิงพื้นที่ รวม 12 โครงการ และมี 8 โครงการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างเครือข่ายเด็กเยาวชนในการสืบทอดวัฒนธรรม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมการพัฒนาเด็กเยาวชนผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจและแก้ไขปัญหาสังคม การพัฒนาเด็กเยาวชนสู่การประกอบอาชีพ ทั้งนี้ นักวิจัยได้พัฒนาโจทย์และทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่สร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆโดยนำร่องในพื้นที่ระดับตำบลเลือกพื้นที่ตำบลและออกแบบการทางนโยบายแก้ปัญหาพร้อมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน⁸

โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ศูนย์พี่เลี้ยงมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ RBL พัฒนา

⁴ ชูติมา คำบุญชู และคณะ,โครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2553

⁵ ชูติมา คำบุญชู และคณะ,โครงการวิจัย “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดและการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำปาง”,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2554

⁶ ดวงจันทร์ เตียววิไล และคณะ,โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2555

⁷ ดวงจันทร์ เตียววิไล และคณะ,โครงการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดลำปางด้วยกระบวนการพัฒนาครูแบบหนุนนำต่อเนื่อง,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2557.

⁸ จำลอง คำบุญชู และคณะ,ความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง (ABC),สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2557.

กระบวนการเรียนการสอนที่สร้างการเรียนรู้และชุดความรู้ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในพื้นที่จังหวัดลำปาง 8
โรงเรียน จังหวัดลำปาง 2 โรงเรียน และจังหวัดแพร่ 1 โรงเรียน โดยผ่านการวิจัย การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่าง
เป็นระบบ จิตตปัญญาศึกษาและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถสร้างกลไกในการเคลื่อนการเรียนรู้และ
ขยายการเรียนรู้โดยพลังของครูและผู้บริหารในโรงเรียนผ่านทางขยายแนวคิด ขยายการเรียนรู้ ขยายชุดความรู้ ใน
ลักษณะของการประสานความเข้าใจร่วมกันเพื่อปฏิรูปแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอน และการใช้การจัดการ
ความรู้ (KM) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน (PLC) ในโรงเรียนที่ร่วมโครงการวิจัยโดยก้าวข้ามอุปสรรคของการ
ประสานงานในเชิงระบบ นำเอาพลังจากการเรียนรู้จากงานวิจัยมาขับเคลื่อนเข้าไปสู่การปฏิบัติงานเชิงระบบใน
โรงเรียน และสามารถเชื่อมโยงจิตใจและความตระหนักของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนได้รวมทั้งเกิดการสร้างกลไกใน
การเคลื่อนการเรียนรู้และขยายการเรียนรู้และการแก้ไขอุปสรรคที่มาจากบริบทของโรงเรียน ร่วมกันระหว่างบุคลากร
ในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนในโครงการวิจัย มีการขยายผลและขับเคลื่อนผลการวิจัยที่สร้างคุณภาพในการ
พัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียนไปสู่ชุมชน สื่อมวลชน และภาคประชาสังคม⁹

โครงการพัฒนาเครือข่ายและกลไกการศึกษาสภาวการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและ
เยาวชนระดับภาคเหนือ (Child Watch) ก็เช่นกัน นอกจากการสำรวจข้อมูลสภาวการณ์เด็กและเยาวชนภาคเหนือ 15
จังหวัดเพื่อใช้สนับสนุนการพัฒนาเด็กเยาวชนบนฐานข้อมูลแล้ว ในพื้นที่จังหวัดป่างยังเกิดกิจกรรมขับเคลื่อน เพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย โดยการจัดการเชิงพื้นที่ที่พัฒนาข้อมูลและส่งต่อข้อมูลเด็กปฐมวัย ในพื้นที่ อปท. 10
แห่ง เกิดความร่วมมือการจัดการระดับพื้นที่ผู้ปฏิบัติงาน 4 ภาค คือ ภาคีสถวนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาคีโรงเรียนประถมฯใน
พื้นที่ ภาคีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) และภาคีหนุนเสริม เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สำนักงาน
สาธารณสุข จ.ลำปาง สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จ.ลำปาง¹⁰

นอกจากการดำเนินงานของภาควิชาการผ่านโครงการวิจัยดังกล่าวแล้ว ในปี พ.ศ. 2554 ได้เกิดแนวคิด
“มหาวิทยาลัยลำปาง” โดยการบูรณาการการทำงานร่วมกันของภาควิชาการเชิงพื้นที่ โดยนักวิชาการจาก
มหาวิทยาลัย 4 แห่ง และ 1 หน่วยงานคือ มรภ.ลำปาง มทร.ล้านนา ม.โยนก (ม.เนชั่น) มจร. และ กศน.ภาคเหนือ
ทำงานร่วมกันด้วยจิตอาสาและใช้ศักยภาพที่แต่ละแห่งมีต่างกัน ผ่านโครงการ “แนวทางการทำงานของเครือข่าย
สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยลำปาง เพื่อสร้างการเรียนรู้และเสริมศักยภาพชุมชน พื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอ
เมือง จังหวัดลำปาง” โดยการสนับสนุนของ สกว.ฝ่ายท้องถิ่น และสถาบันคลังสมองของชาติ แนวความคิดดังกล่าวนี้
นำไปสู่แนวคิด “หนึ่งมหาวิทยาลัย หนึ่งจังหวัด” ต่อมา และนักวิชาการในเครือข่ายดังกล่าวยังคงมีความเคลื่อนไหว
ทางวิชาการร่วมกัน

จากตัวอย่างต้นแบบเดิมของการทำงานขับเคลื่อนงานเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดลำปางของภาคส่วนต่าง
ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น จังหวัดลำปางมีกลไกภาคีเครือข่ายคนทำงานอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก และยังคงทำงานอย่าง
ต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามผลการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนงานของภาคีเครือข่ายดังกล่าว
นั้นยังขาดพลัง ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบเต็มทั้งพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมมติฐาน คือ “ภาคี
เครือข่ายคนทำงานและภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดลำปาง ยังขาดการวางเป้าหมายร่วมกัน” ซึ่งเป็นภาพใหญ่ของการ
พัฒนาที่คนลำปาง “ยอมรับและเข้าใจร่วมกัน”และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ “ยังขาดกลไกที่จะเป็นแกนประสานงาน
เชื่อมร้อยภาคีเครือข่าย” หากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่มีพันธกิจเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นทำหน้าที่ผลิต
ครูส่งเสริมวิทยฐานะครูและมีต้นทุนการทำงานส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนและการพัฒนาครู เข้ามามีบทบาทเป็น
แกนประสานเชื่อมร้อยภาคีทุกภาคส่วนในจังหวัดลำปาง โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง และมีเป้าหมายร่วมกันแล้ว “การบูรณา

⁹ ชูติมา คำบุญชู และคณะ,โครงการวิจัยเพาะพันธุ์ปัญญา,สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2556.

¹⁰ จำลอง คำบุญชู,โครงการพัฒนาเครือข่ายและกลไกการศึกษาสภาวการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนระดับ
ภาคเหนือ(Child Watch),สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ, 2557.

การความร่วมมือในพื้นที่จังหวัดลำปาง” โดยเป็น “การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education: ABE) ก็จะมีพลังส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดลำปางในได้ที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ แนวคิด “การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education : ABE) เป็นการพัฒนาจากบทเรียนงานวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่ หรือ ABC ที่ สกว. ริเริ่มขึ้น “ABC คือ การเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งในการทำงาน (AB) โดยการทำงานร่วมกัน (C) ระหว่างผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียตัวจริงเพื่อให้ได้ ข้อมูลจากการวิจัย (R) ที่จะใช้จัดการกับเรื่องสำคัญของจังหวัด เพื่อนำไปสู่การพัฒนา (D) งานวิจัยประเภทนี้จึงมีชื่อเต็มว่า Area – Based Collaborative Research for Development”¹¹

สีลาภรณ์ บัวสาย ได้กล่าวว่าการพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นเรื่องของ “ ความร่วมมือ และ การเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการทำงานแบบเสริมแรงกันระหว่างคนที่มีความขัดแย้งแตกต่างกัน ... ในการสร้างให้เกิดการทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นระบบนั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะส่งสัญญาณให้ทุกฝ่ายรู้ว่าจะต้องทำอะไรเมื่อไร ... ดังนั้นการสร้างเครื่องมือส่งสัญญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก สกว. ได้ค้นพบว่า **แผนอันเกิดจากข้อมูล**ที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน เป็นเครื่องมือส่งสัญญาณที่สำคัญ”¹²

นอกจากนี้แล้ว สีลาภรณ์ บัวสาย ได้กล่าวถึง เครื่องมือที่สำคัญ 4 อย่าง ที่เป็นเครื่องมือในการสร้างระบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย

“ **1.เป้าหมายร่วมกัน** การกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันของภาคีพัฒนาเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกที่ต้องหาให้พบจึงจะสามารถสร้าง **ความร่วมมือ** ได้อย่างมีพลัง ... **2. กลไก** หมายถึง กลไกการพัฒนาหรือจัดการตนเองของคนในพื้นที่ ซึ่งมีหลายฝ่ายสิ่งสำคัญที่สุดคือ ต้องกำหนด **ตัวหลัก**ที่จะเป็นแกนการขับเคลื่อนการสร้างการเปลี่ยนแปลง ซึ่งควรเป็นเจ้าของปัญหา หรือเป็นคนที่มีใจและสมาธิให้กับการแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง ส่วน **ตัวรอง** ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนนั้นมีหลากหลาย ทั้งในดานวิชาการ ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการบูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ เข้าทำงานร่วมกันจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ว่า ปัญหาที่ต้องการแก้ไขนั้นไปเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดบ้าง แล้วออกแบบการทำงานให้ไปเชื่อมโยงคนเหล่านั้นเข้ามาร่วมคิดร่วมทำด้วยกัน **3. ข้อมูล** ข้อมูลเป็นกุญแจสำคัญในการปรับคลื่น และจังหวะการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นภาพตรงกันว่า ปัญหาอยู่ที่ไหน ลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร สาเหตุมาจากอะไร ... **4. กระบวนการ** หมายถึง การสร้างกระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลงการรับรู้และเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างภาคีพัฒนาฝ่ายต่าง ๆ กระบวนการที่สำคัญ มี 2 กระบวนการ คือ (1) กระบวนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ และ (2) กระบวนการจัดความสัมพันธ์”¹³

จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ ได้สรุปประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาประเทศไว้ว่า

การใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
ตลอดจนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในพื้นที่ยากจนหรือขาดแคลนทรัพยากรที่พอเพียง

¹¹ สีลาภรณ์ บัวสาย และ เบญจมาศ ตีระมาศผดุง, “ABC : กระบวนทัศน์การวิจัยเพื่อวางโครงสร้าง การพัฒนาประเทศ” , วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2556 -

¹² สีลาภรณ์ บัวสาย “การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ : แนวคิด ปฏิบัติการ และข้อค้นพบ” ใน พลังความรู้และความร่วมมือ บทเรียนจากการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่, พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2555, หน้า 34-35.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

ประสบการณ์ในหลายประเทศแม้แต่กลุ่ม G20 ก็ยังคงใช้ยุทธศาสตร์พื้นที่ในการแก้ปัญหาการศึกษาในเขตยากจนเช่นกัน

การใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยปลดล็อกการพัฒนาหลักสูตร ครู การวัดประเมินผล เพื่อมุ่งเข้าหาการผลิตคนให้มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของพื้นที่ โดยเฉพาะภาคการผลิตต่างๆ ทั้งภาคเกษตรภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ตัวอย่างการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ลักษณะนี้มีให้เห็นชัดเจนในหลายประเทศเช่นกัน โดยเฉพาะในเมืองหรือโซนที่เป็นศูนย์กลางการผลิตหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีชนกลุ่มน้อยที่ยังคงยึดมั่นการธำรงรักษาตัวตนและคุณค่าของวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าของตนเอง ซึ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสูง การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในหลายประเทศได้กลายมาเป็นการตอบใจหัยสังคม **“พหุวัฒนธรรม”** และในขณะที่เดียวกันก็อาจตอบใจหัยทางสังคมอื่นๆ ของพื้นที่ เช่น ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสบริการสาธารณะของชนกลุ่มน้อยต่างๆ อย่างเท่าเทียมเป็นต้น¹⁴

แนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

เป็รื่อง กิจรัตน์ภร ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาและสถานการณ์ในสังคมไทยที่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไว้ดังนี้

ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นจุดเน้นที่ปรากฏทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ พุทธศักราช 2550 ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและนโยบายการศึกษาของรัฐบาลทุกสมัย อย่างไรก็ตามก็ยังคงต้องยอมรับว่าความเสมอภาคทางการศึกษายังไม่บรรลุ และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงมีอยู่

ที่มาของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย เกิดจากสภาวะในสังคม ได้แก่ 1) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี สามารถสนับสนุนให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดีได้มากกว่า เด็กจากครอบครัวที่ยากจนทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองมีโอกาสที่จะ ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า และมีคุณภาพที่ต่ำกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมสูงกว่า นอกจากนั้นเด็กจากครอบครัวที่ยากจนยังมักจะต้องออกกลางคัน ไม่สามารถเรียนจนจบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 2) ภูมิลำเนาของผู้เรียนในเขตเมืองและชนบทประชากรวัยเด็กในเขตเมืองมีโอกาสจะเข้าศึกษาได้ง่ายกว่าทั้งด้านระยะทางและคุณภาพโรงเรียน 3) สภาพทางวัฒนธรรมและการศึกษาของพ่อแม่ จากการศึกษาพบว่าเด็กในครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่จะมีโอกาสได้เรียนตามเกณฑ์มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ขาดพ่อแม่ หรือมีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว นอกจากนั้นความเชื่อ วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของพ่อและแม่จะมีผลต่อโอกาสทางการศึกษาของเด็ก ครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษามากจะส่งเสริมและลงทุนทางการศึกษาให้ลูกมากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาน้อย นอกจากนั้นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทยยังเกิดจากการบริหารจัดการศึกษาของชาติ ได้แก่ จัดสรรงบประมาณและกำลังคนทางการศึกษาที่ไม่เป็นธรรมระหว่างสถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาในชนบท และสถานศึกษาในเมือง การจัดสรรอัตราครูและทรัพยากรทางการศึกษาไม่ตรงตามความเป็นจริง

เป็รื่อง กิจรัตน์ภร ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับทางออกในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของชาติไว้ 2 ประเด็น คือการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยการปรับค่านิยมทางการศึกษาและการปรับกระบวนการเรียนรู้โดยต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาในชีวิต และการพัฒนาการเมืองการปกครอง ของประเทศ โดยลดระบบ

¹⁴ จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) ครั้งที่ 8 สกว.2556.

อุปถัมภ์ของกลุ่มก๊วนและลดความเห็นแก่ตัวและเห็นแก่พวกพ้องของนักการเมือง การปฏิรูปการเมืองเพื่อให้การเมืองมั่นคง และมีการดำเนินนโยบายที่ต่อเนื่อง โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางสังคมและประชาชนอย่างแท้จริง ไม่เปลี่ยนแปลงนโยบาย ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทาง การเมือง ทำให้การพัฒนาประเทศไม่ต่อเนื่องและยั่งยืน¹⁵

ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องของการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงสภาพและมูลเหตุของความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น รวมถึงผลกระทบที่สืบเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำดังกล่าว โดยเน้นเฉพาะผลกระทบในตลาดแรงงาน พบว่าความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับแนวโน้มของค่าจ้างในประเทศไทย ระดับการศึกษาของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการศึกษาของลูก กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้ว แรงงานในครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาสูงมักจะได้รับการศึกษาสูงกว่าแรงงานในครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาต่ำกว่า ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเช่น ถิ่นที่อยู่อาศัยและรายได้ของครัวเรือน อย่างไรก็ตาม เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีมักได้รับการศึกษาสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะต่ำกว่า โดยครัวเรือนของนักเรียนที่ศึกษาระดับปริญญาตรีรายได้ต่อหัวของครัวเรือนสูงกว่าครัวเรือนของนักเรียนที่มีการศึกษาสูงสุดคือระดับมัธยมประมาณสองเท่า โดยทั่วไปแล้ว เด็กจากครอบครัวที่มีความเสียเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาน้อยกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ได้เปรียบกว่า เด็กเหล่านี้ไม่เพียงเสียเปรียบทางด้านการศึกษาแต่ยังเสียเปรียบในเรื่องค่าจ้างที่จะได้รับในอนาคตเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานด้วย

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษาอาจนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำทางรายได้จากค่าจ้างที่แรงงานได้รับในอนาคต ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอแนะนโยบายด้านการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพแก่ผู้เสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นระหว่างโรงเรียนที่มีทรัพยากรมากกับโรงเรียนที่มีทรัพยากรน้อย เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานของระดับความรู้ในระดับที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น และสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้โดยไม่มีความได้เปรียบเสียเปรียบกันมากนัก สุดท้าย รัฐบาลควรทบทวนความเหมาะสมของการอุดหนุนค่าเล่าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย (tuition fee subsidy) ซึ่งเป็นการให้แบบถ้วนหน้า เราได้เห็นแล้วว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมมีโอกาสเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมากกว่านักเรียนกลุ่มอื่นมาก ในส่วนของนโยบายสำหรับผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน รัฐบาลควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับความต้องการในตลาดแรงงานให้แก่แรงงานที่มีการศึกษาต่ำ เพื่อให้แรงงานดังกล่าวมีโอกาสที่จะได้งานที่ดีกว่า เลื่อนตำแหน่ง หรือได้รับค่าตอบแทนสูงขึ้น¹⁶

แนวคิดเรื่องปัญหาคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาในประเทศไทย¹⁷

จากรายงานวิจัยของทีดีอาร์ไอฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบได้แสดงผลการวิจัยถึงสาเหตุหลักของปัญหาคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาในประเทศไทยไว้ดังนี้

¹⁵ เบื้อง กิจรัตน์ภร, ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย : ที่มาและทางออก, บรรยาย “ยกเครื่องการศึกษาไทยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ” 23 กุมภาพันธ์ 2555 ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.rajabhatnetwork.com).

¹⁶ ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์, “การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ” ใน ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษากับแนวโน้มของค่าจ้างในประเทศไทย, การสัมมนาวิชาการประจำปี 2553, มูลนิธิชัยพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันการศึกษาและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

¹⁷ รายงานทีดีอาร์ไอฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ

บรรณาธิการ: กิตติพงษ์สนธิสัมพันธ์พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนพฤษภาคม 2557 (20 หน้า), อ้างอิงจากเว็บไซต์ tdri.or.th

การวิจัยที่ผ่านมาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ซึ่งว่าสาเหตุหลักของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยคือการที่ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นระบบที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความรับผิดชอบ (accountability) ทั้งในส่วนของการทดสอบระบบการประเมินผลโรงเรียนและครูและระบบการเงินเพื่อการศึกษา (education finance) นอกจากนี้หลักสูตรและตำราเรียนของไทยยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งมีผลทำให้การเรียนการสอนตลอดจนการสอบยังคงเน้นการจดจำเนื้อหามากกว่าการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงการวิจัยของทีดีอาร์ไอยังชี้ให้เห็นว่าใจกลางของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยไม่ใช่การขาดทรัพยากรแต่เป็นการขาด “ประสิทธิภาพ” ในการใช้ทรัพยากรอันเนื่องมาจากการขาด “ความรับผิดชอบ” ของระบบการศึกษาต่อนักเรียนและผู้ปกครองการริเริ่มการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาจึงต้องมุ่งไปที่การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ

“ความรับผิดชอบ” หมายถึงพันธะผูกพันในหน้าที่ของคนหรือองค์กรต่อเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายโดยมีระบบที่ผู้มอบหมายสามารถตรวจสอบและประเมินผลงานเพื่อให้งานวัลหรือลงโทษผู้ที่ได้รับมอบหมายงานได้

ในกรณีของการศึกษาโรงเรียนมีพันธะผูกพันตามหน้าที่ในการให้ความรู้แก่นักเรียนตามที่คุณปกครองมอบหมายโรงเรียนจึงควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครองอย่างไรก็ตามในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยรัฐมักมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ เช่นจัดการศึกษาผ่านโรงเรียนรัฐบาลหรืออุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐบาลและเอกชนรัฐจึงมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อผู้ปกครองแทนโรงเรียนในเวลาเดียวกันโรงเรียนรัฐบาลหรือเอกชนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐก็ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานรัฐทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(สพฐ.) และกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งต้องกำกับดูแลครูให้สอนนักเรียนอย่างมีคุณภาพ

การริเริ่มการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาจึงต้องมุ่งไปที่การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ “ความรับผิดชอบ” หมายถึงพันธะผูกพันในหน้าที่ของคนหรือองค์กรต่อเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายโดยมีระบบที่ผู้มอบหมายสามารถตรวจสอบและประเมินผลงานเพื่อให้งานวัลหรือลงโทษผู้ที่ได้รับมอบหมายงานได้ในกรณีของการศึกษาโรงเรียนมีพันธะผูกพันตามหน้าที่ในการให้ความรู้แก่นักเรียนตามที่คุณปกครองมอบหมายโรงเรียนจึงควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครองอย่างไรก็ตามในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยรัฐมักมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ เช่นจัดการศึกษาผ่านโรงเรียนรัฐบาลหรืออุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียนรัฐบาลและเอกชนรัฐจึงมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อผู้ปกครองแทนโรงเรียนในเวลาเดียวกันโรงเรียนรัฐบาลหรือเอกชนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐก็ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานรัฐทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งต้องกำกับดูแลครูให้สอนนักเรียนอย่างมีคุณภาพและระบบราชการค่อนข้างมากอีกแนวทางหนึ่งคือการทำให้โรงเรียนและครูต้องรับผิดชอบต่อผู้ปกครองโดยตรงในสายความรับผิดชอบ “ผู้ปกครอง-โรงเรียน-ครู” หรือเป็น “ความรับผิดชอบสายสั้น” (short-route of accountability)

ทั้งนี้การสร้างความรับผิดชอบสายสั้นมิได้มีนัยถึงการทิ้งภาระหน้าที่ในการสนับสนุนและกำกับดูแลระบบการศึกษาโดยรัฐให้กลายเป็นภาระหน้าที่ของผู้ปกครองและสถานประกอบการทั้งหมดเนื่องจากในระบบความรับผิดชอบสายสั้นรัฐยังมีบทบาทหลักในการอำนวยความสะดวกและสร้างกลไกให้ผู้ปกครองและสังคมสามารถกำกับและตรวจสอบโรงเรียนได้ง่ายขึ้นดังเช่นการปรับปรุงข้อสอบมาตรฐานให้มีคุณภาพและการเปิดเผยข้อมูลผลการสอบระดับโรงเรียนซึ่งเป็นแกนหลักของการสร้างความรับผิดชอบเป็นหน้าที่ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

ปัญหาของระบบการศึกษาไทยไม่ได้เกิดจากการขาดแคลนทรัพยากรอีกต่อไปแต่เป็นปัญหาเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพกล่าวคือใช้ทรัพยากรมากแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำดังที่ข้อมูลชี้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมางบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่าและอยู่ในระดับไม่น้อยกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย ส่วนรายได้ต่อเดือน

ของครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสอนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลก็เพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี 2546-2554 ซึ่งถือเป็นระดับรายได้ที่ไม่น้อยกว่าอาชีพอื่นแต่ในทางตรงกันข้ามผลคะแนนการทดสอบมาตรฐานของนักเรียนไทยทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติกลับมีแนวโน้มลดต่ำลง

ใจกลางของปัญหาคือการขาด “ความรับผิดชอบ” ในกรณีของระบบการศึกษาหัวใจสำคัญของการปฏิรูปเพื่อสร้างความรับผิดชอบคือการทำให้สถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครองและนักเรียนมากขึ้นโดยโรงเรียนควรมีอิสระในการบริหารจัดการและผู้ปกครองควรมีสิทธิ์เลือกโรงเรียนให้ลูกตามข้อมูลคุณภาพของโรงเรียนที่ได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะกล่าวคือมีการส่งเสริมให้เกิดระบบ “ความรับผิดชอบต่อสายสั้น” หรือสายความรับผิดชอบต่อระหว่าง “ผู้ปกครอง-โรงเรียน-ครู” โดยไม่ต้องผ่านรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา : ความรับผิดชอบต่อ

จากรายงานวิจัยของทีดีอาร์ไอฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบต่อผู้ปกครองได้แสดงผลการวิจัยถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไว้ดังนี้

การปฏิรูประบบความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนรับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องในเชิงระบบ กระนั้นในอีกด้านหนึ่งก็ต้องมีการปฏิรูประบบ “ความรับผิดชอบต่อสายยาว” หรือสายความรับผิดชอบต่อระหว่าง “ผู้ปกครอง-รัฐบาล-โรงเรียน-ครู” ซึ่งมีรัฐบาลเป็นตัวคั่นกลางในระบบโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อระบบการศึกษาเช่นการปรับปรุงระบบการเงินเพื่อการศึกษาาระบบประเมินผลงานครูและระบบประเมินคุณภาพสถานศึกษาในแนวทางที่เสริมสร้างระบบความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาต่อนักเรียนมากขึ้น

ทั้งนี้บนเส้นทางของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อันพึงปรารถนาระบบการสร้างควมรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำงานร่วมกับระบบอื่น ๆ ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันนั่นคือระบบการเรียนรู้อันได้แก่หลักสูตรตำราเรียนสื่อและเทคโนโลยีและระบบสนับสนุนการเรียนรู้อันได้แก่ระบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่เป็นอิสระทั้งเรื่องการเงินคุณภาพสถานศึกษาการพัฒนาคุณภาพครูและการมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการยกระดับผลการเรียนของนักเรียนรวมถึงระบบการช่วยเหลือและยกระดับคุณภาพนักเรียนครูและสถานศึกษา

การปฏิรูประบบความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนรับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

ระบบความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องควรถูกออกแบบให้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่พึงปรารถนา กล่าวคือเป็นระบบเพื่อมุ่งพัฒนาและช่วยเหลือมากกว่าระบบเพื่อมุ่งลงโทษบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาเมื่อตรวจพบว่าโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเกิดปัญหาเช่นผลการเรียนของนักเรียนตกต่ำต้องมีกลไกในการช่วยเหลือและพัฒนาโรงเรียนนั้นด้วยมิใช่จบลงเพียงแค่การลงโทษครูและผู้บริหารโรงเรียน

ในกระบวนการสร้างความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องในระบบการศึกษาไทยเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขพื้นฐานให้เกิดขึ้นสามประการได้แก่

หนึ่งการปฏิรูประบบข้อมูลข่าวสาร (information reform) หมายถึงการผลิตและการกระจายข้อมูลด้านสิทธิและหน้าที่ของฝ่ายต่างๆและข้อมูลด้านทรัพยากรนำเข้าผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสำหรับการประเมินเพื่อเฝ้าระวังและปรับปรุงพัฒนา

สองการปฏิรูประบบบริหารจัดการโรงเรียน (school-based management reform) หมายถึงการกระจายการตัดสินใจไปยังโรงเรียนให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการตนเอง (autonomy) ภายใต้ระบบความรับผิดชอบต่อผู้

18 เรื่องเดียวกัน

สามการปฏิรูปโครงสร้างสิ่งจูงใจ (incentive reform) หมายถึงการเชื่อมโยงการจ้างงานหรือผลตอบแทนครูและผู้บริหารโรงเรียนเข้ากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนใส่ใจในการเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบในการพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริง

ระบบความรับผิดชอบเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการช่วยเหลือนักเรียนครูและสถานศึกษาที่มีปัญหาเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการกำหนดเป้าหมายพันธะหน้าที่เจ้าภาพในการรับผิดชอบพันธะหน้าที่ต่างๆและระบบการประเมินผลเช่นนี้แล้วผู้มอบหมายจึงจะสามารถกำกับดูแลติดตามประเมินผลและตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้ที่ได้รับมอบหมายได้ซึ่งทำให้ผู้มอบหมายและภาครัฐสามารถเข้าไปร่วมช่วยเหลือและร่วมพัฒนาในกรณีที่ผู้ได้รับมอบหมายมีความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่คำถามสำคัญที่จำเป็นต้องแสวงหาคำตอบเพื่อสร้างระบบความรับผิดชอบก็คือระบบความรับผิดชอบถูกออกแบบขึ้นเพื่ออะไรรับผิดชอบต่อใครและรับผิดชอบอย่างไร

แนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา: ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21¹⁹

จากรายงานวิจัยของทีดีอาร์ไอฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบได้เสนอคำตอบของคำถามสำคัญดังกล่าวว่าระบบความรับผิดชอบควรถูกออกแบบขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นทางของการสร้างนักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครองผ่านระบบการให้รางวัลและการลงโทษและผ่านระบบการให้ความช่วยเหลือนักเรียนครูหรือสถานศึกษาที่มีปัญหาเป้าหมายของระบบความรับผิดชอบก็คือความสามารถในการสร้างนักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั่นเอง

แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตั้งอยู่บนฐานคิดที่เชื่อว่ารูปแบบการศึกษาแบบดั้งเดิมในช่วงศตวรรษที่ 20 ซึ่งเน้นย้ำแต่การเรียนและการท่องจำเนื้อหาในสาระวิชาหลักเช่นคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ภาษาและสังคมศึกษาไม่เพียงพออีกต่อไปแล้วในการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกศตวรรษใหม่ภายใต้ความท้าทายใหม่สำหรับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้นตั้งต้นจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (learning outcomes) ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะ” (skills) ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่นทักษะในการคิดขั้นสูงทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะชีวิตและการทำงานทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสารควบคู่กับ “เนื้อหา” (contents) ในสาระวิชา

หลักและความรู้อื่นที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่นความรู้เรื่องโลกความรู้ด้านการเงินเศรษฐกิจธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการความรู้ด้านพลเมืองความรู้ด้านสุขภาพและความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมผ่านหลักสูตรที่มีลักษณะกระชับ (lean curriculum) ช่างคิด (thinking curriculum) และบูรณาการ (interdisciplinary curriculum) เพื่อสร้างนักเรียนที่มี “คุณลักษณะ” (characters) อันพึงปรารถนาของโลกศตวรรษที่ 21 นั่นคือรู้จักคิดรักการเรียนรู้มีสำนึกพลเมืองมีความกล้าหาญทางจริยธรรมมีความสามารถในการแก้ปัญหาปรับตัวสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต

นอกจากนี้การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังต้องมีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน (pedagogy) โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะที่มีชีวิตมีพลวัตมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมต่อและมีส่วนร่วมใช้สื่อผสมอย่างหลากหลายปรับเปลี่ยนตามความสามารถและระดับของผู้เรียนมีเนื้อหาที่ไม่ยึดติดกับตัวสื่อเลือกประกอบเนื้อหาได้เองค้นหา-แก้ไข-จดบันทึกได้เก็บประวัติการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีระบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง

¹⁹ เรื่องเดียวกัน

หัวใจสำคัญของการปฏิรูประบบการศึกษาอยู่ที่การสร้างระบบความรับผิดชอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ปกครองและนักเรียนมากขึ้นโดยโรงเรียนควรเป็นหน่วยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีอิสระในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการออกแบบหลักสูตรวิธีการสอนและวิธีการวัดผลตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเจตนารมณ์ของโรงเรียนรวมถึงตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนการฝึกอบรมและการพัฒนาครูและการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายในโดยมีการปฏิรูประบบการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษาต่อสาธารณะเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการคัดเลือกโรงเรียน นอกจากนี้การสร้างระบบความรับผิดชอบโดยตรงแล้วการปรับหลักสูตรการเรียนรู้อะไรและการพัฒนาครูก็ยังคงเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูประบบการศึกษาเพราะระบบในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แต่การปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องลงมือทำควบคู่ไปกับการปฏิรูปด้านอื่น ๆ เช่นการสร้างระบบความรับผิดชอบดังที่ได้กล่าวไปรวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณให้กับพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้นและสร้างระบบให้ความช่วยเหลือโรงเรียนครูและนักเรียนที่มีปัญหา

ทั้งนี้การปฏิรูประบบการศึกษาต้องดำเนินการร่วมกันทั้ง 5 ด้านได้แก่

- (1) การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยี
- (2) การปฏิรูประบบการวัดและประเมินผลการเรียน
- (3) การปฏิรูประบบการพัฒนาคุณภาพครู
- (4) การปฏิรูประบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาและ
- (5) การปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา

โดยการปฏิรูปนั้นต้องดำเนินไปทั้งสองระดับคือ “ระดับประเทศ” ที่มุ่งตอบโจทย์ด้านการสร้างความรับผิดชอบโดยบทบาทของรัฐเป็นสำคัญและ “ระดับสถานศึกษา” ที่มุ่งตอบโจทย์ด้านความเป็นอิสระของโรงเรียนในฐานะหน่วยหลักของการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาถือว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการปรับเปลี่ยนโดยโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยหลักของการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเงื่อนไขที่จำเป็นของการปฏิรูปคือโรงเรียนต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารการศึกษาโดยได้รับงบประมาณและการสนับสนุนทางวิชาการที่เพียงพอจากรัฐ

การปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญภายใต้หลักความยืดหยุ่นความหลากหลายความมีพลวัตการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนและการมีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา

จากรายงานวิจัยของทีดีอาร์ไอฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบได้นำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษา 5 ด้านให้เกิดความรับผิดชอบภายใต้แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยี

รายงานวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีของระบบการศึกษาไทยยังมีช่องว่างในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในส่วนของการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางของไทยพบว่า

- (1) หลักสูตรยังขาดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ตามแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

(2) องค์ประกอบหลายส่วนในหลักสูตรยังไม่ได้รับการออกแบบให้ส่งเสริมการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิด “หลักสูตรกระชับ” “หลักสูตรช่างคิด” และ “หลักสูตรบูรณาการ”

(3) โครงสร้างเวลาเรียนกำหนดเวลาเรียนอย่างเคร่งครัดตามสาระการเรียนรู้และกำหนดจำนวนชั่วโมงเรียนตามข้อบังคับของหลักสูตรมากเกินไปซึ่งขัดแย้งกับแนวคิด “สอนให้น้อยลงเรียนรู้ให้มากขึ้น” และ

(4) ตัวชี้วัดมีลักษณะอิงเนื้อหาค่อนข้างมากในหลายสาระการเรียนรู้ซึ่งทำให้เนื้อหาในหลักสูตรมีลักษณะแยกส่วนและไม่สนับสนุนการพัฒนาทักษะเท่าที่ควรในส่วนของกระบวนการวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ (หนังสือเรียนและสื่อแท็บเล็ต) พบว่า

(1) หนังสือเรียนของไทยถูกออกแบบมาโดยตอบสนองกับตัวชี้วัดรายชั้นปีเป็นหลักส่งผลให้หนังสือเรียนหลายสาระวิชามีลักษณะที่คล้ายคลึงกันครอบคลุมเนื้อหาค่อนข้างมากและมีความซ้ำซ้อนเนื้อหา มีลักษณะแยกขาดมากกว่าบูรณาการและยังไม่ประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะมากกว่าเนื้อหา

(2) สื่อแท็บเล็ตยังใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสนับสนุนเนื้อหาและวิธีการสอนได้ไม่ดีเพียงพอเช่น การปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ทันสมัยตลอดเวลาการนำเสนอเนื้อหาแบบมีปฏิสัมพันธ์และการใช้สื่อผสมตลอดจน การสนับสนุนวิธีการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายเป็นต้น

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการปฏิรูปหลักสูตรรายงานวิจัยฉบับนี้เสนอว่าให้ตั้งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายหลักแล้วออกแบบองค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรแกนกลางให้ยึดโยงกับเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและความรู้เชิงบูรณาการที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญโดยเฉพาะในส่วนของตัวชี้วัดที่ควรปรับให้อิงผลลัพธ์ในด้านการพัฒนาทักษะเป็นหลัก

นอกจากนั้นหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับความรู้เชิงบูรณาการรวมถึงไม่ครอบคลุมเนื้อหามากเกินไปแต่เน้นแนวคิดหลักและคำถามสำคัญขณะเดียวกันหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นโดยให้แต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตนได้ทั้งนี้ควรลดจำนวนชั่วโมงการเรียนในห้องเรียนและใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่นการเรียนรู้ผ่านโครงงานและการแก้ปัญหา

ในส่วนของข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการปฏิรูปสื่อการเรียนรู้รายงานวิจัยฉบับนี้เสนอว่าสพฐ. ควรปรับหลักเกณฑ์ในการตรวจรับรองหนังสือเรียนโดยให้อิสระกับสำนักพิมพ์ในการตีความหลักสูตรมากขึ้นเช่นอ้างอิงที่ตัวมาตรฐานการเรียนรู้มากกว่าตัวชี้วัดที่ระบุรายละเอียดในเชิงเนื้อหามากเกินไปหรือปรับตัวชี้วัดให้อิงทักษะมากขึ้นวิธีการดังกล่าวจะช่วยทำให้การออกแบบหนังสือสามารถเน้นไปที่แนวคิดหลักมากกว่าครอบคลุมเนื้อหาที่ล้นเกินนำเสนอความรู้เชิงบูรณาการและออกแบบกิจกรรมการเรียนที่เน้นการพัฒนาทักษะมากกว่าเนื้อหา

ส่วนการพัฒนาสื่อแท็บเล็ตนั้นควรใช้ความสามารถของเทคโนโลยีมาช่วยสนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้แบบใหม่ทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนเช่นมีการใช้เทคโนโลยีนำเสนอเนื้อหาอย่างทันสมัยมีปฏิสัมพันธ์มีส่วนร่วมและใช้สนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) และการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย (connectivism) รายงานวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่าระบบการวัดและประเมินผลการเรียนในปัจจุบันซึ่งเน้นการทดสอบเป็นหลักไม่สามารถนำพานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้เนื่องจากข้อสอบส่วนใหญ่มีลักษณะท่องจำและมุ่งเน้นแต่เนื้อหาไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการวิพากษ์อีกทั้งไม่ช่วยเสริมสร้างทักษะอื่นที่จำเป็นเช่นความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีมหากกล่าวถึงระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็ยังคงมีปัญหาหลายประการเช่นคุณภาพของข้อสอบเนื้อหาของข้อสอบไม่สัมพันธ์กับการเรียนในห้องเรียนนักเรียนต้องพึ่งพาการเรียนพิเศษอย่างหนักเพื่อฝึกฝนเทคนิคการทำข้อสอบนอกจากนั้นการทดสอบมาตรฐานระดับประเทศยังไม่มีกรอบแบบระบบการจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลการสอบเช่นคะแนนสอบและข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ เช่นสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพทำให้เสียโอกาสในการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญสำหรับการสร้างความรับผิดชอบและการวางแผนเชิงนโยบายรายงานวิจัยฉบับนี้มีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบการวัดและประเมินผลการเรียนในสองระดับทั้งในระดับประเทศเพื่อสร้างความรับผิดชอบและในระดับโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ในระดับประเทศรายงานวิจัยฉบับนี้เสนอให้มีการปฏิรูประบบการทดสอบมาตรฐานในระดับประเทศโดยปรับจากระบบ O-NET และอื่นๆในปัจจุบันเป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะ (literacy-based test) ซึ่งสามารถประยุกต์เนื้อหาเข้ากับโจทย์ในชีวิตประจำวันได้นักเรียนต้องใช้ความเข้าใจและความสามารถในการประยุกต์เพื่อทำข้อสอบมากกว่าใช้ความจำหรือการใช้เทคนิคการทำข้อสอบโดยปราศจากความเข้าใจที่แท้จริงและนำผลการทดสอบมาตรฐาน

ระดับประเทศแบบใหม่จะไปสร้างความรับผิดชอบในระบบการศึกษาเช่นการประเมินผลงานของครูการประเมินสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและช่วยเหลือสถานศึกษาที่มีปัญหาและการประเมินผลและให้รางวัลแก่ผู้บริหารสถานศึกษา

ทั้งนี้การทดสอบมาตรฐานระดับประเทศแบบใหม่ควรมีลักษณะเป็นการสอบแบบกลุ่มประชากร (census-based test) หรือการกำหนดให้นักเรียนทุกคนต้องสอบเป็นการประเมินผลแบบรวบยอด (summative test) และมีผลได้เสียสูง (high-stake test) เช่นกำหนดให้เป็นการสอบไล่ (exit exam) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการออกแบบข้อสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะนี้ต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลร่วมกับครูผู้สอนในวิชานั้นๆโดยยึดถือคุณภาพของข้อสอบเป็นสำคัญรวมถึงพัฒนาการจัดทำคลังข้อสอบ (item bank) และการพัฒนาระบบศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดสอบทันทีเมื่อต้องการ (on demand assessment) โดยการออกแบบข้อสอบควรมีการสร้างชุดคำถามร่วม (common items) ระหว่างรอบการสอบต่างๆเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในระดับชาติโดยเปรียบเทียบพัฒนาการระหว่างปีได้นอกจากนี้ควรจัดให้มีการปฏิรูประบบการจัดเก็บข้อมูลการสอบการเปิดเผยและการรายงานผลการสอบและการวิเคราะห์ต่อสาธารณะเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายของรัฐและการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองเช่นการจัดเก็บข้อมูลตัวแปรด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนและผู้ปกครองรวมถึงข้อมูลของครูและโรงเรียน นอกเหนือไปจากคะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคนโดยเมื่อได้ผลการสอบแล้วต้องสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปสร้างบทวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงสถิติที่ได้มาตรฐานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหาพร้อมทั้งวางแผนการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตโดยเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ผ่านการลบข้อมูลส่วนตัวของบุคคลแล้วในลักษณะเดียวกันกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์และตัดสินใจด้านการศึกษา

ส่วนใน ระดับโรงเรียน รายงานวิจัยฉบับนี้เสนอให้มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเช่นการใช้ระบบแฟ้มงานโครงการสอบวัดความรู้และการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงในทางที่ช่วยพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนการประเมินผลการเรียนในระดับโรงเรียนควรเป็นการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และวิเคราะห์ผู้เรียน (formative assessment) ซึ่งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตลอดเส้นทางการเรียนรู้และหากเป็นไปได้ควรใช้เทคโนโลยีเป็นตัวช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเช่นใช้ระบบ computer adaptive test หรือระบบการประมวลผลเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการส่งผลสะท้อนกลับไปยังนักเรียน

แนวคิดเรื่องการพัฒนากระบวนการคุณภาพครู²⁰

จากรายงานวิจัยของทีดีอาร์ไอฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่องการจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบได้นำเสนอผลการศึกษาวิเคราะห์ระบบการพัฒนาคุณภาพครูในสองมิติได้แก่ระบบการฝึกอบรมครูและระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานครูเพื่อให้ผลตอบแทนดังนี้

ในส่วนของระบบการฝึกอบรมครูรายงานวิจัยฉบับนี้ชี้ว่าสภาพปัญหาสำคัญในปัจจุบันคือรัฐมีบทบาทอย่างมากในการจัดหาผู้จัดการอบรมและจัดทำเกณฑ์รับรองหลักสูตรทำให้หลักสูตรการฝึกอบรมครูไม่สอดคล้องกับปัญหาที่ครูและโรงเรียนเผชิญการอบรมส่วนใหญ่เป็นการฟังบรรยายมากกว่าการฝึกปฏิบัติรวมทั้งยังขาดระบบติดตามและสนับสนุนให้มีการนำความรู้ไปใช้จึงทำให้การอบรมสิ้นสุดเพียงขั้นตอนการสร้างและถ่ายทอดความรู้แต่ไม่ถึงขั้นตอน

²⁰ เรื่องเดียวกัน

การนำความรู้ไปปฏิบัติการฝึกปฏิบัติและการทบทวนและแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติอีกทั้งผลการประเมินคุณภาพครูและโรงเรียนไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของการฝึกอบรมครู

ในส่วนของระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานครูเพื่อให้ผลตอบแทนรายงานวิจัยฉบับนี้ชี้ว่าสภาพปัญหาสำคัญในปัจจุบันคือระบบผลตอบแทนครูไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทำให้ครูขาดความรับผิดชอบต่อผู้เรียนในเชิงระบบสำหรับการเลื่อนขั้นเงินเดือนครูเมื่อนำหน้างานด้านผลงานการปฏิบัติงานหรือผลงานต่อผู้เรียนถึงร้อยละ 60 แต่ในแบบประเมินกลับไม่ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดส่วนการเลื่อนวิทยฐานะผลการเรียนของนักเรียนมีน้ำหนักเพียงร้อยละ 10 ของคะแนนทั้งหมดโดยคะแนนผลสอบมาตรฐานของนักเรียนมีน้ำหนักเพียงร้อยละ 3.3 ของคะแนนทั้งหมด

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบการพัฒนาครูคือในส่วนของระบบการฝึกอบรมครูรัฐต้องปรับบทบาทจากผู้จัดทำเป็นผู้กำกับดูแลคุณภาพและการจัดการความรู้และปรับเปลี่ยนให้โรงเรียนเป็นหน่วยพัฒนาหลักแทนที่รัฐโดยให้โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณและมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกหลักสูตรและผู้อบรมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่ตนเผชิญอีกทั้งจัดให้มีระบบการนำผลการประเมินสมรรถนะครูมาประเมินคุณภาพการฝึกอบรมด้วยนอกจากนั้นระบบการฝึกอบรมครูต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงการฝึกปฏิบัติและการทบทวนและแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติรวมถึงการสร้างระบบพัฒนาครูใหม่โดยให้ครูวิทยฐานะสูงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครูใหม่และการสนับสนุนให้เกิดระบบชุมชนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน (Professional Learning Community)

ในส่วนของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูปการประเมินสมรรถนะและผลงานครูเพื่อให้ผลตอบแทนรายงานวิจัยฉบับนี้เสนอให้การเลื่อนขั้นเงินเดือนและวิทยฐานะของครูส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการของผลการทดสอบมาตรฐานแบบใหม่ of นักเรียน (โดยคำนึงถึงระดับตั้งต้นของคะแนน) เพื่อให้ครูมีความรับผิดชอบต่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนมากขึ้นเช่นการเลื่อนขั้นเงินเดือนครูอาจกำหนดให้มีการประเมินด้านผลงานครูซึ่งวัดด้วยพัฒนาการของผลการทดสอบมาตรฐานแบบใหม่ of นักเรียนด้านสมรรถนะการสอนของครูโดยประเมินจากการสังเกตการณ์ร่วมกับการพิจารณาเอกสารและดำเนินการทำงานตามภาระงานโดยมีน้ำหนักการประเมินเท่ากันทั้งสามด้าน

ทั้งนี้การประเมินสมรรถนะการสอนของครูในระดับโรงเรียนควรเป็นการประเมินด้วยการสังเกตการณ์จากผู้บริหารโรงเรียนส่วนการประเมินสมรรถนะการสอนในการเลื่อนวิทยฐานะควรเป็นการประเมินจากบุคคลภายนอกเช่นกระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานอกจากนั้นควรกำหนดให้มีการประเมินเพื่อคงสภาพวิทยฐานะทุก 5 ปีและให้ครูวิทยฐานะสูงมีบทบาทในการร่วมพัฒนาครูใหม่โดยอาจให้พัฒนาการของครูใหม่ในความดูแลเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำหรับการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะอีกทั้งควรมีการปรับลดงานธุรการของครูเพื่อให้ครูทุ่มเทให้กับหน้าที่ในการสอนได้อย่างเต็มที่

ในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษานั้น ในปัจจุบันการประเมินคุณภาพสถานศึกษากระทำผ่านระบบการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้การดูแลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นหลักกระบบการประเมินคุณภาพภายนอกดังกล่าวมีปัญหาหลายประการในปฏิบัติการจริงตัวอย่างเช่นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีน้ำหนักเพียงร้อยละ 20 ของคะแนนทั้งหมดและวัดจากสัดส่วนของนักเรียนที่ผ่านขีดจำกัดล่างซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำผู้ประเมินมีปัญหาด้านคุณภาพและความเป็นมืออาชีพและทรัพยากรในการประเมินมีจำกัดในขณะที่ต้องประเมินสถานศึกษาจำนวน 35,000 แห่งภายในเวลา 5 ปีนอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านตัวชี้วัดอื่น ๆ ได้แก่ตัวชี้วัดมีมากเกินไปจนเป็นภาระด้านเอกสารของโรงเรียนและเกิดกรณีการตกแต่งเอกสารอยู่ทั่วไปตัวชี้วัดมีความเป็นนามธรรมสูงทำให้วัดผลลัพธ์และตรวจสอบความถูกต้องได้ยากจึงต้องหันมาวัดด้านกระบวนการแทนที่ผลลัพธ์และตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเป็นต้น

สำหรับการประเมินคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาเองก็ยังมีปัญหาในเชิงคุณภาพโดยมุ่งกระทำเพื่อสนับสนุนระบบประเมินคุณภาพภายนอกมากกว่าจะเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนกระนั้น

ตามการประเมินคุณภาพภายนอกยังเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากการประเมินคุณภาพภายในได้ไม่ดีพอเช่นผู้ประเมินภายนอกไม่ได้รับรายงานการประเมินคุณภาพภายในก่อนออกตรวจประเมินโรงเรียนเป็นต้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยชี้ว่าระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาควรใช้การประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนเป็นหน่วยหลักในการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยสะท้อนให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษาตามที่เป็นจริงแบบไม่มุ่งตัดสินแต่มีบทบาทในการชี้ปัญหาเพื่อแก้ไขปรับปรุงในการนี้โรงเรียนแต่ละแห่งควรให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพภายในและการจัดทำรายงานประเมินคุณภาพตนเอง (self-assessment report: SAR) พร้อมทั้งมุ่งพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในนอกจากนี้การประเมินคุณภาพภายในควรเน้นการประเมินกระบวนการเรียนการสอนคุณลักษณะของผู้เรียนเช่นความเป็นพลเมืองความมีจริยธรรม รวมถึงการประเมินหน้าที่ด้านการสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนเช่นการพัฒนาชุมชนการสร้างระบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นต้นส่วนระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกของสมศ. ควรถูกปรับให้เป็นเพียงหน่วยเสริมในแง่ของการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยสมศ. ควรปรับบทบาทเป็นหน่วยสนับสนุนด้านการจัดการและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประเมินให้แก่โรงเรียนกำหนดกฎกติกาขั้นต่ำเท่าที่จำเป็นเพื่อกำกับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน

จากแนวคิดเรื่องปัญหาคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาในประเทศไทย แนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา : ความรับผิดชอบ (“ความรับผิดชอบสายสั้น” และ “ความรับผิดชอบสายยาว”) แนวคิดเรื่องการแก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา : ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และแนวคิดเรื่องการพัฒนากระบวนการคุณภาพครู ดังกล่าวนี้น เมื่อนำมาพิจารณากับข้อมูลสภาพการณ์เบื้องต้นของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ในลักษณะของการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้มีส่วนที่รับผิดชอบ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายของสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง ให้เกิด “ความรับผิดชอบสายสั้น” เพื่อเชื่อมประสานเครือข่ายผู้มี “ความรับผิดชอบสายสั้น” สามารถประสานให้ไปถึง “ความรับผิดชอบสายยาว” ได้ข้อมูลสภาพการณ์เบื้องต้นของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในจังหวัดลำปาง มีเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาทางด้านความร่วมมือในเรื่องของความเข้มแข็งทางวิชาการเฉพาะด้านของโรงเรียนที่แบ่งปันเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายอยู่แล้ว ดังเช่น

- โรงเรียนเครือข่ายในกลุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โรงเรียนชีวิต
- โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย อำเภอเมืองลำปาง เป็นโรงเรียนต้นแบบประชาธิปไตย สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เป็นเครือข่ายกับโรงเรียนในจังหวัดลำปางที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างสำนึกพลเมือง
- กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายจามเทวี ซึ่งโรงเรียนอนุบาลลำปาง อำเภอเมืองลำปาง ร่วมเป็นเครือข่าย มีกิจกรรมการแข่งขันทางด้านวิชาการ / การอบรมทางวิชาการ / กีฬาเครือข่าย
- โรงเรียนแม่ก๋งวิทยา เป็นเครือข่ายกับโรงเรียนบ้านอ้อม, โรงเรียนบ้านเป้า และโรงเรียนบ้านบ่อหิน อำเภอเมืองลำปาง ในด้านของกิจกรรมพุทธศาสนา
- โรงเรียนปงแสนทองวิทยามีเครือข่ายโรงเรียนกัลยาณมิตรกลุ่มยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- โรงเรียนเครือข่ายของโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) อำเภอเมืองลำปาง เป็นเครือข่ายกับโรงเรียนบ้านสามขา อำเภอแม่ทะ กิจกรรมโครงการการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน Project Based Learning
- กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในอำเภอแม่เมาะ มีกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเหมืองลิกไนต์, การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี
- โรงเรียนสบเมฆวิทยา อำเภอแม่เมาะ มีเครือข่ายโรงเรียนศูนย์ต้นแบบปฐมวัย

- โรงเรียนเครือข่ายอันทันตยศ (โรงเรียนบ้านปั้งง้าว , โรงเรียนอนุบาลห้างฉัตร , โรงเรียนบ้านทุ่งหก ,โรงเรียนทุ่งหนองขามวิทยา) มีกิจกรรมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมวันภาษาไทย ร่วมกัน

- โรงเรียนเครือข่ายกลุ่มเกาะคา 1 ซึ่งโรงเรียนวัดมะกอก-นาบัว อำเภอเกาะคา ร่วมเป็นเครือข่ายมีกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน

- โรงเรียนเครือข่ายในอำเภอแม่ทะ มีกลุ่มเครือข่ายป่าต้น, น้ำใจ ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมในสถานศึกษา (โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ)มีโรงเรียนเครือข่าย คือ โรงเรียนบ้านหนอง, โรงเรียนน้ำใจ, โรงเรียนบ้านแม่ปung, โรงเรียนบ้านฮ่องห้า, โรงเรียนบ้านป่าจำ ดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้ท้องถิ่นสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี เช่น การเพาะเห็ด, การทำน้ำยาล้างจาน และการทำขนม

- โรงเรียนแม่มอกวิทยา เป็นเครือข่ายกับโรงเรียนบ้านกุ่มหนึ่งใต้ อำเภอเถิน ดำเนินกิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านหัวน้ำ, กิจกรรมธนาคารขยะรีไซเคิล บ้านสะพานหิน

- โรงเรียนเครือข่าย บ้านปงวัง ซึ่งโรงเรียนเวียงมอกวิทยา อำเภอเถิน ร่วมเป็นเครือข่าย มีกิจกรรม ขบวนการลูกเจี๊ยบอาสาพาพ่อแม่ ลด ละ เลิก บุหรี่ เหล้า เท็ดไทองค์กราชนันท์

- โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่ง อำเภอสบปราบ ร่วมเป็นเครือข่ายกับโรงเรียนอนุบาลสบปราบ อำเภอสบปราบ ดำเนินการโครงการอบรมคุณธรรม

- โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม มีกิจกรรมการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการปลูกสมุนไพรในโรงเรียน เป็นเครือข่ายร่วมกับโรงเรียนบ้านทุ่งดำ อำเภอเสริมงาม

- โรงเรียนเครือข่ายกลุ่มพญาวัง อำเภอแจ้ห่ม กิจกรรมใช้หลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน , กิจกรรมการใช้หลักสูตรท้องถิ่นสู่การพัฒนาการเรียนการสอน, กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา

- กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม เช่น การประกวดโครงการคุณธรรมซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นร่วมด้วย, โครงการเข้าค่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นและประกวดบทความ

- โรงเรียนบ้านสบฟ้า โรงเรียนม่วงงาม โรงเรียนหนองนาว โรงเรียนฮ่องลี่ อำเภอแจ้ห่ม มีเครือข่ายกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

- โรงเรียนเครือข่ายอันทันตยศ อำเภอวังเหนือ กิจกรรมแข่งขันด้านวิชาการ ทำสื่อ กีฬา

- โรงเรียนเครือข่ายในตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ สร้างเครือข่ายโครงการคุณธรรม / ศูนย์วัดสบสัน แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- โรงเรียนเครือข่ายของโรงเรียนอนุบาลวังเหนือ คือโรงเรียนวังเหนือวิทยา ร่วมเรียนรู้ใน โครงการย่อรอยเมืองวัง ซึ่งเป็นโครงการของยูวีวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ของโรงเรียนวังเหนือวิทยา โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายโรงเรียนที่เรียนรู้ร่วมกันทางด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และกระบวนการบูรณาการการเรียนการสอนกับจิตตปัญญาศึกษาเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการทำงานวิจัยร่วมกัน เช่น โครงการวิจัยเพาะพันธุ์ปัญญา โครงการ Teacher Coaching ซึ่งมีสถานศึกษาขนาดกลางของจังหวัดลำปางร่วมอยู่ด้วย

การประสานเครือข่าย การจัดการความรู้ และเวทีเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้เกิดการพัฒนาเครือข่าย “ความรับผิดชอบต่อสายสั้น” ซึ่งยังมีเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ชุมชนเข้ามาช่วยด้วย ในระยะเวลา 3 เดือนแรกของการวิจัย คณะนักวิจัยจะดำเนินการให้ได้รับข้อมูลสภาพการณ์จริงที่ชัดเจนของสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางเพิ่มขึ้น

จากแนวคิด ข้อมูล และทุนเดิมของการทำงานด้านการศึกษา และเด็กเยาวชน ในจังหวัดลำปางจึงเห็นว่แนวทางในการขับเคลื่อนงานเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษา นั้น ควรจะดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก การทำให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือของ ภาคีเครือข่ายคนทำงานและภาคส่วนต่าง ๆ ใน

จังหวัดลำปาง ให้มี “เป้าหมายร่วมกัน” โดยอาศัย “ข้อมูลเป็นฐาน” **ระยะที่สอง** การพิจารณาถึง “การจัดทำแผนพัฒนา” ที่เหมาะสมอย่างมีส่วนร่วมและสามารถลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง ดังนั้นจึงนำเสนอ “โครงการพัฒนากลไก กระบวนการ ข้อมูล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง” เพื่อศึกษาวิจัยว่า “กลไกความร่วมมือในการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร ประกอบด้วยใคร และโครงสร้างการจัดการเป็นแบบใด ความร่วมมือของกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางมีกระบวนการอย่างไร ข้อมูลอะไรและระบบข้อมูลแบบใดที่สามารถทำให้เกิดการวางแผนและติดตามการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางที่เกิดขึ้นจากข้อมูลควรเป็นอย่างไร”

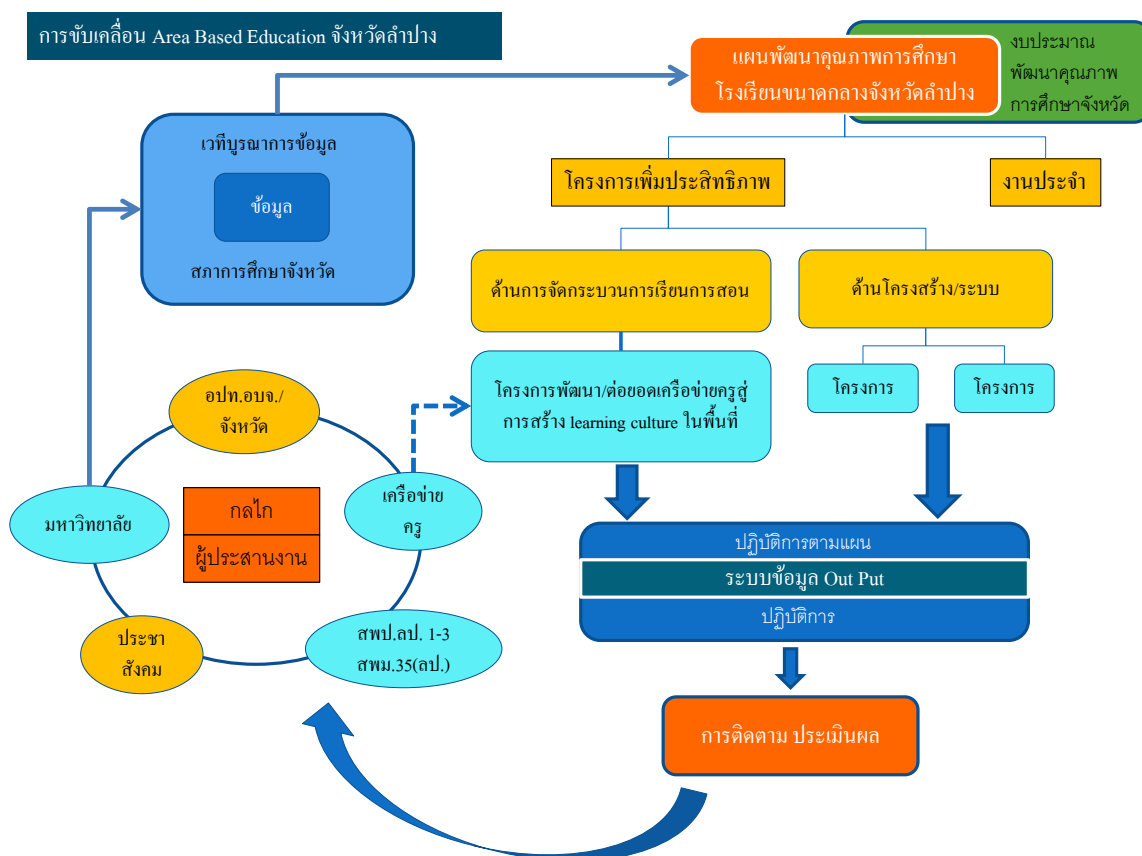
2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
2. เพื่อพัฒนากระบวนการความร่วมมือของกลไกการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดลำปางเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
3. เพื่อพัฒนาการจัดทำข้อมูลและระบบข้อมูลสำหรับการวางแผนและติดตามการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
4. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของกลไกในพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง

3. คำถามวิจัย

1. กลไกความร่วมมือในการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางควรเป็นอย่างไร ประกอบด้วยใคร และโครงสร้างการจัดการเป็นแบบใด
2. ความร่วมมือของกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางมีกระบวนการอย่างไร
3. ข้อมูลอะไรและระบบข้อมูลแบบใดที่สามารถทำให้เกิดการวางแผนและติดตามการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
4. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางที่เกิดขึ้นจากข้อมูลควรเป็นอย่างไร

4. กรอบความคิดการวิจัย

5. ขอบเขตและพื้นที่การวิจัย

สถานศึกษาขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียน 500-2,000 คน) ในจังหวัดลำปาง ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด สพฐ. สังกัด อปท. และสถานศึกษาเอกชนที่เป็นองค์กรการกุศล รวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 20 แห่ง

6. แผนการจัดกิจกรรม

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงเวลา

เดือนที่	กิจกรรม(activities)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ(outputs)
3 เดือนแรก(ของระยะ 6 เดือนที่ 1)	1. ทบทวนข้อมูล สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางและตัวชี้วัดความสำเร็จของการแก้ปัญหา 2. กำหนดกรอบการจัดทำข้อมูลและรวบรวมจัดทำข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง 3. จัดเวที Review ข้อมูล ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปางและตัวชี้วัดความสำเร็จของการแก้ปัญหา รวมทั้งองค์ประกอบของกลไกภาคีในพื้นที่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิวิชาชีพให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะ 4. จัดเวทีในระดับจังหวัดนำเสนอข้อมูลและรับฟังข้อคิดเห็นเสนอแนะเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้องและการยอมรับในข้อมูล 5. ประสานงานค้นหาภาคีคณะทำงาน และจัดเวทีประชุมกำหนดเป้าหมายร่วมกันของภาคีเครือข่ายในพื้นที่และ	1. ข้อมูลและข้อสรุปวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง 2. ตัวชี้วัดผลสำเร็จในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง 3. องค์ประกอบของกลไกภาคีในพื้นที่ 4. แผนการดำเนินงานระยะ 2 ปี 5. แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูล 6. กลไกคณะทำงานขับเคลื่อนการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง

เดือนที่	กิจกรรม(activities)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ(outputs)
	พิจารณาแนวทางจัดตั้งกลไกคณะทำงานรวมทั้งแนวทางการจัดทำแผนงานในการขับเคลื่อนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง	
3 เดือนหลัง (ของ ระยะ 6 เดือนที่ 1)	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวที Review แนวทางการจัดทำแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลางโดยผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะ 2. จัดทำแผนงานพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลางโดยข้อมูลเป็นฐานและภายใต้เป้าหมายการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย 3. พัฒนาเว็บไซต์และผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการขับเคลื่อนงานโครงการ 4. รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง 2. เว็บไซต์โครงการ 3. รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1
6 เดือนที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง (-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา) 2. จัดเวทีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 3. ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 1 4. วิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้การพัฒนา กลไกกระบวนการ ข้อมูล และแผนแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ของจังหวัดลำปาง 5. รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปผลการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2. สรุปผลการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 1 3. รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 4. ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนา กลไก กระบวนการ ข้อมูล และแผนแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ของจังหวัดลำปาง 5. ระบบข้อมูล ระยะที่ 1
6 เดือนที่ 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวทีทบทวนแผนงานคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง 2. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง (-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา) 3. พัฒนาระบบข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูล 4. จัดเวทีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 5. ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 2 6. วิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้การพัฒนา กลไก กระบวนการ ข้อมูล และแผนแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ของจังหวัดลำปาง 7. จัดเวทีประชุมกลไกเพื่อสะท้อนและสรุปกลไกการขับเคลื่อนรวมทั้งแนวทางการจัดตั้งกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนงานคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลางที่เกิดจากการปรับปรุงทบทวนแผน 2. ระบบข้อมูลระยะที่ 2 3. สรุปผลการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4. ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้การพัฒนา กลไก กระบวนการ ข้อมูล และแผนแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ของจังหวัดลำปาง 5. สรุปผลการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 2 6. สรุปแนวทางการจัดตั้งกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางอย่างเป็นทางการ 7. รายงานการวิจัยความก้าวหน้าครั้งที่ 3

เดือนที่	กิจกรรม(activities)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ(outputs)
	จังหวัดลำปางอย่างเป็นทางการ 8.จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการขับเคลื่อนงานโครงการ 9. จัดทำรายงานการวิจัยความก้าวหน้าครั้งที่ 3	
6 เดือนที่ 4	1. ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง(-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา) 2. พัฒนาระบบข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูล 3. จัดเวทีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 4. ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 3 5. สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับกลไกกระบวนการ ข้อมูล และแผนแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ของจังหวัดลำปาง 6.จัดเวทีประชุมกลไกเพื่อสะท้อนและสรุปกลไกการขับเคลื่อนรวมทั้งพิจารณาจัดตั้งกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางอย่างเป็นทางการ 7. จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการขับเคลื่อนงานโครงการ 8. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์และการผลักดันการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	1. ระบบข้อมูล ระยะที่ 3 2. สรุปผลการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3.องค์ความรู้เกี่ยวกับกลไกกระบวนการ ข้อมูล และแผนแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ของจังหวัดลำปาง 4. สรุปผลการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ 5. กลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางที่เป็นทางการ 6. สรุปการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

8. แนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินงาน

แนวทางการวิจัยใช้แนวทางการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่ (ABC) โดยใช้วิธีวิจัยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) ขอบเขตพื้นที่การวิจัย คือ สถานศึกษาขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียน 500-2,000 คน) ในจังหวัดลำปาง ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด สพฐ. สังกัด อปท. และสถานศึกษาเอกชนที่เป็นองค์กรการกุศล รวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 20 แห่ง

ขั้นตอนการดำเนินงาน มี 5 ระยะ คือ

1.ระยะ 3 เดือนแรก (ของ 6 เดือนที่ 1) การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีในพื้นที่ การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพสถานศึกษา ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษา การสังเคราะห์ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง และตัวชี้วัดความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษา การประสานงานให้เกิดกลไกภาคีขับเคลื่อน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของกลไกภาคีโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน ค้นหาแนวทางกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร การจัดเวทีประชุมกลไกภาคี และเวที Review ข้อมูล ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง และตัวชี้วัดความสำเร็จของการแก้ปัญหา รวมทั้งองค์ประกอบของกลไกภาคีในพื้นที่

2) ระยะเวลา 3 เดือนหลัง (ของ 6 เดือนที่ 1) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีในพื้นที่ ปรับปรุงและพัฒนา ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพศึกษา ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษา การสังเคราะห์ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ตัวชี้วัดความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษา และ แผนพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากเวที Review วิชาการให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะและพัฒนาให้เกิดแผนระดับต่าง ๆ (-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา)

3) ระยะเวลา 6 เดือนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและดำเนินกิจกรรมตามแผน (-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา)กลไกภาคีร่วมกันจัดทำ แผนและดำเนินกิจกรรมตามแผน โดยมีเวทีประชุมกลไกภาคีในพื้นที่ เวทีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันของ กลไกทบทวนข้อมูลจากการสังเกต การมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การติดตามผลการดำเนิน กิจกรรมตามแผนพัฒนา(-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับ สถานศึกษา) เป็นต้น

4) ระยะเวลา 6 เดือนที่ 3 การติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนและการทบทวนแผน (-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา)กลไกภาคีร่วมมือกัน ดำเนินกิจกรรม ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และทบทวนแผนกิจกรรมพัฒนา จัดเวทีประชุมกลไกภาคี สะท้อนข้อสรุปกลไกการขับเคลื่อนงาน เวทีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไก สรุปผลการวิเคราะห์

5)ระยะเวลา 6 เดือนที่ 4 การสังเคราะห์องค์ความรู้กลไก กระบวนการ ข้อมูล และแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา จัดเวทีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกภาคี จัดเวทีประชุมกลไกภาคีสะท้อนข้อสรุปกลไกการ ขับเคลื่อนงานและการการผลักดันให้เกิดกลไกที่เป็นทางการในพื้นที่ สรุปผลการสังเคราะห์การพัฒนา กลไก กระบวนการ ข้อมูล และแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ในจังหวัดลำปาง (-แผนพัฒนาระดับจังหวัด -แผนพัฒนาระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ -แผนพัฒนาระดับสถานศึกษา)

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลไกความร่วมมือในการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
2. ระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและติดตามการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพ สถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
3. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
4. ผลการดำเนินงานของโครงการนาร่อง (ถ้ามี)

10. กระบวนการผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์

- 1.การจัดประชุมวิชาการ “การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : จังหวัดลำปาง” โดยอาศัยความร่วมมือของภาคีใน จังหวัด
- 2.การตีพิมพ์เผยแพร่บทความงานวิจัย

3.การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดการความรู้ระหว่างเครือข่ายสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง โดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัย

11. ผลงานที่จะส่ง สกว. (ผลงานสมบูรณ์ที่ใช้ในการตรวจรับงาน)

โครงการพัฒนาไกลไกล กระบวนการ ข้อมูล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง

11.1 ระยะเวลา 3 เดือนแรก (ของระยะ 6 เดือน ที่ 1)

- ข้อมูลและข้อสรุปวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
- ตัวชี้วัดผลสำเร็จในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง
- องค์ประกอบของกลไกภาคีในพื้นที่
- แผนการดำเนินงานระยะ 2 ปี
- แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูล

11.2 ระยะเวลา 3 เดือนหลัง (ของระยะ 6 เดือน ที่ 1)

- 1) รายงานความก้าวหน้าระยะ 6 เดือนที่ 1 ประกอบด้วย
 - กลไกคณะทำงานขับเคลื่อนการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
 - แนวทางแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง
 - สรุปผลการพัฒนาตัวชี้วัดผลสำเร็จในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง
 - สรุปแนวทางการพัฒนาระบบข้อมูล
- 2) รายงานสรุปการเงิน

11.3 ระยะเวลา 6 เดือน ที่ 2

- 1) รายงานความก้าวหน้าระยะ 6 เดือนที่ 2 ประกอบด้วย
 - ระบบข้อมูล ระยะที่ 1
 - แผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง
 - ข้อสรุปผลการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
 - สรุปผลการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 1
 - สรุปพัฒนาการของกลไกภาคีในพื้นที่
- 2) รายงานสรุปการเงิน

11.4 ระยะเวลา 6 เดือน ที่ 3

- 1) รายงานความก้าวหน้าระยะ 6 เดือนที่ 3 ประกอบด้วย

- ระบบข้อมูล ระยะที่ 2
 - แผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง
 - ข้อเสนอผลการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของกลไกและภาคีเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลางในจังหวัดลำปาง
 - สรุปผลการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพสถานศึกษาขนาดกลาง ระยะที่ 2
 - สรุปพัฒนาการของกลไกภาคีในพื้นที่
- 2) รายงานสรุปการเงิน

11.5 ระยะ 6 เดือน ที่ 4

- 1) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
- 2) รายงานสรุปการเงิน

5.ความคิดเห็นประกอบการอนุมัติโครงการวิจัย ABE

ความเห็นประกอบการอนุมัติข้อเสนอโครงการวิจัย ABE จังหวัดลำปาง

กระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ

โครงการ	กิจกรรมพัฒนาโครงการ	วันที่
ABE	- ประชุมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง	21 พ.ค. 57
จ.ลำปาง	- ประชุมหารือคณะทำงานโครงการ ABE จ.ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	12 มิ.ย. 57
	- ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	25 ก.ค. 57
	- ประชุมปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการวิจัย ABE-สกว. “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	26 ก.ค. 57

คุณภาพข้อเสนอโครงการ

กรอบคุณภาพ	ข้อสังเกต	เกณฑ์*
วัตถุประสงค์	- เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลาง ต้องกำหนดนิยามโรงเรียนขนาดกลางให้ชัด และนิยามความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนว่ามีมิติใดบ้าง - เพิ่มวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบพัฒนาแผนการลดความเหลื่อมล้ำของสถานศึกษาขนาดกลางว่ามีกระบวนการพัฒนาแผนอย่างไร มีหน่วยงานใด หรือใครที่เข้ามามีส่วนร่วมบ้าง	ดี
บทบาทกลไกภาคีเครือข่าย	- เป้าการทำงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ต้องทำงานร่วมกับเขตพื้นที่ ที่มีวิจัยควรจะต้องดึงทีมงานจากเขตพื้นที่ กศศ. เข้าร่วมด้วยตั้งแต่ต้น - ต้นทุนการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดลำปางมีค่อนข้างสูง ในระยะ 3 เดือนแรกของการดำเนินงานควรที่จะประสานต้นทุนในพื้นที่ที่มี และดึงหน่วยงานอื่นนอกภาคราชการและภาคการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมด้วย อาทิภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสื่อท้องถิ่น	ดี
กรอบแนวคิดการวิจัย	- กรอบแนวคิดการวิจัยต้องระวังไม่ให้งานวิจัยกลับไปเป็นงานวิจัยเพื่อการพัฒนาครูหรือการสร้างนวัตกรรมในพื้นที่ แล้วยกระดับงานเป็นการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ไม่ขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกลับไปทำงานพัฒนาโรงเรียนด้วยการส่งครู	ดี

	ฝึกสอนเข้าไป ยังไม่ใช่งานที่ลดความเหลื่อมล้ำทั้งระบบที่วางแผนการทำงานจากข้อมูล (เคลื่อนทั้ง loop บนและ loop ล่าง)	
แผนการดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ในระยะ 3 เดือนแรกเป็นช่วงศึกษาข้อมูลว่ามีตัวบ่งชี้ใดบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องความเหลื่อมล้ำ เช่น งบประมาณสนับสนุน จำนวนครูตรงสาย จำนวนครูต่อนักเรียน ฯลฯ เพื่อวางระบบในการจัดเก็บหรือเลือกใช้ข้อมูลทุติยภูมิในพื้นที่ที่มีการจัดเก็บอยู่แล้ว - แผนการทำงานจ.ลำปาง ช่วงแรกสแกนพื้นที่ อาคารโรงเรียนที่มีปัญหา โรงเรียนชายขอบ โรงเรียนตามทรัพยากร โรงเรียนขยายโอกาส เมื่อเห็นอาคารโรคที่ผูกติดกับพื้นที่ ผูกติดกับตัวบ่งชี้อะไร เพื่อหาวิธีการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพศึกษา โรงเรียนขนาดกลาง อะไรคือตัวชี้วัดความสำเร็จ - มีแผนการดำเนินงานโดยวางระบบข้อมูลสนับสนุน ดึงภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาไปปฏิบัติระดับพื้นที่แล้วติดตามประเมินผล <p>แผนพัฒนาภายใต้กลไกความร่วมมือ ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ นำผลที่ได้ไปสู่การสังเคราะห์และจัดตั้งกลไกการศึกษาเชิงพื้นที่ จ.ลำปาง</p>	ดีมาก
ความยั่งยืนในพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - ทำอย่างไรงานวิจัยชิ้นนี้ถึงจะไม่ใช่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเป็นเจ้าของภาพหรือเจ้าของงานวิจัยแต่ฝ่ายเดียว ให้ภาคฝ่ายอื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงานวิจัยและเข้ามาร่วมรับผิดชอบในพื้นที่ด้านการศึกษาด้วยกัน 	ดี

*หมายเหตุ: เกณฑ์คุณภาพข้อเสนอโครงการมี 3 ระดับ ดีมาก ดี ควรปรับปรุง ประเมินจากคุณภาพข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ประกอบกับข้อการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมประสานงาน

กระบวนการดำเนินการอยู่ระหว่างส่งข้อเสนอโครงการขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการจาก สกว. เริ่มต้นดำเนินโครงการ -15 สิงหาคม 2557

จังหวัดยะลา

1. ข้อมูลเบื้องต้น

สถิติปัญหาและการศึกษา

IQ เฉลี่ย 96.52 (2554) *(ข้อมูลจาก กรมสุขภาพจิต)

O-NET ค่าเฉลี่ยรวม 5 สาระวิชา 26.53 คะแนน คิดเป็นลำดับที่ 75 ของประเทศ (2555)

*(ข้อมูลจาก สทศ.) การประเมินสมศ. รอบ 2 (ปี 2555)

ร.ร.ที่สอนระดับปฐมวัยไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 9 โรงเรียน จาก 148 โรงเรียน

ร.ร.ขนาดเล็กระดับประถม-มัธยมไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 40 โรงเรียน จาก 167 โรงเรียน

สภาวะการณ์ด้านการศึกษาที่น่าสนใจ (ปี 2556)

เด็กร้อยละ 54.8 เคยลอกหรือให้ลอกข้อสอบในปีการศึกษาที่ผ่านมา

เด็กร้อยละ 74.6 มีความสุขกับการเรียนในสถานศึกษาของตน

เด็กร้อยละ 52.8 มีครูที่เป็นที่ปรึกษาพูดคุยได้อย่างสนิทใจ

เด็กร้อยละ 76.1 คิดว่าการสอนในสถานศึกษาของตนเองช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์และใช้
เหตุผล

2. ทูนในพื้นที่

การทำงานระดับพื้นที่ที่สำคัญดังกล่าวเกิดจากงานพัฒนาเครือข่ายครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องใน “โครงการพัฒนาครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว. และโครงการ “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงาน สกอ. โดยมีเครือข่ายโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 13 โรงเรียนซึ่งทางคณะยังคงรักษาความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายกับโรงเรียนเหล่านี้ไว้เช่นกัน เช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกสอน การจัดอบรมครูในเรื่องต่างๆ อยู่เป็นระยะๆ

นอกจากนี้ทางคณะยังได้มีประสบการณ์การดำเนินโครงการ “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐาน บ้านเกิด : สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงาน สกว. ซึ่งผลจากการดำเนินงานทั้งสามโครงการจะเป็นทุนการทำงานที่สำคัญในการพัฒนาครูและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะเรื่องภาษาและการอ่านในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในโครงการนี้ และในจังหวัดยะลาเองยังมีอีกหลายภาคีที่ยินดีเข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย กลไกในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จ.ยะลา ได้แก่ เทศบาลนครยะลา อบจ.ยะลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา สำนักงานการศึกษาเขตเอกชน จ.ยะลา ตลอดจนภาคประชาสังคมที่สนใจเข้าร่วม

3. โจทย์วิจัยที่พื้นที่สนใจ

สภาวะการณ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษาในประเด็นของพัฒนาการด้านภาษา และผลสัมฤทธิ์ด้านภาษา ตลอดจนความต้องการความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันในสภาวะการณ์ระหว่างพื้นที่และในระหว่างกลุ่มเป้าหมายที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมต่างกันเป็นอย่างไร และการพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาต้องมีระบบและกลไกการบริหารจัดการอย่างไร ระบบและกลไกการบริหารจัดการดังกล่าวต้องอาศัยเงื่อนไขปัจจัยเชิงระบบอะไรบ้างจึงจะสามารถริเริ่มพัฒนาและดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จได้

4. ข้อเสนอโครงการวิจัย

"การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา"

ความเป็นมาของโครงการ

โครงการวิจัยเรื่อง "การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา" เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ด้านเด็กเล็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สัดส่วนร้อยละของจำนวนประชากรที่เป็นเด็กและวัยรุ่นของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสัดส่วนสูงสุด 3 ลำดับแรกของประเทศไทยนั้นคือ จังหวัดปัตตานี ร้อยละ 47.76 จังหวัดยะลา ร้อยละ 47.39 และจังหวัดนราธิวาส ร้อยละ 46.71 แสดงถึงความต้องการจำเป็นในการให้การดูแลและสนับสนุนประชากรกลุ่มนี้ในสามจังหวัดอย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ในสถานการณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังพบว่า มีจำนวนตัวเลขเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี 2547-2554 รวม 4,455 คน ซึ่งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี สถานการณ์ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมและครอบครัวที่กระทบโดยตรงกับตัวเด็ก สอดคล้องกับรายงานที่สนับสนุนโดยองค์การยูนิเซฟระบุว่าในแต่ละวันเด็ก ๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกไม่มั่นคงและหวาดกลัว ต้องเป็นเหยื่อและเป็นผู้พบเห็นการก่อความรุนแรง ทั้งการลอบยิงและการวางระเบิด แต่ในขณะที่เด็กที่อยู่ในสถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าวได้แสดงออกซึ่งความหวังที่จะมีอนาคต และความต้องการสันติภาพ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, 2556)

นอกจากนี้แล้วในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังตกลงไปเป็น 3 อันดับสุดท้ายของประเทศก็สอดคล้องกับข้อมูลด้านการสำรวจระดับสติปัญญาของนักเรียนไทย พ.ศ. 2554 ที่จัดลำดับ (Ranking) รายจังหวัด พบว่า จังหวัดนราธิวาสและปัตตานี มีค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) อยู่ในกลุ่ม 10 จังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นั่นคือ นราธิวาส 88.07 ปัตตานี 91.06 (สถาบันราชานุกูล, 2555) ทั้งนี้มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปิดไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้บางครั้งใช้ระยะเวลาหลายวัน หลายสัปดาห์ และหลายเดือน ประกอบกับความยากลำบากด้านภาษาที่เด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องใช้ภาษามลายูถิ่นในการดำเนินชีวิต เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยกลางเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้อันในโรงเรียน โดยที่มิได้มีนวัตกรรมหรือวิธีสอนที่เหมาะสมในการใช้ภาษาแม่เป็นฐาน (Mother Tongue Based) ทำให้เด็ก ๆ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบกับอุปสรรคคือขาดเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ ปัญหาของการขาดเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพคือความสามารถด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาไทยปรากฏในเอกสารสำคัญและงานวิจัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่อง เช่นผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Test) ที่จัดการประเมินความสามารถพื้นฐานเบื้องต้นสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน-ด้านคือความสามารถด้านภาษา (Literacy) ด้านคำนวณ (Numeracy) และด้านเหตุผล (Reasoning ability) พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังคงต้องการการพัฒนาความสามารถด้านภาษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ปัจจุบันมีโครงการที่พยายามเข้าแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่บ้าง เช่น โครงการ "การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (เต็มรูป) ภาษาไทย-มลายูถิ่น สำหรับเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้" ซึ่งรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหานวัตกรรมที่เหมาะสมกับโรงเรียนที่นักเรียนมีภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่และมีครูที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่เช่นกัน โดนกำลังมีการทดลองนำร่องกับโรงเรียนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้คือยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูลจังหวัดละ 1 โรงเรียนรวมเป็น 4 โรงเรียนซึ่งมีความพยายามในการแก้ปัญหาการเรียนรู้อาษาของเด็กที่มีภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ให้สามารถเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้ควบคู่ไปกับ การอนุรักษ์ภาษาแม่เพื่อดำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ได้จากข้อมูลและการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของโจทย์ในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่นั้นคือการส่งเสริมความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้

จากสถานการณ์ด้านเด็กและตัวอย่างโครงการที่มีการดำเนินการในพื้นที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นในการหาวิธีการในการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านภาษาเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การดำเนินการพัฒนาเด็กใน 3 จังหวัดอย่างเป็นระบบนั้นต้องให้การร่วมมือกันในลักษณะภาคีเครือข่ายในพื้นที่ที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย ผู้ปกครองครู บุคลากรทางการศึกษา บุคลากรของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักวิชาการ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และนักศึกษาสายครุศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ภาษาให้เกิดผลกระทบต่อเด็ก ๆ ในพื้นที่ในวงกว้างได้ ทั้งนี้จากประสบการณ์ยาวนานในการพัฒนาศักยภาพครูและการพัฒนาเครือข่ายครูมาอย่างต่อเนื่องของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตลอดจนภารกิจวิจัยและการให้บริการวิชาการของคณะเองซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของภาคีภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่อย่างจริงจัง รวมทั้งนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2556 คณะครุศาสตร์ยังได้จัดให้มีโครงการ “การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็น การนำเอาองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยมาใช้ในการบริการวิชาการให้กับผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาในระดับพื้นที่ที่มีกิจกรรมเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาโดยนักวิชาการและนักศึกษากับสถานศึกษาโดยครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของท้องถิ่น

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการพัฒนาข้อเสนอ โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา ซึ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับทั้งยุทธศาสตร์มหภาคในการพัฒนาการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโครงการที่ใช้งานวิจัยพัฒนาเป็นฐานในการหลอมรวมหรือบูรณาการพันธกิจของสถาบันผลิตครู คือ การวิจัย การบริการวิชาการ และการผลิตบัณฑิตเข้าด้วยกันโดยมีกลยุทธ์สำคัญของโครงการนั่นคือการใช้นักศึกษา คณะครุศาสตร์ หรือ “ต้นกล้าครู” ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคตเป็นตัวเชื่อมประสานบูรณาการแนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ภาษากับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education หรือ ABE) โดยจะใช้นักศึกษาครูเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่ายการพัฒนาเด็กในชุมชนร่วมกับภาคีอื่นๆ นอกจากนี้การบูรณาการพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาและการร่วมมือกันของภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การพัฒนาเด็กเล็กตามโครงการนี้ยังเป็นแนวทางที่เหมาะสมในพัฒนา Professional Learning Community หรือ PLC ให้เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สุดแล้ว จากจุดเริ่มต้นและความสำเร็จของโครงการจะนำไปสู่การจัดการศึกษาของพื้นที่โดยหน่วยงาน องค์กร และบุคลากรในพื้นที่ และมีมหาวิทยาลัยเป็นตัวประสานการพัฒนาเครือข่ายที่เข้มแข็งมีความยั่งยืนต่อไปอีกด้วย ทั้งนี้โครงการนี้มีพื้นที่เป้าหมาย คือ ชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งมีฐานงานวิจัยในระดับพื้นที่ที่เข้มแข็งและมีร่องรอยของการดำเนินงานในลักษณะของเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีความเหมาะสมในการดำเนินงานตามโครงการต่อไป

ทั้งนี้ศักยภาพหรือทุนการทำงานระดับพื้นที่ที่สำคัญดังกล่าวเกิดจากการที่โครงการนี้เป็นโครงการที่เสนอในลักษณะที่เป็นการขยายผลต่อยอดการทำงานเดิมจากงานพัฒนาเครือข่ายครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องใน “โครงการพัฒนาครูในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2552 โดยมีเครือข่ายโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 9 โรงเรียนซึ่งปัจจุบันเชื่อมต่อกับคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นอย่างดีและโครงการ “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคม พหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และแล้วเสร็จไปในปี พ.ศ. 2554 โดยมีเครือข่ายโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 13 โรงเรียนซึ่งทางคณะยังคงรักษาความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายกับโรงเรียนเหล่านี้ไว้เช่นกัน เช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกสอน การจัดอบรมครูในเรื่องต่างๆ อยู่เป็นระยะๆ เป็นต้น นอกจากนี้ทางคณะยังได้มีประสบการณ์การดำเนินโครงการ “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิด : สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2554 โดยมีการศึกษาสภาพวิเคราะห์ภาพรวมจุดแข็ง จุดอ่อนของการสร้างความรู้ท้องถิ่น การวางแผนแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตลอดจนการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุดความรู้ท้องถิ่นเพื่อถิ่นฐานบ้านเกิดสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลจากการดำเนินงานทั้งสามโครงการจะเป็นทุนการทำงานที่สำคัญในการพัฒนาครูและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะเรื่องภาษาและการอ่านในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในโครงการนี้

ทั้งนี้ในกระบวนการของการดำเนินโครงการจะเน้นการใช้เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในการพัฒนาเด็กที่เป็นการเปลี่ยนระบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน บุคคล และองค์กรภาคีต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กในพื้นที่จังหวัดยะลาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นการร่วมมือกันสร้าง “เด็กดีเมืองยะลา” ให้กับคนยะลานั้นเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาตามบริบทของโรงเรียนในพื้นที่
2. เพื่อพัฒนาแผนพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาคีในพื้นที่
4. เพื่อพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือระหว่าง อปท. กับสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้เด็กในจังหวัดยะลา
5. เพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนเกี่ยวกับตัวระบบและกลไกการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

คำถามการวิจัย

คำถามวิจัยหลัก

1. สภาวะการณ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับพื้นที่และระดับสถานศึกษาในประเด็นของพัฒนาการด้านภาษา และผลสัมฤทธิ์ด้านภาษา ตลอดจนความต้องการความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันในสภาวะการณ์ระหว่างพื้นที่และในระหว่างกลุ่มเป้าหมายที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมต่างกันเป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอะไรบ้าง และสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างไร แนวทางและวิธีการดังกล่าวควรมีการนำไปใช้ต่างกันอย่างไรตามบริบทหรือ ความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย
3. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาต้องมีระบบและกลไกการบริหารจัดการอย่างไร ระบบและกลไกการบริหารจัดการดังกล่าวต้องอาศัยเงื่อนไขปัจจัยเชิงระบบอะไรบ้างจึงจะสามารถริเริ่มพัฒนาและดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จได้
4. ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดยะลามีลักษณะและการขับเคลื่อนอย่างไร
5. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครูมีผลต่อความรู้และทัศนคติของนักศึกษา ครู และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างไร
6. ผลของการดำเนินงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงระดับสัมฤทธิ์ผลทางภาษาของเด็กเป็นอย่างไร
7. ผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษาแบบ Mother Tongue-Based Multilingual Education เป็นอย่างไรมีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ควรมีการปรับปรุงอย่างไรต่อไปในอนาคต

คำถามวิจัยระดับโรงเรียน

การจัดการของผู้บริหารหรือโรงเรียนในการจัดปัจจัยเกื้อหนุนหรือการบริหารจัดการให้พัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กควรมีลักษณะอย่างไร

คำถามระดับชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กเป็นอย่างไร มีวิธีการประเมินอย่างไร และนำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ ได้อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาความสามารถด้านภาษาของเด็กในระดับปฐมวัยและ/หรือประถมศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ/หรือประถมศึกษาปีที่ 6

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านภาษาของเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้คะแนน National Test

นิยามศัพท์

1. **เครือข่าย** หมายถึงกลุ่มของบุคคลและองค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณะที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่มีเป้าหมายร่วมกัน

2. **เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่** หมายถึงกลุ่มบุคคล และองค์กรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรสาธารณะที่มีบทบาทในการร่วมมือกันในการสนับสนุนและจัดการศึกษาที่พัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา

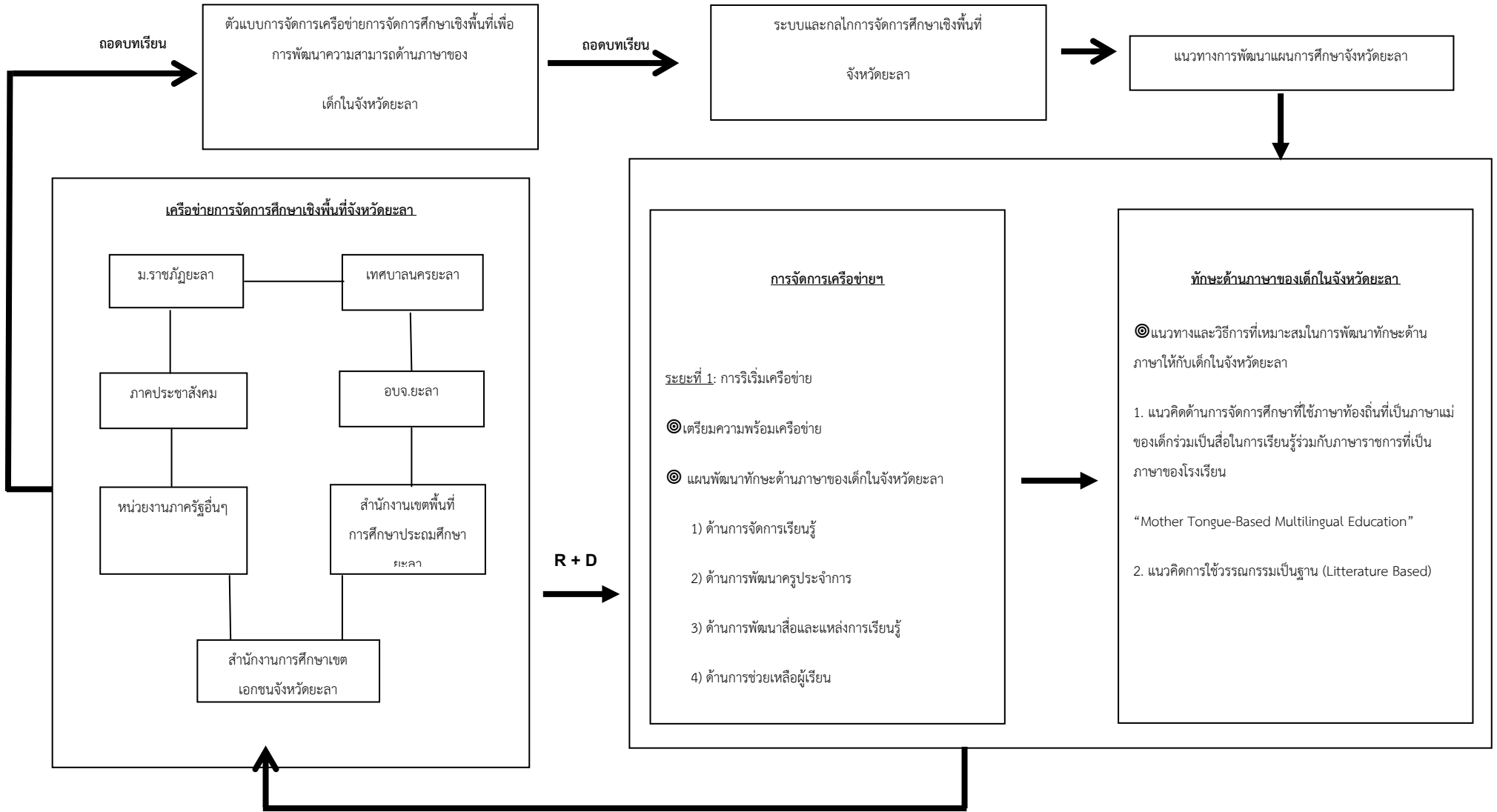
3. **การส่งเสริมความสามารถด้านภาษาของเด็ก** หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะของโครงการ กิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ ที่จัดขึ้นให้กับเด็กทั้งที่จัดโดยครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การปฏิบัติ กิจกรรม หรือนโยบายในการให้ความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการอบรมเลี้ยงดูและการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการตามวัย (Developmentally Appropriate Practice หรือ DAP) และใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ (Mother Tongue-based)

4. **เด็ก** หมายถึง เด็กนักเรียนในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ของสถานศึกษาในจังหวัดยะลาที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถทางภาษาจากแผนงาน โครงการ และกิจกรรมจากแผนการทำงานของเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

5. **จังหวัดยะลา** หมายถึงพื้นที่ในเขตเทศบาลนครยะลาและในพื้นที่เขตติดต่อกับเทศบาลนครยะลา

กรอบแนวคิดของการขับเคลื่อนงาน Area Based Education จังหวัดยะลา

โครงการ : การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการขับเคลื่อนงาน Area Based Education จังหวัดยะลา

ยุทธศาสตร์การวิจัย

การวิจัยโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” มียุทธศาสตร์การวิจัยที่สำคัญดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นในจังหวัดยะลาโดยใช้กลยุทธ์ “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเชื่อมโยงระบบผลิตครู (Pre Service) กับการพัฒนาศักยภาพครูประจำการ (In Service) ภายใต้ภารกิจตามปรัชญา และพันธกิจของสถานศึกษาอุดมศึกษาในพื้นที่ร่วมกับองค์กรที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดยะลา โดยมีกลยุทธ์หลัก ดังนี้

2.1 บูรณาการแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เข้าสู่ระบบผลิตครูในส่วนของกิจกรรมเสริมความเป็นครูสำหรับนักศึกษาสายครุศาสตร์อันเป็นกิจกรรมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสายครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (มคอ.1) สายครุศาสตร์

2.2 บูรณาการแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เข้าสู่ระบบผลิตครู และการพัฒนาศักยภาพครูประจำการในส่วนของรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสายครุศาสตร์ในชั้นปี 4 และ 5 ซึ่งต้องศึกษาสังเกต ทดลองสอน และปฏิบัติการสอนเต็มรูปแบบในสถานศึกษาร่วมกับครูประจำการ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยะลา โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาต้นแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลากับสถานศึกษาในเขตเมืองยะลา 16 แห่ง เพื่อการขยายผลต่อไป โดยในระยะสุดท้ายของโครงการจะเป็นการวางแผนการขยายผลให้กับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเบตง และสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ของจังหวัดยะลาทั้ง 3 เขตรวมทั้งสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในจังหวัดยะลา ทั้งนี้วิธีการขยายผล คือ ใช้สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง เป็นต้นแบบ โดยทั้ง 16 แห่ง ครอบคลุมสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) รวมทั้งสังกัดอุดมศึกษา (สกอ.) สามารถเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาทุกสังกัดอันมีธรรมชาติและวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกัน และในเชิงพื้นที่สามารถขยายผลครอบคลุมเขตพื้นที่ทั้ง 3 เขต พื้นที่ในจังหวัดยะลาจากสถานศึกษาที่สมัครใจ มีความพร้อมและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อยเขตพื้นที่ละ 6 แห่งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) รวมเป็น 18 แห่ง และรวมกับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองเบตง 5 แห่ง รวมทั้งสิ้น 23 แห่งในการขยายผลในระยะแรกต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ 24 เดือน

ผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการ

1. ผลลัพธ์ของโครงการ

การดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์สำคัญดังนี้

1.1 ผลลัพธ์ด้านระบบและกลไก

- 1) ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระบบการจัดการศึกษา เช่น ระบบฐานข้อมูล ระบบหนุนครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบผลิตครู และระบบทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นต้น
- 2) นวัตกรรมจัดการเครือข่ายทางการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) กระบวนการพัฒนาครูประจำการและระบบผลิตครู
- 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยที่มาจากจัดการศึกษาของพื้นที่

1.2 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็ก

การพัฒนาเด็กรอบด้านโดยการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา

2. ผลกระทบของโครงการ

การดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” นำไปสู่ผลกระทบต่อจัดการศึกษาสำคัญยิ่ง คือ การพึ่งพิงตนเองของพื้นที่ในการขับเคลื่อนและพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ผ่านการจัดการศึกษา และข้อค้นพบที่สำคัญของการจัดการ Critical Mass ในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1. ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สังกัดสพฐ., สข., มหาวิทยาลัย จำนวน 16 แห่ง ในระดับการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษา โดยครูภาษาไทยเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าร่วมโครงการและครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ร่วมด้วย (โครงการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายโรงเรียนละ 5 คน รวม 80 คน)

2. นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ 20 คน

3. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาชุมชน จากแต่ละโรงเรียนๆ ละ 2 คน รวม 32 คน

4. เจ้าหน้าที่ บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดยะลา 20 คน

5. นักศึกษาสายครุศาสตรบัณฑิต (คป.) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 40 คน

6. เด็กนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษาจาก 16 สถานศึกษา

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลาในระบบกลไกของการจัดการเครือข่ายหรือ Network Management ใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลเชิง

ปริมาณและ เชิงคุณภาพในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (R+D) เพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

◎การทำงานในเดือนที่ 1-6

1. ระยะที่ 1 : การริเริ่มเครือข่าย

1. ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นเครือข่ายเพื่อเตรียมดำเนินงานโครงการและเป็นการประเมินความพร้อมเครือข่าย

2. ออกแบบกลไกการทำงานพัฒนาเครื่องมือแลแผนการสำรวจสภาวะการณปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

3. สำรวจสภาวะการณและประมวลผลปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

4.จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับ

4.1) ข้อมูลสภาวะการณปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

4.2) บทเรียนการดำเนินงานของโครงการที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาในอดีตถึงปัจจุบัน

5. จัดทำแผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้าน

5.1) ด้านการจัดการเรียนรู้

5.2) ด้านการพัฒนาครูประจำการ

5.3) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งการเรียนรู้

5.4) ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน

5.5) ด้านการพัฒนาระบบผลิตครู

5.6) ด้านการจัดการฐานข้อมูล

2. ระยะที่ 2 : การปฏิบัติการเครือข่าย

6. ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมทั้งในระดับพื้นที่และสถานศึกษา

ประเด็นศึกษา

1. การริเริ่มและประเมินความพร้อมเตรียมความพร้อมเครือข่ายฯ

2. สภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
3. แนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา
4. แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
5. กระบวนการปฏิบัติการเครือข่ายฯ

3. ระยะที่ 3 : การติดตามและประเมินผลเครือข่าย

◎การทำงานในเดือนที่ 7-12

1. ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมทั้งในระดับพื้นที่และสถานศึกษา (ต่อ)
2. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
3. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู

ประเด็นศึกษา

1. กระบวนการปฏิบัติการเครือข่ายฯ
2. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูและการทำงานของครู

◎การทำงานในเดือนที่ 18

1. การประเมินผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง
2. ประเมินผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู

ประเด็นศึกษา

1. การเปลี่ยนแปลงของทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง
2. การเปลี่ยนแปลงของความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู

◎การทำงานในเดือนที่ 19-24

1. ถอดบทเรียนเกี่ยวกับตัวแบบการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
2. ถอดบทเรียนเกี่ยวกับระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา
3. สรุปผลโครงการและแนวทางการขยายผลโครงการ

ประเด็นศึกษา

1. ตัวแบบการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
2. ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา
3. แนวทางการขยายผลโครงการให้ครอบคลุมพื้นที่ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กรอบการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1.1) ผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน
- 1.2) สภาวะการแก้ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

- 2.1) สภาวะการแก้ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 2.2) แนวทางและวิธีการยกระดับความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 2.3) ระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 2.4) บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย
- 2.5) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู
- 2.6) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครอง
- 2.7) การเปลี่ยนแปลงของความรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู
- 2.8) ผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษาแบบ Mother Tongue-Based Multilingual Education
- 2.9) การจัดการของผู้บริหารหรือโรงเรียนในการจัดการปัจจัยเกื้อหนุนหรือการบริหารจัดการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา
- 2.10) แนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลา
- 2.11) ระบบและกลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา

2.12) แนวทางการขยายผลโครงการให้ครอบคลุมพื้นที่ต่อไป

ผลงานที่จะส่งสกว.

1. ผลงานใน 3 เดือนแรก

1. รายงานกลไกการทำงานเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2. ผลงานใน 6 เดือนแรก

1. ข้อมูลสภาวะการณ์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2. แนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

3. แผนเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้กับเด็กในจังหวัดยะลาทั้งในระดับจังหวัดและสถานศึกษา

ครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้าน

3.1 ด้านการจัดการเรียนรู้

3.2 ด้านการพัฒนาครูประจำการ

3.3 ด้านการพัฒนาสื่อ / แหล่งเรียนรู้

3.4 ด้านการช่วยเหลือผู้เรียน

3.5 ด้านการพัฒนากระบวนการผลิตครู

3.6 ด้านการจัดการฐานข้อมูล

3. ผลงานใน 6 เดือนที่สอง

1. รายงานผลการติดตามและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2. รายงานผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและการทำงานของครู

4. ผลงานใน 6 เดือนที่สาม

1. รายงานผลการดำเนินงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของพ่อแม่ผู้ปกครองและนักศึกษาครู

5. ผลงานใน 6 เดือนสุดท้าย

1. “ตัวแบบการจัดการเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา

2. กลไกการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่บนความร่วมมือของท้องถิ่นจังหวัดยะลา

3. แนวทางการขยายผลโครงการให้ครอบคลุมพื้นที่ต่อไป

4. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็นหลักคือ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายทางการศึกษา (Education Network Management)

โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education)

แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education หรือ ABE) เป็นแนวคิดที่มาจากแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีการนำเสนอแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2550 ภายใต้ชื่อ “งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaboration Research for Development หรือ ABE) ลีลาภรณ์ บัวสาย (2557) ได้กล่าวถึงเป้าหมายและแนวคิดหลักงานวิจัยแบบ ABE ไว้คือ งานวิจัย ABE เป็นงานที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ซึ่งอาจมีได้หลายระดับตั้งแต่ระดับจังหวัดลงไปถึงระดับชุมชนและครัวเรือน ลักษณะงานวิจัยประเภทนี้จึงมีโจทย์เป็นปัญหาพื้นที่และทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการกับกลไก/ภาคีการพัฒนาในพื้นที่เพื่อให้กลไกดังกล่าวสามารถซึมซับเอาข้อมูลความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยเข้าไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวคิด แนวทางการทำงานในภาคปฏิบัติได้ อันจะส่งผลต่อการสร้างรูปธรรมของความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่และความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงนั้น แนวคิดหลักของงานวิจัย ABC ประกอบด้วย แนวคิดการเอาพื้นที่เป็นที่ตั้ง (Area Based Approach) เน้นการตั้งโจทย์วิจัยจากปัญหาความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ และแนวคิดความร่วมมือ (Collaboration) เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ที่เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในพื้นที่เพื่อใช้จุดแข็งที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่ายให้เป็นพลังในการแก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ลีลาภรณ์ บัวสาย (2557) ยังได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของงานวิจัยแบบ ABC ที่แตกต่างจากงานวิจัยอื่น ดังนี้

-งานวิจัยแบบ ABC มีโจทย์มาจากปัญหาสำคัญของพื้นที่หรือเป็นโจทย์เชิงยุทธศาสตร์ของการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด

-งานวิจัยแบบ ABC ทำงานร่วมกับ “กลไกการพัฒนาพื้นที่” ในการหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาสำคัญนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ว่า “ใคร” จะเป็นคนที่ต้องมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหานั้น

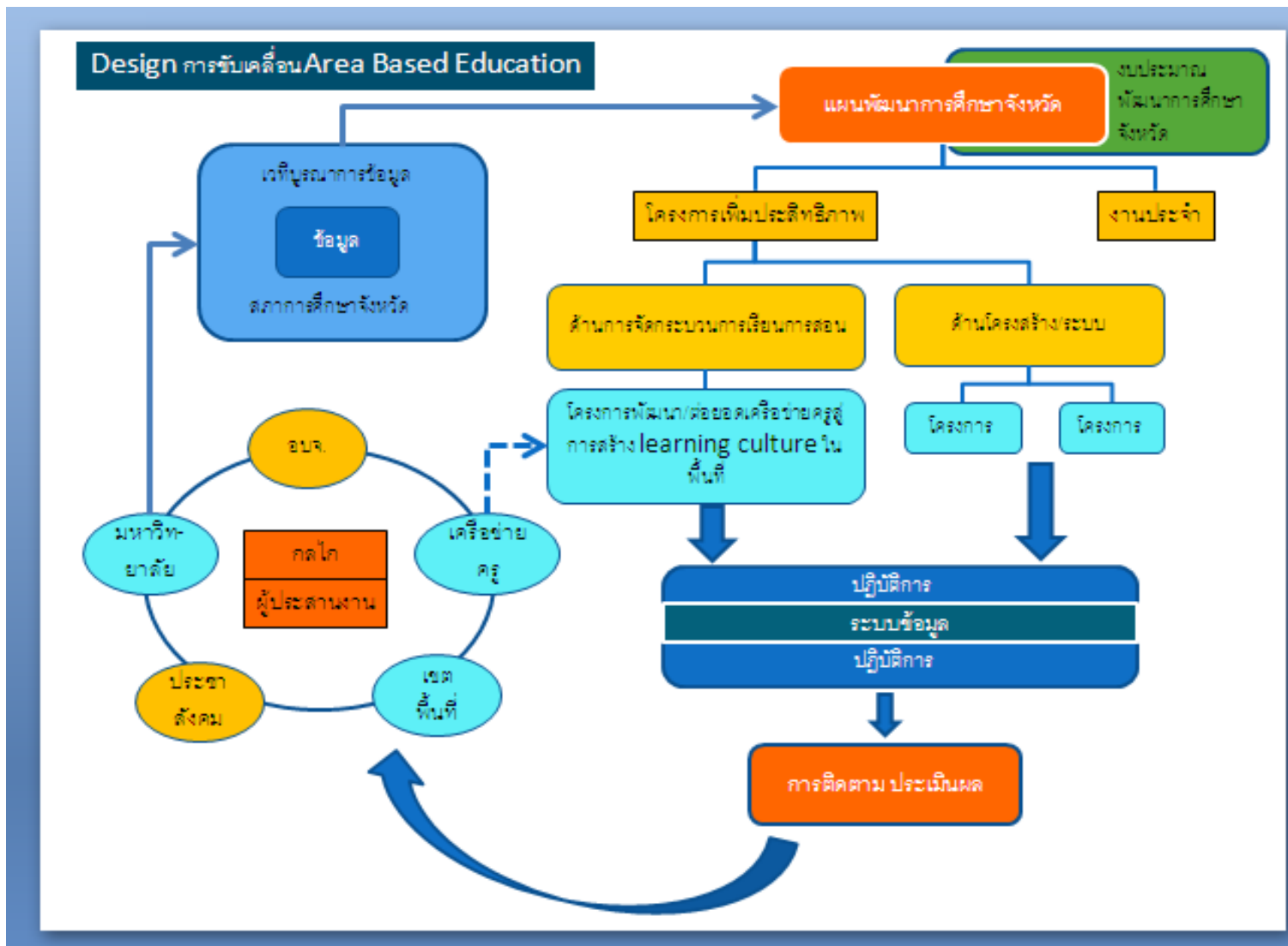
-งานวิจัยแบบ ABC ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาคีวิชาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างทั้งความไว้วางใจและความเข้าใจในเนื้อหาของงานวิจัยแก่กลไกการพัฒนาพื้นที่ ทั้งที่เป็นกลไกประชาชนภาครัฐ และเอกชน

-งานวิจัยแบบ ABC สร้างข้อมูลและความรู้เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจจัดการปัญหาและศักยภาพโดยกลไกพัฒนาพื้นที่ ข้อมูลที่สร้างขึ้นอาจเป็นข้อมูลทั่วไป แต่ต้องได้รับการยอมรับในความแม่นยำเชื่อถือได้

-งานวิจัยแบบ ABC มีการเปิดเวทีเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้เห็นข้อมูลร่วมกันและนำไปสู่การวางแผนและกำหนดกติกาเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

-เมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัยความรู้นั้นยังติดอยู่กับคนในพื้นที่ๆ จะเป็นคนแก้ปัญหา ทำให้ชุมชนเก่ง และพึ่งตนเองทางความคิดได้มากขึ้นหรือทำให้กลไกการพัฒนาพื้นที่ มีข้อมูล แผน หรือกติกาเพื่อใช้ในการจัดการปัญหาของพื้นที่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากแนวคิดงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaboration Research for Development หรือ ABC) ทำให้นำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดของงานวิจัยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ Area Based Education หรือ ABE) โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้พัฒนาขึ้นดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) หรือ ABE อ้างอิงจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2. แนวคิดการยกระดับคุณภาพการศึกษา

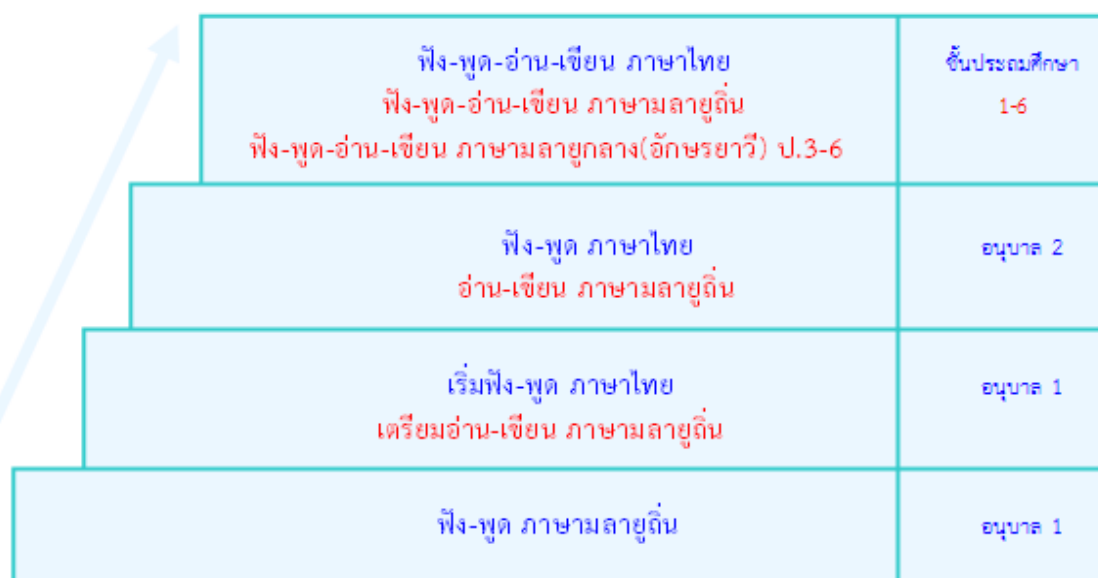
การให้ความหมายของคุณภาพการศึกษา (Quality of Education) นั้นได้มีนักวิชาการกล่าวถึงไว้อย่างหลากหลายดังนี้ อุทุมพร จามรมาน (2544) คุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ การรับรองวิทยฐานะ ไม่ว่าจะเป็คุณภาพการศึกษาแบบใด จำรัส นองมาก (2546) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่าถ้าทำตามกระบวนการที่กำหนดนี้แล้ว การศึกษามีคุณภาพเป็นพึงพอใจของผู้รับบริการ สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2548) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาหมายถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาและผลลัพธ์ทางการศึกษา คือ ที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอันเป็นความพึงพอใจของผู้รับบริการทางการศึกษา

การยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสำหรับเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็น 3 อันดับสุดท้ายของประเทศมีกุญแจสำคัญ คือ ความสามารถด้านภาษาของนักเรียนซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้ซึ่งแนวทางในการยกระดับความสามารถด้านภาษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

1. แนวคิดด้านการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาแม่ของเด็กกรวมเป็นสื่อในการเรียนรู้ร่วมกับภาษาราชการที่เป็นภาษาของโรงเรียน (Mother Tongue-Based Multilingual Education) แนวคิดนี้สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2553) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานไว้ดังนี้

1.1 แนวคิดพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได” การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางภาษา โดยเริ่มต้นจากภาษาที่ 1 ไปสู่ภาษาที่ 2 มีลำดับขั้นของการพัฒนาซึ่งเริ่มต้นด้วยการสร้างความสามารถที่ดีในการฟังและการพูดก่อน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ความสามารถการอ่าน-เขียน อย่างเป็นลำดับคล้ายขั้นบันไดดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได” อ้างอิงจาก สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และมิรินดา บูรรุ่งโรจน์, 2553

1.2 แนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยง (Bridging Language) การจัดการเรียนการสอนแบบพหุภาษาได้อาศัยแนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยงในการเชื่อมโยงจากภาษาแม่ของเด็กไปสู่ภาษาราชการโดยผ่านกระบวนการใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของเด็กไปสู่ภาษาราชการเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างฐานความรู้ที่มั่นคงของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กมีความเข้าใจในความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐานซึ่งสั่งสมโดยการเรียนรู้ในวัยเด็กและเด็กจะต้องเรียนรู้ได้ตั้งแต่แรกโดยผ่านภาษาที่เด็กมีความเข้าใจดีที่สุด คือ ภาษาแม่ (หรือภาษาที่หนึ่ง) จากนั้นจึงมีการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาที่สองอย่างเป็นระบบและลำดับขั้นตอนต่อไป

2. แนวคิดการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature Based)

2.1 ความหมายของวรรณกรรม

วรรณกรรม หมายถึง รูปแบบการเขียนทุกชนิดทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เช่นงานหนังสือ งานประพันธ์ บทประพันธ์ และงานนิพนธ์ที่ทำขึ้น ทั้งหนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นการสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับกาลเวลา วัฒนธรรม และผู้คน ซึ่งมีความพิเศษ มีความสวยงาม โดยวรรณกรรมได้มีความหมายครอบคลุมทั้งเรื่องเล่า บทเพลง บทกวี และการแสดง เป็นทั้งความจริงแท้ และจินตนาการ เป็นทั้งข้อเท็จจริง และความวิเศษมหัศจรรย์ อาจจะมีรูปแบบที่สั้น หรือยาวก็ได้ มีคำหรือไม่มีก็ได้ อาจจะมีภาพประกอบหรือไม่ก็ได้ และอาจจะเป็นได้ทั้งเรื่องราวที่มีความสุขหรือเศร้าหมองก็ได้เช่นกัน (Finazzo,1997) , (Russell,2005) , (ราชบัณฑิตยสถาน,2546) ดังนั้นโดยความหมายวรรณกรรมจึงเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในวิถีชีวิตมนุษย์ ในลักษณะการถ่ายทอดทางภาษาในรูปแบบต่างๆ ทั้งบทเพลง บทกวี นิทาน เรื่องเล่า หนังสือ ตลอดจนงานเขียนทุกประเภท รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Finazzo,1997)

ความหมายของวรรณกรรมแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของเด็กกับการเรียนรู้ผ่านวรรณกรรม นั่นคือ ความสำคัญของวรรณกรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนสำหรับเด็ก และในปัจจุบันนักการศึกษาได้นำเอาทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (whole language) ที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ภาษาในทุกด้านแบบองค์รวม (holistic) โดยไม่แยกการเรียนรู้ภาษาเป็นความสามารถเดี่ยวๆ (บุษบง ตันติวงศ์, 2536) มาเป็นทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ การพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนให้สูงสุดตามศักยภาพ นั่นคือการเคารพในคุณค่าและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เป็นหลักการที่สำคัญที่สุดของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน โดยใช้วรรณกรรมที่ปรากฏในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการส่งเสริมความอดทน อดกลั้นให้กับเด็กเล็ก (เกสรี ลัดเลีย,2549) , (Ladlia,2010) , (เกสรี ลัดเลีย,2552) รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นได้นำเอาวรรณกรรมมาใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและส่งเสริมความอดทน อดกลั้น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ขณะที่วรรณกรรมมิได้ถูกจำกัดเพียงแค่สามารถใช้ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาเพียงด้านเดียว วรรณกรรมยังสามารถใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ ให้กับเด็กได้ นั่นคือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคมรวมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านสุนทรียภาพ ทั้งนี้การนำเอาวรรณกรรมมาใช้เพื่อการพัฒนาเด็กนั้น จำเป็นต้องอาศัยการใช้อย่างเหมาะสม แต่ในปัจจุบันยังมิได้มีการประมวลข้อมูลและนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการใช้วรรณกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้นำเสนอข้อความรู้ในส่วนที่ 1 ของหนังสือเล่มนี้ตามลำดับ คือ ชนิดของวรรณกรรม วรรณกรรมกับทฤษฎีพัฒนาการ การจัดประสบการณ์เกี่ยวกับวรรณกรรม การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาสำหรับเด็กต่างวัฒนธรรมและการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความอดทน อดกลั้นเพื่อการอยู่ร่วมกันของเด็กปฐมวัย โดยในส่วนที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักการศึกษา ครูและนักศึกษาได้เห็นความสำคัญของ

วรรณกรรม เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และใช้เป็นแนวทางในการใช้วรรณกรรม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ทั้งยังมีประโยชน์สำหรับการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการใช้วรรณกรรมที่บ้าน

2.2 ชนิดของวรรณกรรม

วรรณกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเด็ก วรรณกรรมมี 8 ชนิด ชนิดแรก คือ หนังสือสำหรับเด็ก (Finazzo,1997) , (Russell,2005) ประกอบไปด้วยหนังสือบทกล่อมเด็ก หนังสือภาพ หนังสือฝึกสะกดคำ หนังสือฝึกการนับ หนังสือความรู้ และหนังสือนิทาน ชนิดที่สอง คือ วรรณกรรมพื้นบ้าน (Finazzo,1997) , (Russell,2005) ประกอบไปด้วยเทพนิยาย นิทานปรัมปรา นิทานพื้นบ้าน ชนิดที่สาม คือ บทกวี (Finazzo,1997) , (Russell,2005) ชนิดที่สี่ คือ วรรณกรรมที่เป็นเรื่องมหัศจรรย์ (Finazzo,1997) , (Russell,2005) ประกอบไปด้วยเรื่องราวความมหัศจรรย์เกี่ยวกับสัตว์ ของเล่น ของวิเศษ การเดินทาง การผจญภัยสู่โลกใหม่ วีรบุรุษ เรื่องราวเหนือธรรมชาติ เหนือกาลเวลา เรื่องราวความมหัศจรรย์ของวิทยาศาสตร์ ชนิดที่ห้าเกี่ยวกับเรื่องจริงและประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วยเรื่องแต่งร่วมสมัย และอิงประวัติศาสตร์ และชนิดที่หก คือ วรรณกรรมที่ใช้สำหรับการอ้างอิง (Finazzo,1997) , (Russell,2005) ชนิดที่เจ็ด คือ วรรณกรรมที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ (Finazzo,1997)

วรรณกรรมชนิดที่แปด คือ ภาษาที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก (เกสรี ลัดเลีย,2549) อันประกอบไปด้วยข้อเขียน สิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่เด็กได้มีประสบการณ์ในชีวิตประจำวันแม้บางอย่างผู้ใช้โดยตรง คือ พ่อแม่ ครู หรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ในบ้าน เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราอาหาร หนังสือพระ ตำราเลี้ยงสัตว์ คู่มือต่าง ๆ ข้อมูลใน Internet นอกจากนี้ยังรวมถึงลักษณะการถ่ายทอดทางภาษา และสัญลักษณ์ที่ได้ปรากฏเป็นข้อเขียนที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน เช่น เพลง บทความทางวิทยุ รายการโทรทัศน์ สัญญาณ จราจร ผู้ปกครอง และครูสามารถนำมาใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้กับเด็กได้ โดยมีได้แยกโลกของเด็กออกจากโลกของผู้ใหญ่ มีได้จำกัดชนิดของวรรณกรรมที่เด็กมีสิทธิ์เรียนรู้

2.3 วรรณกรรมกับทฤษฎีพัฒนาการ

การนำวรรณกรรมไปใช้เพื่อการพัฒนาเด็กนั้น นักการศึกษาควรได้คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ โดยการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้ พัฒนาการด้านภาษา พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านอารมณ์ สังคมรวมทั้งคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาการด้านสุนทรียภาพ (ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ) พัฒนาการด้านแรกที่กล่าวถึงในที่นี้ คือ พัฒนาการด้านภาษา ซึ่งในวัยเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดถึงสองขวบ เด็กได้ใช้เวลาเพียงหนึ่งปีถึงสองปีแรกของชีวิตนี้ในการสร้างความรู้เกี่ยวกับความหมายของเสียงที่ได้ยิน และการสร้างประโยค ในขณะที่เด็กที่โต กว่า คือ อยู่ในช่วงอายุสี่ปีถึงห้าปี กำลังสร้างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของไวยากรณ์ทางภาษา แม้ว่าเด็กเหล่านี้จะไม่สามารถอธิบายเกี่ยวกับบทบาทและการใช้ไวยากรณ์เหล่านี้ได้ แต่ก็สามารถที่จะแสดงความคิดความรู้สึกทั้งหมดที่อยู่ในใจออกไปได้ พร้อมทั้งมีคำศัพท์เพิ่มขึ้นอีกมากมาย มีการขัดเกลาการใช้คำศัพท์เพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างคมชัด ในช่วงวัยนี้วรรณกรรมมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเริ่มต้นที่วรรณกรรมประเภทบทกล่อมเด็ก (mother goose rhymes) ที่มีชีวิตชีวาและมีความเฉลียวฉลาดในการใช้ต่าง ๆ อย่างน่าสนใจ (Russell,2005)

บทกล่อมเด็กเป็นวรรณกรรมที่เชื่อมสายสัมพันธ์ความรัก ความอบอุ่นจากแม่สู่ลูก และมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม สะท้อนภาพสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อเด็กโตขึ้นโดยมีความสามารถต่างๆ ดีขึ้น เด็กก็จะเปลี่ยนความ

สนใจจากสนใจเสียงที่เปล่งออกมา ไปสนใจเรื่องราวที่มีการวางประเด็นของเรื่องราวให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยให้ความสนใจกับวรรณกรรมประเภทนิทานพื้นบ้านซึ่งมักจะมีการวางประเด็นของเรื่องราวให้เข้าใจง่าย และตัวละครมีบุคลิกลักษณะที่ชัดเจน รวมทั้งทำให้เด็กมีจินตนาการ (Russell,2005) ในขณะที่เด็ก ๆ กำลังเติบโตอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน เด็กทุกคนมีความสุขอยู่กับการเรียนรู้ภาษาของตนเองอยู่ในวัฒนธรรมของตนเอง บทสนทนา และการตั้งคำถามเกี่ยวกับคน อื่นๆ มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก หนังสือ และวรรณกรรมต่าง ๆ จะมีการบรรยายเกี่ยวกับฉากกริยาอาการ และบุคลิกลักษณะ สำหรับเด็กที่เริ่มต้นการเป็นผู้อ่าน และผู้ฟัง (อายุ 3-5 ปี) สามารถที่จะสะท้อนภาพของความแตกต่างของแต่ละครอบครัว ประสบการณ์ที่แตกต่าง และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ โดยผ่านทางนิทานพื้นบ้านของกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งคงไว้ในเรื่องของภาษาและการละเล่นพื้นบ้าน เด็กวัยนี้สามารถที่จะจดจำและเล่าซ้ำได้โดยง่าย

พัฒนาการด้านภาษา มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งกับพัฒนาการด้านสติปัญญาอันเป็นพัฒนาการด้านต่อไปที่น่าเสนอ พัฒนาการด้านสติปัญญานั้นครอบคลุมทั้งความรู้ ความจำ การจำแนก อนุกรม การพัฒนาความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของเวลาและมิติสัมพันธ์ รวมทั้งความสามารถการคิดขั้นสูง เช่น การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตั้งสมมติฐาน การประยุกต์ และการประเมิน ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการที่เป็นที่รู้จัก คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget นักจิตวิทยาชาวสวิส โดยได้แบ่งระยะของพัฒนาการไว้สี่ระยะ โดยสองระยะแรกที่อยู่ในช่วงปฐมวัย คือ ระยะ ประสาทสัมผัส (sensorimotor period) อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงสองปี เป็นระยะที่หนึ่ง ที่เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และมีประสบการณ์สำคัญกับการใช้ประสาทสัมผัสกับการเรียนรู้วัตถุรอบตัว โดยเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เห็น รู้สึก ได้ยิน ได้ลิ้มรส และได้กลิ่น (Finazzo,1997) เป็นช่วงวัยที่เปรียบเทียบเสมือนเราได้ลงมือเพาะปลูกเมล็ดพันธุ์ของการอ่าน ผู้ใหญ่ควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักการถือหนังสือจัดเวลาที่สามารถส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการอ่านซึ่งเรื่องราวที่อยู่หนังสือ มิได้มีความสำคัญเท่ากับประสบการณ์ที่มีความสุขในช่วงเวลาที่ได้อ่านหนังสือหรือนิทาน (Russell,2005) การได้หยิบ ได้จับหนังสือเป็นการส่งเสริมพัฒนาการในวัยนี้โดยได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของหนังสือ เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับการมีประสบการณ์ที่มีความสุขกับหนังสือ นอกจากนี้การได้ยินบทกล่อมเด็กหรือคำคล้องจองต่างๆ จากแม่ที่มีการเล่นคำ การเล่นเสียงจะทำให้เด็กสนใจ และสนุกสนาน ซึ่งเด็กวัยนี้ไม่สนใจความหมายของคำ แต่สนใจเสียงของภาษาที่ได้ยิน นับเป็นประสบการณ์ทางภาษาที่สอดคล้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้

หลังจากผ่านช่วงสองปีแรกไปแล้วก็จะเข้าสู่ระยะที่สอง คือ ระยะก่อนปฏิบัติการ (preoperational period) อยู่ในช่วงอายุสองปีถึงเจ็ดปี ในระยะนี้ Piaget ยังได้แบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ อีก 2 ขั้น คือ ช่วงอายุสองขวบถึงสี่ขวบ จะเป็นขั้นก่อนความคิดรวบยอด (preconception stage) เด็กจะมีลักษณะของความคิดเชิงเหตุผลของการคงอยู่ของวัตถุ โดยไม่สามารถเชื่อมโยงวิวัฒนาการของโลกทางกายภาพได้ กระบวนการพัฒนาสติปัญญา ในช่วงนี้อาศัยกระบวนการสำคัญสองกระบวนการที่เกิดต่อเนื่องกันโดยอัตโนมัติ คือ การซึมซับประสบการณ์ (assimilation) และการปรับขยายประสบการณ์ (accommodation) เด็กในวัยนี้จะเข้าใจในสิ่งที่เป็นรูปธรรม นั่นคือ เกี่ยวกับสี รูปทรงขนาด แต่ยังไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ดังนั้นเด็กในวัยนี้มักชอบเรื่องราวที่เกี่ยวกับสัตว์ที่พูดได้ (Russell,2005) เด็ก ๆ มักเริ่มต้นฟังนิทานพื้นบ้าน ทั้งที่เกี่ยวกับสัตว์ หรือเรื่องราวที่นามหัตถ์จรรยต่างๆ และเรื่องราวที่น่าสนใจที่สุดกลับเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะต่างๆ ของผู้คนที่อยู่รอบตัว (Finazzo,1997) ในวัยนี้เป็นวัยที่เด็กเริ่มต้นออกจากบ้านเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย เช่นโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนั้นครูหรือผู้ดูแลเด็กมักมีนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กคุ้นเคย เช่นแมว ปลาทอง เอาไว้เล่าให้เด็กฟัง เพื่อเชื่อมโยงโลกที่บ้านและที่โรงเรียนเข้าด้วยกัน และในช่วงอายุสี่ปีถึงเจ็ดปี ก็จะเข้าสู่ขั้น intuitive stage ในขั้นนี้เด็กเริ่มลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลงมีพัฒนาการด้านความสามารถภาษาอย่างชัดเจน หรือเรื่องราวที่เป็นความรู้สึกภายใน และชื่นชอบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความวิเศษ

มัทจักรย์ (Russell,2005) นอกจากนี้เด็กจะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของมนุษย์ มีความตระหนักรู้ถึงโลกและสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว สนใจเรื่องราวของตนเองและคนอื่น ๆ รวมทั้งภาษาที่แตกต่างกัน (Finazzo,1997) ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในวัยนี้จึงมีการส่งเสริมให้มีการอ่านที่กว้างขวางและหลากหลาย และส่งเสริมให้มีการสืบค้นข้อมูลจากหนังสือและการอ่าน

พัฒนาการด้านภาษาและสติปัญญามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อม ๆ กับที่เด็กแต่ละคนก็ได้มีการพัฒนา ด้านสังคม และอารมณ์ควบคู่กันไป โดยทฤษฎีพัฒนาการที่กำลังกล่าวถึงพัฒนาการเด็กทั้งสอง ด้านนี้คือ ทฤษฎีของ Erikson และทฤษฎีของ Kohlberg โดยทฤษฎีของ Erikson ได้แบ่งระยะของการพัฒนาของมนุษย์ไว้ห้าระยะ ซึ่งใน ทุกระยะจะปรากฏปมความขัดแย้งระหว่าง 2 ด้าน ในตัวมนุษย์ เป็นปม ความขัดแย้งที่ทำให้มนุษย์เกิดความสมดุลมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ และระยะทุกระยะมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันปมความขัดแย้งในแต่ละระยะจะต้องได้รับการคลี่คลายก่อนที่เด็กจะก้าวสู่ระยะถัดไปที่สำคัญ คือ การผ่านจากระยะหนึ่งสู่ระยะหนึ่งจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการใช้หนังสือและวรรณกรรมสำหรับเด็ก (Russell,2005)

3. แนวคิดการจัดการเครือข่าย (Network Management)

ความหมายของเครือข่าย (Network Management) นั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจ คือ กลุ่มขององค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนการสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งสมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าการคบค้าสมาคมแบบฟุ้งฟิง(Goldsmiths และ Eggers ,2004) ดังนั้นแล้วเครือข่ายเป็นการร่วมมือระหว่างปัจเจกบุคคลกลุ่มองค์กรประเภทเดียวกันหรือเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มองค์กรที่แตกต่างกันซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกต่อปัจเจก การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกกับกลุ่มการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่อกัน โดยดำเนินกิจกรรมภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

จากความหมายเครือข่ายข้างต้นประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) ได้ให้แนวทางในการดำเนินการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาดังนี้

◎การจัดเครือข่ายสถานศึกษาควรจัดตามลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน

◎การมีผู้ประสานงานที่ดีเพื่อทำหน้าที่เป็นแกนประสานในการรวมกลุ่มเครือข่าย

◎สมาชิกเครือข่ายมีความต้องการร่วมกันโดยการดำเนินการให้สมาชิกของเครือข่ายมีกิจกรรมคือ การประชุมในแต่ละเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ การจัดกิจกรรมให้สมาชิกร่วมกันแสดงความสามารถ ร่วมคิดร่วมกันวางแผน และร่วมกันทำงาน หมุนเวียนกันรับผิดชอบภายในเครือข่าย และการศึกษาดูงาน หรือ เชิญวิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติม

◎สมาชิกเครือข่ายมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

นอกจากนี้ประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2553) ยังได้กำหนดองค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมไว้เป็น 5 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย สมาชิก ผู้ประสานงานและกรรมการ กิจกรรม และทรัพยากร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (อ้างถึงในประยูร อัครบวร ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ, 2553) ได้กล่าวถึงการพิจารณาองค์ประกอบของเครือข่ายในด้านของการมีส่วนร่วมไว้ 7 ประเด็น คือ

- ◎ การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception)
- ◎ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- ◎ การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests / Benefits)
- ◎ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation)
- ◎ การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)
- ◎ การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- ◎ การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งแลกเปลี่ยน (Interaction)

Goldsmiths และ Eggers (2004) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐานของเครือข่ายไว้ 5 ประการ อันนำไปสู่การบริหารเครือข่ายและการมีส่วนร่วมทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

- ◎ การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์
- ◎ การออกแบบเครือข่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมาย
- ◎ การบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินการและการวัดผล
- ◎ การประยุกต์ใช้ระบบ IT ในการจัดการเครือข่าย
- ◎ การพัฒนาความรู้และความสามารถ

นอกจากนี้ Goldsmiths และ Eggers (2004) ยังได้เสนอ 4 ขั้นตอนหลักสำหรับผู้ประสานงานเครือข่ายในการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย

- ◎ การเชื่อมโยงเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่าย
- ◎ การประเมินความพร้อมเครือข่าย
- ◎ การปฏิบัติงานในรูปแบบเครือข่าย
- ◎ การตรวจติดตามและประเมินผลงานของเครือข่าย

กล่าวโดยสรุปจากความหมายของเครือข่ายและแนวทางการดำเนินการในการจัดการเครือข่ายนั้น ผู้ประสานงานเครือข่ายคือ บุคคลที่มีความสำคัญและต้องดำเนินการสร้างเครือข่ายและบริหารจัดการเครือข่ายตามองค์ประกอบของเครือข่ายภายใต้บรรยากาศการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และความเป็นอิสระต่อกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 ได้แนวทางในการพัฒนาแผนการศึกษาจังหวัดยะลา
- 1.2 ได้แนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของจังหวัดยะลา
- 1.3 ได้เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของจังหวัดยะลา
- 1.4 ได้แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อการประยุกต์ใช้กับงานพัฒนาอื่นๆ
- 1.5 ได้ฐานข้อมูลสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจังหวัดยะลา

2. หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 2.1 เทศบาลนครยะลา
- 2.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา(อบจ.)
- 2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- 2.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- 2.5 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา
- 2.6 สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

การเผยแพร่ผลการวิจัยและการขยายผลการวิจัย

1. การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร “วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.) และวารสารอื่นๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติอย่างน้อย 3 ฉบับ รวมทั้งการนำเสนอในเวทีวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ
2. การจัดเวทีหรือเข้าร่วมเวทีเสวนาวิชาการด้านการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
3. การจัดเวทีเสวนาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดยะลา ร่วมกับภาคีเครือข่ายและการขยายผลสู่สถานศึกษาครอบคลุมทั้งจังหวัดยะลา
4. จัดประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งดำเนินกิจกรรม “เครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนของเครือข่าย

บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะวิจัยและภาคีเครือข่าย

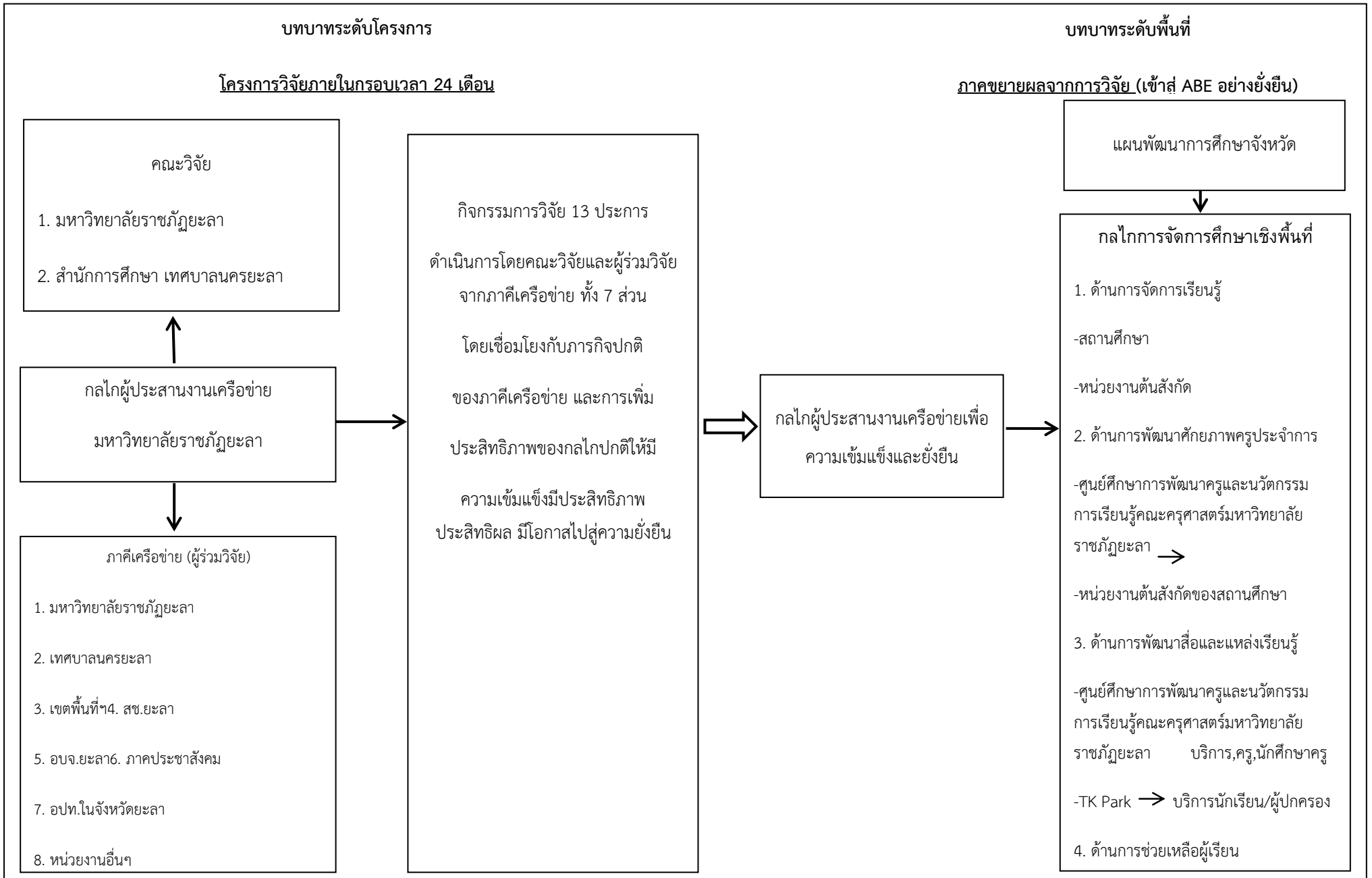
งานวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ระยะเวลา 24 เดือน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” เป็นการวิจัยในลักษณะ Action Research ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 24 เดือน มีการวางกรอบความรับผิดชอบของคณะวิจัย และภาคีเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (ABE) ในอนาคต ทั้งนี้ภายในช่วงระยะเวลา 24 เดือน ของการดำเนินโครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการประสานงานตามกิจกรรม การวิจัย คือ หน่วยงานหลักต้นสังกัดของหัวหน้าโครงการวิจัย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยมีสำนักงานการประสานโครงการ ตั้งอยู่ ณ ตึกสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ คือ ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาในโครงการวิจัยนี้

บทบาทความรับผิดชอบของภาคีเครือข่ายภายหลังคณะวิจัยและจากการวิจัยเสร็จสิ้น (บทบาทระดับพื้นที่)

เมื่อการวิจัยแล้วเสร็จจะนำไปสู่การขยายผลมาจากการที่ภาคีเครือข่ายได้เข้าไปมีส่วนร่วมและเป็นผู้ร่วมวิจัยในโครงการตลอดทั้ง 24 เดือน โดยได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (ABE) ของจังหวัดยะลา ตามพันธกิจหรือ Function การทำงานตามกฎหมายของแต่ละหน่วยงานเป็นหลัก เพื่อให้หน่วยงานเหล่านั้นสามารถบูรณาการเข้าสู่ภารกิจปกติของหน่วยงานและสามารถบรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีได้ ทำให้เกิดกระบวนการของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่แท้จริงอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เนื่องจากไม่ถูกผูกติดกับตัวบุคคลแต่อยู่ในระบบงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการปกติของแต่ละหน่วยงาน โดยมีกลไกที่ถูกสร้างหรือพัฒนาขึ้นจากการวิจัยนี้เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อการขยายผลและดำเนินการต่อไปในลักษณะของจังหวัดจัดการตนเองที่มีความหมาย คือ ทุกภาคส่วนสามารถใช้กลไกปกติร่วมกับการเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกปกติให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุดตามความต้องการของพื้นที่โดยใช้กลไกเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นเครื่องมือสำคัญมีรายละเอียดของการกำหนดบทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่ายภายหลังการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว

ทั้งนี้การจัดทำกรอบบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะวิจัยและภาคีเครือข่ายของงานวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ภายในระยะเวลา 24 เดือน และการขยายผลสามารถนำเสนอด้วยแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4 บทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการและภาคีเครือข่าย

5.ความคิดเห็นประกอบการอนุมัติโครงการวิจัย ABE จังหวัดยะลา

กระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ

โครงการ	กิจกรรมพัฒนาโครงการ	วันที่
ABE จ.ยะลา	1. ประชุมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : เทศบาลนครยะลาจ.ยะลา	16 พ.ย.56
	2. ประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จ.ยะลา : เทศบาลนครยะลาจ.ยะลา	4 ก.พ. 57
	3. ประชุม “ปฏิรูปการเรียนรู้ ก้าวต่อไปของจังหวัดยะลา” ร่วมกับ สสค.และ อบจ.ยะลา : โรงแรมปาร์ควิว.เมือง จ.ยะลา	16 มิ.ย. 57
	4. ประชุมหารือวางแผนการดำเนินโครงการ ABE จ.ยะลา : ม.ราชภัฏยะลา	21 มิ.ย. 57
	5. ประชุมกลุ่มย่อยคณะวิจัยร่วม ม.ราชภัฏยะลา ทีมกองการศึกษาเทศบาล อบจ.: TK Park ยะลา	26 มิ.ย. 57
	6. ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	26 ก.ค. 57

คุณภาพข้อเสนอโครงการ

กรอบคุณภาพ	ข้อสังเกต	เกณฑ์*
วัตถุประสงค์	- เพิ่มเติมวัตถุประสงค์การพัฒนาแผนพัฒนากลไกและรูปแบบความร่วมมือระหว่างอปท. กับสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษาให้เด็กในจังหวัดยะลา - ชัดเจนมีการศึกษาข้อมูล ปัญหาด้านความสามารถของภาษาเพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือ เสริมสร้างความสามารถด้านภาษาจัดทำเป็นแผนหลัก 6 ด้าน	ดีมาก
บทบาทกลไกภาคีเครือข่าย	- เห็นภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีเป็นองค์ประกอบของกลไก แต่ยังไม่รับบทบาทหน้าที่ชัดเจนที่เข้ามามีของมรภ.ยะลา ทั้งนี้ขอให้ใช้เวลา 3 เดือนแรกในการวางแผน วางกลไกการทำงานร่วมและการะบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เข้ามาร่วมให้ชัดเจน	ดี
กรอบแนวคิดการวิจัย	- เห็นถึงตัวแปรที่ต้องการศึกษาครบ ทักษะด้านภาษา การจัดการเครือข่าย ตัวแบบระบบและกลไกการจัดการเชิงพื้นที่นำไปสู่การศึกษาและจัดทำแผนการศึกษาจังหวัดยะลา	ดีมาก
แผนการดำเนินงาน	- เพิ่มเติมแผนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ในระยะ 3 เดือนแรกเน้นที่กระบวนการจัดการความสัมพันธ์ของภาคีที่เข้ามาร่วม วางกลไกที่เข้ามาใช้มีวิธีการอย่างไร - กระบวนการทำงานคิดละเอียดมากถึงแผนการทำงานขอให้ตั้งคนที่เป็นคนทำงานจริงในปัจจุบันเข้ามาร่วมงาน เช่น ตัวแทน อบจ. - แผนการเก็บข้อมูลจนถึงการวิเคราะห์ ขอให้เพิ่มเติมกรอบการวิเคราะห์/ประเด็นที่จะวิเคราะห์ โดยเฉพาะกรอบ/ประเด็นของข้อมูลเชิงคุณภาพ (ตัวชี้วัดความสำเร็จ)	ดี
ความยั่งยืนในพื้นที่	- จุดเด่นของทีม จ.ยะลา คือการมองแนวทางการขยายผลจากเทศบาลยะลา ไปที่เบตงในระยะ 1 ปี และวางระบบบงการการทำงานไว้กับระบบปรกติที่มีงบประมาณอยู่แล้วตามแต่ละหน่วยงาน - ข้อกังวลคือเมื่อจบโครงการแล้วกลไกความสัมพันธ์ข้ามเครือข่ายจะคงอยู่หรือไม่หรืออยู่ด้วยระบบรูปแบบใด	ดี

*หมายเหตุ: เกณฑ์คุณภาพข้อเสนอโครงการมี 3 ระดับ ดีมาก ดี ควรปรับปรุง ประเมินจากคุณภาพข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ประกอบกับข้อการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมประสานงาน

ปัจจุบันอยู่ระหว่างขั้นตอนกระบวนการส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขออนุมัติรับทุนสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการวิจัยจาก สกว. เริ่มต้นดำเนินโครงการ 1 กันยายน 2557

จังหวัดจันทบุรี

1. ข้อมูลเบื้องต้น

สติปัญญาและการศึกษา

IQ เฉลี่ย 99.65 (2554) *(ข้อมูลจาก กรมสุขภาพจิต)

O-NET ค่าเฉลี่ยรวม 5 สาระวิชา 32.59 คะแนน คิดเป็นลำดับที่ 21 ของประเทศ (2555) *(ข้อมูลจาก สทศ.)

การประเมินสมศ. รอบ 2 (ปี 2555)

ร.ร.ที่สอนระดับปฐมวัยไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 13 โรง จาก 156 โรง

ร.ร.ขนาดเล็กระดับประถม-มัธยมไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวน 16 โรง จาก 162 โรง

สภาวะการณด้านการศึกษาที่น่าสนใจ (ปี 2556)

เด็กร้อยละ 59.5 เคยลอกหรือให้ลอกข้อสอบในปีการศึกษาที่ผ่านมา

เด็กร้อยละ 39.6 ทำการบ้านด้วยการ copy/paste จากเว็บไซต์

เด็กร้อยละ 74.4 มีความสุขกับการเรียนในสถานศึกษาของตน

เด็กร้อยละ 61.1 มีครูที่เป็นที่ปรึกษาพูดคุยได้อย่างสนิทใจ

เด็กร้อยละ 79.5 คิดว่าการสอนในสถานศึกษาของตนเองช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผล

2. ทุนในพื้นที่

โครงการวิจัยที่น่าสนใจใน จ.จันทบุรี เช่นโครงการ Teacher Coaching (สกว.และสพฐ.), โครงการ Child Watch (สสส.), โครงการครูสอนดี(สสค.) และ บริบทของจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพการท่องเที่ยว อาชีพเกี่ยวกับอัญมณี เป็นอาชีพที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจันทบุรี

3. โจทย์วิจัยที่พื้นที่สนใจ

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี โดยพัฒนากลไกเครือข่ายความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และพัฒนาแผนการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี เพื่อการนำไปสู่การสังเคราะห์ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรีต่อไป

4. ข้อเสนอโครงการ

ข้อเสนอโครงการ "การวิจัยและพัฒนา ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี"

1. บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การวิจัยและพัฒนา ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกภาคีเครือข่ายเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาศึกษาข้อมูลและจัดทำสารสนเทศการจัดการศึกษาด้านการอาชีพจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพศึกษา ติดตาม และประเมินการปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพ ศึกษาปัจจัยเกื้อหนุน และอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพและเพื่อสังเคราะห์และนำเสนอระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี โดยใช้แนวคิดการวางแผนพัฒนาการศึกษาและแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

การดำเนินงานการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของจังหวัดจันทบุรี เข้ามาร่วมการวิจัยในบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ กัน ประกอบด้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เครือข่ายสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาสังคม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีการดำเนินการ 6 ขั้นตอน คือ 1. การพัฒนาพัฒนากลไกภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี 2. การศึกษาข้อมูลและจัดทำสารสนเทศการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี 3. การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี 4. การศึกษา ติดตาม และประเมิน การปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี 5. การประเมินและปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี 6. การถอดบทเรียนจากการวิจัยสู่ "ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี"

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คือ กลไกภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพ แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพระบบติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติการโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพ ปัจจัยเกื้อหนุนและอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพ และระบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

2. ความเป็นมาและความสำคัญ

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ด้านตะวันออกติดกับประเทศกัมพูชาพื้นที่โดยทั่วไปเป็นทั้งป่าไม้ภูเขาเนินสูง ที่ราบลุ่มภูเขา และที่ราบฝั่งทะเล ภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Climate) อุณหภูมิของอากาศเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 28.59 องศาเซลเซียสมีฝนตกชุกโดยฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤศจิกายนเป็นเวลาประมาณ 9-10 เดือน จังหวัดจันทบุรีจึงเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นทั้งในด้าน การเกษตร การท่องเที่ยวริมฝั่งทะเล การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การค้าชายแดน และเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีชื่อเสียงที่สุดของประเทศไทยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์จันทบุรี 2557-2560 ที่ว่า

“เมืองนำเที่ยวมาอยู่ ก้าวสู่ศูนย์กลางการค้าผลไม้คุณภาพชั้นดี อัญมณีและเครื่องประดับชั้นเลิศเปิดตัวสู่ประชาคมอาเซียน”

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรี ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว ประมาณ 80,000 บาทต่อปี เป็นลำดับที่ 6 ของภาคตะวันออก และเป็นลำดับที่ 42 ของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นคำสั่งส่งออกต่างประเทศและภายในประเทศทั้งยางพารา ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย และลองกอง รองลงมาคือด้านการท่องเที่ยว โดยมีแหล่งท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น สถานที่สำคัญทางศาสนา ได้แก่ พระบาทบนเขาศิขณภูฏ วัดเขาสุกิม สถานที่สำคัญ เชิงประวัติศาสตร์ เช่นศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้วหาดเจ้าหลาว หาดแหลมสิงห์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน ได้แก่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้น งานหัตถกรรมเป็นอาชีพหนึ่งที่มีชื่อเสียงและเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ บ่อพลอยที่เขาพลอยแหวน ทอเสื่อกก หมูบ้านเสม็ดงาม และบางสระเก้าลำดับที่ 4 ของรายได้ของจันทบุรี คือการค้าชายแดนด้านประเทศกัมพูชา ทั้งนี้จังหวัดจันทบุรี เปิดจุดผ่านแดนประเทศกัมพูชา 5 จุด คือ จุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม จุดผ่านแดนถาวรบ้านผักกาด จุดผ่อนปรนบ้านบึงขันธ์ล่าง จุดผ่อนปรนบ้านซันตารี และ จุดผ่อนปรนบ้านสวนส้ม มูลค่าการค้าชายแดน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สินค้าส่งออกมูลค่ากว่า 2,000 ล้านบาทต่อปี สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สุกร น้ำมันกระดาศ ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์ยางพารา ผลไม้เป็นต้น

ทางด้านการศึกษา จังหวัดจันทบุรี ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาข้อมูลพบว่า มีการส่งเสริมโรงเรียนดีต้นแบบระดับตำบล ส่งเสริมโรงเรียนในฝันสู่มาตรฐานสากล และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สู่อาชีพเพื่อการมีงานทำ ร้อยละ 100 คะแนนการทดสอบระดับชาติในปีการศึกษา 2556 ระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับ 1 ใน 5 ของระดับประเทศ และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายวิชาพบว่า ค่าเฉลี่ยของโรงเรียนเกือบทุกวิชาได้คะแนนสูงกว่าค่ากลาง ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่ากลาง

สภาพปัญหา

จากการศึกษาสถานภาพการจัดการศึกษาของจังหวัดจันทบุรีได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการจัดการศึกษาจังหวัดจันทบุรี เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ปี 2556-2559 พบว่าในภาพรวมสถานภาพการศึกษาจังหวัดจันทบุรีอยู่ในตำแหน่งที่มีความเข้มแข็งทั้งสภาพภายในโครงสร้างนโยบายชัดเจนจัดการศึกษาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายนักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อมภายนอกความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนค่อนข้างสูงเทคโนโลยีช่วยให้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจดีมีอัตราการเติบโตสูงเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนดีขึ้นการเรียนต่อมากขึ้นนโยบายการศึกษาของชาติส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดพบจุดอ่อนในการจัดการศึกษาในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นที่ยังมิได้มีการบูรณาการในภาพรวม

ยังคงแยกแต่ละหน่วยงาน กรอบหลักสูตรท้องถิ่นไม่ค่อยชัดเจน กอปรกับการเปิดเสรีแรงงาน ทำให้การกำหนดหลักสูตรทางด้านอาชีพที่ตรงกับสภาพเศรษฐกิจของจันทบุรี และความต้องการของตลาดแรงงาน

จากการสัมมนาบุคคลหลากหลายอาชีพ ทั้งผู้ปฏิบัติงานทางด้านการศึกษา การพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการ ที่ต้องการแรงงานในท้องถิ่น เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2557 ณ โรงแรมมณีจันทร์ ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่าสภาพสังคม และเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับดี แต่เด็ก ๆ ซึ่งเป็นลูกหลานของชาวจันทบุรีกลับไม่ค่อยชอบทำงานในถิ่นเกิดของตนโดยเฉพาะบุตรหลานของครอบครัวที่มีฐานะดี มีศักยภาพในการส่งลูกเรียนจบการศึกษาสูง ๆ มักนิยมและสนับสนุนให้เรียนทางด้านแพทย์ วิศวกรรม หรือสาขาอื่น ๆ ส่งผลให้เด็ก ๆ ไม่กลับมาประกอบอาชีพที่เป็นพื้นฐานเศรษฐกิจจันทบุรี

แต่เดิมนั้นจังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองที่สงบ อากาศดี ไม่มีมลพิษ มีห้างสรรพสินค้าของท้องถิ่น 2-3 ห้าง ไม่มีปัญหาจราจรติด ต่อมาช่วงประมาณ 5 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จันทบุรีเริ่มมีนักท่องเที่ยวมากขึ้นโดยเฉพาะช่วงขึ้นเขาภิรมย์ ภูวน้ำผลไม้ และช่วงฤดูร้อน

...โรงแรมในจันทบุรีเต็มตลอด 10 เดือน ใน 1 ปี ชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยว การค้า เศรษฐกิจ ของจันทบุรี

อยู่ในระดับที่ดีมาก ต่อไปปีหน้า 2558 เข้าสู่สังคม AEC ยิ่งจะดีกว่านี้ เพราะจากพื้นที่จันทบุรีเป็นเมืองหลังบ้าน

ไม่ค่อยมีคนมาเที่ยวเพราะเป็นชายแดน ต่อไปเราจะเป็นเมือง หน้าบ้านที่มีเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา

สังเกตได้จากตอนนี้จันทบุรีมีห้างสรรพสินค้า ครบทุกห้างแล้ว เขามารถกันแล้ว โรงแรม รีสอร์ทเต็มไป

หมดเลย โรงพยาบาลทุกแห่งมีป้ายภาษากัมพูชาแล้ว ทุกคนเข้ามาต้องกินต้องใช้ ต้องพัก ทุกอย่างดีหมด...

ผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านหนึ่งกล่าวว่า

...จังหวัดจันทบุรี เอื้อให้ทำมาหากินทุกอย่าง แต่ที่เด็ก ๆ เขาไปทำอย่างอื่นกันเพราะเขาไม่มี

“เครื่องอยู่” คนทุกคนจะอยู่ที่ไหน ทำอะไร ต้องมี “เครื่องอยู่” เด็ก ๆ ก็ต้องมีเครื่องให้เขาอยู่

เขาถึงจะอยู่กับเรา....

คำว่า “เครื่องอยู่” ของผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความหมายถึงบรรดาสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้คนเกิดความพึงพอใจที่จะอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากเราต้องการให้เด็ก ๆ อยู่กับสิ่งใด ก็ต้องปลูกฝังให้แนวคิดนี้เกิดขึ้นในตัวตนของเขา ต้องมีสภาพแวดล้อม สภาพครอบครัว รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ ให้เขาสามารถอยู่ได้

จากการพูดคุยกับเจ้าของสวนลำไยแห่งหนึ่งในจันทบุรี มีข้อมูลน่าสนใจดังนี้

...ลำไยของจันทบุรี อร่อยมาก ได้ผลผลิตมากกว่าลำไยทางเหนือ ราคาดีกว่า เพราะว่าเราปลูกลำไย

ด้วยวิธีคิดเชิงวิเคราะห์ว่า หากเราปล่อยให้ผลผลิตลำไยออกสู่ตลาดพร้อม ๆ กัน ก็เกิดการล้นตลาด

ราคาก็ตกต่ำ เราจึงใช้วิธีทางด้านวิทยาศาสตร์ ลองผิดลองถูก บังคับให้ลำไยมีผลผลิตในช่วงเวลาที่ต้องการ

แล้วก็ทำได้ รวมทั้งสามารถทำให้ลำไยหวานกรอบ อร่อยกว่าลำไยทางเหนือที่เคยปลูกแต่ดั้งเดิมมา

เรียกว่า เราสามารถสั่งได้เลยว่าลำไยจะต้องออกผลในช่วงเดือนไหน สลับกันไปเท่านี้ ผลผลิตก็มีตลอดปี

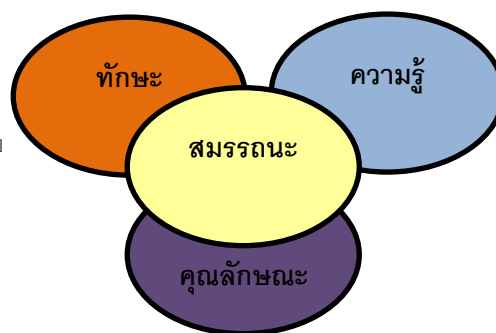
ราคาดี ไม่มีตกต่ำอย่างแน่นอน...

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า บริบทของจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน แต่สำหรับเด็ก ๆ แล้ว ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่ออาชีพ ของจันทบุรีมากนัก ทั้ง ๆ ที่อาชีพเกษตรกรรม การท่องเที่ยว อัญมณี เป็นอาชีพที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจันทบุรีอย่างยิ่ง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการจัดการศึกษาท้องถิ่นที่ไม่ได้มีการบูรณาการหรือไม่มีการฝึกสมรรถนะด้านอาชีพให้กับเด็ก ๆ ได้มี “เครื่องอยู่” ให้เขาเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพของท้องถิ่น

การส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีสมรรถนะด้านอาชีพเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสุข เกิดความพึงพอใจทั้งผู้ทำงานและผู้จ้างงานได้นั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านอาชีพในทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะ

ทักษะ (Skill)

ความสามารถหรือความชำนาญในการปฏิบัติงานทั้งด้านการใช้อวัยวะของร่างกาย และการใช้ทักษะการคิดทางสมอง “บุคคลต้องสามารถทำอะไรได้”

ความรู้ (knowledge)

ข้อมูลหรือเนื้อหาเฉพาะวิชาชีพ

“บุคคลต้องมีความรู้อะไรบ้าง”

คุณลักษณะ (Attributes)

แรงจูงใจ- สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแรงขับให้บุคคลกระทำพฤติกรรม

-อุปนิสัย - ลักษณะทางกายภาพที่มีการตอบสนองต่อข้อมูล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

-อัตมโนทัศน์ - หมายถึงทัศนคติ ค่านิยม จินตภาพส่วนบุคคล

ภาพที่ 1 คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic or Attribute)

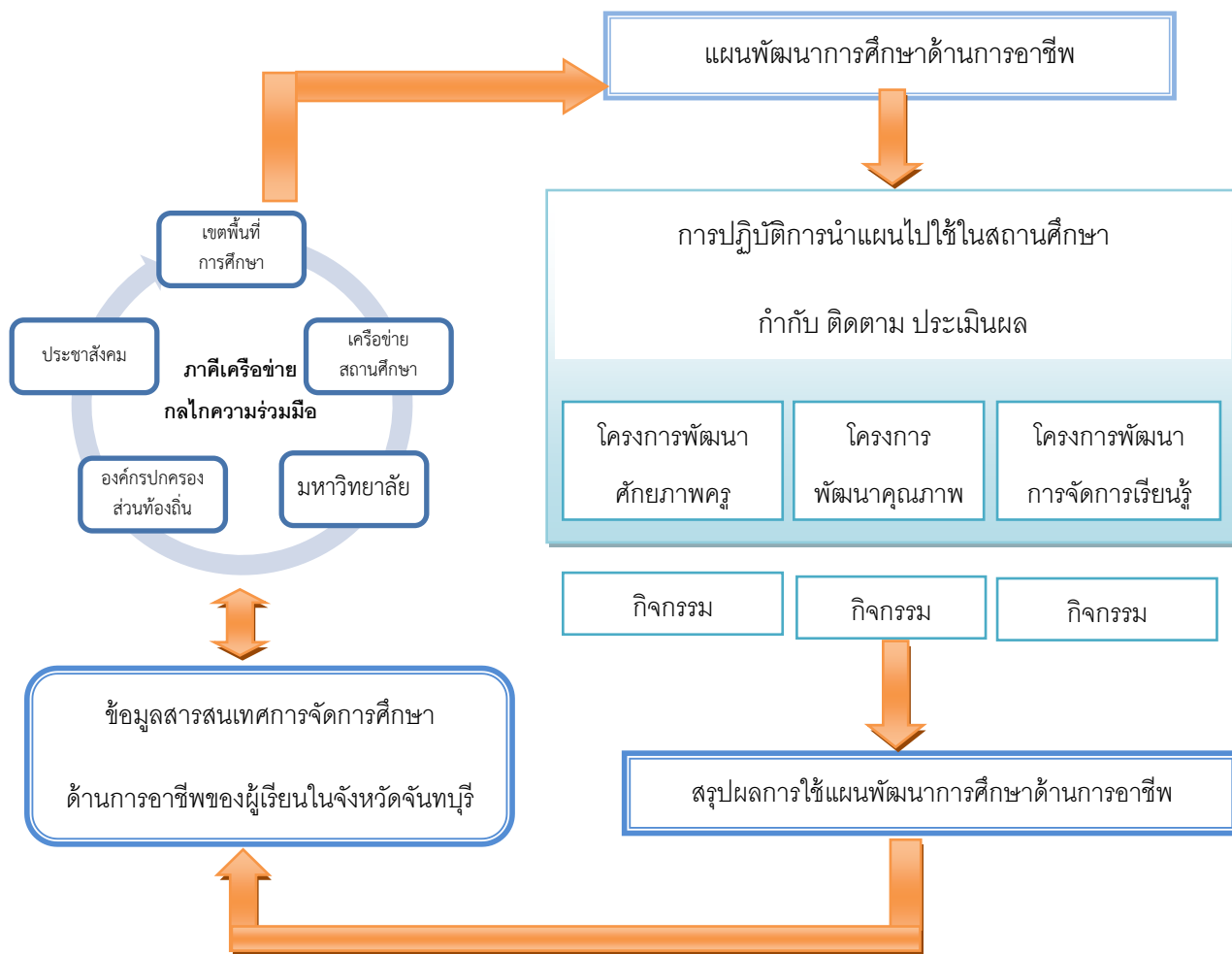
จากความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เครือข่ายสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยตรง กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้กับผู้เรียน เพื่อให้ได้ใช้ความรู้ ความสามารถสานต่ออาชีพของชาวจันทบุรี

แผนพัฒนาการศึกษาทั้งในระดับจังหวัด ระดับส่วนปกครองท้องถิ่น ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาเป็นเครื่องมือและวิธีการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนและการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้น ทั้งนี้แผนพัฒนาการศึกษา หมายถึง แผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของข้อมูลหน่วยงานหรือสถานศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการของสถานศึกษา และเป็นที่ยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และมาตรฐานหลักสูตร

การศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาที่ดีต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาของหน่วยงานในการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล และ 2) มีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์พัฒนา กล่าวคือเป็นแผนที่เกิดมาจากเนื้อหาของสังคมโดยก่อตัวมาจากระบบคุณค่าดั้งเดิมที่อยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พร้อมทั้งมุ่งเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทั้งในด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ส่งเสริมเงื่อนไขเพื่อการจัดการด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว นักวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรีโดยพัฒนากลไกเครือข่ายความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และพัฒนาแผนการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี เพื่อการนำไปสู่การสังเคราะห์ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรีต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวางแผนพัฒนาการศึกษา

การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารเป็นกระบวนการที่มีลักษณะความเป็น “ศาสตร์” เพราะการวางแผนมีองค์ความรู้เป็นการเฉพาะที่ผู้บริหารและนักวางแผนจะต้องเรียนรู้ และมีลักษณะความเป็น “ศิลป์” เพราะการวางแผนเมื่อกำหนดขึ้นแล้วการนำไปปฏิบัติหรือนำไปใช้นั้น ต้องใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้ทรัพยากรที่ต้องใช้ในแผนสามารถขับเคลื่อนไปตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้น ผู้ใช้แผนยังต้องผสมผสานปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้แผนสามารถดำเนินการได้โดยสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

การวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต่อการจัดการศึกษาทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน ทั้งนี้มีนักวิชาการกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ และกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาได้ดังนี้

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2541 : 9) ได้กล่าวถึง ความหมายของการวางแผนไว้ว่า เป็นกระบวนการกำหนด

ทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยวิธีการให้ประโยชน์สูงสุด

ธงชัย สันติวงษ์ (2543 : 18) กล่าวว่า การวางแผน คือ การเชื่อมโยงตัวเราจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่จุดหมายที่ต้องการจะไปถึง โดยมีการคาดคะเนปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และทำการพัฒนาหาวิธีการแก้ไขเอาไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้โดยจะต้องมีการคิดพิจารณารายละเอียดสิ่งที่ต้องทำว่า ต้องทำอะไร เมื่อไร พร้อมกับการระบุผลสำเร็จต่าง ๆ ที่ต้องการจะนำกิจการมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเอาไว้

Kast and Rosenenzweig (1970 อ้างถึงใน อนันต์ เกตุวงศ์, 2543 : 1) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

เทศ แก้วกลีกรม (2544 : 1) ให้ความหมายของการวางแผนการศึกษาว่า คือ การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ที่มีเหตุผลในเชิงระบบเข้าสู่กระบวนการของการพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งไปที่การทำให้การศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนในสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 5) กล่าวว่า แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง แผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการของสถานศึกษา และเป็นที่ยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา

อัญชลี ธรรมวิธิกุล (2557, online) กล่าวว่า แผนพัฒนาการศึกษาเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทที่จะกำหนดเป้าหมาย และแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันนั้น

สรุปได้ว่า การวางแผนคือกระบวนการตัดสินใจล่วงหน้าบนพื้นฐานของการวิเคราะห์เหตุผลตามสภาพจริง เพื่อหาแนวทาง หรือทางเลือกว่าจะทำอะไร อย่างไร ใครเป็นผู้กระทำ กระทำที่ไหน ในส่วนของแผนพัฒนาการศึกษา

นอกจากจะดำเนินการเช่นเดียวกับการวางแผนแล้ว ยังต้องเป็นตกลงร่วมของหน่วยงานที่จัดการศึกษา และชุมชนที่เกี่ยวข้อง ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นยอมรับของชุมชนที่เกี่ยวข้องด้วย

การวางแผน มีส่วนสำคัญต่อการบริหารองค์กร จะช่วยให้องค์กรมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานมีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ช่วยให้เกิดความเป็นระบบในการปฏิบัติงาน ช่วยแก้ปัญหาและลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยแผนพัฒนาการศึกษาที่ดีควมมองครอบคลุมพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้ (เทศ แก้ว- กสิกรรม, 2544 : 45)

1. จุดมุ่งหมาย คือ เจตจำนง ความมุ่งมาดปรารถนา หรือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น
2. การกระทำ คือ สิ่งที่ทำให้บรรลุผลตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ โดยทั่วไปจะเริ่มกำหนดรูปแบบนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ที่ผู้บริหารกำหนดขึ้น
3. ทรัพยากร คือ สิ่งที่ทำให้การกระทำเกิดขึ้น เช่น บุคลากรที่รับผิดชอบ ภาระที่จะทำ วัสดุอุปกรณ์ พาหนะ อาคาร และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
4. การนำแผนไปใช้ คือ การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับนำแผนไปใช้ประโยชน์ จะต้องใช้อย่างไร มีข้อจำกัดอะไรบ้าง ต้องเตรียมการ หรือจัดเตรียมอะไรบ้าง จึงจะทำให้แผนมีความสะดวกและบังเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อไป
5. แนวการควบคุม คือ สิ่งประกันความสำเร็จและประสิทธิภาพของแผนเมื่อนำแผนไปปฏิบัติ โดยทั่วไปจะมีรายละเอียดของวิธีการ เครื่องมือในการติดตามประเมินผล รวมถึงแนวทางในการวิเคราะห์และตีความ

กระบวนการวางแผนเพื่อให้สามารถดำเนินงานตามแผนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องเหมาะสม จะช่วยให้แผนพัฒนาประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ก็วิชาการได้กล่าวถึง กระบวนการวางแผนไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 49-59) ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการ สำหรับวางแผน ประกอบด้วย
 - 1.1 การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหาร
 - 1.2 การศึกษาสภาพข้อมูล
 - 1.3 การประเมินปัญหาและความต้องการ
 - 1.4 การพยากรณ์ หรือการคาดคะเนแนวโน้มต่าง ๆ
 - 1.5 การคาดคะเนทรัพยากร และการเงิน
 - 1.6 การกำหนดกฎเกณฑ์และข้อกำหนดที่สำคัญเป็นหลักการในการวางแผน
 - 1.7 การกำหนดโครงสร้างและสายงานวางแผน
 - 1.8 แบบฟอร์มและโครงสร้างมาตรฐาน
 - 1.9 การกำหนดนโยบายการวางแผน และแผนงานการวางแผนของหน่วยงาน

2. การพัฒนาแผนหรือการจัดทำแผนใหม่เพื่อเริ่มงาน ประกอบด้วย
 - 2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และทิศทางในการพัฒนาซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์
 - 2.2 นโยบาย มาตรการ กลวิธีและเป้าหมายในการพัฒนาแผนพัฒนาระยะ 5 ปี
3. การจัดทำแผนเพื่อการปฏิบัติการ เป็นการนำเอาเค้าโครงการปฏิบัติจากแผนพัฒนาระยะ 5 ปี ลงสู่ระดับปฏิบัติงานจริงในหน่วยงานต่างๆ หรือในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย
 - 3.1 การวางแผน (พัฒนา) ประจำปี
 - 3.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
4. การวางแผนติดตามควบคุมกำกับและประเมิน ประกอบด้วย
 - 4.1 แผนควบคุมกำกับเฉพาะเรื่องโครงการ
 - 4.2 แผนการรายงาน ซึ่งเป็นการรายงานที่เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าของงาน และการเงิน
 - 4.3 การตรวจ/เยี่ยม
 - 4.4 การนิเทศติดตามผล
 - 4.5 การตรวจภายในตามระบบการเงิน
 - 4.6 แผนการประเมินตามขั้นตอนหรือตามช่วงระยะต่างๆ
5. การปรับแผนหรือการจัดทำแผนใหม่ จะประกอบด้วย
 - 5.1 การทบทวนโครงการ และการกำหนดการแก้ไขปรับปรุง
 - 5.2 การทบทวนแผนและปรับแผนประจำปี
 - 5.3 การทบทวนระยะกลางแผนและปรับแผน
 - 5.4 การวางแผนใหม่เมื่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาครบวงจร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525 อ้างถึงใน ดิลก บุญเรืองรอด 2534
กระบวนการวางแผนการศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

: 137-139) ได้กล่าวถึง

1. ขั้นก่อนวางแผน (Preplanning) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 กำหนดวิธีการในการวางแผน
 - 1.2 กำหนดโครงสร้างในการจัดทำแผนและการนำไปใช้
 - 1.3 จัดเตรียมสถิติและข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน

1.4 กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษา

2. ขั้นการวางแผน (Planning) แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

2.1 การวินิจฉัย เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นมาแล้วสิ่งแรกที่ต้องปฏิบัติคือ การวินิจฉัย

ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องและความล้มเหลวในการจัด ขนาด คุณภาพ หน่วยงานที่จัด และระดับการศึกษา

2.2 การกำหนดนโยบาย การวินิจฉัยสภาพปัจจุบันทางการศึกษา ช่วยให้เห็นข้อบกพร่อง และจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุง ทั้งในด้านความสอดคล้องประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยนโยบายที่กำหนดขึ้นเป็นเค้าโครงกว้าง ๆ เป็นหลักในการตัดสินใจในการแก้ไขข้อบกพร่อง

2.3 การกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับความต้องการในอนาคต เป็นการกำหนดค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในอนาคต โดยการใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่ดีที่สุดที่มีอยู่เป็นตัวกำหนดแนวโน้มค่าใช้จ่ายตามความต้องการในอนาคตของแต่ละระดับ

2.4 การจัดลำดับความสำคัญ และการกำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวางแผนการศึกษา ควรจะเก็บสะสมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาจากแหล่งต่างๆให้ได้มากที่สุด และโดยการพิจารณาข้อมูลจากแนวโน้มในอดีต

2.5 การทดสอบความเป็นไปได้ สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ จำเป็นที่ต้องแน่ใจได้ว่าเป้าหมายเหล่านั้นมีความแน่นอนและเป็นไปได้

3. ขั้นตอนจัดทำแผน (Plan Formulation) จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการวางแผนนั้นมี 2 ประการ คือ

3.1 เพื่อสนองกระบวนการตัดสินใจต่อผู้บริหาร

3.2 เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันทำแผนปฏิบัติ

4. ขั้นการจัดทำรายละเอียดของแผน (Plan Elaborating) การจัดทำรายละเอียดของแผนแบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน คือ

4.1 การจัดทำแผนงาน คือการจำแนกแผนออกตามสาขางานต่างๆ โดยแต่ละงานมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน แต่ละงาน เรียกว่า แผนงาน โดยปกติแผนงานหนึ่งๆ ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมดที่ควบคุมโดยหน่วยบริหารอย่างเดียวกัน

4.2 การจัดทำโครงการและรายละเอียดของโครงการในแผนหนึ่งๆ จะประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ซึ่งแต่ละโครงการต่างมีวัตถุประสงค์เฉพาะและเป้าหมายของตนเพื่อให้โครงการต่างๆนำไปใช้ปฏิบัติได้จำเป็นต้องจัดทำรายละเอียดของโครงการเป็นการแจกจ่ายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานค่าใช้จ่ายกำหนดเวลา เป็นต้น

4.3 ขั้นการทำแผนปฏิบัติ (Plan Implementation) การนำแผนการศึกษาไปใช้เริ่มต้นเมื่อนำโครงการต่าง ๆ ในการนำแผนไปปฏิบัติเป็นการประสมประสานระหว่างการวางแผนเข้ากับกระบวนการ

5. ขั้นการประเมิน (Evaluation, Revision and Replanning) การปรับแผนและการจัดทำแผนใหม่ ในการใช้แผนการศึกษาจะต้องเริ่มดำเนินการประเมินผลอัตราความก้าวหน้าและตรวจสอบสิ่งที่ไม่เป็นตามที่กำหนดไว้วางแผนการรายงานการประเมินผลจะต้องมีกำหนดเวลาที่แน่นอน โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

5.1 การประเมินผลทำให้เห็นข้อบกพร่องในแผน

5.2 การประเมินผล เป็นการวินิจฉัยในระดับการวางแผน ซึ่งจะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนใหม่

ทวีป ศิริรัมย์ (2544 : 24) ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนพัฒนา ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภาพ

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) หมายถึง

การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และ จุดอ่อน (Weaknesses) เช่น กลุ่มคน (Group) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค

เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

2. การกำหนดจุดประสงค์ หมายถึง การกำหนดขอบเขต ทิศทางหรือแนวทางในการปฏิบัติตามแผนที่สามารถวัดได้ ซึ่งแสดงถึงผลงานจุดหมายปลายทางว่าต้องทำอะไรให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของแผน

3. กำหนดทางเลือก การวินิจฉัย การกำหนด นโยบาย การกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับความต้องการในอนาคต การจัดลำดับความสำคัญและกำหนดเป้าหมาย การทดลองความเป็นไปได้

4. การเลือกทางเลือกที่กำหนดไว้ คือ การพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดแผนจากทางเลือกต่าง ๆ

5. การจัดทำแผนตามทางเลือก การกำหนดแผนต่อระบุหลักการสำคัญแนวนโยบายทางเลือก เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารพิจารณาอนุมัติแผน ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติ

6. การนำแผนไปปฏิบัติ คือ การนำโครงการต่างๆในแผนไปปฏิบัติกรมอบหมายอำนาจ ประสานงาน ให้คำปรึกษา การมอบหมายความรับผิดชอบ การกำหนดวิธีส่ง แผนคืน และการควบคุมการปฏิบัติงาน

7. การประเมินผล เป็นกิจกรรมต่อเนื่อง กระทำพร้อมๆกับการนำแผนไปปฏิบัติการรายงานการประเมินผลต้องมีการกำหนดเวลาที่แน่นอน

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเชิงพื้นที่

จากการหารือในเวทีปฏิรูปการเรียนรู้พื้นที่เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 ซึ่งมี ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน ทำให้เห็นโจทย์การทำงานและทางเลือกที่ชัดเจนขึ้น ทางเลือกหนึ่งของการจัดการใหม่คือการกระจายทรัพยากรลงสู่พื้นที่ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจ สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการของแต่ละพื้นที่ ผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวมี 2 มิติที่สำคัญ คือ ด้านความเป็นธรรม (Equity) และด้านคุณภาพ (Quality)

1. ด้านความเป็นธรรม (Equity) เป็นประเด็นสำคัญด้านแรกของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของบริการการศึกษา เด็กทุกคนควรสามารถเข้าถึงบริการการศึกษาระบบจัดการควรสามารถติดตามได้ว่ามีเด็กหลุดออกจากระบบเท่าไร เมื่อไร และไปอยู่ที่ไหน โรงเรียนแต่ละแห่งมีความ

ขาดแคลนและความต้องการที่แตกต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะสามารถจัดสรรทรัพยากรให้ตอบสนองความจำเป็นและความต้องการอันจะนำไปสู่การกระจายบริการที่มีคุณภาพที่ใกล้เคียงกันได้มากขึ้น และทำให้เด็กหลุดออกจากระบบนอกลบ

2. ด้านคุณภาพ (Quality) เป็นด้านถัดไปของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานด้านภาษาและการคำนวณอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะ 4 C ของศตวรรษที่ 21 (creativity, critical thinking, collaboration, communication) ประเด็นนี้สัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของครูซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานานในการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบระบบจัดการในพื้นที่ควรจะสามารถติดตามการทำงานของครูและผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก และตรวจสอบได้ว่า ทรัพยากร (input) ที่ใส่ลงไปโรงเรียนสามารถเกื้อหนุนการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการทำงานของครู และส่งผลให้เกิดผลต่อเด็ก (output)อย่างไร เพื่อให้สามารถวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาได้ถูกจุด

การพัฒนากระบวนการจัดการใหม่ซึ่งเป็น ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประยุกต์มาจากแนวคิด ABC (Area Based Collaborative Research) ที่ สกว.ได้พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. การพัฒนากลไกการจัดการควรมีลักษณะเป็นกลไกที่ประกอบด้วยภาคีหลายภาคส่วนที่ร่วมมือกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของพื้นที่ในทั้ง 3 มิติ ข้างต้น

2. การพัฒนาฐานข้อมูล เพื่อใช้ในการกำกับติดตามและวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่ลงไปยังจุดต่างๆในพื้นที่

3. กระบวนการเชื่อมโยงกลไกและข้อมูล นำสู่การวางแผนและกำกับติดตามการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลสารสนเทศอะไรที่จำเป็น มีความสำคัญและมีนัยต่อการวางแผนจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

2. กลไกภาคีเครือข่ายเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี มีลักษณะอย่างไร

3. แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรีมีองค์ประกอบอย่างไร และอธิบายได้อย่างไร

4. ระบบติดตาม และประเมินแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี มีลักษณะอย่างไร

5. ปัจจัยเกื้อหนุน และอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรีคืออะไร

6. ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี มีองค์ประกอบอะไร

มีลักษณะอย่างไร อธิบายได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลและพัฒนาสารสนเทศที่จำเป็น มีความสำคัญและมีนัยต่อการวางแผนจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อพัฒนากลไกภาคีเครือข่ายเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
4. เพื่อศึกษา ติดตาม และประเมิน การปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
5. เพื่อศึกษาปัจจัยเกื้อหนุน และอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
6. เพื่อสังเคราะห์และนำเสนอระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

4. ขอบเขตและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง

สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง หมายถึง สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย และมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 โรงเรียนประถมศึกษา ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 หรือ เขต 2 หรือ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 โรงเรียน

1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่มีที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 โรงเรียน

1.3 สถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการศึกษาในระดับสูงกว่าการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง

2. ภาคีเครือข่าย

ภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคลที่เข้าร่วมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การเก็บข้อมูล การวิพากษ์ การประเมินแผนพัฒนาการศึกษา โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 ผู้แทนจากสถาบันอุดมศึกษา

2.2 ผู้แทนจากเครือข่ายสถานศึกษา

2.2.1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สพป.จบ. 1 และ สพป.จบ.2

2.2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.17 (เฉพาะจังหวัดจันทบุรี)

2.3 ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี

2.3.2 เทศบาลเมืองท่าช้าง

2.3.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ยกตัวอย่างเช่น อบต.คลองขุด อบต.คลองพลู อบต.โขมง และอื่น ๆ

2.4 เขตพื้นที่

2.4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

2.4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

2.4.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี)

2.5 ประชาสังคม

2.5.1 อาชีพด้านเกษตรกรรม ยกตัวอย่างเช่น เจ้าของสวนผลไม้ เจ้าของสถานที่รับซื้อผลไม้ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายผลไม้ทั้งภายในและต่างประเทศ เกษตรจังหวัด และอื่น ๆ

2.5.2 อาชีพด้านการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยว เจ้าของกิจการโรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหารร้านขายของที่ระลึก เจ้าของธุรกิจทัวร์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานระยอง จันทบุรี ตราด) และอื่น ๆ

2.5.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพในจังหวัด ยกตัวอย่างเช่น แรงงานจังหวัด หอการค้า อุตสาหกรรมจังหวัด และอื่น ๆ

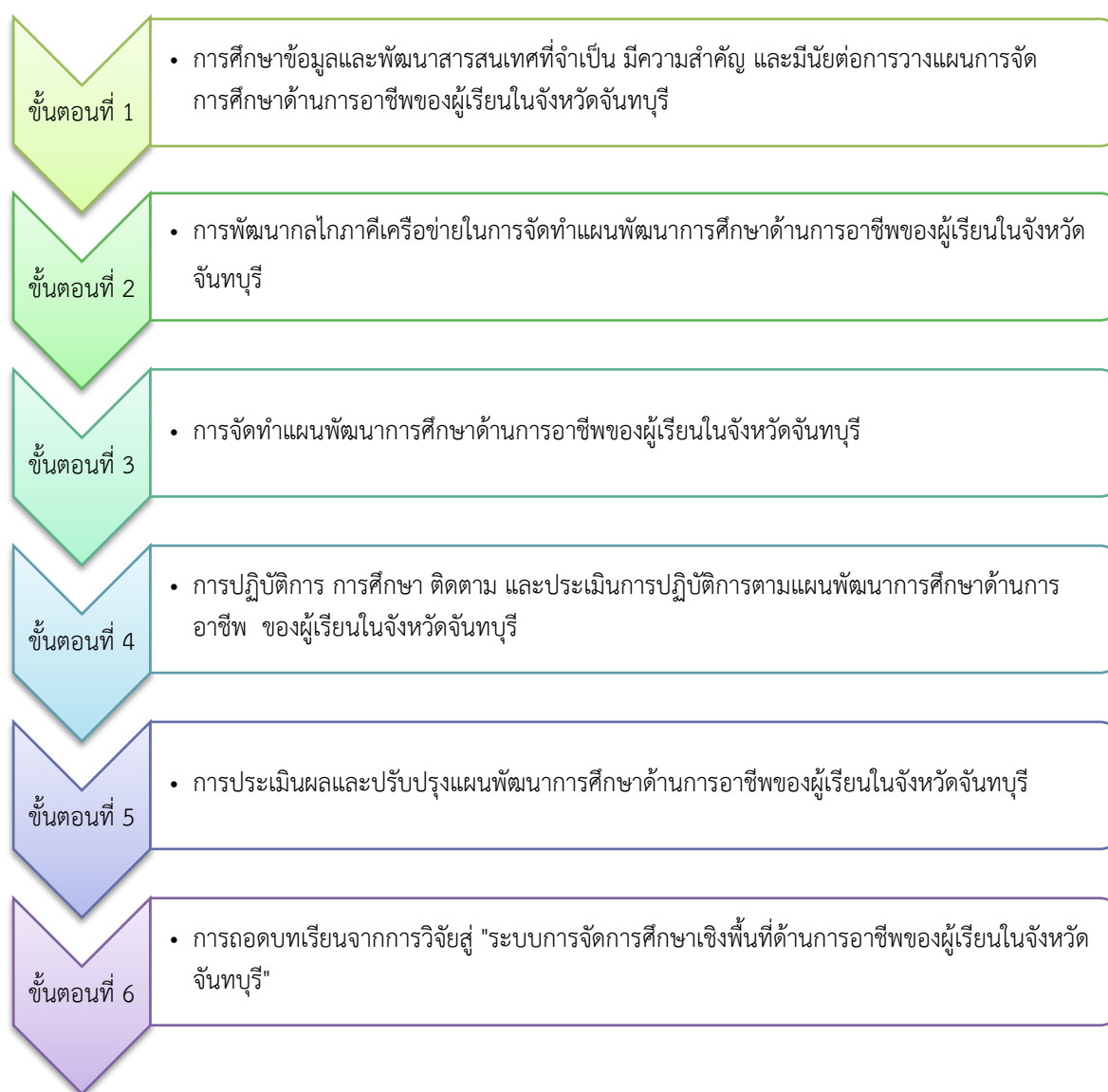
5. กิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงระยะเวลา

เดือนที่	กิจกรรม (Activities)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outputs)
เดือนที่ 1-4 (ก.ย.57-ธ.ค.57)	<ol style="list-style-type: none"> ประชุมทีมวิจัยและคณะทำงานเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน และติดต่อประสานงานภาคีเครือข่าย ทีมวิจัยและคณะทำงานลงพื้นที่สถานศึกษา ในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อศึกษาสภาพ บริบท และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี ทีมวิจัยและคณะทำงานดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่มี 	<ol style="list-style-type: none"> ภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาแผนพัฒนา การศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี ข้อมูลสารสนเทศที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

	<p>นัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>4. ทีมวิจัยและคณะทำงานจัดทำร่างข้อมูลสารสนเทศที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>5. จัดประชุมภาคีเครือข่ายเพื่อระดมความคิด วิเคราะห์ และวิพากษ์ข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p>	
เดือนที่ 5-6 (ม.ค.58-ก.พ.58)	1. ทีมวิจัยและคณะทำงานประชุมเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี	1. แผนพัฒนาการศึกษาเพื่อแผนพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับร่าง)
เดือนที่ 7-18 (มี.ค.58-ก.พ.59)	<p>1. ทีมวิจัยและคณะทำงานลงภาคสนามเพื่อปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี กับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง (ประถม 2 / มัธยม 2/อุดมศึกษา 1)</p> <p>2. ทีมวิจัยและคณะทำงานลงภาคสนามเพื่อติดตาม และประเมินการปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี กับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง (ประถม 2 /มัธยม 2/อุดมศึกษา 1)ในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>3. ทีมวิจัยและคณะทำงานประชุมเพื่อประเมินผลการใช้แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>4. ทีมวิจัยและคณะทำงานประชุมเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p>	<p>1. ผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>2. แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี(ฉบับปรับปรุง)</p>
เดือนที่ 19-20 (มี.ค.59-เม.ย.59)	1. จัดประชุมภาคีเครือข่ายเพื่อระดมความคิด วิเคราะห์ และวิพากษ์แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับปรับปรุง) 2. ทีมวิจัยและคณะทำงานประชุมเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี 3. สรุป และนำเสนอแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับสมบูรณ์) ต่อภาคีเครือข่าย	แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับสมบูรณ์)
เดือนที่ 21-22 (พ.ค.59-มิ.ย.59)	1. ทีมวิจัยและคณะทำงานสรุปการทำงาน และถอดบทเรียน "ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี"	ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

เดือนที่ 23-24 (ก.ค.59-ส.ค.59)	1. ทีมวิจัยและคณะทำงานประชุมเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดและสร้างข้อสรุปการวิจัย 2. การเขียนรายงานการวิจัย	รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนา ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการ อาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
-----------------------------------	---	---

7. ขั้นตอนการวิจัยและดำเนินงาน

การดำเนินการวิจัย ดำเนินการเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลและพัฒนาสารสนเทศที่จำเป็น มีความสำคัญและมีนัยต่อการวางแผนจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

2. การพัฒนากลไกภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
3. การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
4. การปฏิบัติการ การศึกษา ติดตาม และประเมินการปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
5. การประเมินผลและปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
6. การถอดบทเรียนจากการวิจัยสู่ "ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี"

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ระบบสารสนเทศที่จำเป็น มีความสำคัญและมีนัยต่อการวางแผนจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
2. กลไกภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
3. แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
4. ระบบติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติการโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
5. ปัจจัยเกื้อหนุนและอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี
6. ระบบการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี

9. กระบวนการผลักค้นผลงานออกสู่การใช้ประโยชน์

1. จัดพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย ในรูปบทความ เอกสาร และรายงานการวิจัย
2. นำเสนอผลงานวิจัยต่อการประชุมวิชาการและวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 2 ครั้ง
3. ถ่ายทอดความรู้สู่กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

11. ผลงานที่เสนอต่อ สกว ในแต่ละช่วงเวลา

ช่วงเวลา	กิจกรรมของโครงการ	การนำเสนอผลงาน (สกว.)
เดือนที่ 1-3	<ol style="list-style-type: none"> 1. การติดต่อประสานงานภาคีเครือข่าย 2. วิเคราะห์ข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพ 3. การลงพื้นที่สถานศึกษา เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายงานกรอบการทำงานของกลไกภาคีเครือข่าย เครื่องมือ กระบวนการ และแผนการทำงานที่จะขับเคลื่อนงาน 2. รายงานผลข้อมูลการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัด

	<p>ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>4. จัดประชุม focus group ภาควิเคราะห์เพื่อระดมความคิดเห็น วิเคราะห์และวิพากษ์ข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>5. วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p>	จันทบุรี
เดือนที่ 4-6	<p>1. จัดทำสารสนเทศการจัดการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>2. ร่างแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p>	<p>1. แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับร่าง)</p> <p>2. รายงานความก้าวหน้า 6 เดือน ครั้งที่ 1</p>
เดือนที่ 7-12	<p>1. การปฏิบัติการโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง</p> <p>2. การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง</p>	<p>1. รายงานผลการปฏิบัติการโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา</p> <p>2. รายงานความก้าวหน้า 6 เดือน ครั้งที่ 2</p>
เดือนที่ 13-18	<p>1. การปฏิบัติการโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง</p> <p>2. การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง</p> <p>3. ประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา</p>	<p>1. รายงานผลการปฏิบัติการโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา</p> <p>2. รายงานความก้าวหน้า 6 เดือน ครั้งที่ 3</p>
เดือนที่ 19-21	<p>1. จัดประชุมภาควิเคราะห์ ระดับความคิดเห็น วิเคราะห์ และวิพากษ์แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>2. ทีมวิจัยปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี</p> <p>3. ประเมินความเชื่อมั่น และการยอมรับของกลไกภาควิเคราะห์และผู้เกี่ยวข้องต่อแผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี เชิงปริมาณ และคุณภาพ</p>	<p>1. แผนพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับสมบูรณ์)</p>
เดือนที่ 22-24	<p>1. จัดประชุม focus group ภาควิเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมวิจัย เพื่อถอดบทเรียนการทำงานวิเคราะห์ สังเคราะห์ “ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี”</p> <p>2. ทีมวิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ “ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี”</p>	<p>1. ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้านการอาชีพของผู้เรียนในจังหวัดจันทบุรี (ฉบับสมบูรณ์)</p> <p>2. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์</p>

	3. ทิมวิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลทั้งหมดและสร้างข้อสรุป การวิจัย 4. การเขียนรายงานการวิจัย	
--	---	--

คณะดำเนินการวิจัย

ทิมวิจัย

1. อาจารย์ ดร.เหตุทัย อนุสรราชกิจ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. อาจารย์ ดร.สวัสดิชัย ศรีพนมธนากร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. อาจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิรศาดินันท์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. นายสุเมธ การศรีทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
5. นายสำเร็จ ศรีสิทธิชัยสกุล ชมรมเครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษา จันทบุรี

คณะทำงาน

1. นางสาววราลี ถนอมชาติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. นายปิยะพงศ์ กุ้พงศ์พันธุ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. นายบดินทร์ ปันบำรุงกิจ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. นายอดิราช เกิดทอง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. นายกำชัย ทบบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
6. นางปนัดดา ทบบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
7. นางสาวนงนุช ศรีวิริญ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
8. ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
9. ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
10. ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี)

5.ความคิดเห็นประกอบการอนุมัติโครงการวิจัย ABE จังหวัดจันทบุรี

กระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ

โครงการ	กิจกรรมพัฒนาโครงการ	วันที่
ABE จ.จันทบุรี	- การประชุม การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จังหวัดจันทบุรี : โรงแรมณัฏจันท์รีสอร์ท จังหวัดจันทบุรี	6 มิ.ย.57
	- ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	25 ก.ค. 57
	- ประชุมปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการวิจัย ABE-สกว. “กลไกดำเนินงานจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” : โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ	26 ก.ค. 57

คุณภาพข้อเสนอโครงการ

กรอบคุณภาพ	ข้อสังเกต	เกณฑ์*
วัตถุประสงค์	- เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ข้อ 1 เกี่ยวกับการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อตั้งโจทย์เรื่องอาชีพในพื้นที่ทั้งเรื่องอาชีพที่ต้องการ และกำลังคนในพื้นที่ผลิตได้ ข้อมูลที่ทีมวิจัยจะเก็บเป็นแบบสอบถามอาชีพของผู้เรียน	ควรปรับปรุง
บทบาท กลไกภาคี เครือข่าย	- เป้าโครงการทำเรื่องการส่งเสริมทักษะอาชีพ ต้องทำงานร่วมกับผู้ประกอบการ สถาบันอาชีววะ ทีมวิจัย ควรจะดึงทีมงานสถาบันอาชีวศึกษา หอการค้า สภาอุตสาหกรรม เจ้าของกิจการการท่องเที่ยวและเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เข้าร่วมด้วย - ควรออกแบบทีมวิจัยแบบสหวิทยาการ และกำหนดบทบาทของทีมงานวิจัยและกลไกภาคีที่จะเข้ามาร่วมให้ชัด เพิ่มบทบาทของคณะทำงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง	ดี
กรอบ แนวคิดการ วิจัย	- กรอบความคิดยังไม่วนครบวงจรที่ทำให้ขยายผลได้ เป็นกรอบความคิดที่เสร็จเมื่อจัดทำแผนเสร็จ ยังขาดการขยายผลเคลื่อนต่อในระดับจังหวัดหรือไปวางในหน่วยงานที่รับผิดชอบ - ควรกำหนดกรอบการวิเคราะห์หรือประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้โจทย์วิจัย อาทิ ข้อมูลสำคัญ กลไกความร่วมมือความสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่การจัดการเรียนส่งเสริมสมรรถนะอาชีพ และข้อมูลเพื่อจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับสมรรถนะอาชีพ	ควรปรับปรุง
แผนการ ดำเนินงาน	- กลุ่มตัวอย่างระดับการศึกษาที่เลือกมามีวิธีการคัดเลือกอย่างไรและเป็นตัวแทนของเด็กจันทร์ หรือเป็นตัวแทนที่ครอบคลุมกลไกทุกภาคส่วนหรือไม่ (กลุ่มที่คัดเลือกมายังไม่เป็นตัวแทนที่ดีมี (ประถมศึกษา 2 มัธยมศึกษา 2 / อุดมศึกษา 1) - จากข้อเสนอโครงการวิจัย ควรเพิ่มแผนการดำเนินงานให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การนำแผนลงไปใช้ และแผนการพัฒนาการศึกษาด้านการอาชีพจะสร้างกำลังคนในส่วนอาชีพการท่องเที่ยว และการเกษตรในอนาคต ว่าจะมีทิศทางอย่างไร และกำหนดบทบาทคนที่เข้ามามีส่วนร่วมเข้ามาหนุนเสริมด้านใดได้บ้าง	ดี
ความยั่งยืน ในพื้นที่	- แผนที่ได้มาแล้วท้ายที่สุดใครจะเป็นคนใช้ และจะมีการพัฒนาต่อไปอย่างไรหลังจากจบโครงการ	ดี

*หมายเหตุ: เกณฑ์คุณภาพข้อเสนอโครงการมี 3 ระดับ ดีมาก ดี ควรปรับปรุง ประเมินจากคุณภาพข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์ประกอบกับข้อการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมประสานงาน

นอกจากนี้ยังได้มีความร่วมมือระหว่าง สกว. และ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ขยายผลแนวคิดการวิจัยและขับเคลื่อน การพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ร่วมกันโดย

สศค. ได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ไปขยายผลกับพื้นที่จังหวัดน่านรองจากทูล การทำงานโครงการจังหวัดจัดการตนเองของ สศค. จำนวน 10 จังหวัดทั่วประเทศ

ในการนี้ได้มีการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กลไกดำเนินงานจังหวัด ปฏิรูปการเรียนรู้” วันที่ 25 กรกฎาคม 2557 ณ ห้องประชุมกิ่งทอง โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานครโดย ความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการ เรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) โดยมี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อทำความเข้าใจแนวคิด เป้าหมายและโจทย์ การทำงานร่วมของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-based Education Reform) 2) เพื่อ พัฒนาข้อเสนอโครงการกลไกขับเคลื่อนจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใช้พื้นที่เป็นฐาน ใน 14 จังหวัดน่านรอง โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ออกข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานได้แก่ ดร.เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่ คุณศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล ดร.สีลาภรณ์ บัวสายดร.อมรวิชัย นาครทรรพ ดร.จุฬารัตน์ มา เสถียรวงศ์ และดร.ไกรยศ ภัทรธาวาท

ผลจากการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการกำกับทิศทางการดำเนินงาน ตัวแทนภาคีจังหวัดน่านรองของ สกว. จำนวน 4 จังหวัด และภาคีจังหวัดของ สศค. จำนวน 10 จังหวัด รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 จังหวัด โดยมีแนวคิด และข้อสรุปจากการประชุมเพื่อวางทิศทางการดำเนินโครงการ ดังนี้

แนวคิดและคำถามเบื้องต้นเพื่อการเตรียมการจังหวัดน่านรอง Area Based Education

ที่มาของประเด็นปัญหา

จากข้อมูลงบประมาณการลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยซึ่งสูงเป็นลำดับ 2 ของโลก (เทียบงบ การศึกษาต่อ GDP ของประเทศ) สะท้อนว่าประเทศไทยมีการลงทุนเพื่อการศึกษาสูงมาก แต่เกิด ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าที่ควรเป็น แสดงว่าระบบการจัดการมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ สาเหตุสำคัญ คือ กระบวนการศึกษามีขนาดใหญ่ และไม่สามารถดูแลคุณภาพของโรงเรียนราว 30 ,000 โรงเรียนได้ อย่างทั่วถึง โรงเรียนขาดอิสระในการริเริ่มนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการของ พื้นที่ การพัฒนาครูเน้นการอบรมเป็นหลัก และระบบการให้กำลังใจความชอบและแต่งตั้งโยกย้ายไม่ สัมพันธ์กับผลการทำงานของคุณครูในการพัฒนาเด็กโดยตรง

จากการหารือในเวทีปฏิรูปการเรียนรู้พื้นที่ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 ซึ่งมี ศ.นพ.ประเวศ วะ สี เป็นประธาน ทำให้เห็นโจทย์การทำงานและทางเลือกที่ชัดเจนขึ้น ทางเลือกหนึ่งของการจัดการใหม่คือ การกระจายทรัพยากรลงสู่พื้นที่ เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด และตัดสินใจ สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้อง

กับบริบทความต้องการของแต่ละพื้นที่ ผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว มี 2 มิติที่สำคัญ คือ ด้านความเป็นธรรม (Equity) และด้านคุณภาพ (Quality)

1. ด้านความเป็นธรรม (Equity) เป็นประเด็นสำคัญด้านแรกของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของบริการการศึกษา เด็กทุกคนควรสามารถเข้าถึงบริการการศึกษา ระบบจัดการควรสามารถติดตามได้ว่ามีเด็กหลุดออกจากระบบเท่าไร เมื่อไร และไปอยู่ที่ไหน โรงเรียนแต่ละแห่งมีความขาดแคลนและความต้องการที่แตกต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะสามารถจัดสรรทรัพยากรให้ตอบสนองความจำเป็นและความต้องการ อันจะนำไปสู่การกระจายบริการที่มีคุณภาพที่ใกล้เคียงกันได้มากขึ้น และทำให้เด็กหลุดออกจากระบบน้อยลง

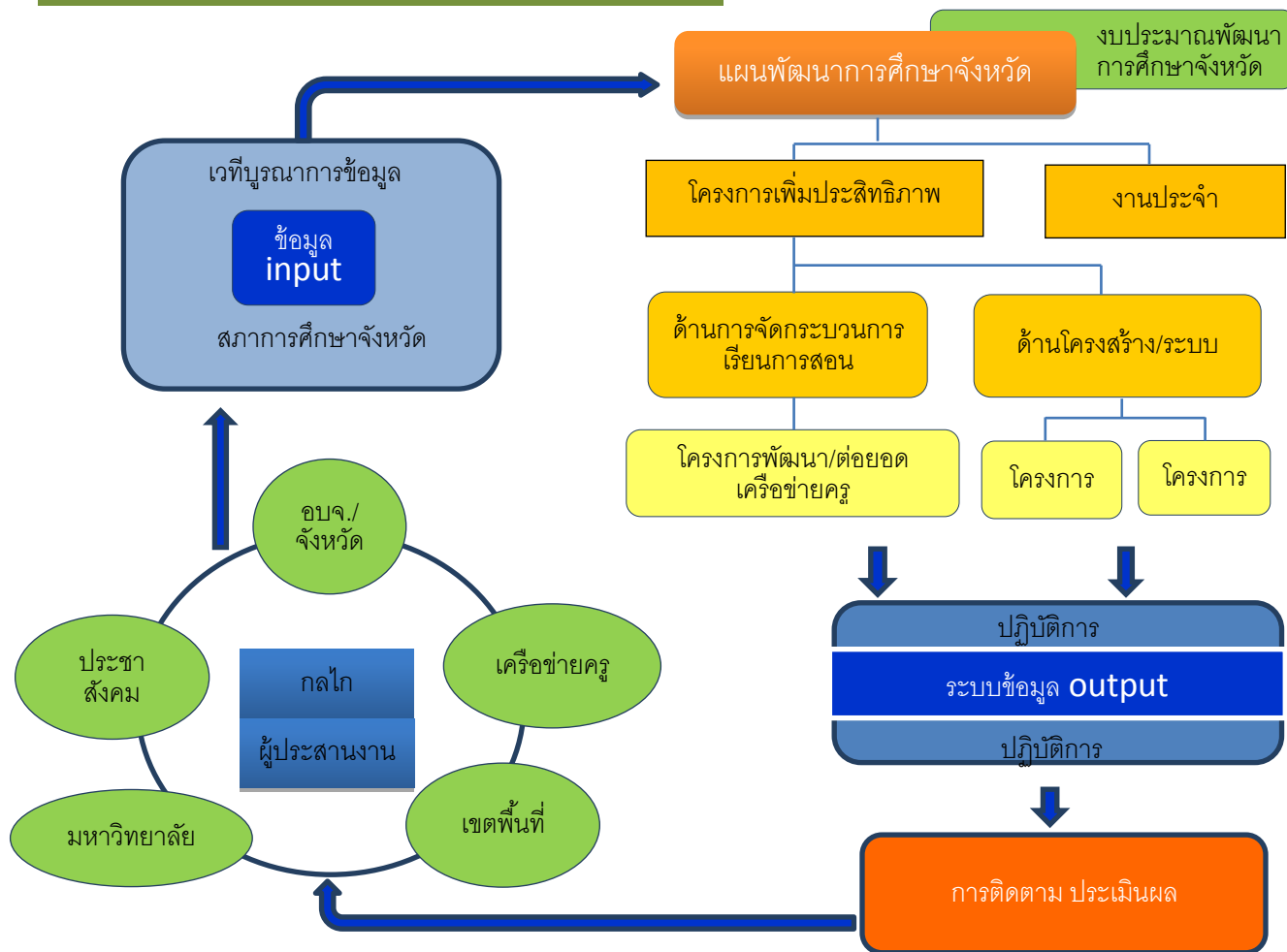
2. ด้านคุณภาพ (Quality) เป็นด้านถัดไปของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก โดยเฉพาะทักษะพื้นฐานด้านภาษาและการคำนวณอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะ 4C ของศตวรรษที่ 21 (Creativity, Critical Thinking, Collaboration, Communication) ประเด็นนี้สัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของครูซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานานในการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ ระบบจัดการในพื้นที่ควรจะสามารถติดตามการทำงานของครูและผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก และตรวจสอบได้ว่าทรัพยากร (Input) ที่ส่งไปในโรงเรียนสามารถเกื้อหนุนการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการทำงานของครู และส่งผลให้เกิดผลต่อเด็ก (Output) อย่างไร เพื่อให้สามารถวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาได้ถูกต้อง

แนวคิด ABE (Area Based Education)

การพัฒนากระบวนการจัดการใหม่ซึ่งเป็น ระบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ประยุกต์มาจากแนวคิด ABC (Area Based Collaborative Research) ที่สกว. ได้พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. การพัฒนากลไกการจัดการ ควรมีลักษณะเป็นกลไกที่ประกอบด้วยภาคีหลายภาคส่วนที่ร่วมมือกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของพื้นที่ในทั้ง 3 มิติ ข้างต้น
2. การพัฒนาฐานข้อมูล เพื่อใช้ในการกำกับติดตามและวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่ลงไปยังจุดต่างๆในพื้นที่
3. กระบวนการเชื่อมโยงกลไกและข้อมูล นำสู่การวางแผนและกำกับติดตามการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่

Design การขับเคลื่อน Area Based Education

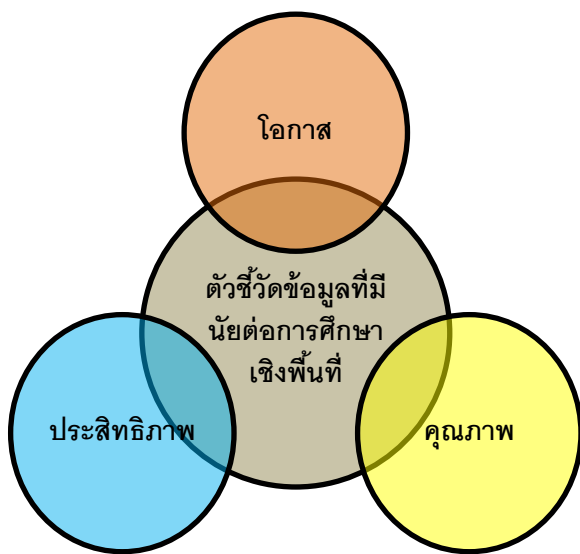
เป้าหมายการทำงาน

1. เกิด “สภาคการศึกษาจังหวัด” หรือ กลไกการทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษาของจังหวัด ที่มีการจัดองค์ประกอบและแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานร่วมกัน สามารถทำงานได้ต่อเนื่องไม่จบเพียงโครงการสิ้นสุด
2. มีระบบข้อมูลที่ทำให้สามารถวางแผนและติดตามการพัฒนาการจัดการศึกษาได้ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
 - 2.1. ในเชิงปริมาณ รู้ว่าเด็กในจังหวัดอยู่ที่ไหน ในระบบหรือนอกระบบ ในพื้นที่ไหน โรงเรียนไหน รู้ว่าโรงเรียนได้รับทรัพยากรเท่าไร profile นักเรียนและครูของโรงเรียนรายแห่งเป็นอย่างไร
 - 2.2. ในเชิงคุณภาพ รู้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในด้านต่างๆที่เป็นความสนใจของจังหวัดเป็นอย่างไร จำแนกได้ตามโรงเรียน
3. เกิดแผนการพัฒนาระดับการจัดการศึกษาของจังหวัด

โจทย์คำถามเบื้องต้นสำหรับทีมงานแต่ละจังหวัด

1. องค์ประกอบของกลไกที่จะร่วมกันดูแลการศึกษาของจังหวัด ควรเป็นอย่างไร มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแบ่งงานกันอย่างไร
2. โจทย์การทำงานของกลไก
 - 2.1. ทำอย่างไรจะเห็นได้ว่าเด็กทุกคนในจังหวัดอยู่ที่ไหนในระบบหรือนอกระบบ ได้รับการดูแลหรือไม่ (ปัญหา Access)
 - 2.2. ทำอย่างไรจะเห็นได้ว่าควรใส่ทรัพยากรลงไปตรงไหน จึงจะสามารถปรับคุณภาพโรงเรียนในพื้นที่ให้มีระดับมาตรฐานคุณภาพใกล้เคียงกัน ลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพบริการการศึกษาได้ (ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการ)
 - 2.3. ทำอย่างไรจะเห็นได้ว่าควรใส่ทรัพยากรลงไปอย่างไรจึงจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กได้ (ปัญหาคุณภาพการศึกษา)

การพัฒนาระบบข้อมูล : รายการข้อมูลตัวอย่าง

1. จำนวนร้อยละของครูที่สอนไม่ตรงสาขา
2. อัตราการโยกย้าย/การอพยพครู
3. จำนวนครูขาดแคลนในระดับปฐมวัย/ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
4. งบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/รัฐบาลกลาง
5. ค่าใช้จ่ายของครอบครัวที่ใช้ไปกับการศึกษา
6. ความถนัดด้านการเรียนของเด็กมัธยม*
7. ความสนใจในอาชีพเด็กมัธยม-อุดมศึกษา*

1. ร้อยละเด็กที่เข้าถึงการศึกษาระดับป.1 ป.4 ม.1 ม.4 เทียบกับประชากรในกลุ่มอายุ
2. อัตราการเรียนต่อม.4 / อุดมศึกษา
3. จำนวนเด็กหลุดออกจากระบบก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3)
4. จำนวนเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน (รายได้ไม่เกิน 25,000-/ปี/ครัวเรือน)
5. จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของประชากรวัยผู้ใหญ่ (25-64 ปี)
6. ความสามารถในการเข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของเด็กที่โรงเรียน/ที่บ้าน

1. พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กเล็ก (เตรียมอ.-อนุบาล)*
2. จำนวนเด็กป.3ที่ยังอ่านหนังสือ/ทำเลขไม่ได้ตามเกณฑ์ (ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์*)
3. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา (เน้นวิทยาศาสตร์ ภาษา) (O-Net / PISA)
4. ร้อยละของเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (ถูกพักการเรียนจากสาเหตุต่างๆ)
5. จำนวนเด็กที่จบม.3 แล้วประกอบอาชีพในท้องถิ่นนอกท้องถิ่น
6. จำนวนเด็กที่เกรดเฉลี่ยอยู่ต่ำกว่า 2.00 หรือติดวิทย์ฯ ทัศนคติ (Probation)
7. จำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านการเรียนรู้ (LD) ที่ได้รับ/ไม่ได้รับการคัดกรองข้อมูลและดูแล
8. ร้อยละบัณฑิต/นักศึกษาที่มีงานทำตรงสาขาหลังจบการศึกษาในปีแรก
9. อัตราการว่างงานของประชากรรายกลุ่มอายุ/อัตราความต้องการกำลังคนรายสาขาและรายวุฒิ

สรุปประชุมโครงการ ABE 14 จังหวัดโดยการสนับสนุนของ สกว.และ สสค.

เป้าหมายการทำงานของจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ (ABE)

การปฏิรูปการศึกษาที่แท้คือการกระจายอำนาจ ส่งการพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมของเครือข่ายโดยไม่แยกสังกัด และการทำงานบนฐานข้อมูล ซึ่งนำมาพัฒนาโจทย์การจัดการของตนเองภายใต้ความต้องการร่วมกัน

งาน จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ (ABE) สิ่งที่สร้างการเปลี่ยนแปลงได้ คือ กลไก ข้อมูล และการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ

1. **กลไก**คือกลไกของความร่วมมือ การเชื่อมร้อยภาคี ซึ่งยังไม่มีรูปแบบแน่ชัด แต่ในกลไกที่มีหน่วยงานที่สถานะแล้ว คือ อบจ. มหาวิทยาลัย และเขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานที่จะตั้งขึ้นมายังไม่มีกฎหมายรับรองทำอะไรจึงจะพื้นที่สำหรับการทำงานคำถามคือจะตั้งที่ไหน มีภาคีใดร่วมบ้างและวางกลไกแลบทบาทการทำงานของแต่ละภาคที่เข้ามาร่วมอย่างไร

จุดสำคัญ ของ กลไก คือทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงไม่ใช่แค่ร่วมประชุม มีบทบาทและหน้าที่ในความร่วมมือ ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีเวทีพูดคุยของเครือข่ายเพื่อจัดการความสัมพันธ์และวางแผนในการทำงาน

2. **ข้อมูล** คือ ข้อมูลที่ก่อให้เกิดโจทย์ของพื้นที่ขึ้นมา จากความต้องการร่วมกันของเครือข่ายภาคีในการแก้ไขปัญหา หรือความต้องการในการขยายผล โดยการเก็บข้อมูลควรเก็บให้น้อยที่สุดแต่เป็นข้อมูลที่มีความหมาย ทั้งในด้านประสิทธิภาพ คุณภาพ และโอกาสโจทย์การทำงานในพื้นที่จะต้องเป็นภาพรวมของทั้งจังหวัด ไม่แค่เฉพาะจุด (กลไกจะคงอยู่ถ้าทำทั้งจังหวัด)

จุดสำคัญ ระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้องและตรงเป้าหมายจะมีวิธีการได้มาของข้อมูลอย่างไร ข้อมูลที่ได้นำมาสู่การตั้งโจทย์ร่วมและกำหนดตัวชี้วัดจะต้องมีเป้าหมายว่าไว้วัดอะไร เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือความสำเร็จอย่างไรในการดำเนินงาน

3. **การเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ**คือ การเชื่อมกลไกกับข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาโจทย์และแผนในการปฏิบัติซึ่งสิ่งที่ตามมาคือการติดตามว่าดำเนินการไปได้อย่างไร เกิดอะไรขึ้นบ้างเพื่อวางกลไกให้เกิดแผนการทำงานในพื้นที่ของหน่วยงานภาคีที่เข้ามาร่วมรับผิดชอบ

จุดสำคัญ ของการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ คือการผลักดันกลไกด้วยข้อมูล อย่าให้หยุดที่แค่แผน เพราะหากแผนอิงกับงบประมาณมักติดขัด การพัฒนาแผนซึ่งเน้นการพัฒนางานควบคู่กับการพัฒนาคน จะก่อให้เกิดพลังที่มากกว่าการทำงานไม่จำเป็นเลือกประเด็นใหญ่ เลือกประเด็นเล็กแต่สำคัญ ขยายผลให้ได้เพื่อเกิดความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

“**ABE** เปรียบเหมือน ปลาหมึก ที่มีหลายหนวด คือ จุดเชื่อมโยงภาคีเข้าด้วยกัน การตั้งสภาการศึกษาจังหวัด คือ การวางกลไกโครงสร้าง (โครงกระดูก) การมีระบบและแผนงาน คือการทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวมีระบบสูบน้ำดีเลือด เพื่อให้มีชีวิต” สีสลาภรณ์ บัวสาย, 2557

สรุปข้อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ

ดร.อมรวิชัย นาคทรพรพ

การปฏิรูปการศึกษาที่แท้คือการกระจายอำนาจ สู่การพัฒนาตัวแบบการจัดการเชิงพื้นที่ที่ทำงานร่วมของเครือข่ายโดยไม่แยกสังกัด และการทำงานบนฐานข้อมูล นำมาพัฒนาโจทย์การจัดการของตนเอง ภายใต้โจทย์ร่วมกัน การพูดคุยทำงานร่วมกันของหลายๆ ฝ่ายในจังหวัดสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน

ดร.สีลาภรณ์บัวสาย

จังหวะนี้คือช่วงของการปฏิรูปแท้จริง การออกคำสั่งง่าย แต่จุดยากที่สุดคือการสร้างให้เกิดกลไก และวิธีการทำงานในพื้นที่ว่าจะทำงานร่วมกันอย่างไร

การทำ ABE นี้ สสค.มีทุนเครือข่ายครูสอนดี และคณะกรรมการจังหวัด สกว.มีทุนการทำงาน ABC ที่สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงหน่วยงานในพื้นที่เข้าด้วยกัน

14 จังหวัด ABE นี้ จะเป็นจุดเริ่มให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เห็นได้ว่าเป็นไปได้ มีคนทำแล้ว เกิดขึ้นจริงและดูเป็น mass สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้เป็นเรือธงนำของสังคม สิ่งสำคัญที่ต้องคุยคือ ทิศทางการทำงาน เพราะทุนการทำงานเดิมของแต่ละจังหวัดต่างกันเช่น ภูเก็ต (ภาคประชาสังคม) ลำปาง (มรภ.)

งาน ABE สิ่งที่สร้างการเปลี่ยนแปลงได้ คือ กลไก ข้อมูล และการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ โดยทำให้เกิดการหมุน Loop ได้ตลอด โจทย์การทำงานในพื้นที่จะต้องเป็นภาพรวมของทั้งจังหวัด ไม่แค่เฉพาะพื้นที่ (กลไกจะคงอยู่ถ้าทำทั้งจังหวัด)

ความท้าทายของการดำเนินงานคือการผลักดันกลไกด้วยข้อมูล อย่าให้หยุดที่แค่แผน เพราะอิงกับเงิน ไม่มีเงินแล้วทำไม่ได้สิ่งเหล่านี้มักติดขัด การพัฒนาเฉพาะที่งานและคนจะเกิดพลังที่มากกว่าทำแค่แผนการเก็บข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญมาก ข้อมูลที่ได้นำไปสู่การวางเป้าหมายร่วมกันของจังหวัดเพื่อเข้าไปจัดการกับปัญหาหรือพัฒนาต้นทุนเดิมที่ติดอยู่ให้ดีขึ้นได้อย่างไร ข้อมูลที่ดีควรเก็บให้น้อยที่สุดแต่เป็นข้อมูลที่มีความหมาย ทั้งในด้านประสิทธิภาพ คุณภาพ และโอกาส

ดร.เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่

การจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ไม่ควรพึ่งงบประมาณแค่ส่วนกลางต้องอาศัยงบประมาณของพื้นที่ด้วยเป็น การเปลี่ยนกระบวนทัศน์และท่าทีของการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในแต่ละจังหวัด

ดร.ศรีวิการ์เมฆธวัชชัยกุล

ข้อมูลยังขาดบางส่วนเช่นข้อมูลอาชีพอิสระ การทำข้อมูลให้เห็นภาพทั้งจังหวัด ทั้งด้านศึกษา ด้านแรงงาน เป็นสิ่งสำคัญ โจทย์สำคัญคือการทำให้เกิดข้อมูลที่เป็นทั้งจังหวัด และสะท้อนภาพจังหวัด ซึ่ง ควรทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ของข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่า เช่น อปท.ไม่ควร เปิดโรงเรียนเพิ่มแต่ควรหนุนโรงเรียนที่มีอยู่ เป็นต้น การสร้างความตระหนักของทั้งจังหวัดไม่ใช่เฉพาะ เป็นหน้าที่ของอปท. หรือเขต พ่อแม่ชุมชน หน่วยงานอื่นต้องเข้ามามีส่วนร่วมดูแล *ต้องวางภาพการดึง กลไกการมีส่วนร่วมของภาคีในจังหวัดให้ชัด*

ดร.นพพร สุวรรณรุจิ

การพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ควรให้นำนักประเด็นด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ในพื้นที่ นำเข้ามา เชื่อมโยงให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละจังหวัด และกลไกที่สร้างขึ้นควรดึงสื่อเข้ามาร่วมด้วยเพื่อสร้าง พลังขยายผล

ดร.ไกรยส ภัทราวาท

ควรมีการวางระบบพัฒนาข้อมูลติดตามตัวผู้เรียนรายบุคคลตามเลขบัตรประชาชน 13 หลักเพื่อ ส่งต่อข้อมูลให้ติดตามผู้เรียนจนออกจากระบบการศึกษาได้ และพัฒนานวัตกรรมเครื่องมือการเก็บข้อมูล กลางสามารถไปขยายผลในการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ได้

การวัดความสำเร็จของโครงการควรจะทำเครื่องมือวัดให้ชัดเจนในแต่ละระดับการศึกษา (สามารถ ดึงการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนได้)เพื่อวัดความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการเป็นระยะ สื่อมวลชน สามารถมาร่วมกระบวนการตั้งแต่ต้นได้เพื่อให้เกิดการตื่นตัวและสามารถสร้างวาระจังหวัดได้

ตาราง 2.2 รายชื่อจังหวัด และผู้แทนเข้าร่วมประชุมโครงการ ABE 14 จังหวัดโดยการสนับสนุนของ สกว.และ สสค.

จังหวัด	ผู้แทนเข้าร่วมประชุม
กาญจนบุรี	(หอการค้า/ มรภ./ วิทยาลัยการอาชีพ /สพป./ ผอ.กองการศึกษา อบจ.)
ตราด	(ฝ่ายการศึกษา/ สมาคมชาวตราด/ ทีมPRจังหวัด/ ผอ.กศน.)
น่าน	(ศูนย์เรียนรู้ชุมชน/ สพป./ ประธานสพป.)
ระนอง	(ศน.สพป./ ผอ.สพป./ อบจ.)
ภูเก็ต	(อัยการพิเศษ/ เครือข่ายข้าราชการบำนาญ)
สุรินทร์	(รองปลัดอบจ./ ผู้ทรงคณะกรรมการการเรียนรู้)
สุราษฎร์ธานี	(ผอ.สพป.2/ ผอ.การศึกษาอบจ./ นักวิชาการศึกษา)
อำนาจเจริญ	(อ.มหิตลอำนาจเจริญ/ รองปลัดอบจ./ คณะกรรมการธรรมนูญจังหวัด/ปช.กก.ปฏิรูปจังหวัด)
ยะลา	(มรภ.ยะลา/ผอ.สำนักการศึกษาเทศบาลยะลา/ กองการศึกษา อบจ./ครุศาสตร์ยะลา)
จันทบุรี	(ผบห.เครือข่ายสถานศึกษา/สพป.1/มรภ.รำไพพรรณี)
ลำปาง	(ครุศาสตร์ มรภ.ลำปาง)
สุโขทัย	(ผอ.มานพ/อบจ./รองผอ.ศรีสำโรง/ศน.สพป.2)
นครราชสีมา	(ตัวแทนอบจ./ศน.อบจ.)
กระบี่	(รองนายกอบจ./ที่ปรึกษานายก/รองปลัดอบจ.)

ทั้งนี้ในการดำเนินการประสานโครงการ ABE ระยะต่อไปในกรณีจังหวัดนาร่องของ สกว.จำนวน 4 จังหวัด ที่มีประสานงานสถาบันรามจิตติ ได้รับการพิจารณาอนุมัติ โครงการ "ประสานงานวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่(Area-based Education- ABE) โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education-ABE) โดยความร่วมมือกับจังหวัด/ท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ เป้าหมาย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดลำปาง จังหวัดสุโขทัย จังหวัดจันทบุรี

2) เพื่อศึกษา ติดตาม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานจังหวัดนาร่อง และวิเคราะห์ แนวโน้มแนวคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโจทย์เชิงประเด็นของแต่ละพื้นที่เพื่อสนับสนุนการทำงาน จังหวัดนาร่อง

3) เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และถอดบทเรียนความรู้จากกลไกการจัดการงานวิจัยและการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ให้ได้องค์ความรู้ยุทธศาสตร์การทำงานเชิงพื้นที่นำไปสู่การขยายผล อาทิ บทเรียนเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูลที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ บทเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อ

ส่งเสริมทักษะการทำงานและคุณลักษณะที่พร้อมต่อการประกอบอาชีพ ตลอดจนบทเรียนเชิงระบบบริหาร อาทิ บทเรียนเกี่ยวกับระบบการบริหารงานบุคคล บทเรียนเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณระดับพื้นที่ เป็นต้น

4) เพื่อสังเคราะห์เงื่อนไขเชิงระบบและเชิงโครงสร้างที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเชิงพื้นที่ เช่น เครื่องมือการจัดการความสัมพันธ์ภาคีในพื้นที่ ความเป็นทางการของกลไกการจัดการและการมีส่วนร่วมของภาคี ตลอดจนธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบของกลไกการจัดการแต่ละพื้นที่ ตามกรอบมิติ 3 ด้าน คือด้านโอกาสด้านคุณภาพและด้านประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์

1) เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการศึกษาของจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการวิจัยและพัฒนาการศึกษาจังหวัด แผนงานร่วมและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ 4 จังหวัดโดยการสนับสนุนของ สกว.

2) ได้ชุดองค์ความรู้ (ข้อมูล เครื่องมือ กระบวนการ) และบทเรียนการจัดการจากการวิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในจังหวัดนำร่องที่สามารถขยายผลไปยังจังหวัดอื่นๆ ต่อไปได้

3) ได้เสนอแนะอบทเรียนการจัดการวิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในจังหวัดนำร่อง สร้างกระแสนรงค์ให้เกิดความร่วมมือในจังหวัดเพื่อเผยแพร่และการสร้างการเรียนรู้สู่สาธารณะสื่อสารคดีสรุปโครงการ 2 ชั้นและสื่อเผยแพร่รายจังหวัดอย่างน้อยจังหวัดละ 2 ชั้น รวมสื่อเพื่อรณรงค์เผยแพร่ไม่น้อยกว่า 10 ชั้น

Outcome

1) ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาลในการขยายผลตัวแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อให้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

Impact

1) เด็กและเยาวชนทั้งในระบบการศึกษาใน 4 จังหวัดได้รับการดูแลจากระบบการศึกษาและเรียนรู้ในพื้นที่อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2) กลไกการทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ระยะยาว

3) เกิดการขยายผลแนวคิดและกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในจังหวัดที่สนใจ

พื้นที่นำร่อง

พื้นที่เป้าหมายเป็นพื้นที่ที่สนใจดำเนินโครงการโดย

- 1) อยู่ในพื้นที่ของโครงการ ABC ของสกว.
- 2) เป็นพื้นที่ที่มีเครือข่ายการทำงานร่วมกับภาคีวิจัยต่างๆ ซึ่งมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการ ทั้งนี้จากการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ มีพื้นที่ที่มีความพร้อมและสนใจอยากเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

ตาราง 2.2 พัฒนาโจทย์พื้นที่นำร่องโครงการ ABE สกว.

จังหวัด	โจทย์การศึกษา	ความพร้อม/กลไกที่สนใจ	พื้นที่นำร่อง	แกนนำคณะทำงานโครงการ
ภาคเหนือ				
5) ลำปาง	การลดความเหลื่อมล้ำในโรงเรียนขนาดกลางจังหวัดลำปาง	อปท.ท้องถิ่น มรภ.ลำปาง และเขตพื้นที่	โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางของรัฐและของท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง	ผศ.จำลอง คำบุญชู และคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
6) สุโขทัย	การยกระดับการอ่านของนักเรียนจังหวัดสุโขทัย	เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในพื้นที่ และท้องถิ่น	โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งในจังหวัดสุโขทัย	ผอ.มานพ ชมาวิมล และคณะ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา สุโขทัยเขต 2
ภาคกลางและตะวันออก				
7) จังหวัดจันทบุรี	การส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการทำงานเพื่อตอบโจทย์อาชีพจังหวัดจันทบุรี	นายกอบจ. โรงเรียนนักวิชาการในพื้นที่ เครือข่าย Teacher Coaching	สพฐ.จันทบุรี	ดร.หฤทัยอนุสรราชกิจ และคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ภาคใต้				
8) จังหวัดยะลา	การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กปฐมวัยและเด็กประถมในจังหวัดยะลา	นายกอบจ.ยะลา นายกเทศมนตรีนครยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	สถานศึกษา 16 แห่งในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดยะลา	ผศ.เกสรี ลัดเลี้ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและผอ.อำพล พลศรี เทศบาลนครยะลา

แนวทางดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงาน (2ปี 6 เดือน)

1. การเตรียมการ(3 เดือน)

1.1 การดำเนินงานร่วมกับทีมวิจัยจังหวัดพัฒนาเครื่องมือวิจัย แนวทางการเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับจังหวัดใน 3 มิติ ด้านโอกาส ด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ จัดเวทีประชุมวางแผนกลไกและบทบาทความร่วมมือของจังหวัดในการจัดการทำงานพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่โดยดำเนินงานในรายจังหวัด

1.2 จัดเวทีสรุปกลไกและการวางแผนงานวิจัยรวมทั้ง 4 จังหวัด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เติมเต็มยุทธศาสตร์การดำเนินงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิสกว.-สสค. สรุปแผนและกลไกการจัดการวิจัยระดับจังหวัด 4 จังหวัด

2. การดำเนินงาน ติดตามและหนุนเสริมการทำงาน(21 เดือน)

2.1 กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานให้กับโครงการ ABE4 จังหวัดติดตามและหนุนเสริมการทำงานรายจังหวัดลง ลงพื้นที่ติดตามงาน/เวทีติดตามงานระดับจังหวัด

2.2 กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานและหนุนเสริมเครือข่ายวิจัยและถอดบทเรียนรวม4 จังหวัดร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิสกว.-สสค.

2.3 การสร้างการเรียนรู้และขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ผ่านการผลิตสื่อสารคดีและการสื่อสารในช่องทางต่างๆ เพื่อสร้างเผยแพร่ความรู้และสร้างผลกระทบโดยแบ่งการทำงานเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้คือ

2.3.1 ประชาสัมพันธ์ นำเสนอความเคลื่อนไหว และเผยแพร่ข้อคิดเห็นความรู้จากการทำงานผ่าน "เครือข่ายออนไลน์" เพื่อเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนและติดตามการทำงานทั้ง 4 จังหวัด และกลุ่มผู้ทำงานที่สนใจ ซึ่งจะถูกนำเสนอผ่าน "สื่อออนไลน์และสื่อวีดีโอไม่น้อยกว่าพื้นที่ละ 2 ชิ้น" ที่จะนำเสนอเกี่ยวกับตัวอย่างการทำงาน ข้อคิดเห็นต่างๆ กิจกรรมที่น่าสนใจในพื้นที่ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสให้เกิดการทำงานในวงกว้างมากขึ้น(เริ่มสร้างเครือข่ายตั้งแต่เซ็นสัญญา เริ่มผลิตสื่อวีดีโอ หลังจากกิจกรรมลงพื้นที่ติดตามตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2558 เป็นต้นไป)

2.3.2 สื่อสารคดีสรุปโครงการและแนวทางการทำงานในรอบปีถัดไป จำนวน 2 ชิ้น สื่ออินโฟกราฟิกสรุปโครงการจำนวน 2 ชิ้นเพื่อสังเคราะห์การทำงานในภาพรวมสื่อวีดีโอเผยแพร่รายจังหวัดอย่างน้อยจังหวัดละ 2 ชิ้นรวม 12 ชิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการทำงานและสื่อสารการทำงานในวงกว้างต่อไป (ผลิตเพื่อนำเสนอในเวทีถอดบทเรียนเดือนพฤศจิกายน 2558 และเวทีนำเสนอผลการวิจัยเดือนธันวาคม 2559)

3. ประเมินผล สรุปบทเรียนและผลการทำงาน(6 เดือน)

3.1 กิจกรรมประเมินความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานที่มีต่อการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัด เวทีนำเสนอ รีวิวและรายงานความก้าวหน้าทุก 6 เดือน

3.2 เวทีถอดบทเรียนองค์ความรู้และข้อค้นพบการดำเนินงานรายจังหวัด และสังเคราะห์ภาพรวมของการดำเนินงานทั้ง 4 จังหวัด สังเคราะห์และประเมินผลโครงการในภาพรวม

3.3 สรุปโครงการ เวทีนำเสนอผลการวิจัย

3.4 ส่งรายงานสังเคราะห์โครงการ

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์องค์ความรู้เชิงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโจทย์วิจัยในพื้นที่ ทั้งเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพการศึกษา เช่น ลักษณะของข้อมูลที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพการศึกษา กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา รวมถึงการจัดการเรียนส่งเสริมคุณลักษณะอาชีพเป็นต้น

2) การวิเคราะห์องค์ความรู้เชิงระบบที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบการบริหารและการวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดและระบบการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ระบบการบริหารงานบุคคลและทรัพยากรทางการศึกษาตามโจทย์วิจัย ระบบการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลเป็นต้น

3) การวิเคราะห์และถอดบทเรียนเชิงโครงสร้างของกลไกความร่วมมือในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะเรื่องปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จหรืออุปสรรค เช่น ระบบการจัดความสัมพันธ์และความร่วมมือของภาคีในพื้นที่ความเป็นทางการและการมีส่วนร่วมของภาคี ธรรมชาติของการมีส่วนร่วม (Accountable) ของกลไกแต่ละพื้นที่ ทั้งในด้านโอกาส ด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานในจังหวัดนาร่อง

แผนการดำเนินงาน	ระยะเวลา																													
	2557					2558										2559														
	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.
1. การเตรียมการ																														
1.1 ดำเนินงานร่วมกับทีมวิจัยจังหวัดพัฒนาเครื่องมือ การทำงานเรื่องจัดการข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และพัฒนากลไกการจัดการทำงานพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ • เวทีจังหวัดพัฒนาเครื่องมือและแผนการทำงาน (จังหวัดละ 1 ครั้ง x 4 จังหวัด)	▲	→																												
1.2 เวทีสรุปแผนและกลไกการจัดการวิจัยระดับจังหวัด 4 จังหวัด (เวทีรวม1 ครั้ง)			★																											
2. การดำเนินงาน ติดตามและหนุนเสริมการทำงาน																														
2.1 กิจกรรมลงพื้นที่ติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหนุนเสริมการทำงานรายจังหวัด /เวทีติดตามงานระดับจังหวัด 4 จังหวัด • เวทีประชุมพื้นที่ระดับจังหวัด (จังหวัดละ 2 ครั้ง x 4 จังหวัด)				▲				▲							▲						▲									
2.2 เวทีแลกเปลี่ยนและถอดบทเรียนรวม 4 จังหวัดร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิสกว.-สสค. • เวทีรวม 1 ครั้งทุก 6 เดือน (4 ครั้ง)						★						★				★					★									
2.3 การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ผ่านการผลิตสื่อสารคดีและการสื่อสารสาธารณะ																														
3. ประเมินผล สรุปบทเรียนและผลการดำเนินงาน																														
3.1 กิจกรรมประเมินความก้าวหน้าและผลการดำเนินงาน • เวทีนำเสนอความก้าวหน้าทุก 6 เดือน						★						★				★					★									
3.2 เวทีถอดบทเรียนภาพรวมของการดำเนินงาน ทั้ง 4 จังหวัด สังเคราะห์และประเมินผลโครงการในภาพรวมรายปี																														
3.3 สรุปโครงการ เวทีนำเสนอผลการวิจัย																														
3.4 เวทีรื้อวิปคโครงการและส่งรายงานสังเคราะห์โครงการ																														

หมายเหตุ :1) ▲ การดำเนินงานกิจกรรมในระดับจังหวัด ดำเนินการรายจังหวัด จำนวนจังหวัดละ 2ครั้ง/1 ปีรวม 8 เวที ★ กิจกรรมเวทีรวม 4 จังหวัด จำนวน2ครั้ง/ปีรวม 4 เวที กิจกรรมนำเสนอผลงานความก้าวหน้าระดับชุดโครงการจำนวน 1 ครั้ง/ปี รวม 2 เวที เวทีสรุปโครงการและนำเสนอผลงานวิจัย 1 เวที

2.งานประสานและติดตามโครงการ

สถาบันรามจิตติดำเนินงานกลางน้ำ โดยมีการประสานและติดตามหนุนเสริมโครงการในกลุ่ม ได้แก่

4

- 1) โครงการที่ สกว.ประกาศทุน และให้ทุนวิจัย จำนวน 12 โครงการ
- 2) โครงการที่ สกว.ให้ทุนวิจัยโดยตรงแก่สถาบันรามจิตติจำนวน 1 โครงการ
- 3) โครงการความร่วมมือจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 1 โครงการ
- 4) งานเชื่อมต่อและติดตามความเคลื่อนไหวโครงการที่ฝ่าย 4 ให้การสนับสนุนจำนวน 2 โครงการ โดยมีความคืบหน้าของแต่ละกลุ่มดังนี้

2.1 โครงการที่สกว.ได้ให้การสนับสนุนทุนเครือข่ายวิจัยในประเด็นด้านการศึกษา

ปีงบประมาณ 2555-2556ซึ่งได้รับคัดเลือกรับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจาก สกว. ฝ่ายชุมชน และสังคมจำนวน 4 โครงการสำนักประสานงานสถาบันรามจิตติได้ดำเนินการประสาน และติดตามการดำเนินโครงการวิจัยดังตาราง

ตาราง 2.3การดำเนินการประสาน และติดตามการดำเนินโครงการวิจัยจาก สกว.

โครงการ	กิจกรรมประสานงาน	วันที่
1.RDG5540040การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง: เกาหลีใต้ ไต้หวัน และญี่ปุ่น	-ประชุมเสวนาเพื่อวิพากษ์ข้อเสนอเชิงนโยบาย	10 ม.ค.57
	-ประชุมกลุ่มย่อยหัวหน้าโครงการวิจัย	28 ก.พ.57
	-ประชุมรายงานความก้าวหน้าระยะ 12 เดือน	12 มี.ค.57
	- จัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ สกว.	28 ก.ค.57
2.RDG5540035การวิจัยเชิงเปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการศึกษา: กรณีศึกษาประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย	-ประชุมเสวนาเพื่อวิพากษ์ข้อเสนอเชิงนโยบาย	27 ธ.ค.57
	-ประชุมกลุ่มย่อยหัวหน้าโครงการวิจัย	28 ก.พ.57
	-ประชุมรายงานความก้าวหน้าระยะ 12 เดือน	12 มี.ค.57
	- จัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ สกว.	9 มิ.ย.57
3.RDG5540034 การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด: นวัตกรรมสำหรับการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	-ประชุมเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยและงานภาคปฏิบัติ : การวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	15 มี.ค.57
	-ประชุมรายงานความก้าวหน้าระยะ 12 เดือน	31 มี.ค.57
	- จัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ สกว.	12 มิ.ย.57
4.RDG5540037 การวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา ในศ. 21 กรณีศึกษาโรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนเพลินพัฒนา และโรงเรียนตรุณสิกขาลัย	-ประชุมรายงานความก้าวหน้าระยะ 12 เดือน	31 มี.ค.57
	- ดำเนินการประสานติดตามรายงานฉบับสมบูรณ์	19 มิ.ย.57
	- จัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ สกว.	6 ส.ค.57
		-

2.1 โครงการที่สกว.ได้ให้การสนับสนุนทุนเครือข่ายวิจัยในประเด็นด้านการศึกษา
ปีงบประมาณ 2556-2557ซึ่งมีโครงการฯได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยจาก สกว. ฝ่ายชุมชน และ
 สังคมในชุดโครงการวิจัย **"ไอซีทีเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้"** จำนวน 8 โครงการทั้งนี้สำนักประสานงาน
 สถาบันรามจิตติได้ดำเนินการประสาน และติดตามการดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ที่มประสานงานสถาบันรามจิตติได้ดำเนินการประสาน ลงพื้นที่ และติดตามการดำเนิน
 โครงการวิจัยแต่ละโครงการ ดังตาราง

ตาราง 2.4 การติดตามการดำเนินโครงการวิจัยชุด ไอซีทีเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้

โครงการ	กิจกรรมประสานงาน	วันที่
1. RDG5640033 ผลของการใช้เฟสบุ๊คที่มีต่อ สมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร	- ประชุมนักศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม - การประชุมกลุ่มย่อยนิสิตนักศึกษา เรื่องการ ใช้เฟสบุ๊คกับการเรียน - ประชุมกลุ่มย่อยอาจารย์ เรื่องการใช้เฟสบุ๊ค กับการเรียน - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุด โครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้	4 พ.ย.56 27 ก.พ. 57 3 เม.ย. 57 3 มิ.ย. 57
2. RDG5640040 รูปแบบการใช้ ICT สร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์จากแหล่งเรียนรู้เอกสาร สิทธิบัตรนานาชาติ และต่อยอดสิ่งประดิษฐ์ทาง อาหาร	- ประชุมนำเสนอผลงานโครงการต่อยอด สิทธิบัตร - การสัมมนาและอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การใช้เครื่องมือ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ - การประชุมสัมมนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาแบบ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ ของเด็กเยาวชนและสังคมไทย เพื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์และต่อยอดเทคโนโลยี จากเอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุด โครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้	3-4 ต.ค. 56 16-17 มี.ค 57 15 ก.ค. 57 3 มิ.ย. 57
3. RDG5640024 การสำรวจรูปแบบการใช้เครื่องมือ แห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนา ทักษะความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา	- การประชุมเชิงปฏิบัติการ:การพัฒนา โครงการวิจัยในชั้นเรียน - การประชุมเชิงปฏิบัติการ: การพัฒนา โครงการวิจัยในชั้นเรียนครั้งที่ 3 - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุด โครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ - ประชุมนำเสนองานวิจัยการใช้สื่อ ICTฯ สัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	4-6 พ.ย. 56 25-27 พ.ค. 57 3 มิ.ย. 57 26 ส.ค. 57
4. RDG5640041 โครงการ "การพัฒนาชุมชน ออนไลน์เครือข่ายครูไทยหัวใจไอซีที"	- เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุด โครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้	3 มิ.ย. 57

<p>5. RDG5640031การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมอบรมปฏิบัติการครั้งที่ 1 เรื่อง รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์สอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ - กิจกรรมอบรมปฏิบัติการครั้งที่ 7 เรื่อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Thai CoWeb-SocNet 	<p>15-16 ธ.ค.56</p> <p>3 มิ.ย. 57</p> <p>21 มิ.ย. 57</p>
<p>6. RDG5640037การปฏิบัติการเรียนรู้ทักษะการอ่านด้วยหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์ (e-book)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้ทรงคุณวุฒิ และคัดเลือกวรรณคดีในการทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ - ประชุมวางแผนปฏิบัติการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ 	<p>18 ต.ค. 56</p> <p>11 พ.ย. 56</p> <p>3 มิ.ย. 57</p>
<p>7. RDG5640025การศึกษาและพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้การใช้งานโปรแกรมประยุกต์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตการสาธิตการสอนการใช้โปรแกรมประยุกต์กับกลุ่มตัวอย่างผู้บกพร่องทางการได้ยิน - การสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโปรแกรมประยุกต์สำหรับนักศึกษาผู้พิการทางการได้ยิน - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ - ประชุมหารือการดำเนินงาน เวทีปิดโครงการวิจัย 	<p>20 ธ.ค. 56</p> <p>7 มี.ค. 57</p> <p>3 มิ.ย. 57</p> <p>20 ส.ค. 57</p>
<p>8. RDG5640026การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติไอซีทีในการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ - การอบรมเชิงปฏิบัติการ สื่อสร้างสรรค์กับการใช้ไอซีทีเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 	<p>3 มิ.ย. 57</p> <p>25 ก.ค. 57</p>

สรุปเวทีประชุมรายงานความก้าวหน้า 8 เดือนชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้

ทีมประสานงานสถาบันรามจิตติได้จัดเวทีประชุมรายงานความก้าวหน้าชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ขึ้นในวันที่ 3 มิถุนายน 2557 ณ ห้องประชุม 1 สกว. มีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะต่อ โครงการดังนี้ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผศ.ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ อ.สรรชัย หนองตรุด ผศ.ดร.บัณฑิต ทิพากร ดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ ดร.จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์สรุปข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินการวิจัย ดังตาราง

ตาราง 2.5 สรุปข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิการดำเนินการวิจัยชุดโครงการ ICT ระยะ 8 เดือน

โครงการ	รายละเอียดการดำเนินงาน		
	กิจกรรม	ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอเพิ่มเติม
ผลของการใช้เฟสบุคที่มีต่อสมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในกทม. ผศ.ดร.วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล	อภิปรายผลของการใช้เฟสบุค	(รูปแบบ หน้าตา เนื้อหา) ในประเด็นที่จะเป็นพลังในการสร้างให้เกิดการเรียนรู้ (ทำอะไรที่สร้างและไม่สร้างการเรียนรู้)	ควรมีกิจกรรมที่จะได้ประโยชน์บน facebook วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงความสัมพันธ์ของตัวแปรเพื่อดูว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร วิเคราะห์ข้อมูลระหว่างกลุ่ม เช่น พฤติกรรม เปรียบเทียบระหว่าง นักศึกษา กลุ่ม Social Science และ S&T กลุ่ม ครอบครัวยังไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงเรื่องการ ใช้เฟสบุคกับการเรียนรู้
รูปแบบการใช้ ICT สร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์จากแหล่งเรียนรู้เอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ และต่อยอดสิ่งประดิษฐ์ทางอาหาร อ.ปราโมทย์ ธรรมรัตน์	ใช้เว็บไซต์และgoogle เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน โดย สพม.39 เป็นพื้นที่นำร่อง ให้ครูทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเอกสารสิทธิบัตร และร่วมกันสร้างสรรค์ ผลงานเผยแพร่ ทำคู่มือใน	วัดผลโดยการเปรียบเทียบ ก่อนและหลัง หรือเทียบกับ คนที่ไม่ได้ใช้คู่มือ เกิดความแตกต่างกันหรือไม่ ใช้อะไรเป็นเกณฑ์ และใครเป็นผู้ประเมิน	เครื่องมือวัดน่าจะเป็น objectivity มากกว่านี้ ไม่ใช่เป็นการวัด opinion ควรต้องหาข้อสรุปว่า รูปแบบ ICT รูปแบบไหน หรือใช้อย่างไร ที่จะตอบสนองให้เด็กเรียนรู้ สามารถต่อยอด ซึ่งจะ รวมถึงการวัดรูปแบบในการนำเสนอ เอกสาร

	การใช้เครื่องมือให้ครูและเด็กใช้เป็น		สิทธิบัตรนานาชาติ
การสำรวจรูปแบบการใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา อ.ธัญญ์ณัช บุษบงศ์	อบรมครูและให้ครูทำวิจัยการสอนโดยการทดลองใช้กิจกรรมการสอนที่พัฒนาความคิดโดยมีไอซีทีเป็นเครื่องมือ	ความต่างของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3 แบบ และแบบไหนได้ผลมากที่สุด การสรุปว่าไอซีทีเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอาจทำให้เกิดทักท้วงได้	อธิบายวิธีและเหตุผลของการคัดเลือกเครื่องมือที่ให้ผู้เรียนใช้ ควรใช้เครื่องมือด้าน Social Network ที่เน้นการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในเชิงภาพมากขึ้น กลุ่มคณาจารย์ มีเครื่องมือที่จะสร้างแนวความคิดหรือสื่อสารที่ดีกว่า facebook เช่น google Apps เป็นต้น การย่อความให้มีจำนวนคำที่จำกัด Twitter จะใช้ได้ดี
โครงการ “การพัฒนาชุมชนออนไลน์เครือข่ายครูไทยหัวใจไอซีที” อ.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	กิจกรรมไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์และปัญหาของการใช้ไอซีทีคืออะไร ยังไม่ได้ชุมชนออนไลน์	ทำความเข้าใจกับเรื่องการจัดความรู้ สืบค้นและวางดีไซน์การทำงาน ปรับแผนการทำงาน	การนำเสนอการวิจัยเชิงข้อมูลดิบของการสำรวจขาดการวิเคราะห์ วิชาการและวิจารณ์ สิ่งที่ดำเนินการวิจัย (ที่จริงน่าจะเรียกว่าการสำรวจมากกว่า) ศึกษาพฤติกรรมว่าทำไมคนไทยไม่นิยมการออกความคิดเห็นในเชิงวิชาการ ถ้าจะให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ (information) จะทำได้ อย่างไร เรื่องที่ทำยังไม่มีการหาเนื้อหาที่จะใส่ในชุมชนออนไลน์จึงไม่น่าจะมีประโยชน์มากนักกับครูในการใช้งาน
การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเว็บ	อบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเว็บบล็อก ครูนำไปทดลองสอนเก็บข้อมูล ประชุมเพื่ออภิปรายผลการใช้เว็บบล็อกในการสอน	น่าจะได้ข้อมูลเชิงลึกทั้งด้านเนื้อหา ความพึงพอใจ การขยายผลไปสู่ผู้เรียนบริบทของนักเรียนมีผลหรือไม่กับการใช้เว็บบล็อก ดูปัจจัยความสำเร็จต่างๆ	ขาดการประเมินการเรียนรู้แบบร่วมกัน น่าจะพัฒนาเครื่องมือวัดที่เป็นการวัดความเข้าใจและการนำไปใช้ มากกว่าวัดความรู้โดยตรง

<p>บล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดร.ศิริชัย นามบุรี</p>		<p>ของครูและนักเรียน วิเคราะห์accountability ของครู</p>	<p>เน้นการเรียนรู้ ICT มาก เกินไปอาจจะทำให้ ผลการวิจัยไม่ได้ตามที่ ต้องการ ซึ่งควรปรับปรุง</p>
<p>การพัฒนาการเรียนรู้ คุณค่าวรรณคดีไทยผ่าน รูปแบบสื่อประสม ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร</p>	<p>สร้างและจัดทำวัตถุบใน การทำสื่อประสม เกี่ยวกับ วรรณคดี</p>	<p>ต้องคำนึงถึงสุนทรียภาพ ของวรรณคดี เอาสื่อไป ทดลองใช้กับผู้เรียน ซึ่ง ต้องขึ้นอยู่กับภาระวิธีสอน หรือใช้เทคนิคสอนอย่างไร</p>	<p>ยังไม่มีพฤติกรรมที่จะแสดง และวัดได้ว่าผู้เรียนรู้คุณค่า และ หรือ เข้าใจสังคมและ วรรณคดีที่เลือกใช้ การรายงานผลเป็นเชิง บรรยายจึงน่าจะมีบทสรุป ในแต่ละตอนด้วย อะไรเป็นกลไกในการสร้าง สื่อที่สำคัญค่าให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจ</p>
<p>การศึกษาและพัฒนา สื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เพื่อการเรียนรู้การใช้งาน โปรแกรมประยุกต์ที่มี ประสิทธิภาพสำหรับผู้ พิการทางการได้ยิน ดร.สุธา เหลือลมัย</p>	<p>ใช้สื่อภาพนิ่งและ ภาพเคลื่อนไหวที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเข้าใจในการ ใช้งานโปรแกรมให้แก่ ผู้เรียนหูหนวก</p>	<p>คำนึงถึงประเด็น Brainwork การได้ ประโยชน์ไม่เฉพาะกับผู้ พิการแต่ได้ประโยชน์กับผู้ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่ปกติและหู หนวก</p>	<p>น่าจะความคุ้มค่า และ ความสามารถในการดู ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ด้วย คำถามที่ถามอาจจะต้อง เป็นคำถามที่เป็นสิ่งที่เห็น ได้ชัด(เข้าใจได้ชัดเจน) หลายๆ ข้อเพื่อให้ผู้ตอบ สามารถตอบได้ชัดเจน น่าจะคำนึงถึงตัวแปรแทรก ซ้อน และข้อจำกัดของการ ใช้สื่อ</p>
<p>พัฒนารูปแบบชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ไอซีทีในการจัดการเรียน การสอนของครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดร.ศยามน อินสะอาด</p>	<p>พัฒนารูปแบบชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อ สร้างชุมชนนักปฏิบัติไอซีที ในการจัดการเรียนการสอน ของครู</p>	<p>ทำความเข้าใจกับเรื่องการ จัดการความรู้ สืบค้นและ วางดีไซน์การทำงาน ปรับ แผนการทำงาน</p>	<p>อาจจะปรับแผนเป็น กำหนดแนวทางที่คิดว่าจะ เป็นไปได้มากที่สุด ควรพิจารณา Tool ใหม่ ๆ ที่นิยมใช้และได้ผลดี</p>

ภายหลังการประชุมรายงานความก้าวหน้าระยะ 8 เดือน ทีมวิจัยได้นำข้อเสนอแนะของ
ผู้ทรงคุณวุฒิในกลับไปปรับแก้ไขรายงานวิจัยฉบับ 6 เดือน ส่งให้กับสกว. ปัจจุบันอยู่ระหว่างการ

ดำเนินการตามแผนงานระยะสุดท้ายซึ่งมีกำหนดปิดโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ระหว่าง มิถุนายน - ตุลาคม 2557 ทางทีมประสานงานได้ประสานให้ทีมวิจัยจัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามระยะเวลา กำหนด และประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดเวทีนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้เรียบร้อยต่อไป โดยมีสรุปผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าราย โครงการระยะ 12 เดือนดังตาราง

ตาราง 2.6 ผลการดำเนินงานโครงการระยะ 12 เดือนชุดโครงการ ICT เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้

เนื้อหา	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	งบประมาณ		หมายเหตุ
		งวดที่ 2	งวดพิเศษ จ.	
1. RDG5640024 - การสำรวจรูปแบบการใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา - นางสาวธัญญ์ณัช บุษบงศ์(ระยะเวลาดำเนินโครงการ 12 เดือน ตั้งแต่ 1 ก.ค.56 -30 มิ.ย.57)				
อบรมครูและให้ครูทำวิจัยการสอนโดยการทดลองใช้กิจกรรมการสอนที่พัฒนาความคิดโดยมีไอซีทีเป็นเครื่องมือโดยครูที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำวิจัยที่ตนเองนำเป็นผลงานของตนเองได้	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายวิธีและเหตุผลของการคัดเลือกเครื่องมือให้ผู้เรียนใช้ ควรใช้เครื่องมือด้าน Social Network ที่เน้นการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในเชิงภาพมากขึ้น กลุ่มคณาจารย์ มีเครื่องมือที่จะสร้างแนวความคิดหรือสื่อสารที่ดีกว่า Facebook เช่น Google Apps เป็นต้น การย่อความให้มีจำนวนคำที่จำกัด Twister จะใช้ได้ 	ได้รับเต็มงวด	ได้รับแล้ว	ได้รับเงินงวดที่ 2 และงวดพิเศษ จ.ครบหมดแล้ว ยังไม่ได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ปรับแก้ ซึ่งนักวิจัยจะดำเนินการให้โดยเร็ว
2. RDG5640025 - การศึกษาและพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ การใช้งานโปรแกรมประยุกต์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน - ดร.สุธา เหลือลมัย(ระยะเวลาดำเนินโครงการ 15 เดือน ตั้งแต่ 1 ก.ค.56 -30 ก.ย.57)				
สร้างและทดลองใช้สื่อภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวที่เหมาะสมเพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้งานโปรแกรมให้แก่ผู้เรียนหูหนวกหลังจากการปรับสื่อแล้วจะเผยแพร่สื่อชิ้นนี้ให้แก่ผู้ที่ต้องการต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> คำถามที่ถามอาจจะต้องเป็นคำถามที่เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด(เข้าใจได้ชัดเจน) หลายๆ ข้อเพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ชัดเจน น่าจะคำนึงถึงตัวแปรแทรกซ้อน และข้อจำกัดของการใช้สื่อ 	ได้รับเต็มงวด	ได้รับแล้ว	ได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ปรับแก้เมื่อวันที่ 23 พ.ค.57 และได้ดำเนินการส่งสกว.เพื่อขอเบิกเงินงวด ส่วนเงินงวดพิเศษ จ. ที่เบิกมาได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว แต่ยังมีอีก 1 ก้อนที่ทางอ.สุธายังไม่ได้ขอเบิกมา(ประสานไว้ว่าจะขอเบิกมาช่วงสิ้นเดือน มิ.ย.57)
3. RDG5640026 - การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชน นักปฏิบัติไอซีทีในการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ดร.ศยามน อินสะอาด(ระยะเวลาดำเนินโครงการ 12 เดือน ตั้งแต่ 15 ก.ค.56 -14 ก.ค.57)				
เก็บข้อมูลการเข้าถึงไอซีที สรุปและวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์กรอบ	<ul style="list-style-type: none"> อาจจะปรับแผนเป็นกำหนดแนวทางที่คิดว่าจะเป็นไปได้มากที่สุด 	ได้รับครึ่งงวด (อยู่ในระหว่าง)	อยู่ในระหว่างดำเนินการจาก	ได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ปรับแก้เมื่อวันที่ 23 พ.ค.57และเอกสารขอเบิกงวดพิเศษ จ.

แนวคิดต้องการพัฒนาชุมชนออนไลน์ จะสร้างต้นแบบชุมชนออนไลน์ และ วิเคราะห์สรุปผลเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรพิจารณา Tool ใหม่ ๆ ที่นิยมใช้และได้ผลดี 	ดำเนินการจากทางสกว.)	ทางสกว.	เมื่อวันที่ 26 พ.ค.57 ได้ดำเนินการส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้าเพื่อขอเบิกเงินงวดที่ 2 ที่เหลือและเงินงวดพิเศษ จ.ให้สกว.แล้ว
4. RDG5640031 - การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์ - ดร.ศิริชัย นามบุรี(ระยะเวลาดำเนินโครงการ12 เดือน ตั้งแต่ 1 ก.ค.56 -30 มิ.ย.57)				
อบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเว็บบล็อก ครู นำไปทดลองสอนและเก็บข้อมูล จะประชุมเพื่ออภิปรายผลการใช้เว็บบล็อกในการสอน	<ul style="list-style-type: none"> ● ขาดการประเมินการเรียนรู้แบบร่วมกัน ● นำจะพัฒนาเครื่องมือวัดที่เป็นการวัดความเข้าใจและการนำไปใช้ มากกว่าวัดความรู้โดยตรง ● เน้นการเรียนรู้ ICT มากเกินไปอาจจะทำให้ผลการวิจัยไม่ได้ตามที่ต้องการ ซึ่งควรปรับปรุง 	ได้รับอีกครั้งแล้ว	ได้รับแล้ว	ได้ดำเนินการส่งขอเบิกพร้อมงวดพิเศษ จ.และได้รับเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้วและได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ได้รับแก้เมื่อวันที่ 3 มิ.ย.57
5. RDG5640033 - ผลของการใช้เฟสบุ๊คที่มีต่อสมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร - ผศ.ดร.วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล(ระยะเวลาดำเนินโครงการ12 เดือน ตั้งแต่ 1 ก.ค.56--30 มิ.ย.57)				
พัฒนาเครื่องมือแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลกับนักศึกษาในเขตกรุงเทพฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จัดประชุมกลุ่มนักศึกษา และอาจารย์ และจะนำผลมาอภิปราย	<ul style="list-style-type: none"> ● วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อดูว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ● วิเคราะห์ข้อมูลระหว่างกลุ่ม เช่น พฤติกรรมเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษา กลุ่ม Social Science และ S&T กลุ่มครอบครัวซึ่งไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ ● วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงเรื่องการใช้เฟสบุ๊คกับการเรียนรู้ 	ไม่ได้รับ	- (ไม่มีเงินงวดพิเศษ จ.)	ได้ประสานส่งเอกสารกับพี่อาก่อนหน้าเพื่อขอเบิกเงินงวด 2 ออกมาโดยใช้เอกสารรายงานความก้าวหน้าชุดเดิม ส่วน เอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ได้รับแก้ได้รับเมื่อวันที่ 3 มิ.ย.57
6. RDG5640037 - การพัฒนาการเรียนรู้คุณค่าวรรณคดีไทยผ่านรูปแบบสื่อประสม - ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร(ระยะเวลาดำเนินโครงการ12 เดือน ตั้งแต่ 1 ก.ค.56-30 มิ.ย.57)				
สร้างและจัดทำวัตถุใบในการทำสื่อประสม จะนำไปทดลองใช้กับระดับชั้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ยังไม่มีพฤติกรรมที่จะแสดงและวัดได้ว่าผู้เรียนรู้คุณค่าและหรือ เข้าใจสังคมและวรรณคดีที่เลือกใช้ 	ได้อีกครั้งแล้ว	ได้รับแล้ว	ได้รับเอกสารประกอบการเบิกเงินงวดพิเศษ จ.เมื่อวันที่ 19 พ.ค.57 ได้ดำเนินการทำเรื่องเบิกไปก่อน

<p>ต่างๆและบันทึกผล จากนั้นจะนำมาอภิปรายผล</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การรายงานผลเป็นเชิงบรรยายจึงน่าจะมีบทสรุปในแต่ละตอนด้วย ● อะไรเป็นกลไกในการสร้างสื่อที่สำคัญค่าให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ 			<p>(โดยที่อากาศได้ทำเรื่องเบิกเงินงวด 2 อีกครั้งให้แล้ว) และได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ปรับแก้เมื่อวันที่ 28 พ.ค.57</p>
<p>7. RDG5640040 - รูปแบบการใช้ ICT สร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์จากแหล่งเรียนรู้เอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ และต่อยอดสิ่งประดิษฐ์ทางอาหาร - อ.ปราโมทย์ ธรรมรัตน์(ระยะเวลาดำเนินโครงการ12 เดือน ตั้งแต่ 15 ก.ค.56 -14 ก.ค.57)</p>				
<p>ใช้เว็บไซต์และgoogle เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน โดยสพม.39 เป็นพื้นที่นำร่อง ให้ครูทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเอกสารสิทธิบัตร และร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานเผยแพร่ ทำคู่มือในการใช้เครื่องมือให้ครูและเด็กใช้เป็น และจะเก็บข้อมูลจากการประชุม และอภิปรายผล</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● เครื่องมือวัดหน้าจะเป็น Objectivity มากกว่านี้ ไม่ใช่เป็นการวัด Opinion ● ควรต้องหาข้อสรุปว่า รูปแบบ ICT รูปแบบไหนหรือใช้อย่างไรที่จะตอบสนองให้เด็กเรียนรู้ สามารถต่อยอด ซึ่งจะรวมถึงการวัดรูปแบบในการนำเสนอ เอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ 	<p>ได้รับครั้งงวด</p>	<p>อยู่ในระหว่างจัดเตรียมเอกสารเพื่อส่งสกว.</p>	<p>ได้รับเอกสารขอเบิกงวดพิเศษ จ.เมื่อวันที่ 3 มิ.ย. 57(โดยที่ยังต้องขอเอกสารประกอบเพิ่มเติม) ได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ปรับแก้เมื่อวันที่ 3 มิ.ย.57</p>
<p>8. RDG5640041 - การพัฒนาชุมชนออนไลน์เครือข่ายครูไทยหัวใจไอซีที - อ.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ(ระยะเวลาดำเนินโครงการ15 เดือน ตั้งแต่ 15 ก.ค.56 - 14 ต.ค.57)</p>				
<p>ไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์และปัญหาของการใช้ไอซีทีคืออะไร ยังไม่ได้ชุมชนออนไลน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การนำเสนอการวิจัยเชิงข้อมูลดิบของการสำรวจ ขาดการวิเคราะห์ วิพากษ์ และวิจารณ์ สิ่งที่ดำเนินการวิจัย (ที่จริงน่าจะเรียกว่าการสำรวจมากกว่า) ● ศึกษาพฤติกรรมว่าทำไมคนไทยไม่นิยมการออกความคิดเห็นในเชิงวิชาการ ถ้าจะให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ (information) จะทำได้อย่างไร ● เรื่องที่ท้ายยังไม่มีสาระของเนื้อหาที่จะใส่ในชุมชนออนไลน์จึงไม่น่าจะมีประโยชน์มากนักกับครูในการใช้งาน 	<p>ได้รับครั้งงวด (อยู่ในระหว่างดำเนินการจากสกว.)</p>	<p>อยู่ในระหว่างจัดเตรียมเอกสารเพื่อส่งสกว.</p>	<p>ได้รับเอกสารรายงานความก้าวหน้าที่ปรับแก้เมื่อวันที่ 23 พ.ค.57 และได้ดำเนินการเพื่อเบิกเงินงวดที่ 2 อีกครั้งเป็นที่เรียบร้อยแล้วและได้รับเอกสารขอเบิกงวดพิเศษ จ.เมื่อวันที่ 2 มิ.ย.57</p>

2.2 โครงการที่สกว.ให้ทุนสนับสนุนสถาบันรามจิตติดำเนินการวิจัยสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมการพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษา โดยมีการประสานติดตามโครงการวิจัยที่ สถาบันรามจิตติรับทุนดำเนินการวิจัยโดยตรงจำนวน 1 โครงการได้แก่ **RDG5440041 โครงการจัด กระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND)**

โครงการดังกล่าวมีระยะดำเนินโครงการ 3 ปี โดยมีดร.จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ สถาบันรามจิตติ เป็นผู้ดำเนินงาน ได้เริ่มต้นดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2554 มีวัตถุประสงค์ ของการดำเนินโครงการคือ

1. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวของการพัฒนางานด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาในกระแสโลก รวมถึงนวัตกรรมใหม่ๆ

2. เพื่อจัดกิจกรรมเวทีนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา เพื่อสื่อสาร ความเคลื่อนไหว และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่ทำงานในภาค นโยบายและภาคปฏิบัติการและใช้เวทีเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนความรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการ พัฒนา

3. เพื่อประมวลและสังเคราะห์ความเคลื่อนไหวของข่าวสารความรู้ในรอบปี ข้อคิดและทิศ ทางการทำงานเชิงนโยบายด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา รวมถึงถอดบทเรียนองค์ความรู้และกลไก เวทีนโยบายเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานในปีที่ 1 ได้มีการจัดเวที INTREND รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 “บทเรียนมหาอุทกภัยกับการเรียนรู้ใหม่เพื่อเด็กและเยาวชน” ครั้งที่ 2 “เด็กเปลี่ยนโลก : พลังใหญ่กับ กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และสังคมไทย” ครั้งที่ 3 “วิกฤตการจัดการศึกษาของรัฐ : สัญญาณเตือนจากกระแสโลก” ครั้งที่ 4 “จับกระแสการเตรียมคนรุ่นใหม่เข้าสู่อาเซียน: วางทิศคิดทาง ประเทศไทย” ครั้งที่ 5 “จับกระแสการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 : ข้อคิดและทิศทางเพื่อการพัฒนาครู ไทย” ครั้งที่ 6 “เวทีสนทนาแลกเปลี่ยนเรื่อง “มองการศึกษาไทย : ทางเลือกใหม่ในมุมเยาวชน” พร้อม ด้วยการจัดทำสื่อและบทความเผยแพร่ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้” โดยได้ข้อสรุปสังเคราะห์ที่ สำคัญจากการจัดทั้ง 6 ครั้ง อันถือเป็นแนวโน้มสำคัญของการจัดการศึกษาทั่วโลก ได้แก่ **1) กระแส ความเคลื่อนไหวภาคสังคม และการแสดงพลังภาคประชาชนที่สูงขึ้นในการขับเคลื่อนการพัฒนาหรือ ปฏิรูปการศึกษา 2) กระแสการปฏิรูปบทบาทและการลดขนาดการจัดการภาครัฐ** ในการจัด การศึกษาควบคู่การเพิ่มพื้นที่ให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้ามาร่วมจัดการศึกษา และ **3) กระแสการ ใช้ยุทธศาสตร์พื้นที่เป็นฐานการจัดการ (Area-Based management)** เพื่อการระดมทรัพยากรและ พลังจากทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่มาร่วมจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการ ของพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มการศึกษาโลกในปีที่ 1 ได้นำมาสู่ การปรับทิศทางการดำเนินงานในปีที่ 2 โดยมีการเจาะลึกลงไปในประเด็นสำคัญของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับมีการทำงานเชื่อมต่อกับองค์กรภาคีต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อนำข้อค้นพบจากเวทีปีที่ 1 และปีที่ 2 ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงขับเคลื่อนกระแสวิจัยสังคมไทยให้ร่วมกันรับรู้และตระหนักในทิศทางการพัฒนาการศึกษาที่พึงจะเป็นของประเทศให้มากยิ่งขึ้น โดยมีการจัดเวทีลักษณะต่างๆ อีก 9 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 7 “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน : ประสบการณ์และแนวโน้มจากนานาชาติ” ครั้งที่ 8 “จับกระแสการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์นานาชาติ” ครั้งที่ 9 “จับกระแสตัวแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : ประสบการณ์จากนานาชาติ”

โดยในปีที่ 2 โครงการได้ขอเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับแต่งแนวทางการดำเนินให้ประเด็นเรื่องการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มาขับเคลื่อนต่อให้เห็นศักยภาพและแนวทางการขับเคลื่อนในเรื่องนี้ให้เป็นรูปธรรมและสอดคล้องไปกับจังหวัดการริเริ่มงานนำร่องการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based education-ABE) ของสกว.ร่วมกับจังหวัดต่างๆ โดยนำร่องการจัดเวที “INTREND สัญจร” 4 ครั้ง (ครั้งที่ 10-13) ใน 4 ภูมิภาคร่วมกับมหาวิทยาลัยที่โดดเด่นวิจัยของสถาบันรามจิตติ สร้าง Platform แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเคลื่อนไหวกระแสการศึกษาจากกระแสโลกสู่ภูมิภาค โดยได้ข้อค้นพบจากเวทีสัญจรที่น่าสนใจหลายประการ นับตั้งแต่การชี้ให้เห็น วิกฤตการจัดการศึกษาของท้องถิ่นที่เป็นภาพสะท้อนหรือสอดคล้องไปกับวิกฤตการศึกษาชาติและของหลายประเทศ การแสดงให้เห็นศักยภาพของจังหวัดและท้องถิ่นในการเข้ามาจัดการศึกษา ผ่านงานริเริ่มที่เป็นรูปธรรมหลายเรื่อง การตอกย้ำบทบาทท้องถิ่นเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญ การให้ความสำคัญกับ บทบาทมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นในการเข้ามาหนุนเสริมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ การชี้ความจำเป็นของการมีนโยบายการกระจายอำนาจที่ชัดเจนของรัฐและการปลดล็อกเงื่อนไขเชิงระบบ บางประการเพื่อการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ที่จะมีพลังยิ่งขึ้นและที่สำคัญที่สุดคือการร่วมกันแสดงเจตนารมย์จากทุกเวทีถึง ความต้องการมีส่วนร่วมผลักดันและสร้างกระแสให้สังคมเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดและท้องถิ่นที่จะเป็นคำตอบสำคัญหรือจุดเปลี่ยนในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

นอกจากนี้ในปีที่ 3 โครงการ INTREND ยังได้นำข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิมาออกแบบการทำงานโดยเปิดเวทีความร่วมมือภาคีในการจับกระแสการศึกษารั้งที่ 14 เรื่อง “เรียนรู้คู่การทำงาน : โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย” (ร่วมมือกับองค์กรภาคีสำคัญ คือ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชนหรือสสค.ที่มีความสนใจร่วมกันโดยฐานและทุนความรู้เรื่องการศึกษาแนวโน้มในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำจากโครงการ INTREND ในการจัดเวที) เวที INTREND 8

ครั้งที่ 15 โดยความร่วมมือภาคี “การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนและผู้สร้างคนรุ่นใหม่” (ร่วมมือสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยโดยอาศัยฐานและทุนความรู้จากโครงการ INTREND เช่นกัน)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังของปีที่ 3 โครงการได้จัดเวทีเสวนาครั้งที่ 16 เรื่อง “จับกระแสยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาชาติและบทเรียนสำหรับประเทศไทย” และ เวทีเสวนาครั้งที่ 17 เรื่อง “จับกระแสการศึกษาในบูรพาภิวัตน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย” ซึ่งทั้งสองเวทีต่างเป็นกระแสความเคลื่อนไหวที่มาแรงและตั้งโจทย์ท้าทายต่อการศึกษานานาชาติและโดยเฉพาะกับประเทศไทย

ในภาพรวมของการทำงานของโครงการ INTREND ในรอบ 3 ปีอาจสรุปได้ว่า กระแสการปฏิรูปการศึกษาของนานาชาติประเทศปรากฏชัดในปีแรกและมีการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปมาอย่างต่อเนื่องจากภาพใหญ่ของการจับกระแสการปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐ ลดขนาดการจัดการภาครัฐ เพิ่มพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาโดยใช้ยุทธศาสตร์พื้นที่เป็นฐาน มาสู่ ภาพที่ลงลึกไปในปีที่ 2 สู่การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ กระแสการปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะให้คนยุคใหม่ ฐานและทุนความรู้ให้สามารถอยู่ร่วมและอยู่รอดได้ภายใต้บริบททางเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนไปทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค มาสู่ กระแสการปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เพิ่มมิติของการเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพให้เป็นค่าน้ำหนักที่ตัดเทียมการเรียนรู้ด้านวิชาการ กระแสการปรับระบบการวัดประเมินผลให้มีความยืดหยุ่นตามเป้าหมายการศึกษาที่หลากหลายและสามารถตอบสนองของการค้นหาและพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพเป็นรายบุคคล กระแสการพัฒนาาระบบหนุนเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นองค์รวม โดยเน้นย้ำฐานและทุนความรู้การปฏิรูปวิชาชีพครูและพัฒนาระบบการพัฒนาครู ให้สามารถเป็นทั้งผู้สอน ผู้อำนวยการเรียนรู้ ผู้ร่วมเรียนรู้และผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณให้แก่เด็กรุ่นใหม่ได้ ในขณะเดียวกัน ภาพการทำงานในปีที่ 2 ยังคงตอกย้ำทิศทางของการใช้การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ของนานาชาติอื่นจะพบเห็นตัวอย่างที่ชัดเจนในหลายประเทศในทุกภูมิภาคตั้งแต่แนวคิดกรรมการจัดการเชิงพื้นที่ในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกาในส่วนของทวีปอเมริกาเหนือ บราซิลในแถบอเมริกาใต้ อังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมันในแถบยุโรปโซน มาจนถึงนิวไทเปในไต้หวันและนิวซีแลนด์ในแถบเอเชียตะวันออก ซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการเชิงพื้นที่ดังกล่าวควรเป็นทิศทางที่ได้รับการผลักดันอย่างต่อเนื่องในไทย

อย่างไรก็ตามในภาพรวมข้อค้นพบปีที่ 3 ได้ชี้ให้เห็นโจทย์ท้าทายต่อการศึกษาไทยในอนาคตไม่ว่าการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ให้กับประเทศชาติไม่ว่าพวกเขาเหล่านั้นจะเป็นลูกแรงงานข้ามชาติหรือลูกหลานคนไทยให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะฝีมือและพร้อมก้าว

ไปในกระแสความเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะกับการเผชิญหน้ากับกระแสบูรพาภิวัตน์และโลกาภิวัตน์ที่กระทบต่อการศึกษาไทยและสังคมไทย โดยเฉพาะการนำข้อความรู้จากโครงการ INTREND หลายๆ เรื่องแปลงลงไปเป็นโจทย์การปฏิรูปการศึกษาในระดับชาติแบบบูรณาการความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมถึงการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ระดับพื้นที่ ทั้งการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะองค์รวมให้เด็กรุ่นใหม่ การปฏิรูประบบการวัดและประเมินผล การปฏิรูประบบการพัฒนาครูระดับพื้นที่ เป็นต้น ให้เป็นกระแสขับเคลื่อนควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบบริหารจัดการที่ใช้พื้นที่เป็นฐานโดยสกว.ควรดึงเครือข่ายองค์กรภาคีเข้ามาร่วมขับเคลื่อนให้มากขึ้น และผลักดันให้เกิดระบบและกลไกการจัดการใหม่ในระดับพื้นที่จังหวัดและท้องถิ่นที่มีศักยภาพเพื่อที่จะเป็นทั้งจุดเชื่อมต่อโจทย์การปฏิรูปการเรียนรู้หลายๆ เรื่องลงไปทดลองทำในพื้นที่ต่างๆ และทั้งเป็นกระบวนการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารจัดการการศึกษาของประเทศในภาพรวมต่อไป

ทั้งนี้ในภาพรวมจากการดำเนินงานจับกระแสความเคลื่อนไหวในโครงการ INTREND ดังกล่าว ข้อความรู้อื่นๆ ที่กล่าวได้ถูกเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน Platform วิชาการ และยังคงต้องเป็นข้อมูลความรู้เพื่อการขับเคลื่อนพร้อมๆ กับข้อคิดและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ที่ถูกสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการศึกษาไทยผ่านองค์กรภาคีหลัก โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักนวัตกรรมการศึกษา สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานองค์กรเอกชนและภาคประชาสังคม รวมถึงสื่อมวลชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนความรู้และขยายผลข้อความรู้จากโครงการ INTREND ไปสู่การพัฒนาการศึกษาในภาคปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ตาราง 2.7 กิจกรรมและผลลัพธ์โครงการ Intrend ที่เกิดขึ้นจริงในรอบ 2 ปี(2556-2557)

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
1. เวทีเสวนาครั้งที่ 7 เรื่อง “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน : ประสบการณ์และแนวโน้มจากนานาชาติ”			
1.1 การวิจัยความเคลื่อนไหวเรื่อง“ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสบการณ์และแนวโน้มจากนานาชาติ”	- ความเคลื่อนไหวเชิงยุทธศาสตร์และข้อเสนอ	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสบการณ์และแนวโน้มจากนานาชาติ” 1 ชิ้น 2) บทความ “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสบการณ์และแนวโน้มจากนานาชาติ” 1 ชิ้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการและข้อค้นพบจากงานไปสู่การจัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ และการขยายผล 2) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
<p>1.2 การจัดเวทีเสวนา ครั้งที่ 7 เรื่อง “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสพการณ์และ แนวโน้มจากนานาชาติ”</p> <p>วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556</p>	<p>- Platform การเสวนา เรื่อง “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสพการณ์และ แนวโน้มจากนานาชาติ” แลกเปลี่ยน ภาควิชาช่วยเรื่อง ประเด็นการเรียนรู้เรื่อง ข้อค้นพบจากงาน ดังกล่าว</p>	<p>3) press ข่าวการจัดเวที “ปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสพการณ์และแนวโน้มจาก นานาชาติ” 1 ข่าว</p>	<p>3) มีสื่อมวลชนที่นำบทความ ดังกล่าวไปเขียนต่อในลักษณะ ต่างๆ ผ่านสื่อ อาทิ รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ กรุงเทพ ธุรกิจ คุณสุจิตต์ วงศ์เทศ มติชน เพจหัวโบราณ (Hua Boran) โดย มีการแชร์ข้อค้นพบและความรู้ ผ่านเครือข่ายไซเบอร์และ facebook ไม่น้อยกว่า 150 แชร์จากสื่อและนักวิชาการ ต่าง ๆ</p> <p>4) สื่อข่าวรายการโทรทัศน์ (สัมภาษณ์) เรื่องข้อค้นพบจาก งานดังกล่าว วิทยุจุฬาฯ</p>
<p>2. การเสวนาครั้งที่ 8 เรื่อง “จับกระแสการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์นานาชาติ”</p>			
<p>2.1 การรื้อฟื้นความ เคลื่อนไหวเรื่อง “จับ กระแสการวัดและ ประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียนจาก ประสบการณ์นานาชาติ ประเทศ”</p>	<p>- ความเคลื่อนไหวเชิง ยุทธศาสตร์และข้อเสนอ เกี่ยวกับเรื่องแนวทางการปฏิรูประบบวัด และประเมินผลผู้เรียน</p>	<p>1) เอกสารประกอบเวทีเสวนา เรื่อง “จับกระแสการวัดและ ประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน จากประสบการณ์นานาชาติ ประเทศ” 1 ชิ้น</p> <p>2) บทความเรื่อง “จับกระแสการ วัดและประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียนจากประสบการณ์นานาชาติ ประเทศ”</p>	<p>1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การ สื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์</p> <p>2) ส่งต่อกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>3) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง อาทิ เครือข่ายแกนนำ ปฏิรูปการเรียนรู้ สสค. เครือข่าย วิจัยของสกว.</p>
<p>2.2 การจัดเวทีเสวนา ครั้งที่ 8 เรื่อง “จับ กระแสการวัดและ ประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียนจาก ประสบการณ์นานาชาติ ประเทศ”</p>	<p>- Platform การเสวนา “จับกระแสการวัดและ ประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียนจาก ประสบการณ์นานาชาติ” เปิดพื้นที่การ เรียนรู้ แลกเปลี่ยนภาคี เครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อคิด</p>	<p>3) Press สรุปเวที 1 ชิ้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook)</p> <p>4) คลิปวีดีโอสรุปเวทีความ เคลื่อนไหว 1 ชิ้น</p>	<p>4) การขยายผลไปสู่เวทีเครือข่าย แกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สสค. และงานปฏิรูปหลักสูตรใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>5) ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การวัด และประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน</p>

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
วันที่ 15 พฤษภาคม 2556	ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา		
3. เวทีเสวนาครั้งที่ 9 เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติ”			
3.1 การรีวิวกความเคลื่อนไหวเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติประเทศ”	- ความเคลื่อนไหวด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และบทเรียนข้อคิดเชิงยุทธศาสตร์และข้อเสนอ	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติ” 1 ชิ้น 2) บทความเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติประเทศ” 1 ชิ้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการและข้อค้นพบจากงานไปสู่การสื่อสารสาธารณะผ่านข่าวหนังสือพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ 3) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่ายขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ สสค. และเครือข่ายการศึกษาทางเลือก และเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อสังคมไทย
3.2 การจัดเวทีเสวนาครั้งที่ 9 เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติประเทศ” วันที่ 27 กันยายน 2556	- Platform การเสวนา “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติประเทศ” เปิดพื้นที่การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนภาคีเครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อคิดข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา	3) Press ข่าวเผยแพร่ในสื่อต่างๆ 1 ชิ้น และสรุปเวที 1 ชิ้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook) 4) คลิปวีดิโอนำเสนอความเคลื่อนไหว 1 ชิ้น	4) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเครือข่ายการจัดการศึกษาโดยท้องถิ่น อปท. และจังหวัดจัดการตนเอง เป็นต้น 5) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้ในเวทีต่างๆ เช่น เวที TDR1 ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ เวทีสสค. ฯลฯ
4. INTREND ครั้งที่ 10 สัญจร “จับกระแสการศึกษาโลก สู่อุตสาหกรรมจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”พื้นที่ภาคอีสาน			
4.1 การสังเคราะห์ความเคลื่อนไหวเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติประเทศ” เพื่อตั้งโจทย์เชิงพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- ความเคลื่อนไหวด้านวิกฤตการณ์การศึกษาทั่วโลก และบทเรียน “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติประเทศ” สู่อุตสาหกรรมจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง INTREND สัญจร “จับกระแสการศึกษาโลก สู่อุตสาหกรรมจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” 1 ชิ้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการและข้อค้นพบจากงานไปสู่การสื่อสารสาธารณะผ่านข่าวหนังสือพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่ายพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาท้องถิ่น อปท. ในภาค

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
ประเทศไทย	ภูมิภาคและท้องถิ่น”		ตะวันออกเฉียงเหนือ
4.2 การจัดเวทีเสวนา สัญจรพื้นที่ภาคอีสาน “จับกระแสการศึกษา โลก สู่อุตสาหกรรม จัดการศึกษาเชิงพื้นที่” วันที่ 4 ตุลาคม 2556 ณ ห้องประชุมช่อแก้ว(2) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	- Platform การเสวนา “จับกระแสการศึกษา โลก สู่อุตสาหกรรม จัดการศึกษาเชิงพื้นที่” INTREND สัญจรภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดพื้นที่การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนภาคี เครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อคิด ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา	2) Press ข่าวเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ 1 ชิ้น และสรุปเวที 1 ชิ้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook)	4) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น เครือข่ายด้านเด็ก เยาวชนในภูมิภาคต่างๆ 5) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้ในเวที ต่างๆ กับภาคีด้านเด็กเยาวชน และการศึกษาในจังหวัดต่างๆ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. INTREND ครั้งที่ 11 สัญจร “จับกระแสการศึกษาโลก สู่อุตสาหกรรมจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” พื้นที่ภาคกลางและ ภาคตะวันออก			
5.1 การสังเคราะห์ความ เคลื่อนไหวเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานา ประเทศ” เพื่อตั้งโจทย์ เชิงพื้นที่ภาคกลางและ ภาคตะวันออก ประเทศไทย	- ความเคลื่อนไหวด้าน วิกฤตการณ์การศึกษา ทั่วโลก และบทเรียน “ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานา ประเทศ สู่อุตสาหกรรม ขับเคลื่อนระดับ ภูมิภาคและท้องถิ่น”	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง INTREND สัญจร “จับกระแส การศึกษาโลก สู่อุตสาหกรรม จัดการศึกษาเชิงพื้นที่” 1 ชิ้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การ สื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่าย พัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา ท้องถิ่น อปท. ในภาคกลางและ ภาคตะวันออก
5.2 การจัดเวทีเสวนา สัญจรพื้นที่ภาคกลาง และภาคตะวันออก “จับกระแสการศึกษา โลก สู่อุตสาหกรรม จัดการศึกษาเชิงพื้นที่” วันที่ 7 ตุลาคม 2556 ณ ศาลาแก้ว คณะครุ	- Platform การเสวนา “จับกระแสการศึกษา โลก สู่อุตสาหกรรม จัดการศึกษาเชิงพื้นที่” INTREND สัญจรภาค กลางและภาค ตะวันออกเปิดพื้นที่การ เรียนรู้ แลกเปลี่ยนภาคี เครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อคิด	2) Press ข่าวเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ 1 ชิ้น และสรุปเวที 1 ชิ้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook)	4) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น เครือข่ายด้านเด็ก เยาวชนในภูมิภาคต่างๆ 5) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้ในเวที ต่างๆ กับภาคีด้านเด็กเยาวชน และการศึกษาในจังหวัดต่างๆ ใน ภาคกลางและภาคตะวันออก

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏราชนครินทร์	ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา		
6.INTREND ครั้งที่ 12 สัญจร “จับกระแสการศึกษาโลก สู่ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”พื้นที่ภาคใต้			
6.1 การสังเคราะห์ความ เคลื่อนไหวเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานา ประเทศ” เพื่อตั้งโจทย์ เชิงพื้นที่ภาคใต้ ประเทศไทย	- ความเคลื่อนไหวด้าน วิกฤตการณ์การศึกษา ทั่วโลก และบทเรียน “ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานา ประเทศ สู่การ ขับเคลื่อนระดับ ภูมิภาคและท้องถิ่น”	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง INTREND สัญจร “จับกระแส การศึกษาโลก สู่ยุทธศาสตร์การ จัดการศึกษาเชิงพื้นที่”1 ชั้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การ สื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่าย พัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา ท้องถิ่น อปท. ในภาคใต้
6.2 การจัดเวทีเสวนา สัญจรพื้นที่ภาคใต้ “จับ กระแสการศึกษาโลก สู่ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่” วันที่ 8 ตุลาคม 2556 ณ ห้องประชุมบุษกร ชั้น 2 โรงแรมทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช	- Platform การเสวนา “จับกระแสการศึกษา โลก สู่ยุทธศาสตร์การ จัดการศึกษาเชิงพื้นที่” INTREND สัญจร ภาคใต้ เพื่อเปิดพื้นที่ การเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ภาคีเครือข่ายเพื่อให้ได้ ข้อคิดข้อเสนอเชิง ยุทธศาสตร์การปฏิรูป การศึกษา	2) Press ข่าวเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ 1 ชั้น และสรุปเวที 1 ชั้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook)	4) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น เครือข่ายด้านเด็ก เยาวชนในภูมิภาคต่างๆ 5) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้ในเวที ต่างๆ กับภาคีด้านเด็กเยาวชน และการศึกษาในจังหวัดต่างๆ ใน ภาคใต้
7.INTREND ครั้งที่ 13 สัญจร “จับกระแสการศึกษาโลก สู่ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”พื้นที่ภาคเหนือ			
7.1 การสังเคราะห์ความ เคลื่อนไหวเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานา ประเทศ” เพื่อตั้งโจทย์ เชิงพื้นที่ภาคเหนือ ประเทศไทย	- ความเคลื่อนไหวด้าน วิกฤตการณ์การศึกษา ทั่วโลก และบทเรียน “ยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานา ประเทศ สู่การ ขับเคลื่อนระดับ ภูมิภาคและท้องถิ่น”	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง INTREND สัญจร “จับกระแส การศึกษาโลก สู่ยุทธศาสตร์การ จัดการศึกษาเชิงพื้นที่”1 ชั้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การ สื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่าย พัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา ท้องถิ่น อปท. ในภาคเหนือ

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
7.2 การจัดเวทีเสวนาสัญจรพื้นที่ภาคเหนือ “จับกระแสการศึกษาโลก สู่วิศวศศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	- Platform การเสวนา “จับกระแสการศึกษาโลก สู่วิศวศศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” INTREND สัญจรภาคเหนือ เพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนภาคี เครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อคิด ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา	2) Press ข่าวเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ 1 ชั้น และสรุปเวที 1 ชั้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook)	4) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครือข่ายด้านเด็กเยาวชนในภูมิภาคต่างๆ 5) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้ในเวทีต่างๆ กับภาคีด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาในจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ
8. เวทีเสวนาครั้งที่ 14 เรื่อง “เรียนรู้คู่การทำงาน: โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย” โดยความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)			
8.1 การริ้วความเคลื่อนไหวเรื่อง “เรียนรู้คู่การทำงาน: โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย”	- ความเคลื่อนไหวด้านเรียนรู้คู่การทำงาน: โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย และบทเรียนข้อคิดเชิงยุทธศาสตร์และข้อเสนอ	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง “เรียนรู้คู่การทำงาน: โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย” 1 ชั้น 2) บทความเรื่อง “เรียนรู้คู่การทำงาน: โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย” 1 ชั้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การสื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ 3) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่ายขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ สสค. และเครือข่ายการศึกษาทางเลือก และเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อสังคมไทย
9. เวทีเสวนาครั้งที่ 15 เรื่อง “การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนรู้และสร้างคนรุ่นใหม่” โดยความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)			
9.1 การริ้วความเคลื่อนไหวเรื่อง “การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนรู้และสร้างคนรุ่นใหม่”	- ความเคลื่อนไหวด้าน การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนรู้และสร้างคนรุ่นใหม่และบทเรียนข้อคิดเชิงยุทธศาสตร์และข้อเสนอ	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนาเรื่อง “การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนรู้และสร้างคนรุ่นใหม่” 1 ชั้น 2) บทความเรื่อง “การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนรู้และสร้างคนรุ่นใหม่” 1 ชั้น	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การสื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุทัศน์ 2) ส่งต่อข้อเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ 3) ส่งต่อข้อเสนอให้เครือข่าย

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
		รุ่นใหม่" 1 ชั้น	ขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่ สสค. และเครือข่ายการศึกษา ทางเลือก และเครือข่ายปฏิรูป การเรียนรู้เพื่อสังคมไทย
10. เวทีเสวนาครั้งที่ 16 เรื่อง “จับกระแสยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาชาติและบทเรียนสำหรับประเทศไทย”			
10.1 การรื้อฟื้นความ เคลื่อนไหวเรื่อง“จับ กระแสยุทธศาสตร์ การศึกษาสำหรับลูก แรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จาก นานาชาติและ บทเรียนสำหรับ ประเทศไทย”	ความเคลื่อนไหวเชิง ยุทธศาสตร์และข้อเสนอ เกี่ยวกับเรื่องแนว ทางการจัดการศึกษา สำหรับลูกแรงงานต่าง ด้าว	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนา เรื่อง “จับกระแสยุทธศาสตร์ การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่าง ด้าว : ประสบการณ์จากนานา ประเทศและบทเรียนสำหรับ ประเทศไทย” 1 ชั้น 2) บทความเรื่อง “จับกระแส ยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับลูก แรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาชาติและ บทเรียนสำหรับประเทศ ไทย”	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการ และข้อค้นพบจากงานไปสู่การ สื่อสารสาธารณะผ่านข่าว หนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุทัศน์ 2) ส่งต่อกระทรวงศึกษาธิการ 3) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง อาทิ เครือข่ายแกนนำ ปฏิรูปการเรียนรู้ สสค. เครือข่าย วิจัยของสกว. เครือข่ายองค์กร พัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานข้าม ชาติ เป็นต้น
10.2 การจัดเวทีเสวนา ครั้งที่ 16 เรื่อง เรื่อง“จับ กระแสยุทธศาสตร์ การศึกษาสำหรับลูก แรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จาก นานาชาติและ บทเรียนสำหรับ ประเทศไทย” วันที่ 23 กรกฎาคม	Platform การเสวนาเรื่อง “จับกระแสยุทธศาสตร์ การศึกษาสำหรับลูก แรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จาก นานาชาติและ บทเรียนสำหรับ ประเทศไทย”เปิดพื้นที่ การเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ภาคีเครือข่ายเพื่อให้ได้ ข้อคิดข้อเสนอเชิง	3) Press สรุปเวที 1 ชั้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook)	4) การขยายผลไปสู่เวทีเครือข่าย การพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน ข้ามชาติ 5) ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การวัด และประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน 6) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ต่างๆ สื่อออนไลน์ -สรุปรายการโทรทัศน์สรุปเวที ความเคลื่อนไหวจากเวที INTREND ในช่อง TPBS /ช่อง 3 /ช่อง 9

กิจกรรม	ผลลัพธ์	ผลผลิต	ผลกระทบ/การใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย
2557 ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา		
11. เวทีเสวนาครั้งที่ 17 เรื่อง“จับกระแสการศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย”			
11.1 การรื้อฟื้นความเคลื่อนไหวเรื่อง“จับกระแสการศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย”	ความเคลื่อนไหวเชิงยุทธศาสตร์และข้อเสนอเกี่ยวกับเรื่องทิศทางของ การศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์สู่ข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย”	1) เอกสารประกอบเวทีเสวนา เรื่อง “จับกระแสการศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย” 1 ชิ้น 2) บทความเรื่อง “จับกระแสการศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย”	1) เกิดการส่งต่อเอกสารวิชาการและข้อค้นพบจากงานไปสู่การสื่อสารสาธารณะผ่านข่าวหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุทัศน์ 2) ส่งต่อกระทรวงศึกษาธิการ 3) ส่งต่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เครือข่ายแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สสค. เครือข่ายวิจัยของสกว. เครือข่ายปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น
12.2 การจัดเวทีเสวนาครั้งที่ 17 เรื่อง “จับกระแสการศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย” วันที่ 18สิงหาคม 2557 ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	Platform การเสวนาเรื่อง “จับกระแสการศึกษาในบุรีพาทิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย” เปิดพื้นที่การเรียนรู้แลกเปลี่ยนภาคีเครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อคิดข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา	3) Press สรุปเวที 2 ชิ้น ลงเว็บ “วิจัย รามจิตติ” (facebook) เว็บไซต์สกว. และสื่อออนไลน์ต่างๆ	4) การขยายผลไปสู่เวทีเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ 5) ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน 6) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ต่างๆ สื่อออนไลน์ เช่น เดลินิวส์ -สรุปรายการโทรทัศน์สรุปเวทีความเคลื่อนไหวจากเวที INTREND ในช่อง TPBS1 ชั้น/ช่อง 9 เป็นต้น

2.3. งานประสานกลุ่มโครงการความร่วมมือที่สถาบันรามจิตติดูแล โดยติดตามโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถาบันรามจิตติ ดำเนินงานประสานและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงภายใต้โจทย์หลักสำคัญใน 6 มิติ ได้แก่ ด้านการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ด้านคุณภาพการศึกษา ด้านพัฒนาชนบทศึกษา ด้านสื่อเพื่อการเรียนรู้ และด้านนโยบายและการบริหารการศึกษา และด้านเด็กด้อยโอกาส และพื้นที่ที่มีความต้องการพิเศษ ในการประสานงานโครงการได้มีมีการริเริ่มขึ้น โจทย์วิจัยใหม่ในพื้นที่คือ การพัฒนาโครงการเครือข่ายครูนักปฏิบัติ PLC ครู 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพัฒนาต่อยอดจากโครงการ KM ครูเพื่อการแก้ปัญหาผู้เรียนเรื่องการอ่านออกเขียนได้ และเรื่องความรุนแรง

ผลจากการประสานงานได้ขึ้นโครงการใหม่ทั้งหมดจำนวน 1 โครงการ ได้แก่ **RDG5640054** โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้” ของ ดร.เรชา ชูสุวรรณ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยโครงการดังกล่าวมีระยะเวลาการดำเนินงาน 1 ปี นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่ยังอยู่ในช่วงพัฒนาโครงการเพื่อเตรียมขึ้นอีก 1 โครงการ คือ โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา” ของ ผศ.ดร.เกสรี ลัดเลียซึ่งพัฒนาเป็นโครงการ ABE จ.ยะลา และยังมีโครงการที่อยู่ระหว่างการพัฒนาโจทย์วิจัยอีก 2 โครงการตามความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) คือ 1) โครงการ “วิจัยและพัฒนาเครือข่ายวิจัยสังคมสำหรับนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาเด็กเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” และ 2) โครงการ “วิจัยและพัฒนาเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้บนฐานวิจัยด้วยกระบวนการผลิตสื่อสารคดีในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะแก่ทีมวิจัยเพื่อปรับแก้ข้อเสนอโครงการ

การดำเนินงานระยะ 6 เดือนของการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้” โดยมี ดร.เรชา ชูสุวรรณ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีระยะเวลาการดำเนินงาน 1 ปี มีผลการดำเนินงานดังเอกสารสรุปผลการดำเนินโครงการ

เอกสารสรุปการดำเนินโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้ ” สัญญาเลขที่ RDG 5640054 หัวหน้าโครงการ ดร.เรชา ชูสุวรรณ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและพัฒนารูปแบบและกลไกเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในด้านการเรียนรู้ของครู พฤติกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านการอ่านออกเขียนได้ หรือกลุ่มสาระอื่นที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนด ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลตำบลตะลุบันและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 โดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน

2. วิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้กลไกการพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในด้าน การเรียนรู้ของครู พฤติกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านการอ่านออกเขียนได้ หรือกลุ่มสาระอื่นที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนด ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลตำบลตะลุบันและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 โดยใช้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ในด้านบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษาหรือกองการศึกษา เทศบาล ขอบเขตและบริบทของกลไกการทำงานร่วมในการพัฒนาครู และการบริหารจัดการบนฐานของโรงเรียนและชุมชนภายใต้บริบทที่ต่างกัน

3. ศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลตำบลตะลุบันและสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3

สรุปข้อค้นพบ ผลลัพธ์ และผลกระทบ บทเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ

รูปแบบเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เป็นรูปแบบเครือข่ายการจัดการความรู้ ที่ก่อให้เกิดชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : Cops)เกิดขึ้นจากความร่วมมือและความต้องการในเป้าหมายเดียวกัน ของโรงเรียนและครู องค์กรประกอบในรูปแบบที่เป็นหน่วยงานประกอบด้วย โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่กองการศึกษาเทศบาล และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีศึกษานิเทศก์ที่ได้รับมอบหมายเป็นจุดเชื่อมต่อและร่วมภาระงานพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามนโยบายของต้นสังกัด และสถานวิจัยพัฒนาวัฒนธรรมซึ่งมีนักวิจัยหลักของโครงการ

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเครือข่ายที่ประกอบด้วยเครือข่ายโรงเรียน 3 เครือข่าย ได้แก่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่นราธิวาส เขต 3 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี

โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในสังกัดเทศบาลตำบลตะลุมพันธ์ จังหวัดปัตตานี แต่ละเครือข่าย มีศูนย์เครือข่าย เพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารและเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ภายในเครือข่าย เป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างเครือข่ายกับนักวิจัยหลักของโครงการ ซึ่งใช้สถานวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นศูนย์เครือข่ายหลัก ส่วนการประสานงานระหว่างเครือข่ายที่ต่างสังกัดกัน ยังมีน้อย

ในระดับโรงเรียน มีครูนักวิจัยในโรงเรียน และมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ซึ่งหมายความว่าทุกโรงเรียน มีการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามจุดเน้นของแต่ละโรงเรียน นักวิจัยของโครงการเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการแก่ครู และมีศึกษานิเทศก์จากต้นสังกัดเป็นผู้ประสานและหนุนเสริมในเชิงนโยบาย

สรุปบทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้นำทางวิชาการ สร้างการมีส่วนร่วมทั้งครูและชุมชน ผู้ปกครองในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนานักเรียน และขยายผลไปยังครูกลุ่มสาระอื่นๆนอกเหนือจากครูที่สอนภาษาไทยโดยมีครูนักวิจัยในโรงเรียนเป็นกำลังสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นประธานศูนย์เครือข่าย มีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารและเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ภายในเครือข่าย เป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างเครือข่ายกับนักวิจัยหลักของโครงการซึ่งใช้สถานวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นศูนย์กลางการประสานงาน ศูนย์รวมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการให้กับครู

ศึกษานิเทศก์ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเด่นเป็นผู้ร่วมวิจัยร่วมกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิดอาจเนื่องจากโรงเรียนในสังกัดมีจำนวนไม่มาก ส่วนศึกษานิเทศก์ในสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทเด่นเป็นผู้ประสานและติดตามและหนุนเสริมในเชิงนโยบาย

แผนการดำเนินงานระยะต่อไป

ระยะที่ 2 มุ่งสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนของการพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่ มีแผนการดำเนินงานดังนี้

1. พัฒนากลไกและบทบาทความร่วมมือของเครือข่ายการพัฒนาครูทุกระดับ ขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยเข้าสู่ระดับนโยบายของต้นสังกัดและระดับโรงเรียน จัดให้มีโครงสร้างเครือข่ายที่ชัดเจน ประกอบด้วยประธานศูนย์เครือข่าย คณะกรรมการศูนย์เครือข่าย ซึ่งมีศึกษานิเทศก์ตัวแทนจากเขตพื้นที่และจากกองการศึกษาเทศบาล โดยมีนักวิจัยหลักและสถานวิจัยพหุวัฒนธรรม

ศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนด้านวิชาการ ทุกเครือข่ายกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา มีแผนงานและปฏิทินการดำเนินงานกิจกรรมที่ชัดเจน

2. พัฒนาระบบการวิจัยในโรงเรียน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยจัดให้มีการอบรมพัฒนาครู การลงพื้นที่เยี่ยมโรงเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่าย Face Book ด้านทักษะการสอนภาษาไทยและการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียน

3. จัดเวทีนำเสนอผลงาน คัดเลือกนวัตกรรมเด่น ยกย่องครูดี เพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่ครู และสรุปผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการวิจัย

ทางทีมประสานงานได้ลงพื้นที่ติดตามการดำเนินโครงการวิจัยในพื้นที่สังเกตกระบวนการจัดการเรียนการสอน ณ โรงเรียนเทศบาล 3 บ้านปากน้ำและโรงเรียนเทศบาล 2 วัดตานีนรสโมสร จังหวัดปัตตานี ในวันที่ 25 มิถุนายน 2557 ในการนี้ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาของ สกว. ได้แก่ ผศ.ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ และดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ ลงพื้นที่การดำเนินงานเพื่อให้คำชี้แนะต่อคณะครูนักวิจัยในพื้นที่

ภายหลังกระบวนการลงพื้นที่ติดตามงานแล้วได้มีการจัดเวทีเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อทีมวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมาและการดำเนินงานวิจัยระยะต่อไปดังนี้

ตาราง 2.8 สรุปข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิโครงการพัฒนาเครือข่ายครูฯ ในจังหวัดชายแดนใต้

โครงการ	รายละเอียดการดำเนินงาน		
	กิจกรรม	ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอเพิ่มเติม
การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้ ดร.เรชา ชูสุวรรณ	การสร้างเครือข่ายครูร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส โดยใช้การจัดการความรู้ในการช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยของนักเรียนในพื้นที่	- เพิ่มรายละเอียดการขับเคลื่อน เช่น การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ ควรบอกได้ว่า ทำอะไร ทำอย่างไร ใครทำ ได้ผลอะไรเมื่อใด ซึ่งส่วนใหญ่ในรายงานจะบอกเพียงแต่ทำอะไร โดยไม่ได้แสดงรายละเอียด ว่าทำไปทำไม ทำอย่างไร แล้วจะได้อะไร เป็นไปตามเป้าหมายหรือความต้องการหรือไม่ - สรุปผลการดำเนินงาน โดยแสดงผลผลิต ผลลัพธ์ที่	1. ควรมีการระบุรายละเอียดของเครื่องมือและกระบวนการที่ใช้ให้ชัดเจน 2. การรายงานความก้าวหน้าควรมีการเปรียบเทียบ “ผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการในระยะที่ 1” กับ “ผลที่เกิดขึ้นจริง” จะช่วยให้การประเมินผลความสำเร็จโครงการชัดเจนขึ้น

		ได้ และมี How to ที่ชัดเจน - สร้างความชัดเจนว่าเป็น ว่าวิจัยและพัฒนา หรือ พัฒนาและวิจัยในทุกหน่วย ปฏิบัติให้ชัดเจน	
--	--	--	--

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่อยู่ระหว่างการพัฒนาโจทย์วิจัยอีก 2 โครงการตามความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) คือ 1) โครงการวิจัยและพัฒนา "เครือข่ายวิจัยสังคมระดับปริญญาตรี ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้" 2) โครงการวิจัยและพัฒนา เครือข่ายปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยกระบวนการผลิตสื่อสารคดีในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะแก่ทีมวิจัยเพื่อปรับแก้ข้อเสนอโครงการ และขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจาก สสค.ต่อไป

สรุปผลการดำเนินโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังตาราง

ตาราง 2.9 ผลการดำเนินโครงการความร่วมมือฯ จังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการ	กิจกรรมประสานงาน	วันที่
1. RDG5640054 โครงการ “การวิจัยและพัฒนา เครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้	- ให้ข้อเสนอแนะการทำงานในพื้นที่ต่อ หัวหน้าโครงการ	25 พ.ย. 57
	- ประชุมนำเสนอผลการวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โรงเรียนทั้ง 3 เครือข่าย	17 มี.ค. 57
	- งานประชุมหารือการติดตามความก้าวหน้าโครงการฯ	16 มิ.ย.57
	- งานประชุมติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	25-26 มิ.ย.57
2. โครงการ “การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของเด็กในจังหวัดยะลา”	- ประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับทีมประสานงานและผู้ทรงคุณวุฒิ	16 ธ.ค. 56
	- นำเสนอโจทย์วิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการพัฒนาโจทย์	5 ก.พ. 57

	วิจัยต่อไป	
3)โครงการ "วิจัยและพัฒนาเครือข่ายวิจัยสังคม สำหรับนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชนในการพัฒนาเด็กเยาวชนในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้"	- ประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับทีม ประสานงานและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ - นำเสนอโจทย์วิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับ ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการพัฒนาโจทย์ วิจัยต่อไป	16 มี.ค. 57 21 เม.ย. 57
4) โครงการ "วิจัยและพัฒนาเครือข่ายปฏิบัติการ เรียนรู้บนฐานวิจัยด้วยกระบวนการผลิตสื่อสารคดีใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้"	วิจัยต่อไป	

2.4 งานประสาน เชื่อมต่อ ติดตามและหนุนเสริมกิจกรรมวิจัย ฝ่าย 4 และที่เกี่ยวข้อง
สำนักประสานงาน สถาบันรามจิตติได้หนุนเสริมกิจกรรม สกว. ดังนี้

1. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในชุดโครงการ เพาะพันธุ์ปัญญา โดยมี ดร.อมรวิษัย
นาครทรรพ ที่ปรึกษาสถาบันรามจิตติเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำกับทิศทาง และดร.จุฬารักษ์ มาเสถียร
วงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ เข้าร่วมเป็นฝ่ายเลขาธิการเข้าร่วม

และทีมสารคดี สถาบันรามจิตติเข้าร่วมบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวและเข้าร่วมเป็น
คณะทำงาน “เวทีนำเสนอผลงานระดับประเทศ” โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ประจำปี พ.ศ.2557 โดยได้
จัดทำสื่อและจัดกิจกรรมสนับสนุนงานในวันศุกร์ที่ 28 มีนาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากรพระราชวัง
สนามจันทร์ ดังตาราง

**ตาราง 2.10 จำนวนสื่อและกิจกรรมสนับสนุนการจัดงานเวทีนำเสนอผลงานโครงการ
เพาะพันธุ์ปัญญา**

ลักษณะชิ้นงาน	จำนวน
1. สื่อสารคดีแนะนำโครงการ พพปญ.	2 ชิ้น
2. อินโฟกราฟิกแนะนำโครงการ และผลการดำเนินงาน	2 ชิ้น
3. บอร์ดตุ๊กตาชี้แจงกำหนดการ	2 ชิ้น
4. สื่อวีดีโอติดตามการดำเนินโครงการ	5 ชิ้น
5. กิจกรรมถอดบทเรียนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ “เมื่อไบอ่อนแรกรับแสงตะวัน”	1 กิจกรรม

ตาราง 2.11 การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการในชุดโครงการ เพาะพันธุ์ปัญญา

โครงการ	กิจกรรมเข้าร่วม	วันที่
1. เพาะพันธุ์ปัญญา	-การประชุมเชิงปฏิบัติการการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ศูนย์ อุบลราชธานี	21-22 มิ.ย.56
	-ประชุมคณะกรรมการกำกับทิศดูแล โครงการ พพปญ. ครั้งที่ 2/2556 ตึก SM TOWER สกว.	18 มิ.ย.56
	-ประชุมเสวนาโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา จ.ศรีสะเกษ	9 ส.ค.56
	-ประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างทักษะการคิด วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ศูนย์นครปฐม	14-15 ต.ค.56
	-ประชุมวิพากษ์ข้อมูลและพัฒนาทักษะการเขียน ศูนย์ลำปาง	9-10 พ.ย.56
	-กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาวิทยุวิจัย จ.สมุทรสาคร จ.นครปฐม	17 ม.ค.57
	-ประชุมคณะกรรมการกำกับทิศดูแล โครงการ พพปญ. ครั้งที่ 1/2557 จ. นครปฐม	18 ม.ค.57
	-การประชุมเตรียมงานเวทีนำเสนอแผนงานระดับประเทศ โครงการ พพปญ. ครั้งที่ 1	19 ก.พ.57
	-ประชุมเตรียมงานเวทีนำเสนอแผนงานระดับประเทศ โครงการ พพปญ. ครั้งที่ 2	20 ก.พ.57
	-ลงพื้นที่เตรียมงานเวทีนำเสนอแผนงานระดับประเทศ โครงการ พพปญ. ปี 2557 ม.ศิลปากร จ.นครปฐม รอบที่ 1	6 มี.ค.57
	-ลงพื้นที่เตรียมงานเวทีนำเสนอแผนงานระดับประเทศ โครงการ พพปญ. ปี 2557 ม.ศิลปากร จ.นครปฐมรอบที่ 2	14 มี.ค.57
	-ประชุมสรุปคณะทำงานเวทีนำเสนอแผนงานระดับประเทศ โครงการ พพปญ.ปี 2557	20 มี.ค.57
	- ร่วมเวทีนำเสนอผลงานระดับประเทศ” โครงการ พพปญ. ประจำปี พ.ศ. 2557 โดยได้จัดทำสื่อและจัดกิจกรรมสนับสนุนงาน	28 มี.ค. 57
	- ประชุมคณะกรรมการกำกับทิศฯโครงการ พพปญ. ครั้งที่ 2/ 2557	12 ก.ย. 57

2. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำกับทิศการดำเนินงานในชุดโครงการ **Teacher Coaching** โดยมี ดร.อมรวิรัชนาครทรรพ ที่ปรึกษาสถาบันรามจิตติเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำกับทิศทาง และดร.จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ เข้าร่วมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะโครงการ เข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ ต่อ สกว.

ทีมสารคดี สถาบันรามจิตติเข้าร่วมบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวประกอบการทำสื่อสารคดีโครงการของ สกว. ฝ่าย 4

ตาราง 2.12 การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการในชุดโครงการ Teacher Coaching

โครงการ	กิจกรรมเข้าร่วม	วันที่
1. Teacher Coaching	-การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะนักวิจัย Teacher Coaching จ.สมุทรสาคร	23 พ.ย. 56
	-การประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทางฯ ครั้งที่ 2/2556 จ.สมุทรสาคร	24 พ.ย. 56
	-การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่ม coachers จ.นครนายก	19 ก.พ.57
	-การประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทางฯ ครั้งที่ 1/2557 จ.นครนายก	20 ก.พ.57
	- ประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทาง ครั้งที่ 2 /255 6 และการดูงาน สถานศึกษาในโครงการ จ.จันทบุรี	25 มี.ค.57
	- ประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทาง ครั้งที่ 2 /255 6 และการดูงาน สถานศึกษาในโครงการจ.จันทบุรี	26 มี.ค.57
	- ประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทาง ครั้งที่ 1 /2557 และการดูงาน สถานศึกษาในโครงการจ.ภูเก็ต	4 -5 ส.ค.57

3. เข้าร่วมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะโครงการ ชุดโครงการ ABC โดย ดร.จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ เข้าร่วมเวทีให้ข้อเสนอแนะต่อโครงการวิจัยเชิงพื้นที่เขตภาคเหนือ ณ ศูนย์ประสานงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาศักยภาพศูนย์เด็กเล็กในเขตเทศบาล และการตั้งจิตวิทยาด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาในงานวิจัย ABC จังหวัดลำปาง

ตาราง 2.11 การเข้าร่วมประชุมโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

โครงการ	กิจกรรมเข้าร่วม	วันที่
โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง(ABC จ.ลำปาง)	เข้าร่วมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความคืบหน้าโครงการย่อยในชุดโครงการวิจัยนักวิจัยรุ่นที่ 2 ภายใต้โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลำปาง	วัน 9 มกราคม 2556 ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัย	เข้าร่วมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิปิดโครงการย่อยในชุดโครงการวิจัยนักวิจัยรุ่นที่ 2 ภายใต้โครงการความร่วมมือ	วันจันทร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2556

เพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัด ลำปาง(ABC จ.ลำปาง)	ร่วมมือเพื่อพัฒนานักวิจัยและการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ จังหวัดลำปาง	ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง
--	---	--

**4. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการทำงานแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่มุ่ง เป้า
ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2557 : การปฏิรูปการศึกษา
และสร้างสรรค์การเรียนรู้ (คอบช.)**

ส่วน ก: องค์ประกอบของข้อเสนอแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย

ผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย

หัวหน้าแผนกิจกรรม

ผศ.ดร.อภิศักดิ์ ชีระวิศิษฐ์

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 4701 00682 38 4

รองผู้อำนวยการฝ่ายชุมชนและสังคม (ฝ่าย 4)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ชั้น 14 อาคาร SM TOWER

เลขที่ 979 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2278-8200 ต่อ 8302 มือถือ 08-9618-2820 โทรสาร 0-2278-8225

E-mail: apisak@trf.or.th

ผู้ร่วมงาน

ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์

ผู้จัดการเครือข่ายเด็ก เยาวชนและการศึกษา สกว.

สถาบันรามจิตติ

เลขที่ 59/5 ซอยพหลโยธิน 4 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2279-9546-7 มือถือ 08-7070-8482 โทรสาร 0-2278-2954

E-mail: mchulakorn@hotmail.com

ดร.นันทิดาจันทร์รางสุ

สถาบันรามจิตติ

เลขที่ 59/5 ซอยพหลโยธิน 4 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2279-9546-7 มือถือ 08-9881-2487

E-mail: chandransu29@hotmail.com

คุณเกษิศักดิ์ ศรีสวย

สถาบันรามจิตติ

เลขที่ 59/5 ซอยพหลโยธิน 4 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2279-9546-7 มือถือ 08-1921-0798 โทรสาร 0-2278-2954

E-mail:kernsak111@gmail.com

วัตถุประสงค์ของแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย

1) เพื่อบริหารจัดการแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยด้านการปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรคการเรียนรูให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์/กรอบการวิจัยที่เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) กำหนด

2) เพื่อบริหารจัดการแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยด้านการปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรคการเรียนรูให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด และได้ผลการวิจัยตามเป้าหมายของแผนกิจกรรม ตามยุทธศาสตร์/กรอบการวิจัยที่ คอบช. กำหนด

3) เพื่อบริหารจัดการงบประมาณสำหรับแผนการทำกิจกรรมด้านการปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรคการเรียนรูให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและคุ้มค่ากับการลงทุน

ขอบเขตของแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย

1) สนับสนุนการวิจัยตามขอบเขตการทำงานที่ คณะกรรมการกำกับแผนงานวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ (คณะที่ 1) ได้กำหนดไว้ ได้แก่

1.1) เป็นงานวิจัยที่แสดงรูปแบบและวิธีวิจัยที่เป็นชุดโครงการวิจัยบูรณาการ

1.2) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา มีการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติและมีการสรุปและถอดบทเรียนเพื่อจัดทำข้อเสนอไปสู่การปรับนโยบาย

1.3) มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการที่ชัดเจน

1.4) มีการกำหนดประเด็นร่วมสมัย สามารถนำไปใช้ตอบปัญหาของสังคมและ/หรือ เสนอระบบ แนวคิดที่เป็นทางเลือกใหม่

1.5) มีการทำงานแบบเครือข่ายวิจัยที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย และหน่วยปฏิบัติ (สถานศึกษา อปท. สพท. ภาคเอกชน) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในแต่ละพื้นที่ และเพื่อให้งานวิจัยมีความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายและการปฏิบัติ

2) การประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการทำงาน หนุนช่วย และติดตามการทำงาน ตลอดจนวางแผนให้เกิดการใช้ประโยชน์ เผยแพร่และขยายผลจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้นโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาที่นำไปสู่ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในโอกาสและคุณภาพการศึกษาสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม

2) ได้องค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

3) ได้แนวทางการยกระดับการศึกษาสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาของอาเซียนในอนาคต

แผนการบริหารจัดการแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย

- 1) รับข้อเสนอโครงการจาก วช.
- 2) คัดกรองเบื้องต้น และจัดกลุ่มข้อเสนอโครงการ
- 3) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา ติดตามและประเมินผล และคณะผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน
ข้อเสนอโครงการวิจัย รายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์
 - 4) ประเมินและคัดเลือกข้อเสนอโครงการโดยผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการ
 - 5) พัฒนาข้อเสนอโครงการด้วยกระบวนการคุณภาพ ทั้งในส่วนของเนื้อหาและงบประมาณ
 - 6) อนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัย
 - 7) ติดตามและหนุนช่วยโครงการวิจัยตลอดระยะเวลาโครงการ
 - 8) รายงานความก้าวหน้าทุก 6 เดือน (และ/หรือระหว่างกระบวนการตามที่คอบช.กำหนด)
 - 9) จัดเวที หรือส่งประเมินรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์
 - 10) จัดทำรายงานสรุปผลการทำงานในภาพรวมของแผนกิจกรรมสนับสนุนการวิจัย และ
ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ประโยชน์ การเผยแพร่และขยายผลจากการวิจัย

ระยะเวลา และแผนการดำเนินงานตลอดการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย
1 ปี 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2556 – 31 พฤษภาคม 2558

ตาราง 2.12 เข้าร่วมกิจกรรมที่มประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่มุ่ง เป้า
ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2557(คอบช.)

โครงการ	กิจกรรมประสานงาน	วันที่
แผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและ สนับสนุนการวิจัยที่มุ่งเป้า ตอบสนองความต้องการในการ พัฒนาประเทศ ประจำปี งบประมาณ 2557 : การศึกษา และสร้างสรรค์การเรียนรู้	รับข้อเสนอโครงการจาก วช.คัดกรองข้อเสนอโครงการ เบื้องต้น A B+ B	พ.ย. - ธ.ค.56
	ประชุม ร่วมทีมประสานงาน รามจิตติกับสกว.คณะทำงาน โครงการ วช. งบมุ่งเป้าด้านการศึกษา	18 พ.ย. 56
	ประชุมร่วมคณะทำงาน คอบช.ระหว่าง วช.กับ รอง ผอ. ฝ่าย ชุมชน และสังคม	21 พ.ย. 56
	ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มย่อยเพื่อคัดกรองโครงการ ที่เสนอขอทุนงบมุ่งเป้าการศึกษาที่ จัดกลุ่มข้อเสนอโครงการ	2 ธ.ค. 56
	ประชุมคณะกรรมการกำกับแผนงานวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนอง ความต้องการในการพัฒนาประเทศ (คณะที่ 1) คอบช.	6 ธ.ค. 56
	ประชุมคณะกรรมการพิจารณา ติดตามและประเมินผลชุด โครงการ “การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้” ครั้งที่	18 ธ.ค. 56

	ที่ 1	
	ส่งข้อเสนอโครงการกลุ่ม B ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทางเอกสาร	13 - 27 ม.ค.57
	จัดประชุมประเมินและคัดเลือกข้อเสนอ กลุ่ม A และ B+โดยผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการติดตามโครงการ	21 - 22 ม.ค.57
	ประชุมคณะกรรมการพิจารณา ติดตามและประเมินผลชุดโครงการ “การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้” ครั้งที่ 2	25 ก.พ. 57
	เข้าร่วมประชุมประเมินและคัดเลือกข้อเสนอ กลุ่ม A โดยผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการติดตามโครงการ	12-14 มี.ค. 57

* หมายเหตุ : ภายหลังจากกระบวนการคัดเลือกและพิจารณาโครงการวิจัยรอบแรกแล้วเสร็จ สกว. ได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะทำงานโครงการคอบช. ประกอบกับที่มประสานงานสถาบันรามจิตติมีการปฏิบัติงานประสานงานวิจัยที่อยู่ในการดูแลของสถาบันอยู่แล้วจึงไม่ได้อยู่ในคณะทำงานชุดที่ 2

3. งานประสานงานเพื่อการจัดการปลายทางและระดมทุน

สถาบันรามจิตติดำเนินงานปลายทาง 2 มิติ 1) การสร้างผลกระทบจากงานวิจัยและเครือข่ายวิจัยไปสู่การทำงานเชิงนโยบายและขับเคลื่อนโจทย์วิจัยใหม่ๆ 2) การประสานให้เกิดการส่งต่อข้อมูลและผลงานวิจัยสกว.ไปสู่การเผยแพร่และประโยชน์สาธารณะ 3) การประสานเพื่อระดมทุนสมทบในการวิจัยจากหนาคีเครือข่าย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำงานวิจัยด้านเด็กเยาวชน และการศึกษาซึ่งมีความคืบหน้าดังนี้

3.1)การสร้างผลกระทบจากงานวิจัยและเครือข่ายวิจัยไปสู่การทำงานเชิงนโยบายและขับเคลื่อนโจทย์วิจัยใหม่ๆ ในภาพรวมการดำเนินงานในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ต้นน้ำและกลางน้ำ อย่างไรก็ตามในบางโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานกลางน้ำก็สามารถสร้างผลกระทบเชื่อมไปสู่การผลักดันงานที่ปลายน้ำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่สถาบันรามจิตติได้ **ให้ข้อเสนอเชิงนโยบาย** โดยเฉพาะในภาคการศึกษาจากโครงการสำคัญๆ เช่น **โครงการวิจัยจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND)** ที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่างๆ เช่น ให้ข้อเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการในหลายเรื่อง

- **ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับการทบทวนเรื่องแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้และยกเลิกการบ้านนักเรียน** โดยอาศัยข้อความรู้และบทเรียนจากงาน INTREND เรื่อง “การปรับการเรียน เปลี่ยนการบ้าน ประสบการณ์ และแนวโน้มจากนานาชาติ” ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2556
- **ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมแนวทางการวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน** โดยอาศัยข้อค้นพบจากงาน INTREND

เรื่อง“จับกระแสการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์นานาชาติ”
ช่วงเดือนพฤษภาคม 2556

- ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อกระทรวงศึกษาธิการ ต่อองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น และต่อสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และเครือข่ายการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อปวงชน ในเรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education) จากข้อคิดและองค์ความรู้จากงาน INTREND เรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียนจากนานาชาติ” ในช่วงตลอดปี 2556-2557
- ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่แก่เครือข่ายประชาคมการศึกษาระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ในภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลางและภาค ตะวันออก และภาคใต้ จากข้อมูลความรู้ในงาน INTREND สัณจร 5 ภาค เรื่อง “จับกระแสการศึกษาโลก สู่อุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่”
- ข้อเสนอยุทธศาสตร์ต่อกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการจัดการศึกษาทางเลือก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว การจัดการเรียนรู้ด้านภาษาไทยสำหรับเด็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่เป็นต้น
- ข้อเสนอต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในเรื่องการพัฒนาการศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากเวทีเสวนา INTRNED “จับกระแสยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาชาติและบทเรียนสำหรับประเทศไทย”

นอกจากนี้ยังมี การขยายผลข้อมูลและความรู้เชิงวิชาการจากโครงการวิจัยไปสู่การต่อยอดการทำงานเชิงบูรณาการในหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ก่อให้เกิดการเครือข่ายขับเคลื่อนความรู้จากงานวิจัยในโครงการดังกล่าวในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคีสำคัญที่เข้าร่วมใช้ประโยชน์และขับเคลื่อนความรู้ อาทิ สำนักงานพัฒนานวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ เครือข่ายแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน เครือข่ายวิจัยของ สกว.

สำนักประสานงานสถาบันรามจิตติได้ สรุปความรู้จากงาน วิจัยด้านการศึกษาของทีมประสานงาน เพื่อนำเสนอเป็นยุทธศาสตร์ ผลักดันให้เกิดการต่อยอดและใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยเฉพาะโครงการวิจัยจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน(INTREND) ที่ได้ก่อให้เกิดข้อมูลความรู้สำคัญๆ หลายเรื่องที่น่าไปสู่การต่อยอดและใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาทีมประสานงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษา เสนอต่อ สกว. ในรายละเอียดข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาไทย

ดึงข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาต่อ สกว.

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และแนวโน้มสำคัญที่ผลักดันการสร้าง “สังคมแห่งการเรียนรู้” ได้ชี้ความสำคัญของ “อำนาจความรู้” และ “พลังการเรียนรู้” ที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อ การพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการทำงานด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา ข้อมูลจากสถาบันรามจิตติ ในฐานะที่มึประสาณงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษา สกว. ที่ได้โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) ของสกว. ในรอบปี พ.ศ. 2555-2556 โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการจัดเสวนาเรื่อง “วิกฤต การจัดการศึกษาของรัฐ สัญญาณเตือนจากกระแสโลก ” ในความตอหนึ่งของเอกสารประกอบการเสวนาได้กล่าวถึงข้อสรุปที่น่าสนใจเกี่ยวกับลักษณะปัญหาของระบบการจัดการศึกษาของรัฐหรือระบบราชการการศึกษา (educational bureaucracy) ทั่วโลกไว้ 7 ลักษณะ ได้แก่

- 1) ลักษณะของการขยายตัวเองให้ใหญ่ไปเรื่อยๆ (self-expansive) และดูดซับทรัพยากรมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นความไร้ประสิทธิภาพ
- 2) ลักษณะเข้าขามเย็นขาม (mediocrity) เนื่องจากการได้รับสถานภาพความมั่นคงสูงเกินไป (over-security) ขาดแรงกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลง
- 3) ลักษณะของการบริหารจัดการด้วยกฎระเบียบสูง (management by rules and regulations) มากกว่าการบริหารเพื่อเป้าหมาย (management by objective)
- 4) ลักษณะข้อจำกัดของการไม่สามารถยืดหยุ่น (inflexibility) มักปฏิบัติงานแบบ “รองเท้าเบอร์เดียว”(one size fits all) โดยไม่คำนึงถึงบริบทของผู้ปฏิบัติงานแต่ละพื้นที่
- 5) ลักษณะอำนาจนิยม (authoritarian) ซึ่งโดยธรรมชาติการทำงานที่เปิดช่องไปสู่การหวงแหน และใช้ประโยชน์จากอำนาจในการใช้ดุลยพินิจเชิงบริหาร (administrative discretionary power) กับหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดโดยเฉพาะอำนาจด้านงบประมาณและงานบุคคล อันนำมาสู่การหาประโยชน์ และการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ
- 6) ลักษณะต่อต้านการวิพากษ์วิจารณ์ (anti-criticism)
- 7) ลักษณะเปราะบางละเอียดอ่อนต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (political sensitivity)

ด้วยข้อเท็จจริงที่เป็นปรากฏการณ์ของระบบการจัดการภาครัฐทั่วโลกนี้ เมื่อยิ่งบวกกับกระแสเรื่อง “การกระจายอำนาจ ” (Decentralize) ที่มีมาอย่างต่อเนื่องเป็นทศวรรษได้นำมาสู่ปรากฏการณ์ในการเคลื่อนไหวของหลายประเทศที่เรียกร้องให้ภาคประชาสังคมและพลเมืองในภาคส่วนต่างๆ ได้เปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษาที่มีใช้เพียงแค่นำแนวโน้มกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการตั้งโจทย์ใหม่ของการศึกษาที่ถูกขับเคลื่อนไปสู่การจัดการภายใต้ “ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่” (Area-Based Strategy) มากยิ่งขึ้นด้วย และนอกจากนี้จากกระแสความเคลื่อนไหวของประชาคม

โลก The Partnership for 21 st Century Skills รวมถึงองค์การสหประชาชาติ UNESCO เองก็ได้มีข้อเรียกร้องต่อการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างกำลังคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะสำคัญที่จะพร้อมรับมือกับอนาคตที่จะมาถึง

กรณีประเทศไทยจากการประมวลและสรุปทิศทางการปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยและสังคมไทยในมิติต่างๆ จากที่ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ (คปร.) สำนักงานปฏิรูป (สปร.) คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) ได้ศึกษาและมีประชาพิจารณ์เชิงประเด็นด้านการศึกษาตั้งแต่ปี 2553-2556 โดยมี สถาบันรามจิตติ ในฐานะทีมประสานงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษา สกว. เข้าร่วมเป็นทีมเลขานุการ ซึ่งผลการทำงานร่วมของคณะกรรมการต่างๆ ได้ชี้ประเด็นร่วมตรงกันถึงภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของสังคมไทยต่างชี้ว่า ภายใน 10-20 ปีข้างหน้าสังคมไทยต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญหลายด้านที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนโฉมหน้าการเรียนรู้ของคนไทยเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาที่หลากหลายซับซ้อนยิ่งขึ้นในสังคม นับตั้งแต่แนวโน้มของกระแสโลก กระแสเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาความรู้และข้อมูลมหาศาลมาสู่ปัจเจกชนถึงบ้านถึงถิ่น แนวโน้มความก้าวหน้าการแพทย์ นาโนเทคโนโลยีรวมถึงองค์ความรู้ด้านประสาทวิทยาและศาสตร์ใหม่ๆ ที่จะสร้างรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ที่ทรงพลังยิ่งขึ้น

ขณะที่สภาพการศึกษาในที่ผ่านมากลับยังเผชิญกับความล้มเหลวของระบบราชการ การศึกษาที่ไม่อาจนำไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิรูปใดๆ ได้ ด้วยโครงสร้างและวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมาสร้างความเหลื่อมล้ำทั้งด้านคุณภาพและโอกาส ดังข้อมูลชี้ว่าประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาสูงถึงปีละสามแสนล้านบาทหรือ เกือบ 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดิน แต่ในมิติคุณภาพการศึกษากลับยังอ่อนด้อยโดยเห็นได้จากตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างๆ ทั้งในประเทศและในเชิงเปรียบเทียบกับนานาประเทศ ตลอดจนสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนที่พุ่งสูงขึ้น เด็กนักเรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาก่อนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3) เป็นจำนวนกว่า 200,000 คนในแต่ละปีหรือกว่าร้อยละ 2 ของเด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับทั้งหมด (6-15 ปี) สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนว่า ประเทศไทยยังไม่อาจนำการศึกษาที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมถึงมุ่งเน้นการแข่งขันจนเสียสมดุลของการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

ดังนั้นข้อเสนอสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงจึงเน้นที่การปฏิรูประบบบริหารจัดการ การศึกษาที่ลดทอนอำนาจการผูกขาดและพื้นที่การจัดการของรัฐ เพื่อขยายพื้นที่การจัดการศึกษาของภาคประชาชนและชุมชน พร้อมไปกับการปฏิรูประบบงบประมาณด้านการศึกษาเพื่อเป็นแรงจูงใจและเงื่อนไขสนับสนุนการปฏิรูประบบบริหารจัดการดังกล่าว โดยเสนอให้มีการปรับทิศทางการศึกษาเพื่อ “สร้างคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ” เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าเห็นถึงประโยชน์ของ

การศึกษาระบบใหม่ โดยนี่จะต้องปฏิรูปครั้งใหญ่ทั้งในเชิงเนื้อหาวิธีการเรียนรู้ไปจนถึงการปฏิรูประบบการจัดการเพื่อทั้งเพิ่มคุณภาพประชากรและสร้างความเท่าเทียมทางสังคมให้ปรากฏอย่างแท้จริง ซึ่งสัมผัสได้โดยคนไทยทุกชั้นวรรณะที่จะสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาส และขยับฐานะทางสังคมภายในช่วงชีวิตเดียว เป็นการศึกษาที่มีความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ภายใต้หลักการเชิงอุดมคติว่า “แผ่นดินไทยไม่ทอดทิ้งใคร” (Inclusive Thailand) ทั้งในแง่ของโอกาสและคุณภาพย่อมเป็นการศึกษาที่เราทุกคนหวังให้เป็น “การศึกษาที่มีคุณค่าและความหมายกับชีวิตคนไทยทุกคน” เพื่อการเสริมสร้างสันติสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคมระยะยาว

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ภาพรวมด้านการศึกษา

1) การผลักดันเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ให้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศก็น่าจะมีวางแนวทางที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวผ่านกลไกหลาย ๆ ลักษณะ ซึ่งที่ผ่านมา สก.ได้พยายามขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้เชิงพื้นที่หลากหลายมิติ

2) การเสริมสร้างความเท่าเทียมกันในโอกาสและคุณภาพการศึกษาในระดับชุมชนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เพื่อความเป็นธรรมในสังคมและการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่จะนำไปสู่การยกระดับความสามารถแข่งขันของประเทศในระยะยาว

3) การจัดการศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายนอกระบบการศึกษารวมถึงกลุ่มวัยแรงงานนอกระบบการศึกษาทั้งหมด ทั้งในภาคการเกษตรและแรงงานนอกภาคเกษตรที่เป็นลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมและบริการต่างๆ เด็กที่หลุดออกจากระบบโรงเรียน เด็กพิการ เด็กยากจนด้อยโอกาส รวมไปถึงเด็กชายขอบไร้สัญชาติที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

4) การส่งเสริมการศึกษาทางเลือกและกลไกการจัดการระดับชุมชนท้องถิ่นและองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมายให้สามารถริเริ่มและได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมต่อบุคลากรการศึกษาทางเลือกกับการศึกษาในระบบให้ประสานสัมพันธ์กันทั้งในเชิงหลักคิดและวิธีการ

5) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและสื่อเพื่อการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเต็มที่ ผ่านกลไกกองทุนและการจัดการร่วมกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เท่าทันและสามารถนำเทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่และการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

การผลักดันเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จะเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยที่น่าจะมีแนวทางที่หลากหลายแต่มีเป้าหมายร่วมของการพัฒนาคุณภาพและกำลังคนที่ชัดเจนผ่านกลไกการทำงานรวมในลักษณะต่างๆ อาทิ

1) การทำงานโดยตรงกับองค์กรท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล ให้เป็นกลไกประสานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ร่วมกับภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคการศึกษา และภาคส่วนอื่นๆ ซึ่งมีข้อดีคือการทำงานโดยตรงกับผู้ปฏิบัติที่เข้าใจความต้องการของคนในพื้นที่ของตนเองเป็นอย่างดี หากรัฐต้องมีกลไกในการประสานสนับสนุนและติดตามเพื่อให้งานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่ริเริ่มโดยท้องถิ่นต่างๆ ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ แนวคิดของการทำงานโดยตรงกับคนในพื้นที่นี้ยังอาจหมายรวมถึงการที่รัฐเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลไกใหม่ๆ ในระดับพื้นที่ขึ้นมา เช่น สภาการศึกษาจังหวัด หรือคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด/ท้องถิ่นที่สามารถทำงานโดยตรงกับภาครัฐเช่นกัน

2) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ผ่านองค์กรวิจัยระดับชาติ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หรือองค์กรที่มีส่วนสนับสนุนการวิจัยระดับชาติอื่นๆ ซึ่งมีข้อดีและข้อได้เปรียบนั้นคือศักยภาพของการทำงานบนฐานความรู้และการมีเครือข่ายองค์กรภาคีระดับพื้นที่อยู่ทั่วประเทศ ทั้งนี้โดยเชื่อว่า การทำงานบนฐานทุนความรู้และเครือข่ายจะเป็นช่องทางหนึ่งที่ผลักดันยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ไปสู่ความสำเร็จได้

3) การผลักดันการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ผ่านองค์กรกองทุนที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ที่จะเป็แหล่งทุนสนับสนุนการริเริ่มงานระดับพื้นที่ ซึ่งองค์กรเหล่านี้มีข้อดีและมีศักยภาพในเรื่องความยืดหยุ่นของการให้ทุนและการบริหารจัดการร่วมกับภาคีในพื้นที่ที่จะทำให้สามารถริเริ่มงานนวัตกรรมจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ได้เป็นจำนวนมากเป็นเวลาเดียวกัน

4) การตั้งองค์กรระดับชาติขึ้นมาใหม่ที่มีภารกิจเฉพาะในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่และการศึกษาทางเลือกที่จะเป็นคำตอบใหม่กับการศึกษาไทย ซึ่งก็มีข้อดีของการเป็นองค์กรที่มีภารกิจเฉพาะและมีทรัพยากรสนับสนุนที่สอดคล้องกับภารกิจอย่างชัดเจน ซึ่งก็จะทำให้มีพลังในการขับเคลื่อนงานได้มาก

ออนไลน์เพื่อการขับเคลื่อนความรู้และใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยมีทีมงานสารคดีสถาบันรามจิตติเป็นผู้ดำเนินการโดยเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการผลิตและใช้สื่อสารคดีเป็นเครื่องมือประมวลองค์ความรู้จากงานวิจัยและ นำเสนอผลการวิจัยไปสู่การสร้างประโยชน์การพัฒนาด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาและประเทศ โดยแผนปี 2556 ดำเนินงานผลิตสื่อสารคดีและคลิปวิดีโอเผยแพร่จำนวน 5 กลุ่มดังตาราง

ตาราง 2.13 จำนวนสื่อสารคดีและคลิปวิดีโอเผยแพร่

กลุ่มงาน	จำนวนชิ้นงาน
1. การเรียนรู้อันฐานวิจัย (RBL) โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา	9
2. ระบบหนุนนำครูต่อเนื่อง โครงการ Teacher Coaching	12
3. โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวการศึกษาโลก INTREND	9
4. โครงการวิจัยชุด ไอซีทีเพื่อปฏิวัติการเรียนรู้	7
5. โครงการวิจัยชุดการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินในศตวรรษที่ 21	2
รวม	39

*หมายเหตุ : แผ่นบันทึกชิ้นงานอยู่ใน DVD ที่แนบส่งมาพร้อมกับรายงาน

นอกจากสื่อสารคดีและสื่อวิดีโอแล้วทีมประสานงานยังมีการเผยแพร่ความรู้ และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ผ่านทางเครือข่ายชุมชนออนไลน์ FaceBook วิจัยรามจิตติ เป็นสังคมออนไลน์ในการชวนคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานวิจัยของเครือข่ายนักวิจัย โดยมีประเด็นพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาและยังเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างทีมประสานงานและนักวิจัย เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของการดำเนินโครงการวิจัย และรายงานการดำเนินงานได้อย่างทันที่ ปัจจุบันมีสมาชิกเครือข่ายจำนวน 2,457คน ประกอบด้วยเครือข่ายนักวิจัย ครูนักวิจัย ยุววิจัย นักวิชาการ เครือข่ายที่ทำงานด้านเด็กเยาวชน และการศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ

3.3 งานระดมทุนภาคีเครือข่ายในพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนงานวิจัยด้านเด็ก

เยาวชนและการศึกษา ทีมประสานงานสถาบันรามจิตติ ได้ดำเนินการประสานงานเพื่อระดมทุนสมทบในการวิจัยจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำงานวิจัยด้านเด็กเยาวชน และการศึกษา ความร่วมมือ และการทำงานร่วมกับหน่วยงานระดับนโยบาย รวมถึงงานขับเคลื่อนเสริมพลังเครือข่ายวิจัยและเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังนี้

ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคในการเป็นเจ้าภาพการบริหารจัดการข้อมูลและร่วมขับเคลื่อนงานการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ (ABE) เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเจ้าภาพการบริหารจัดการข้อมูลและร่วมขับเคลื่อนงานการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ (ABE) เช่น อบจ.ลำปาง อบจ.ยะลา อบจ.สุโขทัย และ อบจ.จันทบุรี

ความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาในภูมิภาคในการเป็นเจ้าภาพการบริหารจัดการข้อมูลและร่วมขับเคลื่อนงานการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ (ABE) เช่น เขตพื้นที่ประถมศึกษาเขต 2 จ.สุโขทัย

ความร่วมมือกับกรมสุขภาพจิต และสถาบันราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุขในการสนับสนุนโครงการศึกษาและขับเคลื่อนการพัฒนา IQ-EQ เด็กไทย 2556 - 2557

ความร่วมมือกับ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ในการสนับสนุนงบประมาณโครงการติดตามและขับเคลื่อนงานวิจัยภายใต้ความร่วมมือแบบพหุภาคีเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จัด และความร่วมมือในการจัดเวทีประชุมเสวนาเพื่อขับเคลื่อนข้อมูลจากโครงการ "โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน" (INTREND) และการจัดประชุมรวม 14 จังหวัดนำร่องเพื่อวางแผนการขับเคลื่อนโครงการ การพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ โดยมีรายละเอียดงบประมาณการระดมทุนภาคีเครือข่ายดังตาราง

ตาราง 2.14 การประสานงานเพื่อระดมทุนสมทบในการวิจัย

องค์กรภาคี	แผนงาน/โครงการ/ลักษณะงาน	ระยะเวลา	จำนวนเงิน
สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	โครงการติดตามและขับเคลื่อนงานวิจัยภายใต้ความร่วมมือแบบพหุภาคีเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	2551-2558	3,000,000 บาท
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / เทศบาล	ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ABE ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สกว.และ อปท.	2555-2558	2,000,000 บาท
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สกว.และ สพฐ.	2556-2558	2,000,000 บาท
กรมสุขภาพจิต และสถาบันราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข	โครงการศึกษาและขับเคลื่อนการพัฒนา IQ-EQ เด็กไทย	2556-2557	3,000,000 บาท

บทที่ 3

สรุปผลการดำเนินงาน และแผนการดำเนินงานระยะต่อไป

สรุปการดำเนินงานโครงการ “เครือข่ายวิจัยและขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา พ.ศ. 2556 -2557” ที่มประสานงานสถาบันรามจิตติ รับผิดชอบโครงการจาก สกว. ฝ่ายชุมชนและสังคม โดยมีดร.จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานงานและบริหารจัดการงานวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาให้ การเกิดพลังในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการปฏิรูปการเรียนรู้ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักของ สกว. ระดมทรัพยากร สร้างเครือข่ายขับเคลื่อนความร่วมมือที่ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา เพื่อหนุนช่วยและผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์ ต่อยอด และขยายผลจากงานวิจัยใน กลุ่มเด็ก เยาวชน และการศึกษาของ สกว. รวมถึงการสังเคราะห์ในกลุ่มและประเด็นที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ในรอบ 14เดือนที่ผ่านมา (กรกฎาคม 2556 - กันยายน2557) โครงการได้ดำเนินงานในการประสานให้เกิดการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

ภาพรวมการดำเนินงานภายในระยะ 14เดือน(1 กรกฎาคม 2556 – 30 กันยายน 2557) สถาบันรามจิตติ โดยการสนับสนุนของ สกว.

1. การพัฒนาโจทย์วิจัยใหม่เชิงพื้นที่ อาทิ งานพัฒนาโจทย์วิจัยการจัดการศึกษาบนฐานพื้นที่ (**Area-based Education**)ซึ่งอยู่ในช่วงพัฒนาโจทย์วิจัย และคัดเลือกพื้นที่จังหวัดเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนภายใต้โจทย์วิจัยจากบริบทของแต่ละพื้นที่โดยเริ่มต้นจากโจทย์เรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนภาษาไทย จ.ยะลา โจทย์เรื่องการอ่านออก 100 เปอร์เซนต์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จ.สุโขทัย โจทย์เรื่องการพัฒนาการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสถานศึกษา จ.ลำปาง และโจทย์เรื่องการพัฒนาแผนการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและการมีงานทำ จ.จันทบุรี

2. งานประสานและติดตามโครงการด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา ได้ประสานและติดตามโครงการต่อเนื่อง 12 โครงการ ได้แก่ 1) ประสานงานชุดโครงการพัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (2 โครงการ) ในกลุ่มโรงเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนเพลินพัฒนา และวิธีการสอนแบบ Open Approach กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ประสานงานชุดโครงการเปรียบเทียบนโยบาย และยุทธศาสตร์ทางการศึกษาในรอบ 30 ปี ของกลุ่มประเทศอาเซียน มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม กลุ่มประเทศเอเชีย

ตะวันออก ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน(2 โครงการ) 3) ประสานงานชุดโครงการ "ไอซีทีเพื่อปฏิวัติ การเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และสังคมไทย"(8 โครงการ)

3. งานประสานและติดตามโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสถาบันรามจิตติได้ทำหน้าที่ประสานและพัฒนาโจทย์วิจัยใหม่ภายใต้ โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ระยะที่ 2 (2554-2556) ระหว่าง ศษ. สกว. สสค. และ คอบต. ที่ขยายผลความร่วมมือในพื้นที่ โดยมีการพัฒนาโจทย์วิจัยซึ่งได้รับทุนวิจัยตามขอข่ายความร่วมมือดังนี้

กลุ่มโครงการด้านการส่งเสริมคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ได้แก่ 1) โครงการวิจัยและพัฒนาทักษะของครอบครัว ทักษะของเด็กและเยาวชนในยุคประชาคมอาเซียน 2) โครงการวิจัยการพัฒนาเครือข่ายชุมชนศรัทธา จังหวัดปัตตานี 3)โครงการวิจัยการศึกษาและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนชายแดนเพื่อการปรับตัวรองรับประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ 4)โครงการวิจัยพัฒนาการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการฮิสบะห์ของภาคชุมชนมุสลิมเพื่ อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอิสลาม 5)ชุดโครงการการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยสังคมระดับปริญญาด ตรีและ 6)ชุดโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อทั้งระบบโรงเรียน วิทยุสนับสนุน สสค.

กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและปฏิรูปการเรียนรู้เชิงพื้นที่ ได้แก่ 1)โครงการวิจัยและ พัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการ ความรู้ จ.นราธิวาส และจ.ปัตตานี ต่อเนื่องจากโครงการ KM ครูเพื่อการแก้ปัญหาผู้เรียนเรื่องการอ่าน ออกเขียนได้ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนวิทยุสนับสนุน สกว.

4. งานประสานและติดตามโครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาและ พัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) ซึ่งผลการดำเนินงานในระยะสุดท้ายดำเนินการปิดประชุม โครงการวิจัยร้อย นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษา อาทินโยบายเรื่องการศึกษาเพื่อการมีงานทำ การพัฒนาครูด้วยระบบโค้ชซึ่ง รวมถึงยุทธศาสตร์การวัด และประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว และการศึกษานอกระบบเป็นต้น ตลอดจนการสร้างผลกระทบต่อกระบวนการขับเคลื่อนการศึกษาและพัฒนาเด็กภายใต้ กรอบ “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” (Area-based Education Strategic) ขับเคลื่อนการ ทำงานของประชาคมเครือข่ายการศึกษาที่มุ่งหวังจะเห็นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤต การศึกษาเชิงพื้นที่ มีโครงการนำร่องโดย สกว. 4 จังหวัด และภายใต้โครงการจังหวัดจัดการตนเองโดย การสนับสนุนของ สสค.จำนวน 10 จังหวัดรวม 14 จังหวัด

5. งานหนุนเสริม โครงการ สกว.ของฝ่ายชุมชนและสังคม ได้แก่ โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา โครงการ Teacher Coaching และโครงการประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่มุ่ง เป้า ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2557 (คอบช.) เข้าร่วมเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะโครงการ ABC เขตภาคเหนือ และเป็นตัวแทน สกว. เข้าร่วมงานประชุม ของภาคีเครือข่ายเด็ก เยาวชน และการศึกษา

ตาราง 3.1 สรุปผลการดำเนินงานระยะ 12 เดือน

1. งานบริหารจัดการเครือข่ายและโครงการวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาในเชิงประเด็นที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง			
บทบาท	ขอบข่าย	ผลลัพธ์	ผลการดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> ประสาน ติดตาม เป็นพี่เลี้ยงวิชาการดูแลโครงการที่ได้รับทุนสกว. ให้บรรลุแผนโครงการย่อยเชิงประเด็นและโครงการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ในพื้นที่นำร่องที่ได้รับทุนสกว. จัดกิจกรรมเสริมพลังแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดการความรู้เพื่อหนุนการขับเคลื่อนโครงการวิจัย 	<p>การพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงประเด็นด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง</p> <ul style="list-style-type: none"> งานวิจัยเชิงสังเคราะห์ ทบทวนองค์ความรู้ใหม่ๆ งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ งานวิจัยเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานโครงการวิจัยเชิงประเด็น 5 โครงการแล้วเสร็จ สรุปผลการบริหารจัดการประสานโครงการหลักที่ได้รับทุนสนับสนุน สกว. 	<ol style="list-style-type: none"> ติดตามโครงการที่ได้รับทุนวิจัยจาก สกว. จำนวน 4 โครงการ จัดประชุมปิดโครงการเรียบร้อย รอส่งเล่มรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์งานวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา ส่ง สกว.
2. งานประสาน บริหารจัดการชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้			
บทบาท	ขอบข่าย	ผลลัพธ์	ผลการดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> เป็นหน่วยประสาน ติดตามและขับเคลื่อนการดำเนินโครงการความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะที่ 3(2556-2557) ระหว่าง ศธ. สกว. สสค. 	<ul style="list-style-type: none"> ประสาน ติดตาม เป็นพี่เลี้ยงวิชาการดูแล RDC โครงการความร่วมมือดังกล่าว ร่วมประสานคณะกรรมการในบอร์ดกำกับทิศทางร่วมกับ สสค. สนับสนุนการดำเนินโครงการในขอบข่ายงานใน 6 มิติ ได้แก่ ด้านการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ด้านคุณภาพการศึกษา ด้านพัฒนาธรรมศึกษา ด้านสื่อเพื่อการเรียนรู้ ด้านนโยบายและการบริหาร การศึกษาด้านการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการพิเศษ 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานวิจัยระยะที่ 1 ในโครงการวิจัยอย่างน้อย 3 โครงการ รายงานสรุปความก้าวหน้าการดำเนินโครงการในภาพรวมทุก 6 เดือน 	<ol style="list-style-type: none"> ติดตามการดำเนินโครงการวิจัยใหม่ 4 โครงการในพื้นที่คือ โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนกลุ่มเสี่ยง/โครงการพัฒนาเครือข่ายครอบครัวด้วยหลักศาสนา/โครงการศึกษาชุมชนด่านรองรับอาเซียน/โครงการจัดทำแผนพื้นที่ด้วยกระบวนการฮิสบะห์ รับทุนสนับสนุน จาก สสค. ติดตามการดำเนินและสนับสนุนโครงการวิจัยPLC ครู 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการแก้ปัญหาผู้เรียนเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ใน จ. ปัตตานีและ จ.นราธิวาส

3. งานประสาน ติดตามชุดโครงการวิจัยการปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยไอซีที			
บทบาท	ขอบข่าย	ผลลัพธ์	ผลการดำเนินงาน
ติดตามชุดโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ติดตามชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ติดตามชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสานงานโครงการวิจัยในชุดไอซีทีฯ จำนวน 8 โครงการ 2. ลงพื้นที่สังเกตการณ์ดำเนินงานและร่วมประชุมติดตามโครงการ 30 ครั้ง 3. ติดตามรายงานความก้าวหน้าฉบับ 12 เดือนครบทั้ง 8 โครงการ 4. อยู่ระหว่างการดำเนินงานระยะสุดท้าย และติดตามรายงานวิจัยฉบับ 12 เดือนประชุมผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเพื่อจัดส่ง สกว.
4.งานพัฒนาชุดโครงการวิจัยการจัดการศึกษาบนฐานพื้นที่(Area-based Education) ในจังหวัดน่าน			
บทบาท	ขอบข่าย	ผลลัพธ์	ผลการดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> ● ทำหน้าที่ประสานเครือข่ายวิจัย สกว. และภาคีในพื้นที่ จัดกิจกรรมให้เกิดการตั้งโจทย์วิจัยและพัฒนาชุดโครงการ/โครงการวิจัยด้านการศึกษาในพื้นที่ ABE ของ สกว. ร่วมกับเครือข่ายวิจัยของ สกว. และภาคีที่เกี่ยวข้อง 	<p>การพัฒนาโจทย์แบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ในพื้นที่ ABE สกว.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ภาคเหนือ : น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง อุตรดิตถ์ ● ภาคอีสาน : กาฬสินธุ์ นครราชสีมา ชัยภูมิ โยธาธร ● ภาคกลาง : นครปฐม ชัยนาท อุทัยธานี ระยอง ● ภาคใต้ : พัทลุง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา ยะลา 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีกิจกรรมเวทีการพัฒนาแนวคิดและมองโจทย์วิจัยด้านการศึกษานบนฐานพื้นที่ในภาพรวม 2 ครั้ง และเวทีการพัฒนาโจทย์วิจัยระดับพื้นที่อย่างน้อย 6 พื้นที่ ● ได้โจทย์วิจัยที่ สกว. น่าจะให้การสนับสนุนทุนวิจัยอย่างน้อย 6 โจทย์จากพื้นที่ ABC ต่อปี ● ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาการศึกษานบนฐานพื้นที่ อย่างน้อย 5 เรื่อง : 5 พื้นที่ ต่อปีในพื้นที่ที่มีความพร้อมและขึ้นได้ ● มีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยเชิงพื้นที่อย่างน้อย 5 โครงการต่อปี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประชุมร่วมระหว่าง สกว. ภาคีในท้องถิ่นเพื่อตั้งโจทย์วิจัย ABE ใน จ.ยะลา จ.สุโขทัยจ.ลำปาง และจ.จันทบุรี เพื่อตั้งโจทย์วิจัยในพื้นที่ 2. กระบวนการออกสัญญาโครงการวิจัย เพื่อขอรับทุนสนับสนุนจาก สกว. ทั้ง 4 จังหวัด จำนวน 4 โครงการ 3. สกว. สนับสนุนโครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ กับสถาบันรามจิตติเป็นระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน (2557-2559)

5. งานประสาน เชื่อมต่อ จัด Platform และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตามและหนุนเสริมกิจกรรมวิจัย ฝ่าย 4 และที่เกี่ยวข้องรวมถึงการประสานงานเพื่อการจัดการปลายทางเพื่อสร้างผลกระทบและระดมทุนภาคีที่เกี่ยวข้อง			
บทบาท	ขอบข่าย	ผลลัพธ์	ผลการดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> ติดตามและหนุนเสริมกิจกรรมฝ่าย 4 สกว. ร่วมกิจกรรม ลำดับตามผลและเรียนรู้ ร่วมถอดความรู้ มุ่งการต่อยอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเครือข่ายวิจัย เด็ก เยาวชนและการศึกษาที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว.และภาคีที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> โครงการวิจัย “กระบวนการ พัฒนาครูด้วยระบบหน้าต่อหน้า” (Teacher Coaching) ภายใต้ MOU ระหว่างสกว.และสพฐ. และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น โครงการ “เพาะพันธุ์ปัญญา” ภายใต้งาน MOU ธนาคารกสิกรไทยกับ สกว. งานร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ABC ของสกว.ในงาน MOU มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น งานประสานให้เกิดความร่วมมือระหว่างสกว.กับหน่วยงานภาคีในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษา โดยเฉพาะการระดมทรัพยากร และทุนสมทบ 	<ul style="list-style-type: none"> การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกำกับทิศในโครงการ จำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วมอย่างน้อย 3 โครงการหลัก บันทึกการติดตาม และให้ข้อเสนอแนะต่อ สกว. สรุปภาพรวมความเคลื่อนไหวเพื่อหนุนเสริมและร่วมพัฒนาโครงการและกิจกรรมฝ่าย 4 ลงนามความร่วมมือ/บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ สรุปข้อมูลและการประมวลองค์ความรู้ในแผนงานต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> เข้าร่วมเป็นกรรมการกำกับทิศและเข้าร่วมประชุม คณะกรรมการฯ โครงการ Teacher Coaching จำนวน 5 ครั้ง โครงการ พพปญ.จำนวน 6 ครั้ง เข้าร่วมเป็นคณะทำงานเวทีนำเสนอผลงานโครงการ พพปญ. ประจำปี 2557 เข้าร่วมให้ข้อเสนอแนะโครงการ ABC ภาคเหนือ จำนวน 3 ครั้ง ประสานงานโครงการความร่วมมือฯ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยความร่วมมือระหว่าง ศธ. สกว. สสค. เพื่อระดมทุนสนับสนุนโครงการวิจัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง3.2 การทำงานร่วมกับฝ่าย4

กิจกรรม-โครงการวิจัย	รับเมื่อ(วัน/เดือน/ปี)	ประเมินเสร็จเมื่อ(วัน/เดือน/ปี)
1. เข้าร่วมติดตามความเคลื่อนไหวโรงเรียนในโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ภายใต้ MOU สกว.กับธนาคารกสิกรไทยกรณีจังหวัดนครปฐม	14 ตุลาคม 2556	14 ตุลาคม 2556
2. เข้าร่วมติดตามความเคลื่อนไหวโรงเรียนในโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ภายใต้ MOU สกว.กับธนาคารกสิกรไทยกรณีจังหวัดนครปฐม สมุทรสงคราม เพชรบุรี	16 ตุลาคม 2556	16 ตุลาคม 2556

3. เข้าร่วมติดตามความเคลื่อนไหวโรงเรียนในโครงการ เพาะพันธุ์ปัญญา ภายใต้ MOU สกว.กับธนาคารกสิกรไทย กรณีจังหวัดลำพูน ลำปาง	7 พฤศจิกายน 2556	7 พฤศจิกายน 2556
4. ประชุมคณะกรรมการแผนการทำกิจกรรมส่งเสริมและ สนับสนุนการวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการ พัฒนาประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2557 : การปฏิรูป การศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้	18 พฤศจิกายน 2556	18 พฤศจิกายน 2556
5. ประชุมร่วมคณะกรรมการ คอบช.ระหว่าง วช.กับ รอง ผอ. ฝ่ายชุมชน และสังคม	21 พฤศจิกายน 2556	21 พฤศจิกายน 2556
6. ประชุมคณะกรรมการกำกับแผนงานวิจัยที่มุ่งเป้า ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ (คณะที่ 1) คอปช.	6 ธันวาคม 2556	6 ธันวาคม 2556
7. เข้าร่วมประชุมขับเคลื่อนเจตคติวิจัยการพัฒนาศึกษา เชิงพื้นที่	15 ธันวาคม 2557	16 ธันวาคม 2557
8. ประชุมคณะกรรมการพิจารณา ติดตามและประเมินผลชุด โครงการ “การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ ” ครั้งที่ 1	18 ธันวาคม 2556	18 ธันวาคม 2556
9. เข้าร่วมประชุมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ภายใต้ MOU สกว.กับธนาคารกสิกรไทย กรณีจังหวัดนครปฐม	17 มกราคม 2557	17 มกราคม 2557
10. เข้าร่วมประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยเชิงพื้นที่ จังหวัดยะลา (ABE)	4 กุมภาพันธ์ 2557 16 มิถุนายน 2557 21 มิถุนายน 2557	4 กุมภาพันธ์ 2557 16 มิถุนายน 2557 21 มิถุนายน 2557
11. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ภายใต้ MOU สกว.กับธนาคารกสิกรไทย	10 กุมภาพันธ์ 2557	10 กุมภาพันธ์ 2557
12. เข้าร่วมประชุมโครงการ Teacher Coaching	20 กุมภาพันธ์ 2557	20 กุมภาพันธ์ 2557
13. ประชุมคณะกรรมการพิจารณา ติดตามและประเมินผล ชุดโครงการ “การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้” ครั้งที่ 2	25 กุมภาพันธ์ 2557	25 กุมภาพันธ์ 2557
14. เข้าร่วมประชุมพัฒนาเจตคติวิจัยเชิงพื้นที่จังหวัดสุโขทัย (ABE)	5 มีนาคม 2557 23 เมษายน 2557 20 พฤษภาคม 2557	5 มีนาคม 2557 23 เมษายน 2557 20 พฤษภาคม 2557
15. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการโครงการ Teacher Coaching	25 มีนาคม 2557	25 มีนาคม 2557
16. เข้าร่วมเวทีวิชาการโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ประจำปี 2556	28 มีนาคม 2557	28 มีนาคม 2557

17. เข้าร่วมประชุมพัฒนาวิทยวิจัยเชิงพื้นที่จังหวัดลำปาง (ABE)	21 พฤษภาคม 2557 12 มิถุนายน 2557	21 พฤษภาคม 2557 12 มิถุนายน 2557
18. เข้าร่วมประชุมพัฒนาวิทยวิจัยเชิงพื้นที่จังหวัดจันทบุรี (ABE)	6 มิถุนายน 2557	6 มิถุนายน 2557
19. เวทีประชุมวงกรอบความคิดและแนวทางดำเนินโครงการ ABE ภายใต้ความร่วมมือสกว.-สสค. ให้กับ 14 จังหวัดน่าน	24-25กันยายน 2557	24-25กันยายน 2557
20. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการโครงการ Teacher Coaching จ.ภูเก็ต	4-5 สิงหาคม 2557	4-5 สิงหาคม 2557
21. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา ภายใต้ MOU สกว.กับธนาคารกสิกรไทย	12 กันยายน 2557	12 กันยายน 2557
22. เวทีประชุมพัฒนาแผนทำงาน ABE สุขทัย ร่วมกับทีมงานสสค.และทีมวิจัยในพื้นที่	24 กันยายน 2557	24 กันยายน 2557
23. เวทีประชุมคณะกรรมการชุดโครงการ "การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้" ครั้งที่ 2/2557	24 เมษายน 2557	24 เมษายน 2557
24. เวทีประชุมหารือวิทยวิจัยคัดสรรภายใต้ชุดโครงการ "การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้"	25 มิถุนายน 2557	25 มิถุนายน 2557
25. เวทีปิดและประเมินโครงการงาน INTREND"จับกระแสการศึกษาโลกในรอบ 3 ปี : บทเรียนและข้อคิดเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการศึกษาไทย"	11 กันยายน 2557	11 กันยายน 2557
26. เวทีปิดโครงการวิจัย "การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้" โดยเครือข่ายครู-โรงเรียนวิจัยจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี	29 กันยายน 2557	29 กันยายน 2557

ตาราง 3.2.1 การประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น

เรื่อง	ผู้จัด	วัน/เวลา/สถานที่
1.ประชุมโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่าง ศษ.-สกว.-สสค.-ศอบต.	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ ร่วมกับสถาบันรามจิตติ	21 พฤศจิกายน 2556 ณ โรงแรมบุรีศรีภู จังหวัดสงขลา
2.ดูงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพและการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในประเทศบราซิลและ	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพ	22 พฤศจิกายน – 6 ธันวาคม 2556 ประเทศ

เรื่อง	ผู้จัด	วัน/เวลา/สถานที่
สหรัฐอเมริกา	เยาวชน (สสค.)	บราซิลและสหรัฐอเมริกา
3.ประชุมเสวนาวิชาการการใช้ประโยชน์จากข้อมูลวิจัยด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา สกว.	สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับสถาบันรามจิตติ	20 ธันวาคม 2556 ณ สสค.
4.ประชุมคณะกรรมการโครงการเด็กกิ้งโลก	สถาบันพระปกเกล้า	6 พฤศจิกายน 2556
ประชุมแผนงานวิจัยสกว.	ฝ่าย 4 สกว.	19 ธันวาคม 2556 โรงแรมเซนจูรี่ ปาร์ค กรุงเทพฯ
5.ลงพื้นที่และพัฒนาโจทย์วิจัยด้านการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ด้อยโอกาสร่วมกับสสค.ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างศธ.-สกว.-สสค.-ศอบต.	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	8-10 ธันวาคม 2555 ชุมชนยะหริ่ง และห้องประชุมอบจ.ในพื้นที่จังหวัดยะลา
6.ประชุมเชื่อมต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (โครงการ INTREND) ในเครือข่ายแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สสค.	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	7 มกราคม 2557 โรงแรมมิราเคิลแกรนด์
7.มหกรรมวิชาการอภิวัดการเรียนรู้ ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยขับเคลื่อนการศึกษาในเรื่อง INTREND การพัฒนาทักษะอาชีพ	รามจิตติ-สกว.-สสค.	6-8 พฤษภาคม 2557 เมืองทองธานี นนทบุรี
8.ประชุมพัฒนาโจทย์วิจัยจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสกว.-สสค.จ.สุราษฎร์ธานี	สกว.-สสค.	10 มิถุนายน 2557 องค์การบริหารส่วนจังหวัด สุราษฎร์ธานี
9.การประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทางจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งที่ 1/2557	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	25 กรกฎาคม 2557 โรงแรม เอเซียราชเทวี
10.ศึกษาดูงานตัวอย่างประเทศที่ได้วางระบบและกลไกการพัฒนาคู่มือที่ประเทศสิงคโปร์ ณ Academy of Singapore Teachers (AST)	สกว. ร่วมกับ สสค. และสถาบันรามจิตติ	11-12 สิงหาคม 2557
11. การประชุมคณะกรรมการกำกับทิศทางจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งที่ 2/2557	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพ	2 กันยายน 2557 สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้

เรื่อง	ผู้จัด	วัน/เวลา/สถานที่
	เยาวชน	และคุณภาพเยาวชน

ตาราง 3.3 สรุปงานเชิงปริมาณในระยะ 12 เดือน

ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้	ผลลัพธ์ที่ได้ในระยะ 12 เดือน
1. โจทย์วิจัยและชุดโครงการใหม่อย่างน้อย 3 เรื่อง / 1 ชุดโครงการ	- ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้อิงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 6 โครงการย่อย* (หมายเหตุ: *โอนใช้งบประมาณ สสค.สนับสนุน) - ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ ABE จำนวน 1 โครงการ รมจติเป็นทีมประสานงาน 4 จังหวัด
2. ข้อเสนอโครงการวิจัยการศึกษาเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ 4 เรื่อง	ได้ข้อเสนอโครงการ 4 โครงการ คือ โครงการ ABEจังหวัดยะลา โครงการ ABE จังหวัดสุโขทัยโครงการ ABE จังหวัดจันทบุรี และโครงการ ABE จังหวัดลำปาง
3. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเวทีติดตามการทำงาน 6 เวที	กิจกรรมติดตามความเคลื่อนไหวโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนได้แก่ - โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินผู้เรียนในศต. 21 จำนวน 2 เวที - เวทีแลกเปลี่ยนโครงการวิจัยเปรียบเทียบพัฒนาการนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาจำนวน 2 เวที - โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ผู้เรียนจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส จำนวน 2 เวที - จัดเวทีประชุมติดตามความก้าวหน้างานวิจัยชุด “โครงการ ICT เพื่อปฏิวัติการเรียนรู้” จำนวน 2 เวที - จัดเวทีประชุมพัฒนาโจทย์ข้อเสนอโครงการ ABE จำนวน 10 เวที
4. การเข้าร่วมกิจกรรมหนุนเสริมการทำงานในโครงการฝ่าย 4 สกว. ในโครงการต่างๆ อย่างน้อย 10 ครั้ง	เข้าร่วมโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา 7 ครั้ง เข้าร่วมโครงการ Teacher Coaching 5 ครั้ง เข้าร่วมประชุมและหนุนเสริมงานอื่นๆของฝ่าย 4 อีก 13 ครั้ง
5. เวที Platform แลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมต่อโครงการ 2 ครั้ง	จัดเวที Platform เชื่อมต่อข้อมูล INTREND สูการใช้ประโยชน์ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง 4 ครั้ง
6. รายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 12 โครงการที่สกว.ให้ทุนสนับสนุนผ่านสถาบันรามจิตติ	มีรายงานความก้าวหน้า และร่างรายงานปิดโครงการจากโครงการที่สกว.ให้ทุนสนับสนุน 14 โครงการ
7. บทความ RE เพื่อขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 10 เรื่อง	มีบทความ RE ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 10 เรื่อง

8. กิจกรรม เวทีเพื่อขยายผลการทำงานอย่างน้อย 1 ครั้ง	จัดกิจกรรมเวทีเพื่อขยายผลการทำงานในโครงการที่กำลังปิดโครงการ 4 โครงการ
9. บันทึกความร่วมมือระหว่าง สกว.กับองค์กรทุน/ภาคีร่วมอย่างน้อย 1 MOU	มีความตกลงโดยวาจา ยังไม่ได้จัดทำเป็นบันทึกลงนามความร่วมมือ 1 โครงการคือโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระหว่างสกว.และสสค.และความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง สกว.และศอบต.

แผนการดำเนินงานระยะต่อไป

- 1) ประสานงานชุดโครงการวิจัยการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
 - ในจังหวัดน่าน 4 จังหวัดโดยการสนับสนุนของ สกว.ใน พื้นที่จังหวัดยะลาจังหวัดสุโขทัยจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดลำปาง
 - พัฒนาความร่วมมือและการพัฒนาโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ร่วมกับ สสค. 10 จังหวัด
- 2) ส่งเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการศึกษากงานวิจัยของ สกว.ให้การสนับสนุนและ และหน่วยงานอื่นจากโครงการวิจัยและพัฒนาด้านการศึกษา เช่น
 - โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
 - ชุดโครงการไอซีทีเพื่อปฏิวัติการเรียนรู้
 - โครงการ INTREND
 - โครงการการศึกษาเปรียบเทียบเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา
- 3) กิจกรรมหนุนเสริมงานฝ่าย 4 สกว. พร้อมทั้งขับเคลื่อนความรู้จากงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์สาธารณะ
 - โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา
 - โครงการ Teacher Coaching
 - โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

อุปสรรค

1.ภาระงานประจำของนักวิจัยมีค่อนข้างมากโดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยและเครือข่ายครูวิจัยมีโครงการที่รับผิดชอบหลายโครงการทำให้การส่งงานไม่ตรงตามเวลาที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มการจัดเวทีประชุม ระยะ 3 เดือนแรกของของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว. เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานระยะ 3 เดือน ก่อนการรายงาน 6 เดือนให้เห็นความเคลื่อนไหวของโครงการและวางแผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินโครงการ

2. การประกาศทุนส่วนมากยังอยู่ในวงจำกัด อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้นจึงสามารถมีโอกาสส่งข้อเสนอโครงการเข้ารับทุน สกว. เพราะโจทย์ที่ประกาศยังไม่ได้เปิดกว้างกับครูในระดับโรงเรียนหรือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้สามารถส่งข้อเสนอเข้ารับทุนวิจัยโดยตรง สกว. ควรที่จะประกาศหัวข้อให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยระดับโรงเรียนหรือสถาบันอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

3. การเปิดเวทีวิเคราะห์องค์ความรู้ และเครือข่ายวิจัยสกว. เพื่อประมวลวิเคราะห์ภาพรวมของโครงการวิจัยที่ให้การสนับสนุน และองค์ความรู้เพื่อการใช้ประโยชน์จากการวิจัยในการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาต่อไป

ลงนาม.....

(นางสาวจุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์)

หัวหน้าชุดโครงการ

วันที่.. 30..เดือน..กันยายน..พ.ศ..2557

ภาคผนวก

การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โครงการไอซีทีเพื่อปฏิวัติการเรียนรู้ของเด็กเยาวชนและสังคมไทย จำนวน 8 โครงการ

1) ผลของการใช้เฟสบุ๊คที่มีต่อสมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊คของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่อง ปริมาณการใช้ ลักษณะการใช้งาน แรงจูงใจในการใช้ และรูปแบบการใช้เฟสบุ๊คเชิงสร้างสรรค์
- 2) ศึกษาอัตราส่วนของนักศึกษาที่ติดการใช้งานเฟสบุ๊ค และสาเหตุที่ทำให้เกิดการติดการใช้งานเฟสบุ๊ค
- 3) ศึกษาผลกระทบจากการใช้เฟสบุ๊คทั้งผลกระทบต่อการเรียน สุขภาพกาย สุขภาพจิต และความสัมพันธกับบุคคลอื่น
- 4) ศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมการใช้เฟสบุ๊คเชิงสร้างสรรค์อย่างเหมาะสมในกลุ่มนักศึกษา เพื่อลดผลกระทบทางลบ และช่วยกระตุ้นให้เกิดการใช้เฟสบุ๊คให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้

สาระสำคัญโดยสรุป

1 ข้อค้นพบจากงานวิจัย

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า แม้ว่านักศึกษาจะมีการใช้เฟสบุ๊คกันมาก นักศึกษาสูญเสียเวลาวันละหลายชั่วโมงกับการเล่นเฟสบุ๊ค แต่ก็ไม่ได้ใช้เฟสบุ๊คให้เกิดประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ รูปแบบที่นักศึกษาใช้มากคือการกด Like และเขียน comment ใช้เพื่อพูดคุยกับเพื่อน นอกจากนี้เมื่อศึกษาถึงแรงจูงใจในการใช้ยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการใช้เพื่อความบันเทิง กล่าวคือ นักศึกษาพึงพอใจกับการใช้เฟสบุ๊คเพื่อความบันเทิง เมื่อเวลาที่รู้สึกเบื่อ เซ็ง เครียด หรือต้องการฆ่าเวลา เช่น ระหว่างคอยรถ หรือ ระหว่างเดินทาง

อาจารย์ในกลุ่มสนทนากันหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจไว้ว่า “ในเมื่อเราไม่สามารถห้ามนักศึกษาไม่ให้เล่นเฟสบุ๊คได้ เราก็ควรนำเฟสบุ๊คมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษามีโฟกัสกับการเรียนมากขึ้น” เช่น อาจารย์อาจสั่งให้นักศึกษาหาข้อมูลมาเป็นกรณีศึกษา แล้วโพสต์ข้อมูลนั้นบนเฟสบุ๊คให้เพื่อน ๆ ได้อ่านก่อนเข้าเรียนในคาบเรียนถัดไป เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อเสนอของอาจารย์ท่านนี้ เฟสบุ๊คอาจจะเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่ผู้เรียนจะต้องเข้ามาให้ความร่วมมือ เป็นเวทีที่กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นได้ เฟสบุ๊คควรเป็นสื่อเสริมการเรียนเพื่อสนับสนุนให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง

ดังนั้นจากผลการวิจัยที่ได้นี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอ แนวทางในการส่งเสริมการใช้เฟสบุ๊คเชิงสร้างสรรค์ เพื่อลดผลกระทบทางลบ ว่า อาจารย์ผู้สอนควรนำเฟสบุ๊คมาใช้ในการเรียนการสอน อาจารย์อาจนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการสอน เช่น อาจสั่งให้นักศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนแล้วโพสต์บนเฟสบุ๊ค ใช้เฟสบุ๊คหาข้อมูล ให้นักศึกษาส่งงาน/ส่งการบ้านทางเฟสบุ๊คแล้วให้เพื่อน ๆ ช่วยกันเข้ามาแสดงความคิดเห็น ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้จะเท่ากับเป็นวิธีการบังคับโดยทางอ้อมให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์สร้างสรรค์จากเฟสบุ๊ค อาจารย์จะมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะแนวทางในการนำเฟสบุ๊คมา

ใช้ประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ได้ เช่น อาจารย์จะเป็นผู้บอกแหล่งข้อมูลในเฟสบุ๊คที่ให้นักศึกษาเข้าไปค้นหาความรู้ อาจารย์ตั้งประเด็นทางสังคมให้นักศึกษาเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือบอกแนวทางในการติดต่อกับผู้รู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน หรืออาจารย์อาจแนะนำให้นักศึกษาใช้เฟสบุ๊คเป็นช่องทางแสดงผลงาน ใช้เฟสบุ๊คเป็นช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการเรียน เป็นต้น ซึ่งในรายงานวิจัยฉบับนี้ได้เสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับอาจารย์ที่สนใจจะนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อการสอนเสริมนอกเหนือจากการบรรยายในชั้นเรียนด้วย

2 ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญ ที่นางานวิจัยไปขยายผล

หน่วยงานทางด้านการศึกษา เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอน เนื่องจากนักศึกษาใช้เฟสบุ๊ค (รวมถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทอื่น ๆ) กันมาก เพราะใช้ผ่านสมาร์ตโฟน ซึ่งนักศึกษาสามารถนำติดตัวไปได้ทุกที่ทุกเวลา ทำให้มีการใช้เฟสบุ๊คกันตลอดเวลา รวมถึงการใช้ในห้องเรียนด้วย แต่ ครู-อาจารย์ก็ไม่สามารถห้ามนักศึกษาไม่ให้ใช้ได้ เพื่อให้ศึกษามีโฟกัสกับการเรียนมากขึ้น ครู-อาจารย์ ควรปรับตัวให้เข้ากับความชอบนักศึกษา กล่าวคือ ครู-อาจารย์ ควรนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม การทำให้เกิดการยอมรับการนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอนของอาจารย์ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการใช้เฟสบุ๊คด้วย เช่น

1) จัดกิจกรรมส่งเสริมการนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอนของอาจารย์ เช่น การจัดเวทีเสวนาที่อธิบายให้เห็นประโยชน์ และแนวทางในการนำเฟสบุ๊คมาใช้ ข้อเสนอแนะในการนำเฟสบุ๊คไปใช้ว่ามีข้อควรระวังอย่างไรบ้าง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ที่ได้นำเฟสบุ๊คมาใช้ในการเรียนการสอนแล้ว (แนวทาง ข้อเสนอแนะ และข้อควรระวังในการนำเฟสบุ๊คไปใช้ในการเรียนการสอนได้นำเสนอในรายงานการวิจัยนี้แล้ว)

2) จัดอบรมให้ความรู้แก่อาจารย์ผู้สอนที่ต้องการนำเฟสบุ๊คมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้ เนื่องจาก เฟสบุ๊คเป็นเทคโนโลยีใหม่ อาจารย์บางท่านอาจไม่มีความรู้และทักษะในการใช้ ทำให้ขาดความมั่นใจในการนำไปใช้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียน มหาวิทยาลัย รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการนำเฟสบุ๊คมาใช้

การถูกนำไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานทางด้านการศึกษา เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำรูปแบบการจัดสนทนากลุ่มในกลุ่มอาจารย์ในงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอนของอาจารย์ได้ ทั้งนี้จำนวนคนที่ร่วมกิจกรรมสามารถปรับได้ตามความเหมาะสม

สรุปผลจะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ นางานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ

1) เสนอให้มหาวิทยาลัยกรุงเทพจัดกิจกรรมส่งเสริมการนำเฟสบุ๊คมาใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอนของอาจารย์

2) เสนอให้มหาวิทยาลัยกรุงเทพจัดอบรมให้ความรู้แก่อาจารย์ผู้สอนที่ต้องการนำเฟสบุ๊คมาใช้ในการเรียนการสอน

2) รูปแบบการใช้ ICT พัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์จากแหล่งเรียนรู้เอกสารสิทธิบัตรนานาชาติ และต่อยอดสิ่งประดิษฐ์

การขับเคลื่อนไอซีทีเข้าสู่การเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติของโรงเรียนช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยได้อย่างเป็นระบบเกิดผลกระทบสูง ต่อเนื่อง และยั่งยืนแก่นักเรียนทุกระดับ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ เกือบทั้งหมด อยู่ในวัยเรียน อยู่ในระบบการศึกษา การนำชุดเครื่องมือ ไอซีทีที่พัฒนาเด็กและเยาวชน โดยใช้เครื่องมือโดยเฉพาะ Google Apps for Education ซึ่งโครงการได้พิจารณาคัดเลือกที่เหมาะสม ไปใช้ในโรงเรียนโดย มีการรูปแบบขับเคลื่อนเข้าสู่โรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีคำแนะนำ เป็นตัวอย่างการขับเคลื่อน ให้โรงเรียนสถานศึกษาอื่นสามารถนำไปใช้ นำไปขยายผล ใช้ในการจัดการเรียนการสอนปกติของครูและนักเรียนทั้งโรงเรียนได้ จะเกิดความยั่งยืนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเกิดผลกระทบต่อเนื่องต่อนักเรียนหลาย ๆ รุ่น นักเรียนเก่งไอซีทีที่ สนใจการเรียน ครู นักเรียน ประหยัดเวลา โรงเรียนประหยัดงบประมาณค่ากระดาษ เป็นต้นผลการดำเนินงานขับเคลื่อนไอซีทีที่ปฏิบัติการเรียนรู้เข้าสู่โรงเรียนอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนใน สพม 39 จำนวน 58 โรงเรียน มีจำนวน 23 โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนรวม 27,657 คน และครุรวม 1,737 คน ได้รับอนุญาตจากกฏเก็ลประเทศไทย ให้เปิดใช้งาน Google Apps for Education (GAFE) ภายในโรงเรียนแล้ว โดยโรงเรียนได้วางระบบการงานตามคำแนะนำของวิทยากรกฏเก็ลแล้ว ได้มี Google Site ของโรงเรียน ครู นักเรียนได้รับ Google account user สำหรับนำ GAFE ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว

มีโรงเรียนแกนนำพัฒนาต้นแบบไอซีทีปฏิบัติการเรียนรู้ ที่ได้รับคัดเลือก จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งประสบความสำเร็จในการใช้ไอซีทีจัดการเรียนรู้ ผลการดำเนินงานระยะ 4 เดือนแรก มีการใช้งาน Google account ที่มีใช้งานจริงกว่า 7,000 user ; ครูและนักเรียนมีเว็บไซต์ของตนเองภายใต้ GoogleSite สำหรับการเรียนการสอนในรายวิชาที่รับผิดชอบจำนวนกว่า 570 เว็บไซต์

ตัวอย่างผลกระทบจากการนำเสนอในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พิษณุโลกซึ่งได้นำ GAFE ไปใช้สอนนักเรียนจริงแล้วจำนวน 1,730 คน ทางโรงเรียนคาดว่าจะประหยัดค่ากระดาษได้ 30-50 % จากปกติซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เอกสารและข้อสอบประมาณปีละ 1 ล้านบาท ทั้งยังสะดวกรวดเร็วประหยัดเวลา ภาระงานของครูและนักเรียน เป็นที่ชื่นชอบของครูและนักเรียน เมื่อได้ใช้งานเป็นประจำ

ผลการศึกษา รูปแบบขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ในโรงเรียนแกนนำต้นแบบการใช้ไอซีทีปฏิบัติการเรียนรู้ ตามกระบวนการขับเคลื่อนที่แนะนำในคู่มือ จำนวน 5 โรงเรียน ได้ผลดังนี้ โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า อุดรดิตถ์ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พิษณุโลก โรงเรียนจ่านกร้อง พิษณุโลก โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม

หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และใช้ประโยชน์ด้านไหน

1. หน่วยงานในพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 39 และโรงเรียนต่างๆในเขตพื้นที่ โดยเฉพาะโรงเรียนแกนนำต้นแบบ ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าอุตรดิตถ์ โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พิษณุโลก โรงเรียนจ่านกร้อง พิษณุโลก และโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้เอกสารสิทธิบัตร และ Google Apps for Education ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ จำนวน 23 โรงเรียน มีโรงเรียนแกนนำ 5 โรงเรียน ประสบความสำเร็จสูง ได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน มีผลงาน มี Site ของตนเองในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนแกนนำต้นแบบ ผู้บริหาร ทีมงาน และครู ได้รับรางวัล จากการจัดกิจกรรมและเปลี่ยนเรียนรู้มีการขยายผลไปยัง โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนผู้นำ 46 ICT โรงเรียนในพื้นที่และโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งได้ขยายผลไปจัดอบรมแก่โรงเรียนในกลุ่มทุกภาคทั่วประเทศ 20 โรงเรียน มีผู้เข้ารับอบรมประมาณ 200 คน

2. กูเกิ้ล ประเทศไทย ได้ประโยชน์ในการเผยแพร่ Google Apps for Education ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์บริการของบริษัท ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาในประเทศไทย มีตัวอย่างโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่นำ Google Apps for Education ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และจากผลการดำเนินงานซึ่งเป็นที่พึงพอใจมาก กูเกิ้ล ได้เชิญโรงเรียนแกนนำที่มีความพร้อมสูง 3 โรงเรียนเสนอโครงการขอรับการสนับสนุน ICA project – GoogleInfrastructure Support

3. นักวิจัย นักวิชาการ ผู้ที่ได้อ่านข้อมูลข่าวสารบทความที่ผู้วิจัยได้ตีพิมพ์ เผยแพร่ใน “ประชาคมวิจัย” สกว ได้รับข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ เกี่ยวกับการใช้ ICT แหล่งเรียนรู้เอกสารสิทธิบัตรและ Google Apps for Education ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว จำนวน 3 ตอน และได้ส่งต้นฉบับไปแล้ว รอตีพิมพ์อีก 2 ตอน

3) การศึกษารูปแบบการใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

1) ศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และ/หรือ ทักษะการคิดวิจารณ์ (Critical Thinking) ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2) เปรียบเทียบทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และ/หรือ ทักษะการคิดวิจารณ์ (Critical Thinking) ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที)

3) ศึกษาบทบาทของครูที่เปลี่ยนไปจากกรณีตัวอย่างที่ดี (Best Practice) หลังจากการนำเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) มาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

4) พัฒนาชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์การใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) ซึ่งประกอบด้วยครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

สาระสำคัญโดยสรุป

1. ข้อค้นพบจากงานวิจัย

การนำเทคโนโลยีและการสื่อสาร (ไอซีที) ไปประยุกต์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ หรือ ทักษะการคิดวิจารณ์ของนักเรียนประถมศึกษาให้มากกว่าเดิม

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ไอซีทีสามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนเพียงกรณีย่อยใดกรณีหนึ่ง หรือเพียงกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น ใช้ไอซีทีสืบค้นข้อมูล ใช้ไอซีทีสร้าง และใช้ไอซีทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 3 กรณี สามารถพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิจารณ์ ของนักเรียนให้มากกว่าเดิมได้เช่นกัน เป็นข้อค้นพบที่ดีมาก เพราะบริบทการใช้งานไอซีทีของโรงเรียนต่างๆ แตกต่างกัน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ จึงต้องยืดหยุ่นต่อการนำไปประยุกต์ใช้ค่อนข้างสูง

2. การเลือกใช้ไอซีที ; ครูและนักเรียนจะเลือกใช้ไอซีที ที่คุ้นเคยและมีทักษะการใช้งานมาก่อนแล้ว เช่น Google, Web Browser, E-mail, Facebook ,Paint, โปรแกรมตัดต่อรูปภาพ ฯลฯ ครูและนักเรียนจะไม่เลือกที่ไม่คุ้นเคยหรือใช้งานไม่เป็นมาก่อน เพราะต้องการความสะดวก รวดเร็ว และเกรงว่าจะใช้เวลาในการศึกษาเรียนรู้ไอซีทีตัวใหม่ แต่หากมีระยะเวลาการทดลองใช้มากพอและไม่มีข้อจำกัดด้านต่างๆ จนนักเรียนสามารถศึกษาและเลือกใช้ไอซีทีตัวอื่นๆ ได้หลากหลายเครื่องมือมากขึ้น น่าจะส่งผลให้ระดับความคิดสร้างสรรค์และวิจารณ์ของนักเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

3. วิเคราะห์ศักยภาพของครูในการนำไอซีทีมาใช้ในการเรียนการสอน โดยใช้ข้อมูลจากครูที่ร่วมการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1. อายุของครูไม่ใช่ปัญหาแต่อย่างใด 2. ครูที่มีประสบการณ์การสอนมานานและหลากหลายวิชา สามารถออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้เร็วกว่า ครูที่มี

ประสบการณ์การสอนน้อย 3. สามารถพัฒนาความสามารถของครูในการนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ได้ โดยไม่ต้องกังวลในด้าน เพศ อายุ วิชาที่สอน ฯลฯ

4. พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณะครูผู้เข้าร่วมงาน ในหน้า ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ การใช้เครื่องมือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) <https://www.facebook.com/ThinkKIDkids/insights> ยังมีน้อย และ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่เรียงตามลำดับความสนใจของสมาชิก ได้แก่ 1.แลกเปลี่ยนข้อมูลเอกสารงานวิจัย 2. แลกเปลี่ยนภาพการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยฯ 3. แลกเปลี่ยนผลงานนักเรียน เช่น รูปภาพชิ้นงาน วิดีโอการนำเสนอของนักเรียน และ 4.แลกเปลี่ยนตัวอย่างไอซีที เช่น โปรแกรม เกมพัฒนาทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาออนไลน์ และสื่อการเรียนการสอนต่าง

5. แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับครูที่ต้องการนำไอซีทีไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน คือ ครูต้องมีความรู้และทักษะการใช้ไอซีทีที่ดีในระดับที่พร้อมจะแนะนำนักเรียนได้ ต้องเปิดโอกาสและให้เวลานักเรียนได้คิดทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ฝึกให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน และควรแสวงหาผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเหลือ

2. ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญ ที่นำงานวิจัยไปขยายผล

ครูในโครงการนำเสนอจำนวน 9 งานวิจัย ผู้เข้าร่วมประมาณ 100 คน ในงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมส่งเสริมไอซีทีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายใต้โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่งานมหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ 2557 วันอังคารที่ 26 สิงหาคม 2557

การถูกนำไปใช้ประโยชน์

บุคลากร (ครู/นักเรียน) ที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ครู /นักเรียน 14 โรงเรียน ในพื้นที่ จังหวัด กรุงเทพมหานคร นครนายก เชียงใหม่ สกลนคร ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด หนองคาย กาญจนบุรี และจันทบุรี ครูจำนวน 19 คน และนักเรียน 198 คน ได้รับการพัฒนาความรู้/สนับสนุน/เพิ่มประสบการณ์ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความคิดให้สูงขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

1) เผยแพร่รูปแบบงานวิจัยในชั้นเรียนแก่ หน่วยงาน โรงเรียน หรือ ครูอื่น ๆ ที่สนใจ ในงานสัมมนาฯ จำนวน 100 คน 24 โรงเรียนในภาคเหนือ

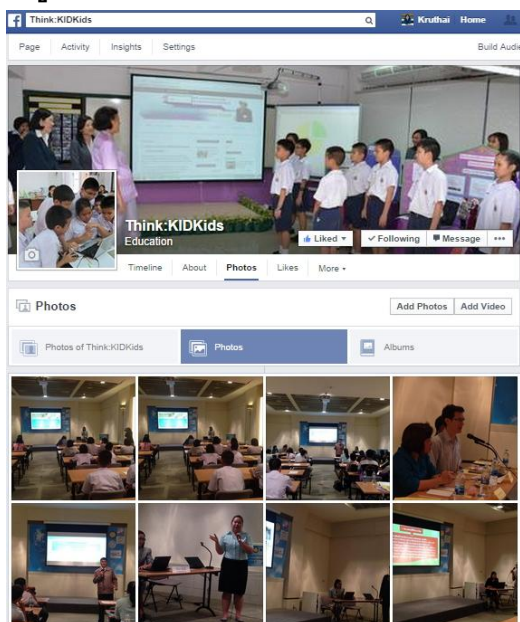
2) ผู้ที่สนใจมีแหล่งเรียนรู้การใช้เครื่องมือการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ <https://www.facebook.com/ThinkKIDkids> และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ในวงกว้างต่อไป

สรุปผลจะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ

1. ได้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และ/หรือ ทักษะการคิดวิจรณ์ญาณ (Critical Thinking) ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. ได้แนวปฏิบัติของครู ที่สนใจและต้องการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
3. บุคลากรด้านการศึกษา ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้อง ทราบปัญหาและอุปสรรค เมื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

6. รูปภาพประกอบ

รายชื่องานวิจัยในชั้นเรียน 9 เรื่อง ที่นำเสนอในงานสัมมนาฯ

1. การศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ICT) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ วิชาการค้นคว้าเพื่อการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย เกศรินทร์ สิทธิมงคล โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
2. รูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย โดย อรรถัญญา สุชาติโนบล โรงเรียนวัดธรรมปัญญา จังหวัดนครนายก
3. รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย นภัสภรณ์ พลคีรี โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
4. รูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อจัดการเรียนรู้ เรื่อง โครงงานการสร้างยานพาหนะวิเศษ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ โดย เอมอร จรัสพันธ์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 48 จังหวัดจันทบุรี
5. การเขียนโปรแกรม Scratch เพื่อการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย กาญจณี สุวรรณโพธิ์ศรี โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 53 จังหวัดสกลนคร

6. รูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อจัดการเรียนรู้วิชาการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์
โดย วิเชษฐชัย ไชยทุม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ธวัชบุรี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
7. รูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อจัดการเรียนรู้วิชาการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์กระเป๋านอนาคต
โดย อุไรรัตน์ ไชยทุม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 53 จังหวัดสกลนคร
8. รูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์
โดย คารมณั้ ประไพร โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 29 จังหวัดศรีสะเกษ
9. รูปแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไอซีที) เพื่อจัดการเรียนรู้วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดย รัตนา เสียงล้ำ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ กทม.

4) รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมกันผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์สอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมกันผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับครูสอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้

2. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมกันผ่านเว็บบล็อกและเครือข่ายสังคมออนไลน์กับครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่พัฒนาขึ้น

สาระสำคัญโดยสรุป

1. ข้อค้นพบจากงานวิจัย

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Thai CoWeb-SocNet ในงานวิจัยนี้ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสามจังหวัดชายแดนใต้สามารถพัฒนาตนเองจนสามารถจัดการเรียนรู้และรวบรวมข้อมูลผลการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามรูปแบบรายงานที่กำหนดใหม่เกิดความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ด้วยไอซีทีเพิ่มขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย

1.2 ครูและนักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการใช้ไอซีทีจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Thai CoWeb-SocNet ซึ่งใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนเพิ่มความสนใจและมีความรู้และทักษะด้านไอซีทีเป็นเครื่องมือการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

1.3 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการยังขาดความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านไอซีที ได้แก่ คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำและไม่เสถียรผู้บริหารบางโรงเรียนยังขาดวิสัยทัศน์ด้านการนำไอซีทีมาใช้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

1.4 การดำเนินงานในโครงการวิจัยนี้ เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน คือ “เครือข่าย Thai3p” (<http://thai3p.blogspot.com>) และกลุ่ม Facebook คือ <https://www.facebook.com/groups/thai3p/> ของคณะนักวิจัย ครูผู้สอน และนักเรียนได้รับประโยชน์ และทั้งครูและนักเรียน เห็นควรให้มีโครงการต่อเนื่องหรือขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติมทั้งในวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นๆ

2. ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญที่นางานวิจัยไปขยายผล

2.1 การขยายผลของครูผู้เข้าร่วมโครงการ นำองค์ความรู้การใช้เว็บบล็อกจัดการเรียนรู้ไปแนะนำให้ครูในโรงเรียนและเพื่อนในเครือข่าย

การถูกนำไปใช้ประโยชน์

ครูผู้สอนภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้าร่วมโครงการ สามารถขยายผลนำรูปแบบการเรียนรู้ Thai CoWeb-SocNet ไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในระดับอื่นๆ และแผนการสอนอื่นๆ เกี่ยวกับทักษะการเขียนภาษาไทย เช่น การเขียนบรรยายและพรรณนา เขียนย่อความ รายงาน จดหมายกิจธุระ เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ การเขียนแสดงความคิดเห็น เขียนอย่างมีมารยาท เป็นต้น

สรุปผลจะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ หน่วยงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ

1. การขยายรูปแบบการเรียนไปยังกลุ่มครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นอื่นๆ และจัดการเรียนการสอนในหัวข้อที่หลากหลายขึ้น

2 . การนำรูปแบบการเรียนไปขยายผลเพื่อจัดการเรียนการสอนไปยังครูผู้สอนในรายวิชาอื่น ได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3 . การสร้างเครือข่าย “ครูสอนดีใช้ไอซีที่เป็นเครื่องมือ” ในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยเฉพาะเครือข่ายครูโรงเรียนสอนศาสนาเอกชน ซึ่งมีความต้องการพัฒนาในด้านการประยุกต์ใช้ไอซีที่เพื่อเพิ่มโอกาสและคุณภาพการเรียนการสอน

รูปภาพประกอบ

5) การพัฒนาชุมชนออนไลน์เครือข่ายครูไทยหัวใจไอซีที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา สถานการณ์การใช้ ICT และสังเคราะห์รูปแบบชุมชนออนไลน์ด้านการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Good Practice)
2. เพื่อพัฒนาชุมชนออนไลน์ครูไทยหัวใจไอซีที (Professional Learning Communication :PLC)
3. เพื่อศึกษากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนออนไลน์

สาระสำคัญโดยสรุป

1. ข้อค้นพบจากงานวิจัย ผลจากงานวิจัยพบว่าสภาพปัญหา สถานการณ์การใช้ ICT และสังเคราะห์รูปแบบชุมชนออนไลน์ด้านการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Good Practice) พบว่า

1.1 สภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนโดยภาพรวม จากงานวิจัย 9 เรื่อง สภาพปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากรเป็นเรื่องที่ถูกศึกษาสภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาเป็นการศึกษาปัญหาด้านโปรแกรมการใช้งาน ด้านงบประมาณ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ด้านข้อมูล และด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สภาพปัญหาด้านบุคลากรเป็นเรื่องที่ถูกศึกษาสภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นการศึกษาปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ผลจากการสังเคราะห์ ชุมชนออนไลน์ (ชุมชนเสมือน Online community) ระหว่างวันที่ 1-9 มกราคม พบว่า เว็บไซต์ที่ได้คัดเลือกมาเพื่อเป็นต้นแบบเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันและล้วนเป็นชุมชนออนไลน์ที่มีสมาชิกเข้าใช้กันอย่างต่อเนื่องและมีความผูกพัน อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ชุมชนออนไลน์สามารถดำรงอยู่ได้โดย ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การเข้ามีการใช้ระบบสมาชิก 2.ระบบที่ใช้เป็นชุมชนออนไลน์จากการสังเคราะห์ 3.วิธีการสื่อสารในชุมชนออนไลน์ที่เข้มแข็ง 4. สื่อที่ใช้บนชุมชนออนไลน์เน้นการผลิตเอง 5. สื่อที่ใช้เป็นภาพและตัวอักษร 6. กิจกรรมที่ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนออนไลน์ 7. เนื้อหาที่ใช้ในชุมชนออนไลน์ 7.1 ประสบการณ์ตรงจากตนเอง 7.2 การสืบค้นหรือสรุปมาจากที่อื่น 8. การใช้ระบบค้นหาข้อมูล ใช้ระบบการสืบค้นในเว็บไซต์ 9. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงระบบด้วยระบบอินเทอร์เน็ต และ 10. การประเมินผล สมาชิกช่วยกันวิพากษ์ในการสังเคราะห์ชุมชนออนไลน์พบว่ามีทำให้สมาชิกสามารถอภิปรายวิพากษ์หรือร่วมกันในการจัดโครงสร้างทางวิชาการสมาชิก

1.2 ผลการพัฒนาชุมชนออนไลน์ ทำให้ได้เว็บไซต์เครือข่ายชุมชนออนไลน์เครือข่ายครูไทยหัวใจไอซีที (<http://www.thaiteacher-ict.com>) และแอปพลิเคชัน Kroo-thai ในรูปแบบของแอนดรอยด์ (Androi) และไอเอส (OS) และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนออนไลน์เกิดจากกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ครูแกนนำ และครูเครือข่าย ที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนออนไลน์ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดการเรียนการสอน

1.3 การศึกษากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เริ่มจากกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มครูแกนนำ และกลุ่มครูเครือข่ายร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชิญชวนเพื่อนร่วมเครือข่ายเข้าร่วมแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ร่วมกันผ่านประเด็นคำถามที่มาจากกลุ่มคนในเครือข่ายและประเด็นสนใจที่เป็นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญ ที่นางงานวิจัยไปขยายผล

2.1 กิจกรรมการนำเสนอผลการวิจัยระดับชาติ

2.2 การตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารระดับชาติ

การถูกนำไปใช้ประโยชน์

1. สมาคมครูอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย 50 คน

2. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 200 คน

3. ครูสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 200 คน

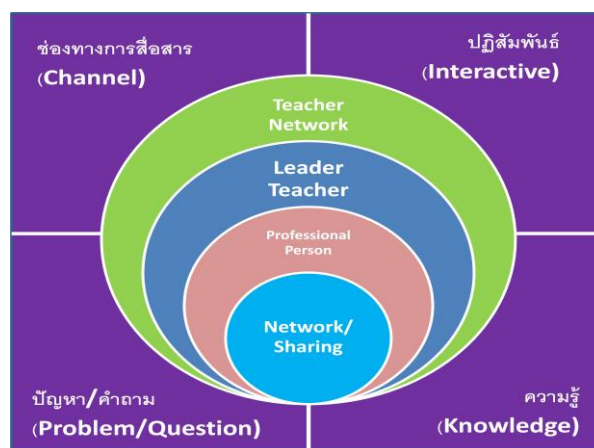
4. ครูในสังกัดตำรวจตระเวนชายแดนเขตภาคเหนือ 70 คน

5. ครูในโครงการพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน 200 คน

สรุปผลจะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ นางงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ

หลังจากเสร็จสิ้นโครงการจะนำผลการวิจัยไปขยายผล โดยทำหนังสือเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ชุมชนออนไลน์ไปสู่หน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน รวมถึงการส่งต่อผ่านเครือข่ายสมาชิกมีการจูงใจโดยให้รางวัล และมีกิจกรรมส่งเสริมการใช้ชุมชนออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านการแสดงผลงานทางวิชาการของสมาคมอิลีร์นิง และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เช่น งานประชุมวิชาการประจำปี งาน EDUCA เป็นต้น

ภาพกิจกรรมการวิพากษ์รูปแบบ

6) การพัฒนาการเรียนรู้คุณค่าวรรณคดีไทยผ่านรูปแบบสื่อประสม

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้คุณค่าวรรณคดีไทยผ่านรูปแบบสื่อประสม
- 2. เพื่อประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้คุณค่าวรรณคดีไทยผ่านรูปแบบสื่อประสม

สาระสำคัญโดยสรุป

1. ข้อค้นพบจากงานวิจัย

1.1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ คือ การนำวรรณคดีไทยมาจัดทำเป็นสื่อประสมนั้นควรทำให้ดีใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนมาเป็นเครื่องมือที่สามารถสื่อสารความรู้ความเข้าใจด้านวรรณคดีไทยจนผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวรรณคดีไทยทั้ง 3 ด้านได้อย่างแท้จริง วรรณคดีไทยนั้นเป็นแหล่งขุมทรัพย์ทางปัญญาของคนไทยเป็นสิ่งที่ควรมีคุณค่าที่ควรให้เยาวชนไทยได้เรียนรู้ให้ถึงแก่นแท้อันมีคุณค่ายิ่งของวรรณคดีไทยด้วยวิธีการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยของผู้เรียน

1.2 ผลลัพธ์ที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ คือ การสร้างสื่อประสมวรรณคดีไทยจำนวน 6 เรื่อง ควรนำเสนอเนื้อเรื่อง ตัวละคร(ถ้ามี) คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านคติธรรม และควรวัดผลคุณค่าทั้ง 3 ด้าน ของวรรณคดีไทยทั้ง 6 เรื่อง

1.3 ผลกระทบที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ คือ การจัดทำบทเรียนสื่อประสมวรรณคดีไทยทั้ง 6 เรื่องนั้น การจัดทำเนื้อหาและ storyboard เป็นเรื่องมีสำคัญมากควรจัดทำด้วยความละเอียดและลึกซึ้งและสามารถนำไปจัดทำเป็นสื่อประสมที่ยังคงนำเสนอคุณค่าของวรรณคดีไทยทั้ง 3 ด้านได้อย่างลึกซึ้งด้วย

1.4 การจัดทำสื่อประสมวรรณคดีไทย 6 เรื่อง โดยเน้นเนื้อหาด้านการเรียนรู้คุณค่าวรรณคดีไทยด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านสังคม และด้านคติธรรม ทำให้ครูอาจารย์ภาษาไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้สอนได้ตรงเป้าประสงค์ของหลักสูตรการเรียนการสอนวรรณคดีไทย คือ การทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และตระหนักในคุณค่าวรรณคดีไทยคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ คุณค่าด้านสังคม และคุณค่าด้านคติธรรม อันเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการเรียนรู้วรรณคดีไทยอันเป็นมรดกอันทรงคุณค่าของสังคมไทย และยังเป็นสื่อที่สามารถกระตุ้นและทำให้ผู้เรียนสนใจในวรรณคดีไทยมากขึ้นด้วย

2. ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญที่นางานวิจัยไปขยายผล

2.1 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี และนิราศภูเขาทอง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย และมัทนะพาธา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.3 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน และสามก๊ก ในระดับอุดมศึกษา การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนราชวินิตสุวรรณภูมิ โรงเรียนราชวินิตบางเขน โรงเรียนรัตนธิเบศร์ นำสื่อประสมวรรณคดีไทย 4 เรื่อง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. โรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่นำสื่อประสมไป tryout คือ โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษาลัย และโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง นำสื่อประสมวรรณคดีไทย 4 เรื่อง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (กลุ่มตัวอย่าง) นำสื่อประสมวรรณคดีไทย 2 เรื่อง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาชาวไทย และชาวต่างชาติ

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) นำสื่อประสมวรรณคดีไทย 2 เรื่อง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาชาวไทย และชาวต่างชาติ

สรุปผลจะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ

1. ผู้วิจัยเผยแพร่และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คุณค่าวรรณคดีไทยผ่านสื่อประสมด้วยตนเองบนระบบเครือข่าย

2. จัดอบรมครูสอนภาษาไทยทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา เพื่อแนะนำการนำสื่อประสมวรรณคดีไทย ทั้ง 6 เรื่อง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

7) การศึกษาและพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้การใช้งานโปรแกรมประยุกต์ (Photoshop) ที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบของสื่อการสอนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สำหรับสอนการใช้งานเครื่องมือในโปรแกรมประยุกต์(Photoshop) สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสื่อแบบภาพนิ่งหลายภาพที่คลิกแสดงผลทีละขั้น (Step by step - multiple Static Visuals: SSV) กับสื่อแบบภาพเคลื่อนไหว (Animated Visual: AV)

สาระสำคัญโดยสรุป

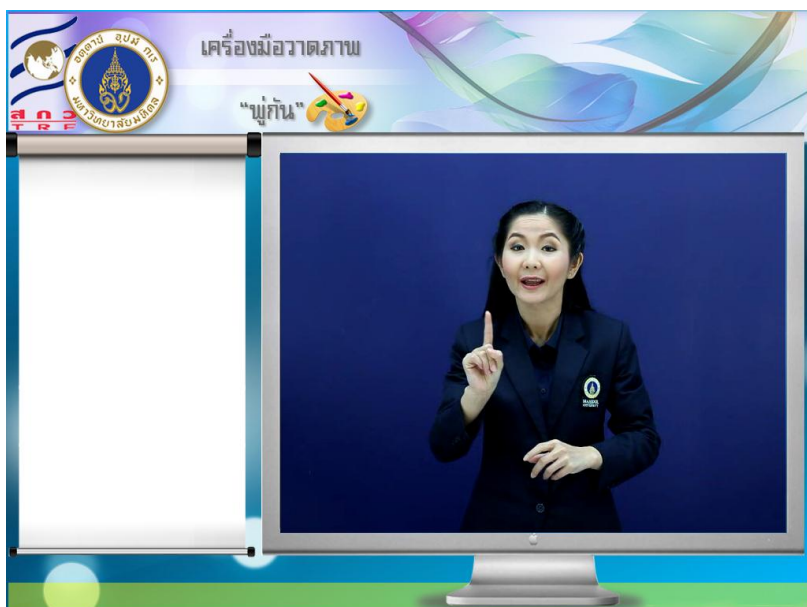
3.1 ข้อค้นพบจากงานวิจัย

พบว่ารูปแบบของสื่อการสอนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับสอนการใช้งานเครื่องมือในโปรแกรมประยุกต์(Photoshop) สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน จะขึ้นกับลักษณะการใช้งานเครื่องมือต่างๆ ในโปรแกรม ว่าเป็นแบบสั่งงานไปที่ละขั้น หรือเป็นการทำงานแบบต่อเนื่อง โดยในการสอนใช้เครื่องมือที่มีลักษณะการใช้งานแบบต่อเนื่อง รูปแบบของสื่อการสอนที่เหมาะสมควรเป็นสื่อแบบภาพเคลื่อนไหว และในการสอนใช้เครื่องมือที่มีลักษณะการใช้งานแบบขั้นตอน รูปแบบของสื่อการสอนที่เหมาะสมควรเป็นสื่อแบบภาพนิ่งหลายภาพที่คลิกแสดงผลทีละขั้น

3.2 ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญ ที่นางงานวิจัยไปขยายผลได้นำข้อค้นพบจากโครงการวิจัยมาพัฒนาสื่อการสอนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับสอนการใช้งานเครื่องมือในโปรแกรมประยุกต์(Photoshop) สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน ซึ่งสามารถขยายผลโดยใช้สื่อนี้เป็นต้นแบบสำหรับการผลิตสื่อสอนการใช้งานโปรแกรมประยุกต์โปรแกรมอื่นๆ ที่มีประโยชน์ในการประกอบอาชีพของผู้พิการทางการได้ยิน เช่น โปรแกรมในชุดไมโครซอฟท์ออฟฟิศ เป็นต้น ต่อไปได้อีกด้วยการถูกนำไปใช้ประโยชน์

สื่อการสอนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับสอนการใช้งานเครื่องมือในโปรแกรมประยุกต์(Photoshop) สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน จะถูกเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางการได้ยิน เช่น มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษาต่างๆ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนในชั้นเรียนและสื่อเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง
สรุปผล จะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ หน่วยงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ จะมีการ เผยแพร่สื่อการสอนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับสอนการใช้งานเครื่องมือในโปรแกรมประยุกต์(Photoshop) สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางการได้ยิน เช่น มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษาต่างๆ เป็นต้น เพื่อใช้ประโยชน์เป็นสื่อการสอนในชั้นเรียนหรือใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษารียนรู้ด้วยตนเอง
สื่อการสอน (Photoshop) ที่พัฒนาขึ้นในโครงการวิจัยนี้ จะถูกใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนโปรแกรมประยุกต์โปรแกรมอื่นๆ ต่อไป ซึ่งจะช่วยให้มีโอกาสในการเรียนรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แก่ผู้พิการทางการได้ยิน

รูปภาพประกอบ

8) ผลการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์

1. ดำเนินการตามแนวทางพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ประเมินผลการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู
3. ประเมินความเป็นชุมชนนักปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ไอซีที

สาระสำคัญโดยสรุป

1 ข้อค้นพบจากงานวิจัย

1) ได้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ไอซีทีของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ “ สื่อสร้างสรรค์กับการใช้ไอซีทีเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21” เมื่อดำเนินการอบรมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ไอซีทีแล้ว มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในเว็บไซต์ PLC

2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียนที่ได้มาอบรม และครูที่มาอบรมนำความรู้ที่ได้รับ และกิจกรรมในเว็บไซต์ไปใช้กับนักเรียน

3) ได้ต้นแบบที่ดีในการใช้ไอซีทีเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนำไปใช้กับนักเรียน และการทำงานโดยประยุกต์เข้ากับกลุ่มสาระต่างๆ เช่น กลุ่มการเรียนรู้สาระภาษาต่างประเทศ กลุ่มการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

4) พัฒนาครูทั้งในด้านทักษะการใช้ไอซีทีให้ดีขึ้น ครูได้สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูให้ครูสามารถบูรณาการการทำงานของครูด้วยไอซีทีเช่น การสอนภาษาอังกฤษ การสอนวิทยาศาสตร์

5) ครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมีทักษะการใช้ ICT เพื่อการสอน เพิ่มความมั่นใจในการสอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ ICT เพื่อบูรณาการในการสอน

2 ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญ ที่นางงานวิจัยไปขยายผล

1) ครูเปิดใช้ห้องเรียน ออนไลน์ให้นักเรียนทำกิจกรรม ผ่านระบบบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์ PLC

2) ครูมีทักษะในการสร้างสื่ออย่างง่ายด้วยตนเอง และมีทักษะในการนำเสนอผลงานผ่าน youtube

3) ครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู นำแนวคิดไปพัฒนาทักษะ การใช้ ICT เพื่อการสอนและออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และบนเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การถูกนำไปใช้ประโยชน์

1) ครูผู้เข้าร่วมอบรมในกลุ่ม PLC และมีส่วนร่วมในกิจกรรม นำเสนอผลงานจำนวนทั้งสิ้น 42 คน

2) โรงเรียนที่เป็น Best Practice 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนศิลาจารย์พัฒนา จ.กรุงเทพฯ โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ โรงเรียน โรงเรียนสิงห์พาทู (ประสานมิตรอุปถัมภ์) จ.สิงห์บุรี

สรุปผลจะมีแนวทางในการขยายผลโครงการ/ หน่วยงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลังจากจบโครงการ

ครูที่เข้าร่วมอบรมและอยู่ในกลุ่ม PLC ตั้งแต่ต้นยังสามารถใช้เว็บไซต์เพื่อการดำเนินกิจกรรมระหว่างเพื่อนครู และนักเรียน ครูนำเว็บไซต์ PLC ไปสร้างรายวิชาจัดระบบการเรียนการสอนออนไลน์ให้กับนักเรียน สามารถประชาสัมพันธ์ให้กับเพื่อนครูกลุ่มอื่นๆ เข้ามาใช้ได้และขยายไปยังโรงเรียนๆ ที่นอกเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ได้ร่วมดำเนินกิจกรรมได้ต่อไป

6. รูปภาพประกอบ

สื่อหนังสือพิมพ์

เตลีทีวีส์

วันพุธ 10 กันยายน 2557 **อ่านความสำเร็จ อ่านเด็กไทย**

หน้าแรก ข่าวพระราชสำนัก การเมือง อาชญากรรม ข่าวทั่วไทย ต่างประเทศ กีฬา โศก บันเทิง เศรษฐกิจ

การศึกษาลูกแรงงานต่างด้าว ปัญหาไทย-ปัญหาอาเซียน

สถาบันรามจิตติภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดงานเสวนาเรื่อง "จับกระแสยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว

วันพุธ 6 สิงหาคม 2557 เวลา 00:00 น.

สถาบันรามจิตติภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดงานเสวนาเรื่อง "จับกระแสยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาประเทศและบทเรียนสำหรับประเทศไทย" โดยมี ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นประธาน

ดร.จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ และหัวหน้าโครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) ระบุว่า ปัจจุบันมีเด็กลูกแรงงานต่างด้าวและเด็กไร้สัญชาติในประเทศไทยอยู่ประมาณ 2.5-3 แสนคน โดยปัญหาของเด็กกลุ่มนี้มีตั้งแต่ การไม่รู้หนังสือ การต้องออกจากการศึกษากลางคันเนื่องจากต้องย้ายตามพ่อแม่ ไปจนถึงปัญหาการถูกบังคับค้าแรงงาน และการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ขณะที่หน่วยงานภาครัฐในส่วนของผู้ปฏิบัติและพ่อแม่เด็กซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวเอง ยังขาดความเข้าใจในตัวกฎหมายและระบบระเบียบของรัฐ ตลอดจนการมีทัศนคติในการยอมรับ

ความเท่าเทียมของมนุษย์ แต่ปัจจุบันยังคงมีความพยายามในระดับพื้นที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเด็กลูกแรงงานต่างด้าวในไทย โดยกลุ่ม NGOs และกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

ลูกแรงงานต่างด้าวกว่า 2.5 แสนคนขาดโอกาสเรียนหนังสือ

โดย ASTVผู้จัดการออนไลน์ 23 กรกฎาคม 2557 13:47 น. Tweet 7 +1 0 Share 26

Facebook 26 คนถูกใจสิ่งนี้เป็นคนแรกจากเพื่อนของคุณ

คาดลูกแรงงานต่างด้าว กว่า 2.5 แสนคน ไม่ได้รับโอกาสการศึกษา หรือหากได้เรียนก็จะเจอปัญหาออกกลางคัน ทั้งต้องย้ายตามพ่อแม่ หรือพ่อแม่ถูกส่งกลับประเทศ จึงไม่ให้เรียนต่อ รวมไปถึงถูกเข้าสู่วัยแรงงานก่อนวัยอันควร ขี้ "ภานา" เป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนของเด็กต่างด้าวกับครูผู้สอน ด้าน เลขาธิการกระทรวงฯ จี้ สพร. วางแนวทางการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าวให้ชัดเจน อย่าปล่อยให้เรียนไปวันๆ โดยที่ไม่รู้ว่าเรียนจบแล้วจะไปทางไหน หรือการศึกษาสำคัญอย่างไร

วันที่ (23 ก.ค.) ที่อาคาร IBM สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) สถาบันรามจิตติ จัดเสวนาข้ามกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) เรื่อง จักรวรรดิศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาประเทศและบทเรียนสำหรับประเทศไทย ภายในการสนทนาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมี ดร.จุฬารัตน์ งามเสถียรวงศ์ ผอ.สถาบันรามจิตติ กล่าวไว้ เวลานี้ไทยยังขาดข้อมูลที่ดีชัดเจนว่าแรงงานต่างด้าวมีจำนวนเท่าไร และลูกแรงงานต่างด้าวอยู่ตรงไหนไม่มีทิศทางการศึกษา ซึ่งจากข้อมูลของสถาบันรามจิตติ พบเด็กคือโยกจากกว่า 5 ล้านคน วนเวียนอยู่ในการศึกษาไทย โดยได้มีการประมาณว่ามีเด็กลูกแรงงานต่างด้าวที่ส่งเข้าไปยังโอกาสทางการศึกษา 2.5 แสนคนเป็นจำนวนน้อย ยังไม่มีบันทึกไว้เสียสถิติกว่า 2 - 3 แสนคน ซึ่งปัญหาของลูกแรงงานต่างด้าวมีหลากหลาย ตั้งแต่การไม่รู้จักหนังสือ ไม่มีโอกาสเรียนทั้งในแบบไทยหรือในแบบของวัฒนธรรมตนเอง ปัญหาการออกกลางคัน เนื่องจากต้องการเคลื่อนย้ายตามพ่อแม่หรือเนื่องจากสถานะทางกฎหมายที่ทำให้พ่อแม่หวาดกลัวที่จะให้ลูกเรียนต่อ ปัญหาสุขภาพอนามัยไปจนถึงปัญหาการถูกบังคับค้าแรงงานและเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

ผอ.สถาบันรามจิตติ กล่าวต่อว่า ในต่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการผลักดันให้การศึกษาลูกแรงงานต่างด้าว โดยมีกฎหมายรองรับและเชื่อมโยงกับกฎหมายด้านการศึกษา ซึ่งเด็กทุกคนต้องได้รับสิทธิ์ โอกาสทางการศึกษา ไม่ว่าจะเข้าประเทศโดยถูกหรือผิดกฎหมาย เช่น ประเทศเบลเยียม มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิลูกแรงงานต่างด้าวแม้จะเข้ามาอย่างผิดกฎหมายให้ได้รับการศึกษา, อิตาลี มีการประกันโอกาสการศึกษาของลูกแรงงานต่างด้าว, เนเธอร์แลนด์ เด็กทุกคนต้องมีที่เรียนตามข้อบังคับกฎหมาย โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสำหรับเด็กเข้าเรียนโดยทั่วหน้าตรวจสอบสถานะทางกฎหมายของเด็กจนกว่าจะอายุ 18 ปี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สิ่งพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้นักเรียนของลูกแรงงานต่างด้าวประสบความสำเร็จ คือ ภาษา เพราะที่ผ่านมาพบว่าอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างครูกับเด็ก ถือเป็นกำแพงที่ต้องก้าวข้ามรวมถึงต้องปรับความดีของพ่อแม่ที่เป็นแรงงานต่างด้าวให้เห็นความสำคัญของการส่งลูกเข้าเรียน เพราะหลายคนยังมีอคติ กลัวว่าเมื่อส่งลูกเข้าไปเรียนแล้วจะถูกตรวจสอบสถานะและส่งตัวกลับประเทศของตนเอง

รศ.ดร.ยุพยุทธ และอัมมวรงค์ ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาแรงงาน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) กล่าวว่า ปัจจุบันทำให้ลูกแรงงานต่างด้าวไม่เข้าสู่ระบบการศึกษา เพราะพ่อแม่ต้องการให้ลูกช่วยทำมาหากินมากกว่าที่จะส่งลูกเข้าเรียน ขณะเดียวกันระบบการศึกษา ก็มีปัญหาในเรื่องของการจัดสรรหรือเชื่อมต่อเด็กระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน อีกทั้งมีการทุจริตคอร์รัปชันเมื่อมีการย้ายสถานศึกษาทำให้เกิดผลกระทบต่อเรื่องเงินเดือนคนค่าจ้างรายชั่วโมงในระบบการศึกษาเพราะโรงเรียนก็จะไม่ส่งรายชื่อไปแจ้งโรงเรียนใหม่ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน รวมถึงครูส่วนใหญ่ก็ไม่เข้าใจภาษาถิ่นของเด็ก จนส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ อยากรู้บทเรียนเรื่องหลักสูตรที่จะเข้าไปใช้สอนลูกแรงงานต่างด้าว เพราะหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเกิดให้คนไทยไม่สามารเรียนได้ แล้วเด็กต่างด้าวที่ไปศึกษาไทยจะเรียนเข้าใจได้อย่างไร และได้ประโยชน์จากระบบการศึกษา

ขณะที่ นายเกียรติยศ ธีระขันธ์ เลขาธิการเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาแรงงานและสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า จากการถอดบทเรียน ในพื้นที่อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี พบว่าลูกแรงงานต่างด้าว จะเรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะส่วนใหญ่ที่ออกจากกลางคัน เพราะไม่มีแรงจูงใจในการเรียนที่ศึกษาต่อ อีกทั้งมีข้อจำกัดคือออกนอกพื้นที่ไม่ได้ และมีปัญหาเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ทำให้พ่อแม่แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ไม่ให้อุปกรณ์หนังสือ และต้องไปเป็นแรงงานก่อนวัยอันควร ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากไม่มีนโยบายผลักดันด้านการศึกษาที่ชัดเจน เพราะต่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เติบโตให้เด็กต่างด้าวเข้าเรียน แต่เป็นการเรียนไปวันๆ ไม่มีกระแสสนับสนุนให้เด็กต่างด้าวเรียนแล้วจะไปต่อไปไหน การศึกษาที่มีความสำคัญอย่างไร

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

NEWS & REPORTS

เด็กต่างด้าวเข้าไม่ถึงการศึกษา พ่อแม่ไม่ส่งลูกเข้าเรียน หรือถูกส่งตัวกลับ

บทความที่เกี่ยวข้อง

โรคระบาด (ร่าง) งบประมาณประจำปี พ.ศ. 2558

สำรวจมาตรการปราบโกงใน สปท. ท้าดิวว่าโอ เปิดผลประเมินองค์กรอิสระ

คดียกกำลังสอง: คดีไซดี...ก่อนจะมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตอนที่ 2

อีคอนนิวส์รายงาน: ปฏิรูปกิจการพลังงาน 'ไทย' เชื้อใครดี?

TDRI Factsheet 27: รัฐซื้อสื่อ

ศัพท์ 2014-07-25

เผยเด็กต่างด้าวเข้าไม่ถึงระบบการศึกษาไทย 2.5 แสนคน ขี้อาการทางกฎหมายส่งผล พ่อแม่ต่างด้าวไม่ส่งลูกเข้าเรียน หรือถูกส่งตัวกลับ ขาดการจัดส่ง เชื่อมต่อเด็กระหว่าง โรงเรียนกับโรงเรียน ไร้ครูเข้าใจภาษาเด็ก และก้าวร้าวแก้ปัญหาเรื่องภาษา ปรับทัศนคติพ่อแม่ต่างด้าว หลักสูตรการศึกษาไทย สั้นเด็กไทยยังเรียนไม่รู้เรื่องแล้วเด็กต่างด้าวจะเรียน อย่างไร

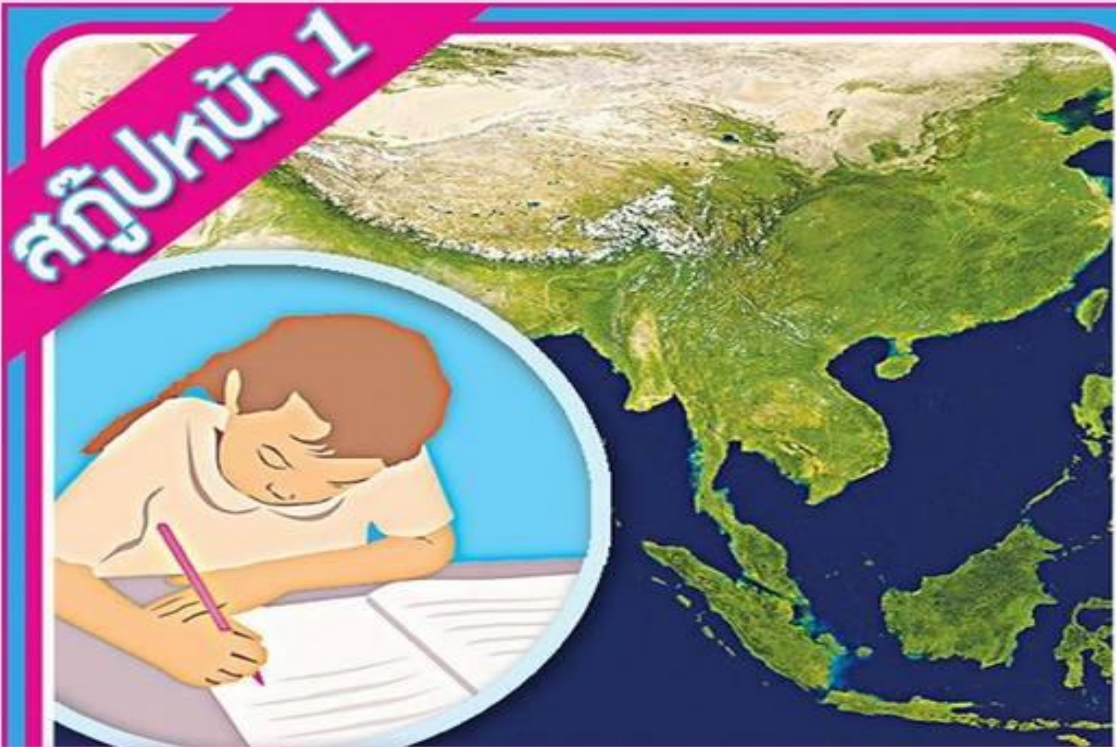
เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ที่อาคารไอบีเอ็ม สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) สถาบันรามจิตติ จัดเสวนาข้ามกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรมการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) เรื่อง จักรวรรดิศาสตร์การศึกษาสำหรับลูกแรงงานต่างด้าว : ประสบการณ์จากนานาประเทศและบทเรียนสำหรับประเทศไทย ภายในการสนทนาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมี ดร.จุฬารัตน์ งามเสถียรวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวไว้ จากข้อมูลสถาบันรามจิตติ พบเด็กคือโยกจากกว่า 5 ล้านคน วนเวียนอยู่ในการศึกษาไทย โดยได้มีการประมาณว่ามีเด็กลูกแรงงานต่างด้าวที่ส่งเข้าไปยังโอกาสทางการศึกษา 2.5 แสนคน เป็นจำนวนน้อย ยังไม่มีบันทึกไว้เสียสถิติกว่า 2-3 แสนคน ซึ่งปัญหาของลูกแรงงานต่างด้าวมีหลากหลาย ตั้งแต่การไม่รู้จักหนังสือ ไม่มีโอกาสเรียนทั้งในแบบไทยหรือในแบบของ วัฒนธรรมตนเอง ปัญหาการออกกลางคันเนื่องจากต้องการเคลื่อนย้ายตามพ่อแม่หรือเนื่องจาก สถานะทางกฎหมายที่ทำให้พ่อแม่หวาดกลัวที่จะให้ลูกเรียนต่อ มีปัญหาสุขภาพอนามัยไปจนถึงปัญหา การถูกบังคับค้าแรงงานและเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

รศ.ดร.ยุพยุทธ และอัมมวรงค์ ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาแรงงาน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) กล่าวว่า สาเหตุที่ ทำให้ลูกแรงงานต่างด้าวไม่เข้าสู่ระบบการศึกษา เพราะพ่อแม่ต้องการให้ลูกช่วยทำมาหากินมากกว่าที่จะส่งลูกเข้าเรียน และปัญหาครู ที่ส่วนใหญ่ ไม่เข้าใจภาษาถิ่นของเด็กทำให้การเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้เรื่องหลักสูตรที่เรียน เด็กไทยยังไม่สามารถเรียนได้แล้วเด็กต่างด้าวที่ไปศึกษาไทยจะเรียนเข้าใจได้อย่างไร และได้ประโยชน์จากระบบการศึกษา จึงควรทบทวนเรื่องหลักสูตรด้วย

เตลีทีวีส์

วันพุธ 10 กันยายน 2557 อ่านความจริง อ่านเตลีทีวีส์

หน้าแรก ข่าวพระราชสำนัก การเมือง อาชญากรรม ข่าวทั่วไทย ต่างประเทศ กีฬา โลก บันเทิง เศรษฐกิจ

'การบ้าน' การศึกษา 'บูรพาภิวัตน์' วิจัยชี้ 'ไทยพร้อม?'

กรณี "จ้างทำการบ้าน" คือหนึ่งในประเด็นปัญหาด้านการศึกษาในไทยที่ฮือฮาเมื่อสัปดาห์ก่อน ซึ่งหัวหน้า คสช. ก็พูดถึงปัญหาใน
 อย่่างไรก็ตาม ปัญหาด้านนี้ยังมีอีกมากมายหลายกรณี

วันอังคาร 26 สิงหาคม 2557 เวลา 00:00 น.

กรณี "จ้างทำการบ้าน" คือหนึ่งในประเด็นปัญหาด้านการศึกษาในไทยที่ฮือฮาเมื่อสัปดาห์ก่อน ซึ่งหัวหน้า คสช. ก็พูดถึงปัญหาใน
 อย่่างไรก็ตาม ปัญหาด้านนี้ยังมีอีกมากมายหลายกรณี ท่ามกลางกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ซึ่งมีผลผูกโยงถึงเรื่อง 'การ
 ศึกษา' ด้วย โดยเรื่องการศึกษาที่ผูกโยงกับ 'กระแสโลก' นั้น เมื่อเร็ว ๆ นี้มีการประชุมวิชาการ โครงการจับกระแสความเคลื่อนไหว
 และแนวโน้มในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) โดยมีหัวข้องานวิจัยเรื่อง 'จับกระแสการศึกษาใน
 บูรพาภิวัตน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย' โดยสถาบันรามจิตติ ภายใต้การสนับสนุนจาก สกว. เพื่อนำเสนอความ
 เคลื่อนไหว แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องยุทธศาสตร์การศึกษา วิเคราะห์ระบบการศึกษานานาชาติ

เพื่อจะนำมาใช้เป็น 'กรณีศึกษา' ของไทย...

เกี่ยวกับ "กระแสโลก" ที่มีผลทำให้ "ระบบการศึกษาเปลี่ยนแปลง" นั้น ทาง ดร.จุฑาภรณ์ มาเสถียรพงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันราม
 จิตติ กล่าวว่า...ด้วยความที่กระแสโลกขณะนี้กำลังเปลี่ยนทิศทางใหม่ โดยเป็นยุคที่เรียกว่า "ยุคบูรพาภิวัตน์" ที่ความเรื่องรองเริ่ม
 เปลี่ยนทางและไหลเข้าสู่ "โลกตะวันออก" และอดีตประเทศอาณานิคม รวมถึงประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น จนทำให้เศรษฐกิจ
 สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในกระแสดังกล่าวนี้ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากขึ้น จึงทำให้หลาย ๆ
 ประเทศต่างปรับตัว-เตรียมตัว เพื่อรองรับกับกระแสโลกที่เปลี่ยนทิศ-เปลี่ยนทาง

บูรพาภิวัฒน์ : ลมเปลี่ยนทิศ

เป้าหมายใหม่การปฏิรูปการศึกษาไทยในกระแสโลก

19 AUG 2014, ISSUE 1

เวทีเสวนา “จักรและการศึกษาในบูรพาภิวัฒน์ : บทเรียนและข้อคิดเพื่อการศึกษาไทย” โดย ดร.จุฬารัตน์ งามเสวีวรงค์ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ หัวหน้าโครงการจักรและความเคลื่อนไหว และนักวิชาการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND)

ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ในกระแสแห่ง “บูรพาภิวัฒน์”

ขณะที่หลายประเทศในกลุ่มเอเชียได้ก้าวมาเป็นผู้นำและประสบความสำเร็จในด้านการการศึกษาอย่างก้าวกระโดด แต่ **“การศึกษาไทยยังคงตกขบวน”**

จากปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของคะแนน PISA ในกลุ่มประเทศแถบเอเชียที่ถึงกับแซงหน้าหลายประเทศที่มีผลการสัมฤทธิ์ทางการศึกษาชั้นนำของตะวันตกอย่างน่าตกใจด้วยการทุ่มทุนปรับกระบวนปฏิรูปการศึกษาให้พร้อมไปกับกระแสใหม่ที่จะเกิดขึ้นของการศึกษาเพื่อเน้น “คุณภาพคน” ที่สร้างเด็กเยาวชนและคนวัยทำงานให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงานที่มากพอต่อการเผชิญโลกการทำงานในชีวิตจริงซึ่งความเร่งที่สำคัญคือการ “พัฒนาครู” กันอย่างจริงจัง

โดย **ศ.ดร.สุรางค์ จันทวานิช** จากสถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ความเห็นว่า “การศึกษาไทยที่ผ่านมากถูกการเมืองเข้ามาแสวงประโยชน์ การปฏิรูปการศึกษาที่ทำกันมาจึงมุ่งเพียงให้คนในระบบการศึกษาพอใจซึ่งส่งผลร้ายต่อความเข้มแข็งของการศึกษาไทย ประโยชน์จึงไม่เกิดแก่ผู้เรียน สิ่งที่ควรทำคือเราต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้เด็กคิดเป็นค้นเป็น ไม่ใช่สร้างหลักสูตรให้เติมไปด้วยเนื้อหาแต่ต้องเป็นหลักสูตรที่ทำให้เด็กเท่าทัน ต่อโลก และสามารถประยุกต์ IT มาเอื้อประโยชน์ในการเรียนรู้ได้”

ด้าน **คุณปิยะบุตร ชลวิจารณ์** จากสถาบันเคเอ็มแห่งเอเชียได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “ที่ผ่านมามาแผนการศึกษาแห่งชาติกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่ไปด้วยกันส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาคนให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ดร.ปกรณ์ ปรีชาวุฒิเดช รองประธานหอการค้าจังหวัดนครราชสีมาได้ชี้ให้เห็นว่า “กระแสเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นจะเกิดขึ้นในไม่ช้าการผลักดันให้เกิดการจัดการศึกษาได้อย่างอิสระของท้องถิ่นจะเป็นคำตอบสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดขึ้นในอนาคต

ท้ายที่สุด **ดร.สิลาภรณ์ บัวสาย** รองผู้อำนวยการสกว.ได้ชี้ให้เห็นว่า “ปัญหาการศึกษาไทยเกิดจากกลไกเชิงระบบการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพและระบบราชการที่มีความดั่งตัวส่งผลให้กลไกทั้งสองส่วนนี้ไม่สามารถประสานกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ **ดร.อมรวิชัย นาคทรัพย์** ที่ปรึกษาสสค.ได้นำเสนอเพิ่มเติมว่าในขณะนี้ทางสสค.ได้ร่วมกับสกว.ในการสนับสนุนให้เกิดการวิจัยสู่กลไกการทำงานด้านการศึกษาเชิงพื้นที่ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการวางนโยบายการผลิตคนและพัฒนาครู ซึ่งจะเป็นคำตอบที่จะช่วยให้เกิดกลไกการจัดการที่สามารถตอบโจทย์ ความต้องการและรับมือกับปัญหาของจังหวัดหรือพื้นที่ได้ต่อไปในอนาคต

INTREND บูรพาภิวัฒน์การศึกษา
© PHAYA THAI | THAILAND

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
The Thailand Research Fund (TRF)

ค้นหาข้อมูล

หน้าหลัก ▾ ค้นหางานวิจัย ทนวิจัย ข่าวสาร หนังสือ คณะผู้บริหาร สกว. ▾ เว็บลิงค์ ติดต่อ

ศอ.บต. สานต่อ งานวิจัยเครือข่ายครู 3 จว. ชายแดนใต้ ขับเคลื่อนให้เด็กจบ ป.6 อ่านไทยออกเขียนไทยได้

ฮิต: 216

เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2557 ที่ผ่านมา นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส เป็นประธานในเวทีการประชุมวิชาการ "ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายครูเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การจัดการความรู้ : กรณีจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดปัตตานี" การประชุมดังกล่าว จัดขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยอันนำไปสู่การขับเคลื่อนการศึกษาที่เน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยทุนความรู้ ตลอดจนผลักดันการใช้ประโยชน์ต่อจากงานวิจัย การถอดบทเรียนนวัตกรรมการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนและการศึกษาไทย โดยมี ดร. रेขา ชูสุวรรณ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ กล่าวว่า จากประสบการณ์การทำงานในจังหวัดนราธิวาส พบว่าปัญหาการศึกษาในพื้นที่เป็นเรื่องซับซ้อนที่ต้องระดมความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาช่วยแก้ปัญหา ตัวเลขด้านคุณภาพการศึกษาของจังหวัดสะท้อนผ่านผลสอบโอเน็ตของเด็กนักเรียนจังหวัดนราธิวาสยังคงอยู่ระดับรั้งท้าย (อันดับที่ 77 ของประเทศ) ทางจังหวัดถือว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งปรับวิธีการจัดการศึกษาใหม่พร้อมทั้งเสนอโรดแมปด้านการศึกษาของจังหวัดทั้งในระยะสั้น ที่เน้นโครงการที่พร้อมดำเนินการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียน อาทิเช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย โครงการพัฒนาครูแกนนำ โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ระยะกลาง คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการทำโรงเรียนคู่ขนาน ที่ใช้ดีไอคอนเพื่อเรนซ์ในถ่ายทอดการเรียนการสอนจากโรงเรียนดัง

บทความ

6/19/2014

ประชาคมวิสัย จดหมายข่าวราย 2 เดือน

- [หน้าหลัก](#)
- [เกี่ยวกับเรา](#)
- [ฉบับย้อนหลัง](#)
- [FAQ](#)
- [ติดต่อ](#)

เมนู

- [บทความในฉบับ](#)
- [เวทีนักเขียน](#)
- [กระดานเสนาหา](#)
- [สมัครสมาชิก](#)
- [หนังสือแนะนำ](#)
- [คู่มืองานวิจัย](#)
- [สิ่งน่าสนใจ](#)

ฉบับพิเศษ

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

-
- BIODATA**
ฐานข้อมูลนักวิชาการ
-
- <http://eLibrary.trf.or.th>
-
- ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น
งานวิจัยท้องถิ่น

รายละเอียด

หนุ่มสาวทั่วโลกถกการศึกษาในคอนเทนต์โซเชียล

เก็มศักดิ์ ศรีรสัย และคณะ
โครงการจับกระแสความคิดเคลื่อนไหวและนวัตกรรมการศึกษา
และชุมชนเด็กและเยาวชน (INTREND) สภา.
Kemsak111@gmail.com

ท่ามกลางกระแสความคิดเคลื่อนไหวทางการศึกษามีปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัด คือ การที่คอนเทนต์โซเชียลมีเดียออกมาเริ่มก่อการศึกษาเชิงการสร้างกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการประท้วงที่เคลื่อนไหวไปทั่วโลกที่ออกมาชี้ว่า การขาดโอกาสในการหางาน ความไม่ประสิทธิผลของการศึกษา ความไม่มีแรงจูงใจของงานที่หา และภาวะขาดแคลนแรงงานอย่างจริงจังจากภาครัฐ เหล่านี้ล้วนเป็นเงื่อนไขที่คนรุ่นใหม่สาวทั่วโลกกำลังถกถก

จาก World Youth Report ของสหประชาชาติในปี พ.ศ.2555 ได้เก็บข้อมูลจากคนหนุ่มสาวทั่วโลกผ่านเครือข่ายออนไลน์และการทำงานของสหประชาชาติ ได้เผยข้อมูลว่า **เรื่องที่คุณหนุ่มสาวทั่วโลกกังวลเป็นลำดับแรกคือการหางานไม่ได้โดยมีคอนเทนต์โซเชียลมีเดียเป็นสื่อในการเข้าถึงการเข้าถึงข้อมูลอย่างแพร่หลาย**

World Youth Report เปิดเผยว่า คนรุ่นใหม่สาวเริ่มมีความกังวลสภาพการศึกษาที่พวกเขาได้พบว่าการศึกษาระดับที่พวกเขาได้เข้าเรียนไม่ได้คุ้มค่าที่ได้ลงทุนหรือ "ความรู้และทักษะที่พวกเขาได้เรียนจะเพียงพอต่อการประกอบอาชีพระยะยาวได้อย่างไร" ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว "การศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือที่เอื้อประโยชน์กับนายจ้าง ใช้ตัดสินคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพเข้าทำงานเท่านั้น"

หนุ่มสาวทั่วโลกกำลังถกถกในการศึกษาที่พวกเขาได้พบ ซึ่งนั่นให้เรียนหนักมากเกินไป จนทำให้พวกเขาได้รับการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพมากเกินไป จึงไม่สามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนมากับการทำงานจริงได้ หลายเสียงกล่าวเช่นเดียวกันว่า รัฐบาลในหลายต่อหลายการว่างงานที่เพิ่มขึ้นมากขึ้น ถ้าหากความกดดันที่เกิดจากความขาดแคลนโอกาสส่งผลให้พวกเขาไม่สามารถเข้าศึกษาที่จำเป็นเข้าไปเรียนในชาติจริงได้ ดังที่ นริศญา วย 16 ปี จากอินเดีย กล่าวว่า "...แล้วการศึกษาจะมีประโยชน์อะไรถ้าพวกเขาไม่สามารถนำความรู้และทักษะที่เล่าเรียนมาไปใช้ในการทำงานเพื่อหาเลี้ยงตัวเองได้..."

นั่นคือคำกล่าวที่องค์กรเศรษฐกิจโลกฉบับปี พ.ศ. 2552 คนหนุ่มสาวจำนวนมากต้องใช้เวลาตามหาข้อบ่งชี้ในการหางานทำ สหประชาชาติจึงจะเสนอแนะให้เพิ่มขึ้นสูงถึง 75.8 ล้านคนทั่วโลกจากนี้... ผู้หญิงจะโดนผลกระทบเป็น 2 เท่า เพราะนอกจากจะขาดโอกาสแล้ว ยังได้งานที่ด้วยคุณภาพ เงินเดือนน้อย ขาดความปลอดภัย และไม่ค่อยมีข้อจูงใจเรื่องเรียนด้วย..." โฉลก สภาประชาชาติ 25 ปี กล่าว

แม้ว่าจะมีอุปสรรคมากมายในการหางานทำ คนรุ่นใหม่สาวยังคงมีความหวัง และมองเห็นเส้นทางที่พวกเขาสร้างขึ้นมาด้วยตนเอง สิ่งที่พวกเขาเห็นคือ โอกาสในได้เกิดขึ้นจากบริษัทที่จ้างรับที่ใหญ่โต หรือภาคองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ แต่หนทางแห่งความหวังที่ดีนี้คือการเข้าศึกษาเข้าเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กเอง การสร้างระดอโอกาสการประกอบอาชีพเอง มากกว่าจะมีรอโอกาสจากคนอื่น นอกจากนี้ ยังมีโอกาสจากนวัตกรรมใหม่ๆ การสร้างเทคโนโลยีสีเขียวที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

สารคดี/คลิป

6/19/2014

สถาบันรามจิตติ intrend - Google Search

+ramajitti

Share

[Web](#) [Images](#) **Videos** [Maps](#) [News](#) [More](#) [Search tools](#)

About 171 results (0.21 seconds)

INTREND RAMAJITTI - YouTube

www.youtube.com/playlist?list... [Translate this page](#)

โครงการ จักรณะ สดวามเคลือน"ใหม และนวัตกรรณในการจัดการศีกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน
สถาบันรามจิตติ สำนักประสานเครือข่าวยังยัด้านเด็ก เยาวชน และกรรศีกษา สกว.

Intrend 5 Teacher for 21st Century - YouTube

www.youtube.com/watch?v=0PHy7vk0DIs

May 17, 2013 - Uploaded by ramajittidoc

โครงการ จักรณะ สดวามเคลือน"ใหม และนวัตกรรณในการจัดการศีกษาและพัฒนาเด็ก และเยาวชน (**INTREND**) **สถาบันรามจิตติ** สำนักประสานเครือข่าวยังยัด้านเด็ก ...

Homework Downsize : Thailand - YouTube

www.youtube.com/watch?v=FBsZy90SyOo

Feb 19, 2013 - Uploaded by ramajittidoc

"ปรับกรรเรียน เป็ส่นกรรบ้าน : แง้คิดและทศดทงกรรปฏิรูปกรรศีกษาจาก
 นานาประเทศ" จุฬากรณ มาเสถียรวงศ์ และคณะ **สถาบันรามจิตติ**
INTREND project.

บทเรียนมหาอุทกภัย - YouTube

www.youtube.com/watch?v=doMN41LfcEk

Nov 29, 2011 - Uploaded by ramajittidoc

... จุฬากรณ มาเสถียรวงศ์ และคณะ **สถาบันรามจิตติ** นวัตกรรณในการ
 จัดกรรศีกษา ... นวัตกรรณในการจัดการศีกษา และพัฒนาเด็ก และ
 เยาวชน (**INTREND**)

"ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ บทเรียนจากนานาชาติ ...

www.youtube.com/watch?v=9bZMwu3g4G0

Sep 26, 2013 - Uploaded by ramajittidoc

"ยุทธศาสตร์การจัดการศีกษาเชิงพื้นที่ บทเรียนจากนานาชาติ" **Intrend**
 8th ดร. จุฬากรณ มาเสถียรวงศ์ **สถาบันรามจิตติ**.

LLEN TRF Thailand - YouTube

www.youtube.com/watch?v=Y2ZYlqvOvSs

Apr 12, 2012 - Uploaded by ramajittidoc

ผลัดสารคดีโดย **สถาบันรามจิตติ** ... Watch Later 21st Century
 Assesment : **INTREND** VII by ramajittidoc 137 views · Thumbnail
 3:52. Watch Later

บทเรียนมหาอุทกภัย | คลิป | สุขสบาย

www.suksabuy.com > >>> คลิปข่าวและเหตุการณ์ [Translate this page](#)

Nov 30, 2011 - ... และคณะ **สถาบันรามจิตติ** นวัตกรรณในการจัดการศีกษา และพัฒนาเด็กและ
 เยาวชน (**INTREND**) ภายใตกรรสนับสนุนของสำนักงกรรกองทุนสนับสนุนกรรวิจัย (สกว.)

BlogGang.com :: amulet108 : ตรายการคอมพิวเตอร์ย้อนหลัง วันที่ ...

www.bloggang.com/viewdiary.php?id...

Jul 26, 2012

... เจอผีสาวมุกคอตตบ : ตรายการคอมพิวเตอร์ย้อนหลัง วันที่29สิงหา
 คม2555 "หนุ่ม ธรรม" เจอผีรถมือสอง กุมารทอง หลวงปู่ชั้น
 ดึกญาโณ วัดดออี รุ่ง จันทร์พันธ์ ปี 2545 10 พ.ค. หลวงปู่ชาน วัดเขาแก้ว
 เรียกจิตกุมารทอง เพิ่มพลังให้บึงกุ่มารทอง ให้มีอิทธิฤทธิ์เพิ่มขึ้น 03 พ.
 IT **Intrend** Razer Nabu สายรัดข้อมือไอเทค, Smart Life & High
 ...

surasak maothauek - YouTube

www.youtube.com/user/tomsurasak [Translate this page](#)

โครงการ จักรณะ สดวามเคลือน"ใหม และนวัตกรรณในการจัดการศีกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชน
 (**INTREND**) **สถาบันรามจิตติ** สำนักประสานเครือข่าวยังยัด้านเด็ก เยาวชน และกรรศีกษา ...

Infographics : จากข้อความรู้ INTREND

และนี่ก็สะท้อนปัญหาการจัดการการศึกษา ในระบบราชการของรัฐทั่วโลกอย่างปฏิเสธไม่ได้

ข้อค้นพบ และประสบการณ์จากทั่วโลกชี้ตรงกันว่าระบบราชการที่อ่อนแอเป็นต้นตอของปัญหาการพัฒนาทุกด้านของการศึกษา ทั้งความใหญ่โต อู้ย้อาย เปลี่ยนแปลงได้ยาก การมากไปด้วยกฎระเบียบจนเป็นอุปสรรคในตัวเอง สภาพเข้าขำเย็นขำ ไปจนถึงความประะบาง ละเอียดลุลจิก การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ทำให้นโยบายการศึกษาของเราไม่เคยมีความต่อเนื่อง

อีกหนึ่งความจริงที่น่าคิดเมื่อพบว่า
ประเทศที่คะแนน PISA สูงติดอันดับการฆ่าตัวตายระดับต้นๆ

อันดับการฆ่าตัวตาย	
เกาหลีใต้	3 (อันดับ 1 ในกลุ่มOECD)
ญี่ปุ่น	4 (อันดับ 3 ในกลุ่มOECD)
ฟินแลนด์	7 (อันดับ 4 ในกลุ่มOECD)
ไทย	11
จีน/ไต้หวัน	19/24

ตัวเลขนี้กำลังบอกอะไร ทิศทางการศึกษาไทยควรจะเป็นอย่างไร ? หากเรายังคงมุ่งเป้าการศึกษาแค่เดินตามอันดับการแข่งขันผลสัมฤทธิ์ คงไม่ต้องทำนายเส้นทางอนาคตเด็กไทย

ปรับทิศใหม่ของการศึกษา คือ **"การเรียนรู้เพื่อสร้างสมดุลชีวิต"** การปรับเรื่องการบริหาร ลดการเรียนเนื้อหาแต่เน้นกระบวนการ ลดการสอบแต่วัดผลด้วยวิธีหลากหลาย นี่คือทางออก และยังเป็นนโยบายที่ประเทศการศึกษาชั้นนำกำลังหันกลับมาใส่ใจกับสุขภาพของตนเอง

ข้อมูลบางส่วนจากโครงการ INTREND ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์วิจัย สวท.

เร่งเรียน แข่งคะแนน สุดทางชีวิตเด็กไทย

อัตราการศึกษาต่อของประเทศไทยเทียบกับประเทศทั่วโลก 192 ประเทศ

การพัฒนาครูสิงคโปร์ : ทบทวนความเคลื่อนไหวและสรุปความรู้จากการดูงาน AST สิงคโปร์

ดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ

บทนำ

สืบเนื่องโครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) ที่ได้จับกระแสความเคลื่อนไหวด้านพัฒนาครูจากนานาประเทศ ได้เสนอตัวอย่างประเทศที่ได้วางระบบและกลไกการพัฒนาครูที่มีแบบอย่างที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสิงคโปร์ที่ได้จัดตั้ง Academy of Singapore Teachers หรือ AST ให้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเครือข่ายการพัฒนาครูประจำการ อันนำมาสู่กิจกรรมศึกษาดูงานเมื่อวันที่ 11-12 สิงหาคม 2557 โดยทีมงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) นำโดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสกว. ดร.เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่ หัวหน้าชุดโครงการพัฒนาครูเชิงพื้นที่ด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teachers Coaching) ร่วมกับทีมประสานงานโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) ของสกว.จากสถาบันรามจิตติ นำโดย ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ หัวหน้าโครงการ INTREND อาจารย์ สรรชัย หนองตรุด และอาจารย์เก็นศักดิ์ ศรีสวย .และสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน นำโดยดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ และ ดร.ประภาพรรัตน์ คชเสนา ที่ดูแลงานพัฒนาครูและประสานกิจกรรมดูงานดังกล่าว ร่วมเดินทางไปเรียนรู้ดูงานการดำเนินงานของ AST เพื่อสรุปข้อความรู้จากดำเนินงานของ AST ในการขับเคลื่อนสร้างพลังเครือข่ายครูสิงคโปร์มาเป็นแนวคิดบทเรียนสำหรับการพัฒนาครูและการศึกษาไทย อันนำมาสู่รายงานสรุปการดูงานชิ้นนี้

ภาพรวมระบบการศึกษาสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ ก็เป็นหนึ่งในประเทศที่การศึกษามีคุณภาพสูง และแม้ประชากรไม่มาก แต่สิงคโปร์ก็ถือว่าคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมาก สิงคโปร์มีโรงเรียนอยู่ทั้งเกาะประมาณ 360 โรงเรียน มีครูประมาณ 33,000 คนและนักเรียนประมาณ 500,000 คน หรือโดยเฉลี่ยโรงเรียนหนึ่งก็มีนักเรียนประมาณพันคนเศษและมีครูเฉลี่ยราว 80-90 คน อย่างไรก็ตามก็ตีสิงคโปร์เป็น หนึ่งในประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษาถึงขั้นเป็นผู้นำทางการศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียและในระดับโลก ดังเห็นได้จากผลการประเมินผู้เรียนนานาชาติโดยเฉพาะการประเมิน PISA ของกลุ่มประเทศ OECD อยู่ในอันดับต้นๆ มาในรอบหลายปี นับตั้งแต่การประเมิน PISA ในปี 2009 จนมาถึงผลปี 2012 ที่มีผล

การประเมินโดยรวมทั้งด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านเป็นอันดับ 3 รองจากฮ่องกง
ฮ่องกง

Programme for International Student Assessment (2012) ^[18]											
(OECD members as of the time of the study in boldface)											
Maths				Sciences				Reading			
1		Shanghai, China	613	1		Shanghai, China	580	1		Shanghai, China	570
2		Singapore	573	2		Hong Kong, China	555	2		Hong Kong, China	545
3		Hong Kong, China	561	3		Singapore	551	3		Singapore	542
4		Taiwan	560	4		Japan	547	4		Japan	538
5		South Korea	554	5		Finland	545	5		South Korea	536
6		Macau, China	538	6		Estonia	541	6		Finland	524
7		Japan	536	7		South Korea	538	7		Taiwan	523
8		Liechtenstein	535	8		Vietnam	528	8		Canada	523
9		Switzerland	531	9		Poland	526	9		Ireland	523
10		Netherlands	523	10		Liechtenstein	525	10		Poland	518
11		Estonia	521	11		Canada	525	11		Liechtenstein	516
12		Finland	519	12		Germany	524	12		Estonia	516
13		Canada	518	13		Taiwan	523	13		Australia	512
14		Poland	518	14		Netherlands	522	14		New Zealand	512
15		Belgium	515	15		Ireland	522	15		Netherlands	511
16		Germany	514	16		Macau, China	521	16		Macau, China	509
17		Vietnam	511	17		Australia	521	17		Switzerland	509
18		Austria	506	18		New Zealand	516	18		Belgium	509
19		Australia	504	19		Switzerland	515	19		Germany	508
20		Ireland	501	20		Slovenia	514	20		Vietnam	508

ที่มา : <http://www.oecd.org/pisa/2012>

ที่สำคัญคือการศึกษาที่ผลการสอบประเมินระหว่างประเทศดังกล่าวได้แสดงความสัมพันธ์อย่างชัดเจน
กับอันดับความสามารถแข่งขันหรือ Global Competitiveness Index โดยเมื่อพิจารณาจากการจัดอันดับ
ในรายงาน The Global Competitiveness Report 2013-2014 ของ World Economic Forum (WEF)
ที่วัดความสามารถด้านการแข่งขันก็จะเห็นว่าสิงคโปร์เองที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย PISA สูงในทั้งสาม
วิชาต่างมีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงตามไปด้วยทั้งสิ้น โดยสิงคโปร์อยู่ในอันดับ 2 กล่าวอีก
นัยหนึ่งคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกำลังคนในระดับมาตรฐานสากลกลายเป็นมาตร
วัดความสามารถแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ไปโดยปริยาย (หมายเหตุ ประเทศมีอันดับคะแนน
PISA ทั้งสามวิชาในลำดับประมาณที่ 54-57 จาก 65 ประเทศและมีอันดับการแข่งขันอยู่ลำดับที่ 37)

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน PISA กับอันดับความสามารถแข่งขันของประเทศต่าง ๆ

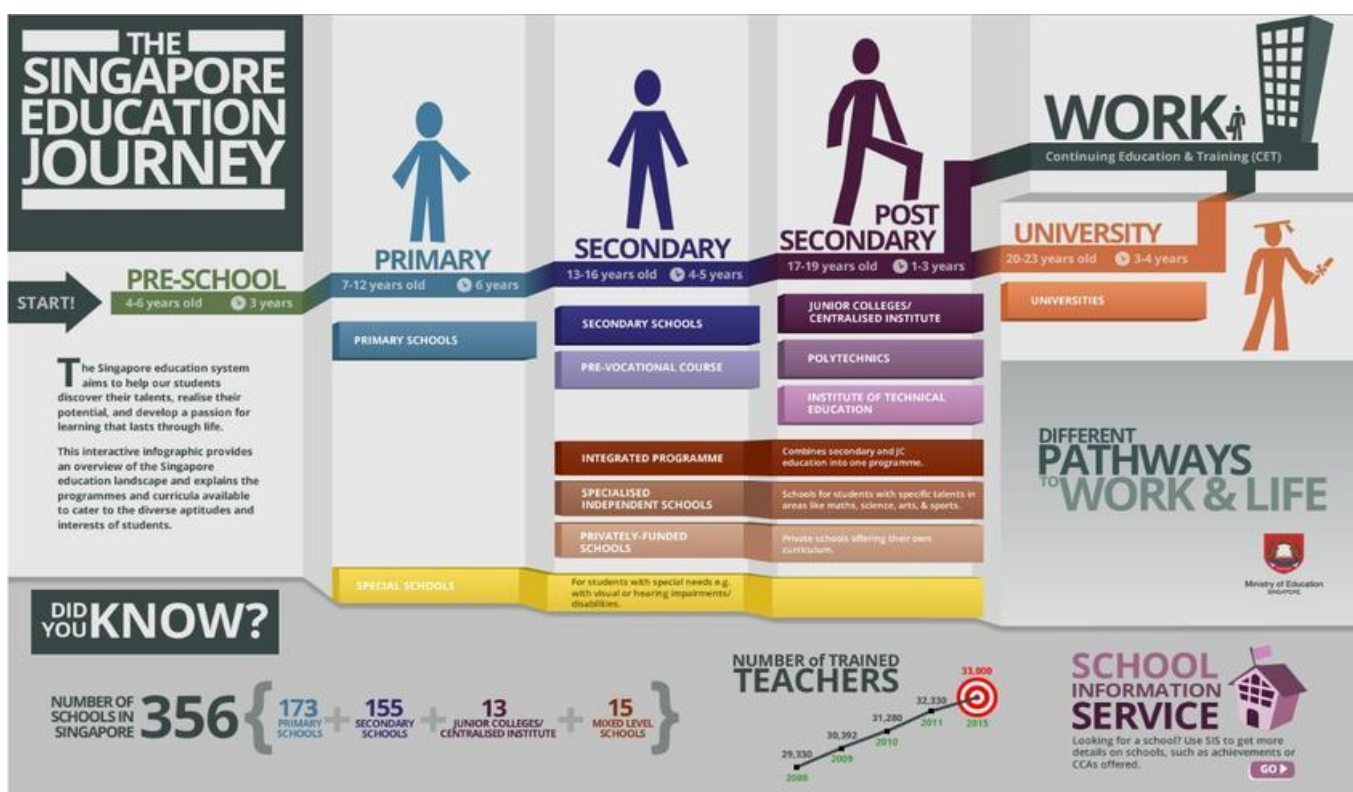
ประเทศ	คะแนน PISA Math	คะแนน PISA Science	คะแนน PISA Reading	อันดับความสามารถแข่งขัน (GCI)
สิงคโปร์	2	3	3	2
ฮ่องกง	3	2	2	7
เกาหลีใต้	5	7	5	25
ไต้หวัน	4	13	7	12
ฟินแลนด์	12	5	6	3
ญี่ปุ่น	7	4	4	9
แคนาดา	13	11	8	14
นิวซีแลนด์	-	18	14	18
ออสเตรเลีย	19	17	13	21
เนเธอร์แลนด์	10	14	15	8

ที่มา : <http://www.oecd.org/pisa/2012> และ The Global Competitiveness Report 2013-2014, World Economic Forum (WEF)

เมื่อกลับมาดูพัฒนาการทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้มีการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จุดเปลี่ยนสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่นำไปให้ประเทศสิงคโปร์สามารถพัฒนาการศึกษามีคุณภาพในระดับสากล โดยเฉพาะนับตั้งแต่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สิงคโปร์ไปพยายามปฏิรูประบบการศึกษาจากรูปแบบที่มีการจัดการศึกษาตามความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย และผู้จัดการศึกษา เช่น การศึกษาสำหรับเด็กผู้หญิง การศึกษาสำหรับเด็กทมิฬ การศึกษาที่จัดโดยกลุ่มมิชชันนารี ซึ่งภายหลังสงครามโลกสิงคโปร์ได้ใช้เวลาในการฟื้นฟูการศึกษามาสู่ในยุคบุกเบิกสร้างประเทศในปี 1965 ได้ส่งเสริมการศึกษาให้เป็นเสาเข็มของการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Education as a pillar of economic growth) ที่ส่งเสริมให้มีการศึกษาสายอาชีวศึกษา/สายอาชีพ และต่อในช่วงปลายของทศวรรษ 1970 สิงคโปร์มุ่งเน้นเรื่องความมีประสิทธิภาพ (Efficiency driven) การศึกษาให้ความสนใจในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม (Industry-related skills) ในปี 1980 ประกาศให้มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักสำหรับการเรียนรู้โดยยังส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาแม่ที่แตกต่างกันตามเชื้อชาติของเด็ก เช่น ภาษาจีน มาเลย์ ทมิฬ ฮินดู เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วงปลายของทศวรรษ 1990 ซึ่งเป็นยุคที่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมุ่งไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge base) สิงคโปร์จึงมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาทักษะการคิด และความคิดสร้างสรรค์ (Thinking skills and creativity) และยังคงกำหนดให้ **“Thinking Schools, Learning Nation”** เป็นวิสัยทัศน์ทางการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

ซึ่งหมายถึง การที่สิงคโปร์ต้องการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชนมีเจตนาธรรมที่จะคิดในวิถีใหม่ๆ แก้ปัญหาใหม่ๆ และสร้างโอกาสใหม่ๆ เพื่ออนาคต ที่น่าสนใจคือในช่วงนี้เองที่สิงคโปร์ได้เปลี่ยนจากระบบที่มีผู้ตรวจ inspector ด้านการศึกษาเป็น cluster system ที่จัดให้มี 29 clusters และเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้เป็นการติดตามและสะท้อนผลการพัฒนา (reflect) และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เชิงบวก (positive learning culture) ในระบบการพัฒนาและประเมินครู

ปัจจุบัน สิงคโปร์ใช้เงินงบประมาณร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษา ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education) โดยแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 6 ปี และมัธยมศึกษา 4 ปี รวมแล้วเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 10 ปี ต่อด้วยการเรียนในระดับสูงขึ้น เช่น วิทยาลัยเทคนิค (Polytechnic) จูเนียร์คอลเลจและมหาวิทยาลัย จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก และสามารถเลือกเรียนภาษาแม่ (Mother Tongue) อีก 1 ภาษา คือ ภาษาจีน มาเลย์ หรือทมิฬ ภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นภาษาที่ 2 ที่น่าสนใจคือในเส้นทางก้าวสู่ระบบการศึกษานั้น สิงคโปร์เน้นให้เด็กมีเส้นทางเลือกหลากหลายเข้าสู่การเรียนสายอาชีพและเข้าสู่โลกของการทำงานที่เด็ก ๆ สามารถเรียนวิทยาลัยเทคนิคที่เมื่อจบแล้วจะไปประกอบอาชีพหรือจะกลับเข้าสู่มหาวิทยาลัยเพื่อเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อีกด้วย ดังแผนภาพข้างล่างนี้

แหล่งที่มา : Singapore Ministry of Education

บริบทและภาพรวมการพัฒนาครู

ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนเป็นที่ตั้ง โดยทุ่มเทกับการลงทุนด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยยุทธศาสตร์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นหัวใจสำคัญอยู่ที่การลงทุนในการพัฒนาครูแทบทั้งสิ้น ตั้งแต่การออกแบบการผลิตครูใหม่และการปฏิรูปแนวทางการพัฒนาครูประจำการที่มีอยู่ ซึ่ง สิงคโปร์ได้วางเป้าหมายและคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ไว้อย่างเด่นชัดผ่านกลไกการผลิตที่มีเอกภาพ โดยมีการจัดตั้งสถาบันผลิตครู National Institute of Education (NIE) ซึ่งทุกคนที่จะก้าวเข้าสู่อาชีพครูของสิงคโปร์ไม่ว่าจะจบสาขาใดก็ตามต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาของ NIE เพื่อฝึกอบรมวิชาชีพครูและได้ใบประกาศวิชาชีพครูจึงจะไปปฏิบัติงานได้ โดยในระดับชาติสิงคโปร์ได้วางเป้าหมายครูในศตวรรษที่ 21 ดังตารางสรุปนี้

คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21: ตัวแบบ (Model) การผลิตครูของประเทศสิงคโปร์

คำนิยามที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	อัตลักษณ์ความเป็นครู	บทบาทต่อชุมชนและวงวิชาชีพครู
<ul style="list-style-type: none"> ● ความเมตตาเห็นใจ ● ความศรัทธาในศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กทุกคน ● ความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือค้นหาศักยภาพเด็กทุกคน ● การเคารพความแตกต่างหลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● มาตรฐานสูง ● มีความใฝ่รู้โดยธรรมชาติ ● เรียนรู้อยู่เสมอ ● พัฒนาตนเองตลอด ● ผูกพันกับความเป็นครู ● ยืดหยุ่น ปรับตัวง่าย ● มีคุณธรรม ● มีความเป็นมืออาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทำงานแบบร่วมมือกับทุกฝ่าย ● รู้จักสร้างความสัมพันธ์แบบพี่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน ● มีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ● มีจิตใจบริการ
ทักษะที่ครูต้องมี	ความรู้ที่ครูต้องมี	
<ul style="list-style-type: none"> ● การสะท้อนความคิด/ความรู้สึก ● การสอนแบบต่างๆ ● การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคน ● การจัดการตนเอง ● การบริหารจัดการทั่วไป ● การสื่อสาร ● การอำนวยความสะดวก ● การใช้เทคโนโลยี ● การคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำไปสู่การปฏิบัติ ● การจัดการอารมณ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> ● รู้ตน ● รู้จักนักเรียน ● รู้จักชุมชน ● รู้เนื้อหา ● รู้วิธีสอน ● รู้นโยบาย ● รู้หลักสูตร ● รู้ (พหุ)วัฒนธรรม ● รู้โลก ● รู้สิ่งแวดล้อม 	

แหล่งที่มา : National Institute of Education (NIE)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าสู่เส้นทางความเป็นครูประจำการแล้ว สิงคโปร์ได้วางระบบการพัฒนาครูประจำการต่อเนื่อง โดยกระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์ได้จัดตั้งสถาบัน Academy of Singapore Teachers หรือ AST ในปี 2010 (ซึ่งเดิมเป็นโครงการที่นำร่องมาตั้งแต่ปี 2008) เป็นองค์กรในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ที่มีภารกิจหลักในการพัฒนาครูประจำการของสิงคโปร์ ตั้งแต่ครูที่เริ่มต้นชีวิตการเป็นครู (Beginning Teachers – BT) ไปจนถึงครูประจำการทั่วไปในทุกสาระวิชาให้มีการพัฒนาตนเองในอาชีพอย่างต่อเนื่อง

จากการประมวลภาพรวมระบบการผลิตและพัฒนาครูของสิงคโปร์ พบว่ามีจุดเด่นที่น่าสนใจสรุปได้ดังนี้²¹

1) การคัดเลือกและจูงใจให้คนเป็นครู โดยกรณีประเทศสิงคโปร์จะคัดเลือก “เด็กหัวกะทิ” ที่เป็นเด็กมัธยมที่มีคะแนนสูงที่สุด 1 ใน 3 ของชั้นมาเรียนครูโดยระหว่างเรียนจะได้รับเงินเดือนร้อยละ 60 ของเงินเดือนครู (3 ปี) เพื่อกระตุ้นให้เด็กเองสนใจที่จะเรียนครูและตั้งใจที่จะเรียนพร้อมด้วยปัจจัยเกื้อหนุนให้มีกิจกรรมและฝึกประสบการณ์อย่างมีอาชีพส่วนกรณีครูประจำการหลายประเทศก็เน้นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู

2) การเพิ่มค่าตอบแทนหรือเงินเดือนครู โดยในกรณีประเทศสิงคโปร์อีกเช่นกันที่มีการตั้งค่าตอบแทนครูบรรจุใหม่ รวมถึงค่าตอบแทนครูประจำการโดยเพิ่มให้สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มค่าตอบแทนหรือเงินเดือนของอาชีพอื่นๆ ทุกปี

3) การมีกลไกพัฒนาและยกระดับคุณภาพครูประจำการ ดังกรณีประเทศสิงคโปร์นั้นครูได้สิทธิในการพัฒนาตนเองได้ถึง 100 ชั่วโมงต่อปี โดยจะมีหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยพัฒนากระบวนการศึกษาในอนาคตทั้งในด้านวิชาการ เทคนิคการสอน การรับมือกับปัญหาในโรงเรียน ICT ฯลฯ ในแต่ละโรงเรียนมีกองทุนในการพัฒนาครู เพื่อพัฒนามุมมองครูผ่านการดูงานการศึกษาในต่างประเทศ โดยจัดตั้ง Academy of Singapore Teachers (AST) ในปี 2010 เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครูสิงคโปร์โดยมีการคัดเลือก “ยอดครู” (Master Teachers) ในวิชาต่างๆ มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของครูโดยครูสิงคโปร์ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของ AST ร่วมกับ Master Teachers ในวิชาของตนโดยเฉลี่ยคนละ 3 ครั้งต่อปี

4) การประเมินผลเพื่อพัฒนา สิงคโปร์จะมีการประเมินผลทุกปีเกี่ยวกับด้านวิชาการ การพัฒนานักเรียน และการบูรณาการความร่วมมือกับพ่อแม่และชุมชน ตลอดจนเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน โดยหากครูมีผลงานโดดเด่นก็จะมีโบนัสพิเศษให้

5) การประกันคุณภาพบนความสามารถและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สิงคโปร์มีโปรแกรมการพัฒนาผู้นำการศึกษาในทุกระดับอย่างเข้มงวดเน้นที่วิธีการประเมินและการประกันคุณภาพ โดยจะมีการประเมินทุกปีและประเมินเพื่อประกันวิชาชีพทุก 3 ปี ครูผู้เชี่ยวชาญในด้าน

²¹ “Advice from Asia: Invest in Teachers” Available from <http://asiasociety.org/> and “How Singapore Developed a High-Quality Teacher Workforce” Available from <http://asiasociety.org/>

หลักสูตรหรือการวิจัยจะได้รับการเพิ่มเงินเดือน ครูที่มีศักยภาพเป็นผู้บริหารจะถูกย้ายไปเป็นผู้บริหารระดับกลางและรับการฝึกอบรมเพื่อให้พร้อมสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับความสามารถอย่างต่อเนื่อง

Academy of Singapore Teachers (AST) : สถาบันพัฒนาครูเป็นครูมืออาชีพ

Academy of Singapore Teachers เป็นหน่วยงานที่เพิ่งตั้งเมื่อปี 2010 อยู่ภายใต้กระทรวงฯ (Ministry of Education, Government of Singapore) โดยแต่เดิมเป็นโครงการที่นำร่องมาตั้งแต่ปี 2008 โดยเครือข่ายครูประจำการต่างๆ ปัจจุบันดำเนินการโดยคณะกรรมการที่เรียกว่าสภาครูซึ่งรวมตัวอย่างเครือข่ายครูและนักวิชาการจากหลายๆ องค์กรทั้งจากกระทรวงฯ และครูคณาจารย์แกนนำ/เชี่ยวชาญรวมถึงนักวิชาการสถาบันวิชาการต่างๆ มาทำหน้าที่เป็นกรรมการองค์กร AST ในการทำงานเรื่องการเพิ่มศักยภาพและหนุนเสริมการทำงานของครูให้เป็นครูที่เก่งและเชี่ยวชาญในการสอน

พันธกิจของ AST คือ “Building a teacher-led culture of professional excellence centred on the holistic development of the child” จุดเน้นคือการสร้าง ครู professional ฉะนั้นจะมีการเน้นการเสริมศักยภาพครูและกลไกการทำงานกับครูที่ใช้การสร้าง PLC (**Professional Learning Communities**) ในหลากหลายมิติ เขามีเครือข่ายครูเชี่ยวชาญกว่า 600 คนใน 40 เครือข่ายในสาขาต่างๆ ได้แก่

- Principles of Accounts Chapter
- Biology Chapter
- Chemistry Chapter
- Design & Technology Chapter
- Nutrition and Food Science Chapter
- Geography Chapter
- History Chapter
- Mathematics Chapter
- Physics Chapter
- Social Studies Chapter
- Lower Secondary Science Chapter
- Primary Science Chapter

ในภาพรวมระบบการพัฒนาครูของ AST มีจุดเด่นที่น่าสนใจหลายประการ ดังนี้

1) การมีกระบวนการและวิธีการคัดเลือก “ยอดครู” (Master Teachers) เข้ามาทำงานให้ AST เพื่อให้เป็น พี่เลี้ยงครูรุ่นน้องหรือเพื่อนครูในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่ง AST มีกระบวนการและวิธีการที่รัดกุมเข้มข้น นับตั้งแต่การให้คุณครูที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาต่างๆ มาหลายสิบปี จนกระทั่งทรงศึกษาวิธีการคัดเลือกและยกย่องให้เป็นครูอาวุโส (Senior Teachers-ST) หรือครูผู้นำกลุ่ม (Lead Teachers-LT) สมัครเข้ามารับการคัดเลือกเป็น Master Teachers เพื่อรับบทบาทหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้เพื่อนครูดังกล่าว ซึ่งปัจจุบัน AST มีจำนวน Master Teachers ในวิชาต่างๆ เพียง 59 คน ซึ่งนับว่าน้อยมากไม่ถึง 0.2 เปอร์เซ็นต์ของครูทั้งเกาะสิงคโปร์ ในบางวิชาที่มี Master Teachers เพียงคนเดียว ทั้งที่เป็นวิชาสำคัญ เช่นวิชาคณิตศาสตร์ ก็มีอาจารย์เป็น Master Teachers ประจำวิชาอยู่เพียงคนเดียวเท่านั้น อาจจะเป็นเพราะกระบวนการคัดเลือกที่รัดกุมที่มีทั้งการดูผลงานสะสมที่ผ่านมาหลายสิบปี ความเห็นจากเพื่อนครูและผู้บังคับบัญชา ตลอดจนยังมีการสัมภาษณ์ถึงทัศนคติและความพร้อมต่อการรับบทบาทหน้าที่ Master Teachers ฯลฯ ประกอบกับการที่ AST เพิ่งตั้งมาได้เพียง 4 ปี จึงยังทำให้มี Master Teachers จำนวนน้อย แต่ในวันที่เราไปดูงานกันรองผู้อำนวยการ AST เล่าให้เราฟังว่า Master Teachers แต่ละคนจะทำงานไปจนถึงอายุ 62 และกำลังมีความพยายามที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งการมองหา Master Teachers ในช่วงอายุที่ต่ำลง เช่น 40 กว่าๆ เพื่อสร้างทายาทรุ่นใหม่ๆ

2) สิ่งที่น่าสนใจกว่าวิธีการหรือจำนวน Master Teachers ของ AST คือสิ่งที่ Master Teachers เหล่านี้เขาทำกันเพื่อช่วยเหลือเพื่อนครูครับ ที่มีกิจกรรมสารพัดอย่างที่ต่างพุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกันของการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ครูสิงคโปร์ทุกคนผ่านระบบ “ครูเรียนรู้จากครูด้วยกัน” (Teachers Learning from Teachers) โดยมีทั้งรูปแบบการนำครูรุ่นใหม่ (BT) มาเข้าคอร์สอบรมเฉพาะทั้งจิตวิญญาณและวิทยายุทธความเป็นครูให้มีความเข้มแข็งแต่แรกเริ่มชีวิตการเป็นครู (Induction Program) ไปจนถึงการจัด Workshop ให้ครูประจำการมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ Master Teachers ในสาระวิชาต่างๆ การตั้งทีมนิเทศก์โรงเรียนทั้งเป็นกลุ่มโรงเรียนและรายโรงเรียนที่มี Master Teachers เป็นหัวหน้าทีมหลัก (Core team) และมีลูกทีมเป็นครูอาวุโส (ST) หรือครูผู้นำกลุ่ม (LT) จากแต่ละโรงเรียนพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการและเจ้าหน้าที่เลขานุการจาก AST เป็นทีมลงไปติดตามตรวจเยี่ยม พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสิงคโปร์เขาจัดแบ่งไว้ทั้งหมดเป็น 29 กลุ่มโรงเรียน หรือประมาณกลุ่มละ 10-12 โรงเรียนที่จะได้มีโอกาสมาพบปะพูดคุยกันแบบนี้กับทีม Master Teachers ของ AST โดยกระทรวงศึกษาธิการของเขาให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ แม้แต่การลามาร่วมการประชุมดังกล่าวก็มีการจัดระบบอย่างดีให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันตามช่วงเวลาว่างของครูโดยไม่ถือเป็นวันลาและไม่ให้กระทบต่อตารางสอนของครูแต่ละคน และในกรณี

โรงเรียนมีปัญหาเป็นพิเศษที่ **Master Teachers** นี้ก็อาจจะมีการลงไปตรวจเยี่ยมช่วยเหลือโรงเรียนเหล่านี้เป็นรายกรณีไปได้อีกด้วย

3) เคล็ดลับของความสุขของ Master Teachersเหล่านี้ ก็คือการทำงานอย่างมีความสุขกับเพื่อนครูด้วยกันในบรรยากาศที่เป็นมิตรและเป็นบวกครับ ถึงแม้จะมีคำว่า อบรม มีคำว่าตรวจเยี่ยม หรือแม้แต่มิคำวาประเมินการทำงานของแต่ละโรงเรียน (School Assessment) เข้ามาเป็นคำประกอบในบทสนทนาในการดูงานของเราในครั้งนี้ก็เกือบตลอดเวลาก็ตาม แต่กิจกรรมทั้งหมดถูกออกแบบให้ใช้ประโยชน์ไปในทางบวกทั้งสิ้น **ที่สิงคโปร์ไม่มีการทำมาตรฐานวิชาชีพครูหรือตัวชี้วัดสมรรถนะครูใด ๆ มาคอยประเมินหรือจับผิดครูครับ** จะมีก็แต่การกำหนดคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้อย่างกว้างๆ 5 ประการ คือความเป็นนักการศึกษาผู้มีคุณธรรม (Ethical educator) ความเป็นครือมืออาชีพ (Competent professional) ความเป็นนักเรียนรูแบบร่วมมือ (Collaborative learner) ความเป็นผู้นำกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformational leader) และ ความเป็นนักสานสัมพันธ์ชุมชน (Community builder) โดยหลักสูตรหรือการจัดอบรมหรือ workshop ต่างๆ ที่ AST จัดขึ้น หรือแม้แต่การตรวจเยี่ยมประเมินครูตามกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนต่างๆ ก็ใช้กรอบเหล่านี้เป็นเครื่องนำทางการพัฒนาครู โดย **ไม่มีการนำข้อมูลความแตกต่างในคุณภาพโรงเรียนหรือครูมาใช้ประเมินหรือพิพากษาครูแต่อย่างใด สิงคโปร์เขาถือว่าการพัฒนาครูเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดอายุการทำงานของคุณครูครับ** ข้อมูลที่มีก็เพียงเพื่อจะได้เอามาใช้ออกแบบการทำงานของทีม Master Teachers ได้ดีกว่าจะหนุนช่วยหรือเติมเต็มสิ่งที่ครูแต่ละคนขาดได้อย่างไร

4) การมีระบบข้อมูลที่รองรับการทำงานของ Master Teachers ของ AST ได้อย่างแม่นยำครับ โดยเขาเรียกระบบนี้ว่า “ระบบห้องนักบิน” (Cockpit System) ที่มีข้อมูลรายละเอียดพร้อมมูลตั้งแต่ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับนักเรียนรายบุคคล ซึ่งการมีระบบข้อมูลที่ละเอียดแม่นยำเช่นนี้ ทำให้ทางกระทรวงร่วมกับ AST สามารถทราบได้อย่างง่ายดายว่าโรงเรียนใดอยู่ในสภาพใด หรือแม้แต่บางโรงเรียนที่เริ่มมีปัญหาบางเรื่อง เช่นวินัยนักเรียนหรือเด็กเริ่มเกเร โดดเรียน (บ้านเขาก็มีปัญหาเหมือนบ้านเราเหมือนกันครับ แต่น้อยกว่า) ก็ยังสามารถทราบได้ลงไปถึงจำนวนนักเรียนที่เริ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นรายชั้น รายวิชาและแม้แต่รายบุคคลก็ยังทราบได้ **โดยมีการจัดอันดับโรงเรียน (School Ranking) จากตัวชี้วัดพื้น ๆ เหล่านี้เป็นข้อมูลลับไม่เผยแพร่ แต่ใช้ข้อมูลนี้เป็นประโยชน์ในการจัดกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนที่อาจต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ** ไปจนถึงดีเด่นเป็นพิเศษ เพื่อที่กระทรวงจะได้วางแผนจัดสรรงบประมาณหรือให้มาตรการดูแลให้พอเหมาะแก่สถานะแต่ละโรงเรียนต่อไปได้ ฟังดูก็น่าอัศจรรย์ครับ ด้วยความที่ระบบของเขาเล็กมีโรงเรียนแค่ 360 โรง บวกกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ล้ำสมัยของสิงคโปร์ทำให้ระบบข้อมูลที่นำเชื่อถือแบบนี้เกิดขึ้นมาและใช้งานได้

จุดเด่นของ AST คือ การสร้างแรงบันดาลใจและการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองต่อเนื่อง ด้วยระบบหนุนเสริมและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้ครู (Professional Learning Community) อีกทั้งการส่งเสริมให้ครูมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ของครูด้วยกันอย่างเต็มศักยภาพ ตัวอย่างของ AST จึงสะท้อนให้เห็นกลไกการพัฒนาครูประจำการที่น่าสนใจคือการอาศัย “ครูเก่ง” สร้าง “ครูเก่ง” โดย “ครูเก่ง” ด้วยกัน อันทำให้เครือข่ายครูที่มีสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองจากพลังภายใน แทนที่จะอาศัย “คนข้างนอก” หรือนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยแต่ฝ่ายเดียว และเป็นกลไกสร้างการพัฒนาคุณภาพครูที่ทำให้ครูเชื่อมั่นและมั่นใจใน “ความเป็นครูมืออาชีพ” ตั้งแต่เริ่มก้าวจนถึงระยะยาวอีกด้วย

ข้อคิดและข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

ประสบการณ์ศึกษาดูงาน AST นับว่าได้ให้ข้อคิดที่ดีต่อการพัฒนาการศึกษาไทยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ถือการลงทุนที่ “ครูเป็นต้นทาง” การพัฒนา โดยนอกจากจะวางระบบการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพครูอย่างต่อเนื่องจริงจังแล้ว แต่ยังรวมถึงการวางระบบการพัฒนาการศึกษาที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบตั้งแต่การลงทุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปจนถึงการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การติดตามและหนุนเสริม ตลอดจนการประเมินผล

(บทเรียนจากต่างแดน) **“ความจริง”** ๔ ประการเพื่อศึกษาไทย

	สิ่งที่เขาเป็น	การศึกษาไทย
๑. คิดจริง	นโยบายบนฐานความจริง บริบทจริงของประเทศ	เปลี่ยนนโยบายตามการเมือง คน อำนาจ คิดตามคนอื่น ไม่ดูไม่รู้ตัวตน
๒. คนจริง	ผู้บริหารไม่ติดเก้าอี้ หวงอำนาจ ทำงานพลาดลาออก ยุบองค์กรได้ถ้าไร้ประโยชน์ เมื่อหมดวาระหน้าที่ก็กลับไปสอนหนังสือ	ทำทุกอย่างได้เพื่อ “ผลประโยชน์” ภาย ใต้ใบเสมาเต็มไปด้วยสำนัก กรมกองที่ไม่เกิด ประโยชน์
๓. ทำจริง	ทำจริง สอนจริงตามนโยบาย ตั้งแต่ ผู้บริหาร นักคิดและครู เห็นเป้าหมายตรงกัน	เต็มไปด้วย Event การศึกษา ที่ไม่ตอบโจทย์ชีวิตจริง
๔. ครูจริง	ผู้บริหารและนักคิดในสายการศึกษาทุกคน เป็นครูที่สอนจริงในโรงเรียน ก้าวหน้า ในอาชีพด้วยการสอนหนังสือ สอนครูและสร้างเครือข่ายการพัฒนา	เต็มไปด้วยค็อกเตอร์การศึกษา ก้าวหน้าด้วย ผลงานวิชาการเกิน ทั้งครูตัวจริงอยู่กับเด็ก และภาวระอย่างไร้ความก้าวหน้า

ครูนอกเครื่องแบบ

แหล่งที่มา : สรรชัย หนองตรุด, ถอดประสบการณ์การดูงาน AST 11-12 สิงหาคม 2557

อย่างไรก็ตามจากภาพรวมการศึกษาดูงาน สรุปข้อเสนอแนะเชิงการพัฒนาการศึกษาไทยที่สกว. สสค. และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องน่าจะพิจารณาและผลักดันยุทธศาสตร์การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจริงจังได้ดังนี้

- 1) เสนอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเป็นหน่วยส่งเสริมการวิจัยและหนุนเสริมการพัฒนา รวมถึงหน่วยการพัฒนาาระบบข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาครู
- 2) เสนอให้สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่วางระบบกลไกการพัฒนาครูคล้ายกับ AST ของสิงคโปร์ ทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัด /จังหวัด ส่งเสริมการทำงานพัฒนาเครือข่ายครูสอนดีให้ขยายไปทั่วอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเครือข่ายครู วางระบบสร้าง Master teacher และสร้าง PLC เพื่อพัฒนาคุณภาพครูและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
- 3) กระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาครูเชิงระบบ โดยการวางกลไกทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ในการพัฒนาครูประจำการอย่างต่อเนื่อง

ดร.อมรวิรัช นาคทรพร สรุปว่า “ผมเชื่อว่าครูดี ๆ เก่ง ๆ ของเรามีไม่น้อยหน้าสิงคโปร์ครับ เพียงแต่กระบวนการพัฒนาครูของเราอาจจะเป็นกระบวนการแบบ “ให้ความรู้” มากกว่า “แลกเปลี่ยนเรียนรู้” ซึ่งผมหวังว่า ข้อคิดดี ๆ จากการดูงานครั้งนี้ที่ผมขออนุญาตนำมาแบ่งปันในจดหมายข่าวฉบับนี้ อาจจะช่วยจุดประกายบางอย่างสู่การเริ่มต้นเส้นทางการพัฒนาครูไทยอย่างถูกวิธี เพื่อศักดิ์ศรีและความภูมิใจของครูไทยทุกคนครับ”

ผมอยากสรุปความประทับใจของผมจากการไปดูงานครั้งนี้ ด้วยคำพูดของอาจารย์เกินศักดิ์ ศรีสวยจากสถาบันรามจิตติ ที่ได้กล่าวถึงครูของสิงคโปร์ที่อาจารย์เกินศักดิ์ได้มีโอกาสพูดคุยอยู่หลายสิบคนตลอดการไปดูงานสองวันนั้นว่า “ ผมได้พบครูที่มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจอาชีพมาก คุณครูที่สิงคโปร์โชคดีครับ ตั้งแต่กระบวนการผลิตที่คนที่เรียนครูทุกคนได้ทุนเรียนฟรีจากรัฐบาลแถมมีเงินเดือนเมื่อจบแล้วค่าตอบแทนของครูก็สูง แต่สิ่งที่น่าอิจฉาของครูที่นี่ไม่ใช่เงินเดือนครับ แต่เป็นบรรยากาศในการทำงานอยู่ในวิชาชีพครู โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาครู ที่นี้ปรัชญาการพัฒนาครูเขาเน้นการเรียนรู้จากครูด้วยกัน ยอมแม้แต่การลดคาบเวลาเรียน เปลี่ยนเป็นคาบเวลาครูมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันสัปดาห์ละครั้งในทุกๆโรงเรียนเหมือนกัน ที่นี้เขาเชื่อว่าไม่มีใครรู้เรื่องการสอนและรู้จักเด็กได้ดีเท่ากับครูตัวจริงในห้องเรียน จึงเป็นปรัชญาการพัฒนาครูบนฐานความรู้ของครูด้วยตนเอง ครูที่มารับการอบรมจึงได้สนุกสนานมากกับการได้เล่าประสบการณ์ของตนหรือวิธีการใหม่ๆของตนแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูหรือแม้แต่กับ Master Teachers ช่างเป็นบรรยากาศอันเท่าเทียม และช่วยสร้างศักดิ์ศรีและความภูมิใจให้แก่ครูสิงคโปร์ทุกคนได้อย่างทั่วถึงและน่าทึ่งจริงๆ”

คณะกรรมการ

- 1) ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ
- 2) ดร.นันธิดา จันทรางศุ นักวิชาการ
- 3) คุณพุ่มพันธ์ สีลาวัฒนะกุล เจ้าหน้าที่ประสานงานวิชาการ
- 4) คุณเก็นศักดิ์ ศรีสวย เจ้าหน้าที่ประสานงานวิชาการ
- 5) คุณดัมภีร์ วชิรเชื่อนพันธ์ เจ้าหน้าที่ประสานงานวิชาการ
- 6) คุณกมลทิพย์ นิ่มคธาวัฐ เจ้าหน้าที่ประสานงานธุรการ